

MAGYAR
REGÉNYIROK

KÉPES KIADÁSA

Szerkeszti

MIKSZÁTH KÁLMÁN

46

Magyar Regényírók
Képes Kiadása
46. kötet
1919

MAGYAR REGÉNYIRÓK

KÉPES KIADÁSA

Szerkeszti és bevezetésekkel ellátja

MIKSZÁTH KÁLMÁN

46. KÖTET

ARANYFÜST

Írta

WOHL STEFÁNIA

I.

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

1907

R. H. N. fec.

Wm. Stephens

ARANYFÜST

REGÉNY

IRTA

WOHL STEFÁNIA

ELSŐ KÖTET

KACZIÁNY ÖDÖN RAJZAIVAL

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

1907

PH
3176
M3
köt. 46

Minden jog fentartva.

Franklin-Társulat nyomdája.

WOHL STEFÁNIA.

1848—1889.

A hetvenes és nyolczvanas években két leány élt Budapesten, két finom lelkű, törékeny teremtés, Wohl Stefánia és Janka. Együtt éltek, mint a sziami ikrek, szerették egymást és szerettek mindent a mi szép, együtt ábrándoztak, együtt éreztek és majdnem egyszerre haltak meg. Lehetetlen lenne életrajzot írni az egyikről, hogy benne ne volna a másiknak is az életrajza.

Életrajz! Van is ennek a két életnek története? A szobavirágokkal azonos az ő napjaik folyamata. Élnek, nyílnak és elhervadnak. Nincs a szalonban vihar, se záporosó, igaz hogy perzselő napfény sincs, nem dongnak méhek a virág körül, elfáradt lepke nem ül le rájuk pihenni.

A Wohl-kisasszonyok magányosságban éltek, egy különleges világban. Életük nem volt eseményteljes, nem voltak kalandjaik, viszonyaik, nem voltak boldogtalanok, de talán boldogok se. Nem bővelkedtek, de nem is nélkülöztek; kékharisnyák voltak már mint backfischek, aztán mindig kékebbek lettek, elhervadtak, megöregedtek és meghaltak, közben azonban néha elcsevegtek pedánsan tiszta és kellemes kis szalonjukban, hol csak ud-

varlók fordulhattak meg, — olyanok, a kik nem nekik, de a Múzsáknak udvarolnak.

Földi időzésük még se volt meddő, mert ahhoz képest, a mit a világ nyújtott nekik, vagy a mi után ők nyúltak a világ élveiből, ők többet adtak és hagytak annak. Irodalmi hagyatékuk ha nem is első rendű portéka a nemzet szellemi kincstárában, de mai írónk közt jelentékeny helyen áll. Kivált Stefánia fejtett ki élénkebb, változatosabb munkásságot és több eredetiséget. Wohl Stefánia 1848-ban született itt a fővárosban, apja budai orvos volt (a szabadságharcban honvéd-főorvos), anyja kiváló műveltségű asszony, ki maga is az ugynevezett «szellemi arisztokráciához» vonzódott s leányainak páratlan kiképzést adott. Stefánia négy nyelven beszélt és frt folyékonyan, «igazi csodagyermeknek» emlegették.

Vagyont nagyon keveset hagytak a korán elhalt szülők, de ott volt a nem közönséges műveltség; ez tette lehetővé, hogy a nővérek nem a varrótűhöz nyúltak, mint rendes esetben az elszegényedett leányok, hanem az író tollhoz. Hej, pedig az író tollnál még akkor a varrótű is nagyobb úr volt. Kivált, ha az az írói toll női kézben volt. Itt ebben az országban, a hol az asszony látkörének a tükörtől a főzőkanálig kell terjednie.

Irodalmi dolgozatukból még nem éltek volna, hanem egy divatlap, a «Magyar Bazár», adta meg a megélhetési alapot. Ez volt a tápláló tehénke — a hogy a falusi ember nevezi az élleme forrását. Gonddal, lankadatlan tapintattal szerkesztették, szol-

gálva a finom izlést, beoltván vele egy egész női generációba a gyöngéd, nemes érzéseket s megkedveltetve a tisztos előkelő hangot.

Eleinte, mint fiatal leány, Stefánia is verseket írt, 1865-ben regekönyvével lépett a prózaírók sorába, e regéket Arany is megdicsérte. Írt aztán úgy a «Magyar Bazár»-ba, mint egyebüvé mindenfélét, tárcza-leveleket, beszélyt, csevegést, útirajzot, divatismertetést, könnyedén, játszi hangon, kedvencz francia olvasmányainak mintájára, azoknak visszfényével mint aranyporral hintve be a magáét.

De volt benne eredetiség és megfigyelés is, azt mutatják későbbi regényei. «Egy szerelem életrajza», mely 1883-ban jelent meg, vagy a négy évvel később megjelent kétkötetes «Aranyfűst». Ez utóbbi elől az irodalmi körök sem zárkózhattak el méltánylásukkal.

Nem tudott mesélni úgy, mint Marlitt, meg úgy sem, mint Beniczkyné, de mélyebb volt ezeknél s tovább mert menni a lélektan és az analízis úttalan rengetegeibe. Szívéből gazdagon bugyogtak az érzések — csupa szív volt. — Ha annyit tudott volna, mint a mennyit érzett s ha legalább annyit látott volna, mint a mennyit tudott, legjobb írónőink élén állana. Sok könyvet ismert, de kevés embert.

A két öreg leány mind a mellett díszére vált az irodalomnak s igaz tiszteletben részesült széles körben. Életük tiszteletreméltó volt, szerénységük bájos és vonzó. Ők megtalálták azt a tündérszégfűt, melyet a szegény árva Bowell Hortense kere-

sett a mesében, mely az asztalra friss pohár vízbe téve, szebbé varázsolja kunyhóját, mint a királynéét a sok gyertyák és a gyémántok, aranszékek és szekrények. A Wohl-nővérek kis szalonja gyűlhelye volt téli estéken a legválogatottabb, legelőkelőbb szellemeknek. Gyakran voltak ott Trefort, Liszt, Haynald érsek és egyéb bel- és külföldi nevezetességek, úgy hogy az ember a St. Beuve francia asszonyainak kedves fészkeibe képzelte magát elvarázsolva.

A két nővér értett a varázslathoz, kicsiből előkelően élni; a lelkükből sugárzott ki a fény, mely az egyszerű falakat fölékesítette.

De minden elmúlandó. 1889-ben Stefánia meghalt. Mogorva őszi napon, elaludt nagyobb fájdalmak nélkül csendesesen, mint a hogy meghal egy szelid madár. Hátrahagyott kéziratait Janka adta ki két kötetben, s ezzel aztán ő is készülődött utána és a kis szalon nem nyílt ki ezentúl többé.

Mikszáth Kálmán.

ARANYFÜST

Első kiadása megjelent 1887-ben.

ELSŐ KÖNYV.

A VÉG KEZDETE.

1.

— Ki lehet ez az asszony? Öröklött koronát visel vagy uralkodó jelvényei csak olyan minőségűek-e, minőket a papirkereskedőnél néhány fillérért vehet az ember? Balga kérdés. Mintha nem volna mindegy, milyen anyagból van egy asszony kormánypálczája, csak gyakorolni tudja hatalmát. Ez pedig határozottan érthet hozzá!

A nő, ki fölött Vanderbilt Félix ily módon elmélkedett, a bécsi high-life jégpályájának legfeltűnőbb jelensége volt.

Magas, karcsu alakja, melyhez angol szabásu, szorosan testhez álló zöld bársonyruha simult, majd úgy siklott tova a sima tükrön, mint egy smaragd-zöld kigyó, majd kaczerán, ledéren himbálódzott rajta, mint valami pompás keleti virág, mit a szél karjaiban ringat. Mozdulataiban nyoma sem volt a

ruganyosság ama negélyezésének, melylyel közép-szerű korcsolyázók bizonytalanságukat leplezni szokták, sőt inkább, néha úgy látszott, mintha teljes elbágyadás venne rajta erőt és karjait lecsüggesztve lebegett tovább, izgató kecscsel, bámulatós biztossággal. A szép asszony szörmekucsmát viselt, mely alatt vörösdéd szőke haja nem volt az uralkodó divat szerint magasra feltűzve, hanem fürtökben szállongta körül kis formás fejét, melynek méltóságteljes tartása összhangzott a nemes arcz előkelő hidegségével.

Előbb társ nélkül került meg többször a pályát, kimondhatlanul bájos tagadó fejmozdulattal utasítva vissza a sok férfikezet, mely vezetésére ajánlkozott, olykor pár enyelgő szót váltva ismerőseivel vagy pedig gúnyos mosolyra vonva ajkát egy-egy természetes szépség láttára, kit lihegve remorkirozott előmlő bájainak szemléletébe merült lovagja. Azonban utoljára természetesen még sem maradt egyedül. Társául szegődött egy hatalmas, széles vállú férfi, ki tán még nálánál is feltünőbb jelenség volt. Egy herculesi alak, a belvederi Apolló büszkén hordott szép fejével. Nyilván őt várta a szép hölgy, mert könnyed mosolylyal fogadta és hideg arca egy percze egészen ellágyult, midőn kéz a kézben, önfeledten siklottak tovább a ragyogó jégen.

A mint Vanderbilt a férfit megpillantá, arozát az öröm és meglepetés pírja futotta el. Egy gyors lépést tett előre, mintha meg akarná szólítani, azonban látva, hogy a másik nem néz se jobbra, se balra, hanem teljesen el van társnöje szemléle-

Előbb társ nélkül kerülte meg többször a pályát.

tébe merülve, összeszorította ajkait és elkomorodva visszalépett. Majd tekintete, mely állhatatosan követte őket, már másodizben találkozott a szép asszonyéval.

Tán Vanderbilt a keleti napsugártól szinte bronzszínűvé égetett, éles vonásu arca lepte meg a szép idegent vagy sötét, sajátságosan delejes szemei fejeztek ki többet, mint amennyit el akart árulni? Elég az hozzá, előbb csodálkozva nézett reá, majd daczosan vetve föl ajkát, még szorosabban simult kísérőjéhez, ki csakhamar magával ragadta a korszolyázók élénk, színgazdag tömege közé.

— De ha mondom, hogy oroszok — mondá e perczben Vanderbilt mellett angolul egy koczkás öltözetű, vézna, monoklis uracs, ki a szép idegent szinte nagy figyelemmel kísérte.

— Nem oroszok, magyarok — felelé határozottan, azonban ép oly vontatott angol hanglejtéssel egy második uracs. — A franczia nagykövet estélyén láttam őket tegnap. Épen elmenőben voltam, utálom ezeket az estélyeket. Akkor jelentették be őket. Afféle furcsa, tatárhangzásu nevek van.

— Ha Tatárországban ilyen asszonyok teremnek, mindjárt indigenátust szerzek e barbár tartományban — jegyzé meg egy éltesebb úr.

— A férjevalóságos medve — morgott a vézna uracs.

— Medve! — veté közbe egy éles nőhang, mely egy előkelő kinézésű, de feltűnően sovány szőke hölgytől eredt, ki lorgnonjával kíváncsian nézett végig a tömegből ismét kiváló páron. — A legszebb férfi kit valaha láttam. S mily szépen

hordja a fejét, akár egy félisten! Magát Sir Henry — folytatá egy gúnyos oldalpillantással a vézna uracsra — persze a két ujjá között morzsolhatná szét. Csak inkább tudnám, hol találkoztam vele! Olyan ismerősnek látszik.

Vanderbilt lélekvesztett figyelemmel hallgatta e beszélgetést és arca előbb határtalan meglepetést, majd valóságos ijedelmet árult el.

Ugyanekkor újra elsuhant mellette a feltűnő pár. A férfi még mindig kezénél fogva vezette az asszonyt és sóvár, égő szemeit arczán, alakján végig jártatva, minden mozdulatát lesve, kivülről nyilván semmit se látott. A nő azonban nyájasan köszöntgetett a főrangú világ egy-egy ujonnan érkező tagjának és már messziről kereste szemeivel Vanderbiltet, ki mintha felfedeztetéstől tartana, önkéntelenül egy előtte álló terjedelmes asszonyság mögé húzta meg magát. De tekinteteik azért még sem kerültkék el egymást, sőt a nő kissé vissza is nézett, kihívón, lenéző daczozal.

— Az asszonyt épen nem tartom szépnek — kezdé újra a szőke hölgy — ellenszenvesnek találom.

— Hogyne, természetesen Milady — nevetett az éltes úr. — A legtöbb nő ellenszenvesnek fogja őt találni, már az önfentartás ösztönénél fogva is. De annál határozottabb rokonszenvet ébreszt ő bennünk. Fogadni mernék, hogy e nőnek története lesz.

— Lesz? Talán volt is már.

— Nem, arra fiatal. De már most is meglátszik rajta, hogy a jövőben félisten férje mellett nem fogja megvetni a közönséges halandókat sem.

— Kiról van itt szó Milady? — kérde francziául egy elegáns, rendjelekkel ékeskedő úr, az angol társasághoz lépve.

— Erről a kissé nagyon is feltűnő hölgyről, ki ott azzal a szép emberrel korcsolyáz — felelé a lady.

A rendjeles úr feltette csiptetőjét.

— De hiszen ez Stephan de Szelényi, a kitűnő magyar államférfi és szónok — kiáltá, erősen bólingatva a nevezett felé, ki azonban észre nem vette üdvözlését.

— Oh! Ez volna a híres Szelényi? — kiáltott az angol hölgy meglepetten, lorgnonját már most kétszeres érdekléssel szegezve az illetőre. — Most értem, miért látszott olyan ismerősnek. Hisz csak nem rég jelent meg arczképe a Graphic-ben.

Vanderbilt nem hallgatott tovább. Komoly, tépelődő arczczal indult kifelé, egy tekintetre sem méltatva a hórihorgas szóke comtessekből és délczeg ifjakkból képződő négyest, mely a katonazene élénk hangjai mellett vette kezdetét és olyan tömeget gyűjtött maga köré, melyen nehéz volt keresztülhatolni. Alig szabadult ki Vanderbilt e tömegből, midőn egy tábornoki egyenruhát viselő, ősz pofaszakállas férfiba ütközött, ki szemeit keresve járattva körül, egyenesen a jégpályának tartott.

— Károly bácsi! — kiáltá a fiatal ember örömtelt meglepetéssel.

A megszólított előbb csodálkozva bámult reá, azután egyszerre kitérte karjait.

— Csakugyan ő az, Félix! — és a két férfi

mit sem törődve a körülöttük zszibongó sokasággal, melegen átölelte egymást.

Majd a tábornok egy gyors mozdulattal eltolta magától fiatal barátját. — Hogy megizmosodtál, megférriasodtál s mekkora szakállad nőtt! Hisz alig lehet rád ismerni — mondá helyeslően nézve végig rajta.

— Igen, egész beduinná váltam — nevetett Vanderbilt.

— És így érkezik az ember, suttyomban, nem s tudósítva barátait, kik hetek óta aggódnak egy ilyen semmirekellő miatt?

Vanderbilt tréfás bűnbánattal hajtá le fejét.

— A régi nóta, Károly bácsi — felelé panaszosan. — Hisz tudja, hogy levélírás-iszonyban szenvedek.

— Azért van a világon sürgöny.

— Sürgönyöztem a mult héten Alicenak. Azt is tudattam vele, hogy mint tegnap érkezem ide és pár napot sürgős ügyekben itt kell töltenem.

— Alice ezt bizonyosan megírta Máriának, de mi persze még nem hallhattuk a jó hírt.

— Hát ő, Mária, nincs itt? — kérdé Vanderbilt vontatottan, látható erőlködéssel, a tábornokot követve, ki a jégpálya irányában folytatta útját.

Ekkor nem messze tőlük ismét megpillantá a szép idegent és észrevette, hogy az a meglepetés egy hirtelen mozdulatával bocsátja el kísérője kezét, míg bizonytalan, kérdő tekintete majd ő reá, majd a tábornokra szegződik.

Vanderbilt hevesen ragadta meg a tábornok karját.

— Ki az a nő, nem ismeri? Az a nő, ki Pistával van?

A tábornok Vanderbilt szemének irányát követve, elnevette magát.

— Hogy ismerem-e? Mindjárt bebizonyítom, azonnal bemutatlak.

S mit se törődve Félix szabódásával, ki többször utána kiáltott, fiatalos gyorsasággal sietett a két korcsolyázó felé, kinek már messziről intett, hogy közeledjenek.

Vanderbilt nagyon restelte a dolgot, de már nem volt lehetőség a menekülésre és pár percz mulva Szélényi István hatalmas karjai ölelték át, ki régi, ellentállhatatlan melegségével üdvözölte.

— Valahogy össze ne nyomd, nekünk is hagyj valamit belőle — nevetett a szép asszonynyal karján hozzájuk lépő tábornok, azután ünnepélyes komolyságot negélyezve:

— Dr. báró Vanderbilt Félix, gróf Szentendrey Károlyné — mondá feszesen.

Vanderbilt mélyen meghajolt és így leplezte határtalan meglepetését, de ekkor a tábornok már kezeiben fogta össze két jobbukat.

— Fogadd kegyeidbe ezt a gyereket Liza, megérdemli. Hisz ugyis régi ismerősöd. Soha senkiről se beszéltünk annyit, mint ő róla, ugy-e bár?

— Az már igaz — felelé Liza grófné, kissé gúnyos mosolylyal. — Otthon nálunk valóságos regényhóst csináltak önből, báró Vanderbilt.

— És Liza grófné most csalódva látja, hogy ez a hős már külsejénél fogva is legfeljebb unalmas professzornak, erkölcsstanitónak vagy más efféle fölösleges lénynek termett.

— Én még semmit se látok — felelé Liza ki-
mondhatlanul untatott arczkifejezéssel, de félcsukott
szemeiben egy szikra lobbant fel és tekinteteik
úgy keresztezték egymást, mint két fegyver párbaj
kezdetén.

Szelényi csodálkozva nézett Lizára, aztán vállat
vonva, vigan füzte karját Vanderbiltébe.

— Egyelőre elég lesz a szeretetreméltóságok
cserejéből — mondá — nem mennénk talán? Ká-
roly bácsi már egészen belekékült garde de dames-
szerepébe.

— Csak gúnyolódjál öcsém. Könnyű neked, a
ki korcsolyázol. De délutánról-délutánra itt állni
a jégen, nem tréfa dolog.

— Hát miért áll itt? — Pistával egyedül is el-
jöhetnek — jegyzé meg hevesen a fiatal asszony,
a kocsí felé indulva.

— Látod, ilyen a feleségek hálája — nevetett
a tábornok és míg nejét a kocsiba emelte — hét
órákor Sachernél ebédelünk több jó ismerőssel — foly-
tatá — biztosan számítnak reád is Félix, ugy-e Liza?

— Hogyne, nagyon fogunk örvideni — mondá
a fiatal asszony udvariasan kezét nyujtva Vander-
biltnek, majd Szelényihez fordulva, majdnem paran-
csolóan folytatá: — Hát maga nem jön velünk?
jöjjenek mind a ketten, elég nagy a kocsink —
tevé hozzá kissé erőltetett nyájassággal.

Félix kihúzta karját Szelényiéből.

— Részemről köszönöm, nekem itt rendezvous-m
van az orosz és amerikai követségí titkárokkal. Hat
órákor azonban mindenesetre ott leszek Sachernél.

Midőn a kocsi megindult, Liza durczásan vetette hátra magát ülésén.

— Milyen kiállhatatlan, elbizakodott egy ember! S most már estére is a nyakunkba varrta magát! Ennek maga az oka Károly, miért hívta meg?

— No még az kellett volna, hogy meg ne hívjam! Nem sejthettem, hogy kifogásod lesz legkedvesebb rokonunk ellen, kit azonfelül csaknem fiamnak tekintek.

— És ki a legérdekesebb emberek egyike — veté közbe Szelényi. — Csodálom, hogy épen magának nem tetszik Liza, magának, a ki úgy hajhászsa a különlegességeket.

— De nem férfialakban, ha alig középtermetűek és kiaszottak és barnák, akár a szárított datolya.

A férfiak nem feleltek. Tapasztalásból tudták, hogy Lizával mostani kedélyhangulatában nem lehet okoskodni.

11.

Vanderbilt annyira el volt foglalva estig, hogy kissé elkésve érkezett Sacherhez, hol a társaság nagy része már együtt volt egy külön teremben. Ott találta a bécsi magyar kolónia több ismerős férfi és nőtagját, kik mindannyian nagy örömmel és érdeklődéssel üdvözölték.

Első perczen annyi kézzszorítást kellett viszonoznia, annyi kérdésre kellett felelnie, hogy észre sem vette Liza távollétét. A szép asszony csak akkor jutott ismét eszébe, midőn egy hölgy kissé csipősen jegyezte meg, Szelényihez fordulva:

— Tudja-e kegyelmes uram, hogy Liza már megint nagyon is önzéstelen módon gondoskodik étvágyunk megélesítéséről.

Szelényi saját türelmetlenségét hanyag közönyvel palástolva, lassan húzta ki óráját, de rögtön reá már élénken sietett az ajtó felé, melynek keretében mint egy bájos, sajátságosan megkapó kép jelent meg Liza.

Rendkívül szűk, igen hosszú uszályos fekete ruhát viselt, szívalakú kivágással, melyből nyulánk fehér nyaka úgy emelkedett ki, mint egy gömbölyű hószín márványoszlop. Ruháján, leomló fürteiben nem

volt semmi dísz, csak néhány gardeniát tűzött keblére és egyik lecsüggő kezében fehér csipkekendő tartott. Szabályos, hideg arca a csillárfényben még szoborszerűbb hatást tett, csak duzzadt biboros ajkai árulták el a heves vért, mely e sima, színtelen bőr alatt lüktet.

Most vette észre Vanderbilt Liza egyéniségének egy oly sajátosságát, mit ezentul mindannyiszor tapasztalt, ha más nők jelenlétében együtt volt vele. Úgy látszott neki, mintha ő volna az egyetlen nő a társaságban. Eloltott, megsemmisített mindenkit. Közönyös, színtelen arca úgy vonzotta a férfiszemeket, mint a mágnes és úgy elkényeztette azokat, hogy minden más nőt mellette érdektelennek, köznapinak találtak.

— De hát miben is rejlik ez a varázs? — kérde magától Vanderbilt, a mint az asztalnál szemben ült vele, még pedig akkor ismételte magában e kérdést, midőn egészen más dolgokkal látszott elfoglalva lenni. Nagy boszuságára őt szemelték ki az ebéd hőseül és ez egyszer komoly, napbarnított arca és szokásos szótalansága, az ujdonság ingere folytán, még a nőknél is diadalmaskodott Szelényi hódító megjelenése fölött. Ez épen nem volt Vanderbilt inyére, sőt határozottan szabadkozott a dicsfény ellen, mit azon körülmény szőtt homloka köré, hogy egyenesen az indus-angol csatátérről jön, még pedig igen szokatlan módon szerzett babérokkal.

Midőn annak idejében az orvosi pályára adta magát, sok gúnyt kellett eltűrnie még azon néhány

rangtársa részéről is, kivel visszavonult élete daczára találkozott. Hát még midőn néhány évvel ezelőtt keletre utazott; s pedig nem tigris- vagy oroszlán-vadászatra, melyről hazatérve, nagy horderejű, «hézagpótló» munkát írt volna régen felfedezett, explorált és leírt tartományokról, hanem India és Oran kórházaiba, hol bámulatos önmehtagadással küzdött a hagymáz és kolera pusztításai ellen. Akkor boldognak szidták, demokrata rögeszmékben sinylődő különcnek tartották, kinek még a nemes sport sem elég komoly foglalatosság.

Azóta persze fordúlt a koczka. A tudomány és emberszeretet e bátor ifjú hőse, ki utóbb a csatateréken mindenütt ott járt, hol legnagyobb volt a veszedelem, kinek csodálatos és csaknem csalhatatlannak bizonyuló új találmányáról a tüdővész gyógyítása terén, hasábokat írtak a külföldi lapok, ott-hon is híres ember lett. S Nincsi báró és Murcsi herczeg már most azt találták, hogy tulajdonképen követni kellene példáját, a baczillushajsza minden-esetre újabb mulatság lévén a nagyon is elcsépeelt tigris-vadászatnál.

A tábornok kaczagva beszélte el a két híres sportsman e jellemző megjegyzését, míg Szelényi perczről-perczre izgatottabbá válva, teljesen megfeledkezett a gunyoros skeptikus szerepéről, mit rendesen adni szokott, és ki nem fogyott barátja nevezetes cselekedeteinek felsorolásából.

— Szinte lehetetlennek látszik — mondá lelkesülten — hogy oly helyekről, melyeket az ellenség már elfoglalt, valóságos golyózapor közepette,

Szelényi felfogta e tekintetet.

vállain vitte a sebesülteket az ambulanceba. Csak tegnap olvastam e dolgokról angol lapokban. Hazai ujságaink még nincsenek elég körülményesen értesülve.

Mindenünnen a bámulat és magasztalás szavai hangzottak szép ajkáról és szép szemek nagyon is olvadékony pillantásokkal ostromolták Vanderbiltet.

Liza most először pillantott reá. Eddig alig méltatta egy tekintetre. Azaz tulajdonképen most sem pillantott reá, hanem inkább olyanféleképen nézett végig rajta, mint a ki azt mondaná: Mily hallatlan henczegés! Honnan vennél te az ilyenre erőt?

Szelényi, ki e perczen lopva tekintett Lizára, felfogta e tekintetet.

— Hiába nézed oly hitetlenül, Liza. Ez a nyurga gyerek akárhányszor levett a lábamról engem, kiről azt hinné az ember, hogy egy csapással leteríthetném. Vasizmai vannak.

— Nem kételkedem benne — felelé Liza szárazon és szomszédjaihoz fordult.

— Csakugyan miben rejlik varázsa? — kérde magától Vanderbilt újra, midőn sokfelé igénybe vett figyelme daczára érezte, hogy a szép asszony nyilvánvaló megvetése jobban érdekli, mint a többiek egyhangú bámulata. Sebtében nem adhatott magának számot arról, hogy Liza, ki sem szivére, sem érzékeire nem hat, tulajdonképen csak idegeit izgatja fel. Az mit érdeknek gondolt, nem is volt egyéb sajátságos nyugtalanságnál, mely mindjobban

fokozódott, midőn észrevette, hogy Liza kizárólagosan csak Szelényivel foglalkozik, még pedig majd leplezett ingerkedéssel, majd ugyanazon kihívó dacozzal, mit már a jégen észrevett rajta.

Mindezt bizonyos lelki magánbeszédben fontolgatta meg, míg a társalgás tovább folyt és a tábornok kedélyesen kocczintott vele.

— Ember vagy öcsém! — kiáltá helyeslőleg — olyan ember, kiben örömem és büszkeségem telik!

— Pedig éppen Károly bácsi gúnyolt legjobban — veté közbe Vanderbilt mosolyogva — valahányszor pályámról volt szó. Nem emlékszik, milyen tüzzel tagadta, hogy a lanczettával kezében ép oly derék ember lehessen valaki, mint kardot forgatva?

— Megadom magamat öcsém és kardomat alázattal teszem le lanczettád előtt. De az ördögbe is! Be kell ismernem, hogy százszor több bátorságra mutat, ha az ember a csatatéren a golyózápór alatt hidegvérrel fáradozik embertársainak megmentésén, vagy ha a kórház büzhödt légkörében a kórok titkait fürkészi, mintha az önfentartás ösztönétől és a feléledt harczkedvtől mámorosan, küzdve állja meg a sarat. Hisz valóságos halálmegvetést tanusztotál.

— Könnyű a halált megvetni, ha az ember kevésre becsüli az életet — felelé vállat vonva Vanderbilt. Azonban futó mosolyt véve észre Liza arczán, gyorsan folytatá: — Ne értsenek félre. Korántsem a divatos életuntság negélyezése adja ajkaimra e szavakat, hanem egész életnézletem. Én az életet úgy tekintem, mint az okos ember a

pénzt, mely csak addig ér valamit, míg tetterőnk vagy élvezetképességünk nyilvánítására vagy kielégítésére szolgáltat lehetőséget — s ha eközben elfogy, vogue la galère!

A fekete kávénál Lizát azonnal több fiatal ur vette körül, kik bámulatos megadással türték leplezetlen rosszkedvét. A többi hölgyeknek csak azon urak jutottak, kik Liza mellett el nem fértek, míg Vanderbilt a tábornokkal és Szelényivel egy sarokba húzta meg magát, hol végre sok mindenről kérdezősködhett, mi közelebről érdekelte.

— Nőd, Mária, tán beteg hogy otthon marad, míg ti mulattok? — kérdé többek közt Szelényitől.

— Dehogy beteg, pompásan érzi magát — felelé a kérdezett szórakozottan, míg szeme folyton csak Lizát kereste, ki közömbös, untatott arcczal ült udvarlói között. — Különben én nem mulatni jöttem fel, dolgom volt s ma este már hazafelé indulok. Holnap fontos üléssem van a Házban. Csak Károly bácsiék vannak itt hosszabb időre.

— S távollétünkben Mária viseli kis leánykánknak gondját — veté közbe a tábornok. — Meglátod öcsém, milyen szép kis leánykánk van. Olyan eleven mint egy kis ördög és mi földolog, édesanyjának szakasztott mása.

— Remélem csak külsőleg — gondolá magában Vanderbilt, míg tekintete önkénytelenül Lizára tévedt. — Úgy látszik, nem igen törődik gyermekével, különben nem bizná másra, míg ő maga hettekre távozik.

E perozben titkos kritikájának tárgya, minden

főlöszlegesen mentegetődzés mellőzésével, otthagya bámulóit és a három férfihöz lépve, Vanderbilttel szemben a tábornok karszékére támaszkodott. Mindhárman felugrottak, de a szép asszony egy kézmozdulattal visszaparancsolta őket helyökre. Azután egyszerre, minden előzmény nélkül, Félixhez fordult:

— Mondja csak Vanderbilt, mi kifogásolni valót talált rajtam, midőn ma délután Pistával korcso-lyázva elhaladtam mellette?

A tábornok meglepetten fordult hátra, míg Szelenyi arczán ijedt megdöbbenés tükröződött.

Csak Vanderbilt maradt nyugodt. Midőn Liza vele szemben a tábornok széke mögé lépett, ösz-tönszerűen érezte, hogy ő miatta csatlakozott hozzájuk. Így, bár sajtáságosnak találta kérdését, az még sem lepte meg teljesen.

— Hideg bíráló tekintetem nyilván sértette az elkényeztetett asszonykát — gondolá — vagy talán alkalmat keres a mentegetődzésre?

Mindez kevesebb, mint egy pillanat alatt czikázott át agyán, de arca semmit sem árult el gondolataiból. Könnyedén elmosolyodott.

— Szemcsalódás volt, Liza grófné. Milyen jognál fogva kifogásolhatnám én bármilyen tettét? És azután, akkor még nem ismertük egymást.

— Az utóbbi igaz, a többi nem. Ön tudja legjobban, hogy gáncsoló tekintettel nézett végig rajtam.

Most jött rá Vanderbilt, hogy a szép asszony válaszából csak azt akarja kitudni, mit és mennyit

sejt és bámulni kezdte azt a mindenesetre nem közönséges bátorságot, melylyel férje és Szelényi előtt kérdőre merete vonni.

De ha a fiatal asszony azt hitte, hogy Félixet zavarba hozza, csalódott. Emberére talált benne.

— Ha épen úgy akarja Liza grófné — felelé kis vártatva — mindent bevallok. Hibám épen abban rejlik, hogy nem ismertem. Képzelve magát helyzetembe, Károly bácsi — folytatá a tábournokhoz fordulva. — Most érkezem haza hosszú távollét után és unokafivéremet, ki egy kedves barát-nőmet birja nőül, egy érdekes fiatal hölgygyel látom korcsolyázni, kit körülöttem mindenki feleségének mond. Egy angol mellettem tegnap a francia nagykövethél látta önöket és nyilván azt hitte, hogy Liza grófné Pista felesége.

— Az az ostoba komornyik összetévesztette neveinket a bejelentésnél — veté közbe élénken Szelényi.

— De akkor csak megengedik, hogy nem csoda, ha úgy néztem végig a fiatal hölgyön, mint egy bitorlón. Nem sejtettem, hogy ezen üde szépség, az én unokafivéremnek ujonnan aquirált — nagynénje!

A tábournok jóízűen kaczagott ezen kedélyesen előadott magyarázaton, Szelényi arcán azonban futó árny vonult el és Liza mélyen elpirult Vanderbilt tekintete alatt, mely lassan fordult ismét feléje és áthatatlan nyugalommal szegődött reá.

A fiatal ember megadta a választ kérdésére, még pedig kifogástalan nyíltsággal. De Liza azért szíve

mélyén tudta, hogy bár az, mit Vanderbilt mondott az igazság, még sem a teljes igazság, és önmagával eltelt, föltétlen hódolathoz szokott lényre fellázadt azon gondolatra, hogy van egy ember, ki megítéli, és hogy ezen ember előtt még nem is védelmezheti magát. Mert bevallhatja-e, hogy tekintetéből olyat olvasott ki, mit nem is sejthetne, ha szándékai csakugyan oly tiszták volnának, a minőknek lenniök kellene?

Gyorsan elfordult, hogy zavarát palástolja, midőn szemben találta magát egy pinczérrrel, ki sürgönyt hozott a tábornoknak. A fiatal asszony a kíváncsiság legcsekélyebb jele nélkül férjéhez utasítá az embert és a társaság azon csoportjához tért vissza, mit az elébb elhagyott.

A tábornok azonban alig olvasta el a táviratot, midőn felugorva felesége után rohant.

— Liza, a kicsike megbetegedett, rögtön indulunk! — kiáltá halotthalványan, a papírt csaknem kiejtve reszkető kezéből.

A fiatal asszony is elsápadt és idegesen kapott a sürgöny után. De felindulása csak rövid ideig tartott. Volt valami természetében, mi minden szenvedést határozottan elutasított magától és nem egyszer lepte meg környezetét azzal, hogy felkacagott vagy haragra lobbant, midőn sírnia kellett volna. Most is boszúság váltotta fel ijedtségét és kimondhatlanul felháborodott férjének unokahuga ellen, ki elég kiméletlen őt hólni csekély gyermekbaj miatt élvezeteiben háborgatni. Inkább kedvetlenül, mint aggályosan szólt oda a tábornokhoz :

— Hisz ismered Máriát, mindig túloz. Fogadni mernék, hogy csekélység az egész — folytatá a hölgyekhez fordulva, kik sajnálkozva vették körül. Liza nem volt kedvencziük, de a baj, mely az anyát érte, azonnal részvétet ébresztett minden jelenlevő nő szívében és e részvétnek kifejezést adtak.

Csakhogy épen ez nem volt Liza inyére. Boszantotta, hogy e nőknek sajnálatra van okuk vele szemben és még jobban boszantotta az, hogy körülből távozni kénytelen és hogy ennek tán titkon örülnek. Magatartásával azonban jelezni akarta, hogy eltünése csak ideiglenes lesz és a legnagyobb hidegvérrel igyekezett férje határtalan felindulását ellensúlyozni.

Mert a tábornok magánkívül volt. Nyakrafőre bucsúzott, míg aggályos tekintete esdő pillantással függött nején, kinek szemeivel sehogy sem bírt találkozni. A szép asszony, férje lélekvesztett sietségét figyelmen kívül hagyva, lassan, hanyagon fogott kezét a körülállókkal, félmosolylyal ajkán, nyugodtan ismételve:

— Hisz nièce-em oly ideges, oly érzékeny; úgy szeret minden csekélységből nagy dolgot csinálni. De azért az én jó Károlyom megnyugtatóására mégis megyünk, sietünk, hogy le ne késsünk az esti vonatról.

— Épen velem kellett ennek megtörténnie, velem, a ki úgy utálja a szocénákat? — mormogott végre apró, hegyes fogai között, míg Szelényi ráadta kék rókával szegélyezett hosszú köpenyét.

— Együtt utazunk, mily váratlan boldogság! —

suttogott a férfi lázasan, míg lángoló szemei szinte elnyelték a szép asszony sugár alakját.

Lizának ezen körülmény nyilván nem szolgált vigasztalására, mert egy hideg, meglepett tekintettel végignézve Szelényin, egyszerűen hátat fordított neki. Majd a tábornok karját véve, ismételt bucsúkézszorítások után elhagyta a termet.

Alig tették be utána az ajtót, midőn ugyanazon hölgy, ki már ebéd előtt azt a csipős megjegyzést tette Lizára, gunyos mosolylyal fordult Vanderbilthez.

— Nos, orvos úr, ez aztán az érdekes kórtani eset! Szentendrei Lizában megfejtve látja azt a problémát, hogy lehet szív nélkül megél...

De szavait be sem fejezhette, mert a hány férfi volt körülötte, mind a leghevesebben kelt ki e megjegyezés kegyetlen igazságtalansága ellen. Mindnyáján azt állíták, hogy Liza grófné magaviselete csak nemes önuralmat árult el és hogy bámulatra méltó önmegtágadást tanusított, midőn anyai szívének aggodalmát legyőzte, hogy férjét megnyugtassa. Más asszony persze el nem mulasztotta volna a kedvező alkalmat, hogy magát sóhajtozás és ájuldozás által érdekessé tegye. De Liza grófné nem szorult ilyen elcsépelte eszközökre és legfőbb bája éppen abban rejlik, hogy mindig és mindenkor máskép cselekszik, mint a hogy mások cselekednének. Egyszóval, mindig pikáns, eredeti, «unique» a maga nemében.

És mindannyian, a mint kalapjukat fogták, hogy imádott klubjokat felkeressék, melytől csak Liza

Gyorsan haladtak a Meissel-szálloda felé.

tartotta vissza őket eddig, őszintén azt hitték magukról, mikép az, a mit mondtak, nem egyéb tiszta, szent meggyőződésüknél. S valóban nem akadt köztük egy sem, a ki azt kérdezte volna magától: vajjon hogy vélekedett volna a lefolyt jelenetről, ha Liza grófné történetesen sovány, ránczos arcú és pisze orrú, ha nem bír a legszebb fejjel, mely valaha királynői termetet megkoronázott?

Vanderbilt és Szelényi már a többiek előtt távoztak és most nagy lépésekkel gyorsan haladtak a Meissel-szálloda felé, hol Szelényi szállva volt.

Az uton egyikök se beszélt. Senki se hitte volna, hogy e két férfi, ki oly szótlanul jár egymás mellett, két unokatestvér, két testi-lelki jó barát, ki esztendőök multán most van először ismét együtt. De arról, a mi legközelebb állt szivökhez s mi az egyiknek lelkét kétkedő aggálylyal, a másiknak egész lényét emésztő szenvedélylyel töltötte el, nem akartak beszélni, minden egyéb pedig e perczenben oly távolesőnek, oly teljesen érdektelennek tünt fel előttük, hogy szóra sem méltatták.

Percz-percz után mult. Elérték a szállodát, felmentek Szelényi szobáiba és még mindig hallgattak. Mindkettő érezte a villanyos áramlatot közöttük és mindkettő mintha félt volna, hogy az első szó, mit kiejtenek, örökre szétrobbantja azt az erős köteléket, mely serdülő ifjúkoruk óta összefüzi őket.

Szelényi komornyikjának csengetett, kinek belé-
pése végre megtörte a veszélyes csendet és míg az ura holmijának becsomagolásához látott, Szelényi, kinek e harmadik személy jelenléte, legalább

látszólagosan visszaadta elfogulatlanságát, egyszerre száz kérdést is intézett Félixhez utazása, megérkezése, legközelebbi tervei felől. Majd látva, Félix mily fáradtan és elfogultan válaszol, belemerült a politikába.

S minél tovább beszélt, annál jobban felmelegedett, annál ékesszólóbb lett, mintha észre sem venné, barátja mily türelmetlenül, mily palástolatlan szórakozottsággal hallgatja. Azelőtt a politika mindig élénk vita tárgya volt közöttük. Sok dologban különböző elveket vallottak s Szelényi gyakran állítá, hogy fényes parlamenti sikereit részben ezen vitáknak köszönheti. Hisz a Házban csak nagy ritkán talált oly éles eszű, tág szellemű, általános képzettségű ellenfélre, mint a minő az volt, kivel naponta összemérkőzött. De e szellem ma nyilván aludt, vagy olyan elfogultság tartotta lenyügözve, melytől nem birt szabadulni s mely végre annyira erőt vett Vanderbilten, hogy szinte megkönnyebülten ugrott fel, midőn jelentették, hogy a kegyelmes ur kocsija megérkezett.

— Bocsáss meg, ha el nem kísérlek, de még fontos teendőm van — mondá sajtóságon elfojtott hangon, midőn leértek a lépcsőn. — Hisz pár nap múlva ugyis látjuk egymást Pesten és akkor ráérünk összeveszni — természetesen csak szokott témáink fölött — tevé hozzá erőltetett nevetéssel.

Szelényi nem felelt. Egy percozig merőn nézett barátja sötét arczába, mit kísérteties fénynyel világtott meg a vendéglő kapulámpája, azután megragadta kinyujtott jobbát, megszorította azt és egy

ellenállhatatlan ösztönnek engedve, egyszerre csak karjaiba zárta.

Mielőtt Vanderbilt meglepetéséből magához térhetett, már benn volt a kocsiban.

A fiatal ember lassan indult az elrobogó fogat után, majd megrázta magát, míg arca még jobban elsötétült.

— Jaj neked, ha szerencsétlenné teted — morgogá ökölbe szorított kezét felemelve — mert a milyen titán vagy, esküszöm, hogy összetörlek!

III.

Ha az emberek sorsa nem benső természetök tengelye körül forogna, hanem tisztán csak külső körülményeiken, Szelényi Istvánról azt lehetne állítani, hogy föltétlenül boldog csillagzat alatt született. Bölcsője ugyan nem volt színarany, mint a római királyé, de a messze róma aranykalásza középette ringott és a gyermek alig jutott öntudatra, midőn már elmondták neki, hogy ez a beláthatlan, hullámos messzeség, mely házuk előtt elterül, az övék. Öt éves korában fejét már úgy hordta mint egy kis király és a tiz éves fiu karjának erejétől rettegett minden játszótársa, míg gyors felfogásával a tanulásban is valamennyin túltett.

A gyermek teljes szabadságban nőtt fel. Szülői háza egy domb alján épült, az egyetlen domb alján, mely mértföldekre látható volt s nem vette körül kert, hanem terjedelmes park, mely egy oldalt szántóföldek között veszett el, a domboldalon pedig szőlőben végződött. Merőben érdektelen, tágas földszintes ház volt, melynek épen nem szolgált előnyére, hogy e század elején épült, az akkor divó meztelen, a forma rútságát az ékitmény hiányával tetéző stilben. Mintha csak ellentétül

állították volna szembe a hosszú udvar másik végén emelkedő ódon kis kastélylyal, mely finom kis tornyocskáival és vadvenyigével benőtt erkélyeivel úgy hatott a szemlélőre, mint egy mult századbeli hajporozott bájos kis marquise, egy igen közönséges krinolinós polgárnő mellett. A kis kastély, melyben régóta nem lakott senki, csak akkor népesedett meg, ha Szelényi Gábor nagyobb vadász-társaságot hitt meg és a vendégek el nem fértek az új házban. Ekkor is csak a földszinti szobákat nyitották ki fogadtatásukra, a cselédek nagy megkönnyebbülésére, kik azt állíták, hogy az emeleten kísértetek járnak, és hogy a toronyablakokból holdfényes éjjeleken akárhányszor látták a Szelényiek fehér asszonyát integetni.

Szelényi Gáborné szigorúan megróttá az efféle beszédet, főkép a gyermek jelenlétében, melyet különben nem igen lehetett mesékkal tartani. Sokkal elevenebb, szilajabb volt az annál. Napestig künn játszott a szabadban és még alig látszott a földtől, midőn már lóra ültette az apja, vagyis inkább felvetette a lóra, melytől félni mert a hét-éves kölyök. A jól iskolázott paripa azonnal elindult és csak félóra mulva tért vissza a sörényébe kapaszkodó fiúval, ki azóta nemcsak a lótól, de az ördögtől se félt.

Ha Szelényi Gáborné ezalatt rettegett egyetlen gyermekök életéért, azt el nem árulta soha. Ő férjének minden tettét jóvá szokta hagyni és mindenben szó nélkül engedett neki, mi annál feltűnőbb volt, mert a fiatal nő külseje épen nem mutatott

szelidségre. Szívós akaratú, törhetetlen büszkeség szólt az üde ifju arcz vonásaiból, melyek sokkal élesebbek voltak, semhogy szépeknek lehetett volna mondani. Termetében is több volt a szöglet, mint a nőies hullámvonal, ugyannyira, hogy midőn Szelényi Gábor először jelent meg vele a nagyvilágban, a híres hamis Lichtenberg Pepi grófné megjegyezte, hogy Szelényi nyilván fel akarja őket ültetni, egy nőruhába bujtatott dragonyossal, kit mint feleségét mutat be.

— E nőruhába bujtatott dragonyosnak a zsebében kerek két millió van grófné, mit, fájdalom! nem mondhatni mindnyájunkról — felelé sóhajtva egy igazi dragonyos tiszt.

Marburg Elza csakugyan két millió hozomány-nyal bírta és Szelényi Gábor, ki midőn elvette, nagyon el volt adósodva, nem igen kérdezte apósa, egy gazdag sziléziai bankártól, mit ad neki ezen milliókra ráadásul. Mert ha ezzel legkevesébbé is törődik, ép oly könnyen nyerhette volna el az öreg Marburg fiatalabb és szebb leányát, ki báró Vanderbilt Róberttel, egy Magyarországon indigenátussal bíró cseh mágnás család sarjával lépett oltárhoz.

Báró Vanderbilt Róbert azonnal felsőmagyarországi birtokára vitte feleségét. Szelényi Gábor Olaszországban töltött rövid mézeshetek után, a magáét a pesti nagyvilágban mutatta be. A fiatal asszony ezt még most el szeretne volna kerülni, talán mert szokatlanul éles, éber eszével sejtette, mi vár reá e körben. De Szelényi Gábor hallani

sem akart arról, hogy tél derekán alföldi birtokukra utazzanak s röviden megtagadta neje ezen első kérését.

Az új menyecske szép kis szalonjában történt e szóváltás s míg férje beszélt, a fiatal asszony tekintete esetleg a szemben levő tükörrre tévedt. Ott látta magát éles, nagyvonású arczával, majdnem férfiasan széles nyakával, minden bájt nélkülöző, izmos termetével, s maga mellett látta nyúlánk, elegáns férjét, kinek finom, arisztokratikus feje az övé mellett még szebbnek, nemesebbnek tűnt fel.

Marburg Elza szó nélkül fordult el a tükörtől és e percztől fogva soha sem kért többé semmit férjétől.

Hogy a büszke, önérzetes fiatal nő ezen első budapesti idénye alatt mit szenvedett, azt nehéz elképzelni. A férfiak mellőzték, mert nem volt szép, a nők azon keresett udvariassággal bántak a «sziléziai bankárleánnyal,» mely egymással bizalmasan érintkező egyének körében sértőbbben hat az ezen bizalomból kizártakra, mint a nyíltan kimutatott ellenszenv. Elfogadták, — Szelényi Gábor feleségét hogy ne fogadták volna el, hisz a Szelényiek rokonságban álltak az ország legelső mágnás-családjaival s Szelényi Gábor édes anyja Winterstein grófné, édes apja országbíró volt. Meg is hívták és a míg körükben időzött, úgy viselték magukat irányában, hogy lehetetlen lett volna panaszkodnia. Mindamellet, egész magatartásukkal, minden szavukkal vérig sértették önérzetét. Soha egy pillanatig sem volt szabad elfelednie, hogy ha milliói be is csempészték őt ide, még sem közibéjük való, s ha más-

kép nem, úgy a tiszteletteljesen hangsúlyozott «báróné» szólítással, mit minden harmadik szónál alkalmaztak, juttaták azt eszébe az egymást tegezõ asszonyok.

Sajátságos, teljesen megfoghatatlan tünemény, hogy a nõk, kik között pedig annyi az anyagi jószágú teremtés, csoportosan, valami osztályt képviselve, mennyi dölyföt, rosszakaratot, határozott kegyetlenséget képesek kifejteni. Hisz ezek a gyöngéd lények, hû feleségek, jó anyák, elnéző, jószívú úrnõk, valóságos hóhérokká válnak a salonban. Nincs az a subtilis kfnzó eszköz, az a lassan õlõ mérég, mit kérlelhetlen kitartással ne alkalmaznának például oly nõkkel szemben, kik velök nem egyenlõ születésûek vagy állásuak és kiket mégis körükben megtúrni kénytelenek.

Szerencsére Marburg Elza olyan anyagból volt, melyen nem soká fog a mellõzés. Kiolthatatlan, mély gyûlöletet és megvetést ébresztett az benne és miután nyílt természeténél fogva nem értett a tettetéshez, s a mellett jó adag egészséges szatírával bírta, nemsokára tûszúrást tördõféssel, vagy pedig kérlelhetlenül találó gúnynyal viszonzott, úgy, hogy utoljára félni kezdtek a «dragonyostól,» mely elnevezés mindenkorra rajta száradt.

Szelényi Gábor tökéletes világfi létére úgy tett, mintha semmit se venne észre, mi annál kevésbbé esett nehezére, minthogy neje soha sem panaszkodott. Mindazáltal fiának születése kettõs okból volt reá nézve örvendetes esemény s tán önmagának sem vallotta be, hogy a második ok az, hogy

Elzát egy idényen át távol tartja Pesttől. Azután sem igen unszolta a felmeneteire, hanem a képviselőség ürügye alatt, mert Szelényi Gábor ősi kerületét képviselve, a Ház némái közé tartozott, úgy mulatott régi körében, mintha soha sem nősült volna.

Az asszony különben nem is igen ért rá a mulatozásra. A bálványozásig csüngött a pompás, erőteljes kis szőke jószágon, mely saját mély ibolyakék szemével tekintett reá. Ő táplálta és elejétől fogva senkire sem bízta gondozását. Azonfelül ő vitte az egész gazdaságot és minden ügyüket, minthogy csakhamar észrevette, hogyha ő nem viszi, nem viszi senki. Szelényi Gábor kifogástalanul korrekt ember volt; nem tékozolt, nem kártyázott, nem dőzsölt s különben sem voltak valami költséges szenvedélyei. Azonban számolni teljességgel nem tudott s minden komolyabb foglalkozás ellen egy igazi gavallér természetes ellenszenvével viseltetett. Semmivel se gondolt, azon felsőbb hatalomra bízva magát, mely a lilomokat öltözteti és egykor, a múlt aranykorában, a nagyurak jóléte fölött is őrkdött.

Hogy felesége nem osztotta azon megnyugtató hitét, mikép a Szelényiek sorsát «odafönn» intézik el, hanem bámulatos buzgalommal és kitartással tanult bele a gazdaságba és bonyolult ügyeik vezetésébe, az ellen nem volt semmi kifogása. Hisz ő tulajdonképen Elza bárónét soha sem nézte másnak, mint azon két millió képviselőjének, mely ismét gazdag embert csinált belőle és szeri. te csak kötelességét teljesítette, midőn e milliók összetartásáról

gondoskodott. Lassankint úgy kezdé tekinteni, mint igazgatóját, kitől mindig egyformán követelte jövedelmeit, akár jó volt az esztendő, akár rossz, és Szelényiné többnyire úgy tudta dolgait intézni, hogy bármilyen válságokon mentek is keresztül, férje azok által soha sem szenvedett.

— Csak fiamat ne nevelje kalmárnak — mondá Szelényi Gábor néha tréfásan, ha anyát és fiút valami könyv vagy számoló tábla fölé hajolva lepte meg.

Az asszony ilyenkor elmosolyodott. Az a «kalmár» szó olyan nevetségesen hangzott ezen gyermek-Herkulesse szemben, kinek szemeiből sugárzott a szellem, de kit csak nagy ígéretekkel lehetett pár órán át a szobában tartani, hogy legalább írni, olvasni megtanuljon.

Minthogy azonban egy óra alatt többet tanult, mint más gyermek három annyi időben, édes anyja sem igen korlátozta szabadságát. Nem is e végett tűzött olykor össze férjével, ő, ki az erősek nagylelkűségével, minden másban oly készségesen engedett e gyenge, tunya embernek. De Szelényi Gábor semmibe se vette, ha a fiú például következetesen megszegett minden olyan tilalmat, mely valamely kedvtelésébe ütközött. Midőn egy nyáron a kolera nagy mérvben dühöngött hazánkban, a Szelényi-házban mindenki tartózkodott a gyümölcssevéstől, csak a gyermeket nem lehetett rávenni, hogy meg ne egyen minden gyümölcsöt, érettet és éretlent, melyre kezét rátehetette. Szelényiné akárhányszor egy fán ülve szilva-evés közben lepte meg. Mindannyiszor keményen megbüntette, sőt egyszer a

fiú, édes anyját megpillantva, ijedtében le is esett a fáról és betörte a fejét. Mindazáltal harmadnapra újra rajtakapták. Természetesen még keményebb büntetés lett a vége. A fiú azt kiülte, aztán mosolyogva mondá anyjának:

— Azért mégis szeretem a szilvát és ha találok — megeszem!

És semmi okoskodással, semmi magyarázattal nem lehetett vele megértetni, hogy van eset, melyben az embernek kötelessége lemondani arról, a mire vágyik.

Azután meg mód nélkül hatalmaskodó volt. A cselédeknek, kiket különben szépsége teljesen megbabonázott s kiket néhány szóval, egy simogatással úgy le tudott kenyerezni, hogy a tűzbe mentek volna érte, úgy parancsolgatott, mint egy kis kényúr, s megtörtént, hogy a tanyán valamennyi gyereket elpáholt, ha bármiben ellenkezni mertek vele. Édes atya jóízűen kaczagott az efféle hőstetteken, ellenben édes anyja megpirongatta, megbüntette és azután titokban szemrehányásokat tett férjének, a miért a fiúban nagyra neveli az önzést és fenhéjazást.

— Úrnak született, úrnak nevelem! — felelé Szelényi Gábor kurtán és az asszony érezve, hogy e pár szó tulajdonképen milyen ozélzást tartalmaz, elhallgatott. De egyszersmind elhatározta magában, hogy a fiút, a mint csak lehet, valamely kitűnő, felvilágosodott irányú külföldi nevelőintézetbe adja, a hol bizonyára megtanítják arra, hogy nem kizárólagosan csak a Szelényieké a világ.

IV.

Szelényi Gáborné, mint rendesen, úgy most is helyesen számított. Nyolcz év egy elsőrendű zürichi nevelőintézetben sok tekintetben szíve szerinti embert csinált fiából. E szabadelvű légkörben a fiú eleinte hatalmas karjának erejével védte feudális fogalmait, értelmének tágultával azonban, azok lassankint gyengülni kezdtek s végre eloszlottak.

Édesanyja lépésről-lépésre követte fejlődését. S midőn az első jogi év leteltével, mit kivánságára még Zürichben töltött, hol egy magyar magántanár segítségével készülődött a másodévi jogászságra, haza várta, tudta, hogy sikerei nem csupán emlékező tehetségének felületes vívmányai, de vérébe átment, nézeteket alkotó, komoly tanulmányok eredményét képezik. Végtelen öröme érezte, hogy első és egyetlen küzdelme férjével, mely természetesen annak teljes vereségével végződött, meghozta gyümölcsét. Szelényi Gábor azután is folytatott ellenkezése és lenéző gúnyja daczára, megadhatta fiának azt, mi földolog az élet kezdetén — a helyes irányt és ha számot is adott magának Pista mintegy beléoltott hibáiról és gyengeségeiről, melyeket a nevelés nem bírt teljesen kiirtani, megnyugtatta azon

remény, hogy talán az élet fogja befejezni azt, mit az iskola megkezdett.

Ez esztendőben különben Pistát nem fenyegette többé azon kártékony befolyás sem, mely ezelőtt mindig elkéséríté Szelényiné számára a szünidőt. Szelényi Gábor a múlt év vége felé végre elfoglalta azt a helyet, a melyre, nézeteinél és felfogásánál fogva, tulajdonképen való volt. Lefeküdt ősei mellé és az ódon sirbolt elzárt légkörében alkalmasint még otthoniasabbnak érezte magát, mint a főrangú társaságban, mit a legtúlzottabb kizárólagosság sem képes olykor egy-egy szabadelvű légvontattól megóvni.

A mint özvegye most, e verőfényes augusztusi nap délelőttjén, a verandán állt, magas, erőteljes alakján símán aláfoljó fekete ruhájában, kis krepp főkötővel már is őszbevegyülő szőke haján, feltűnő jelenség volt. A muló évek rejtett vegytani procezessusa, mely oly csodálatos átalakulásokat hoz létre és olykor a legfinomabb, legbájosabb arczra leg hamarább nyomja a hervadás bélyegét, e csunya fiatal asszonyt meglepően érdekes matronává varázsolta át. Éles vonásainak parancsoló jellege jól illett őszülő hajkoronájához és az érett kor teltsége teljesen elsimított minden szegletet impozáns alakján.

— Érthetetlen, egész negyedórával késnek! — szólt egy mellette, a veranda korlátához támaszkodó vagy tizennyolcz éves fiúhoz, kinek érdekes olivszín arca korát messze túlhaladó tetterőt és érettséget árult el.

A fiú mélyen fekvő, éles szürke szemeivel nyilván többet látott, mint Szelényiné, bár az látcsövet használt.

— Ott, Elza néni — nem látja? — kocsi jön! — kiáltá két kezével a távolba mutatva. De most már Szelényiné is lebocsátá a látcsőt.

— Hogyne látnám, jönnek! — felelé felindulástól remegő hangon és a fiút kezén fogva, gyors léptekkel sietett le vele a veranda lépcsőjén.

Néhány percz mulva Pista édesanyja nyakán csüggött és addig csókolta össze-vissza, míg az könyein át nevetve szabadkozott, hogy elég.

Azután, midőn a fiú végre kibocsátá karjaiból. Szelényiné boldogságtól sugárzó arcczal, határtalan büszkeséggel nézett végig rajta.

— Beh megizmosodtál az utolsó hat hónap alatt, — mondá csodálkozva és legszivesebben hozzátette volna — s beh megszépültél!

De ezt már nem mondta ki. Csak tekintetének nem bírt parancsolni, mely leplezetlen elragadtatással pihent az előtte álló széles vállú, karcsú alakon és a sötétszöke gazdag fürtöktől árnyalt büszke szépségű arczon, mely csak úgy ragyogott az életkedvtől.

A fiú elégedetten nevetett.

— Remélem nem apprehendálsz, hogy annyival magasabbra nőtem még náladnál is, mama? — mondá, édes anyját újra megcsókolva, míg az karját véve lassan haladt fel vele a lépcsőn.

Most jutott eszébe Szelényinének, hogy nem csak ketten vannak és szemeit keresve jártatta kö-

— *Beb megizmosodtál . . .*

rül előbbeni ifjú társa után. A fiú kis távolságra tőlük nyugodtan várt, míg megszólítják.

— Ugyan Félix, miért nem szoritsz kezét unokatestvéreddel? — kiáltott rá Szelényiné feddőleg. — Te pedig, Pista, úgy látszik, rá sem ismersz többé Félixre, ki ezentúl háztársad lesz.

A két fiú közömbösen fogot kezét, míg Pista csodálkozva kérdezte magától, mire való legyen neki ez a kis gyerek? Ő már egész férfúnak tartotta magát és egyetemi sikereinek kellemes öntudatában némi jogosultságot érzett magában arra, hogy társaságát megválogassa.

— Majd lerázom a nyakamról — biztatta magát, mialatt szobájában ebédre átöltözött. — Nem úgy néz ki, mintha jól tudna lovagolni, és ha egyszer Sátán hátán vagyok, próbáljon utánam jönni.

— Szabad? — kérdé e perczben Szelényiné, kopogtatva.

A fiatal ember kinyitotta az ajtót.

— Nem bírtál bevárni ugy-e mama? — kiáltá, édes anyját nevetve átkarolva. Azután hagyta magát becézni csendes mosolylyal szép arczán, bizonyos öntelt nyugalommal, mintha nagy kegyet osztogatna, midőn magát szerettetni engedi.

— Azért csak siess, öltözködjél! — mondá végre Szelényiné, egy karosszékbe letelepedve, mint a ki hosszabb időzésre készül. — És főképp ne képzelődjél. Nem azért jöttem be, mert nem bírtam bevárni, míg elkészülsz, te elbizakodott úrfi, — azután hirtelen elkomolyodva, folytatá: Fontos dolgokat kell veled megbeszélnem.

A hang, melyen édes anyja az utóbbi szavakat kiejtette, megdöbbsentette Pistát, de egyszersmind jól is esett neki. Szerette, ha férfiszámba vették. Maga is elkomolyodott, midőn kíváncsian fordult édes anyjához.

— Úgy van jól, mama. Kivel beszélnéd meg dolgaikat, ha nem én velem, a család fejével?

— Örvendek, hogy annak tekinted magad, Pista, a miből azt is következtetem, hogy tudod, mikép az efféle állás felelősséggel jár. Remélem, úgy fogod magadat vendégeink iránt viselni, a mint az e ház fejéhez illik.

— Úgy, arról a kis gyerekről, unokatestvéremről van szó, — szólt közbe a csalódás hangján a fiú.

— Nemcsak unokatestvéredről, ki mellesleg mondva nem kis gyerek, hanem nagynénédről és Alice cousineodról is, kik egy félév óta a kis kastélyban laknak. Csodálkozol, ugy-e? De képtelen voltam neked a történeteket megírni, sőt ha képes is lettem volna reá, óvakodtam volna megtenni. Ha akkor, mikor testvéremet, azt az egykor oly szép, ragyogó jelenséget vakon, összetörve, haldokolva viszontláttam, ha akkor írtam volna neked, levelem tele lett volna átkozódással és megrémültél volna attól, mit e sorokon keresztül anyád szívében olvasol!

Szelényiné e szavaknál fölkelte és nagy léptekkel kezdett fel s alá járni a szobában.

— Nem értesz, — folytatóá végre, fia előtt megállva, míg a fiú e váratlan kifakadáson elcsodálkozva,

szinte ijedten tekintett rendesen oly nyugodt, oly megfontolt édes anyjára, kinek arca most vonaglott az indulattól, míg szemeiből nagy, nehéz könyvek peregtek alá.

— Nem értesz és nem is akarom, hogy megérts. A gyűlölség veszedelmes örökség, ne legyen osztályrészed. S különben, kit is gyűlölnél? — folytatá nyugodtabban. — Azok, a kik nagynénédet tönkretették és engem . . . de ne beszéljünk rólam . . . azok, mondom, rangtársaid, hozzájok tartozol, téged nem fognak megalázni. Ellenkezőleg — és arczán büszke mosoly vonult el — te fogod őket megszegyeníteni azon észszel, azon vasszorgalommal, azon jellemtisztasággal, mit polgári születésű nagyatyádtól örököltél.

— Nem hiszem, hogy ezt valaha elismernék, mama — veté közbe a fiú halkán, szinte megfélemlítve édesanyja szokatlan szenvedélyessége által. — Hisz épen hazánkban és főképp e században, sok kiváló, de még nagy ember is volt a főrangúak között.

Az asszonyt mintha magához térítette volna e higgadt felelet. Mélyen felsóhajtott, de helyeslőleg intett fejével.

— Igazad van, nem tagadom. De életemben oly fontos, oly mondhatnám, döntő szerepet játszott az előítélet, hogy nem csoda, ha belőle rám is ragadt valami. Mindez különben nem tartozik ide, sőt ha jobban megfontolom a dolgot, az sem tartozik ide, hogy Róbert sógorom történetesen báró. A lényeges az, hogy ő a legelvetemültebb gaz-

ember, kit valaha kedvező körülmények megóvtak attól, hogy mint közönséges rablógyilkost felakaszszák.

— Ki? Róbert bátyám! — kérde a fiú hihetetlenül.

— Az, a tökéletes gavallér, a kifogástalan gentleman, kit minden becsületbiróságba bevásztanak; az udvariasság ezen mintaképe, kinek meghajlását utánozza minden pelyhedző állú grófocska. Régóta sejtettem, hogy hallatlan költekezése, bolond vállalkozó szenvedélye végzetessé fog válni szegény nővéremre nézve. De ilyen távolságra, mi itt, ők Galiczia határán vagy Bécsben, meg nem ítéltettem, milyen mérveket öltött tékozlása. Ilma éveken keresztül nem látott semmit, vagy nem akart semmit látni. Úgy bálványozta férjét, oly tökéletesnek képzelte, hogy föltétlenül bízott minden intézkedésében. Boldogult nagyatyád azt hitte, hogy minden pénzbeli viszontagság ellen biztosít bennünket, ha vagyonunknak legalább felét úgy leköti, hogy férjeink ne férhessenek hozzá. Ezen lekötött vagyon Ilma nénédnek csak ábrándját mentette meg néhány évvel továbbra, de természetesen épen pénzének az árán.

A míg az tartott, szeretetreméltó sógorom a világ legfigyelmesebb férje volt és Ilma szerelmének vakságában eleinte készségesen aláírt minden blanquettet, mit férje elébe terjesztett, anélkül, hogy megkérdezte volna, milyen összegre szólnak. Midőn ez azonban az utóbbi években nagyon is gyakran ismétlődött, még ő neki is feltűnt és a szerencsétlen

asszony — nem képzelheted, mily nehezen csaltam ki belőle ezen vallomásokat és mily hévvel védelmezte az egész idő alatt becsstelen férjét — végre gyermekeinek jövőjére gondolva, ellenszegülni kezdett. Ebből aztán mindannyiszor heves szóváltás támadt, sőt megtörtént, hogy a gavallérok ezen mintaképe, síma, fehér kezeivel — melyekre oly büszke — tetteleg bántalmazta nejét.

— De hiszen ez alávalóság! — kiáltá Pista felugorva.

— Meg is mondtam Ilmának, mily megfoghatatlan előttem, hogy ezek után még férjénél maradt. De akkor meg ő támadott meg és végre önmagát kezdte vádolni, a miért nem szerette eléggé férjét és afféle nyomorult pénzkérdések miatt ellenkezésével ingerelte. A többit aztán már nem ő tőle tudom, hanem, a mi a legiszonyúbb, fiuktól, Félixától. A fiú beszélt nekem, hogy egy reggelen szüleinek szobájában heves vitatkozást hallott; de minthogy ez gyakran szokott előfordulni, nem igen vette figyelembe. Ekkor egyszerre velőtrázó sikoltást hall és édesatyját segítségért kiáltozva, mint egy őrültet látja a szobából kirohanni. A megrémült gyermekek Ilmát vérében fekvő találták a földön. Férje dühében egy üveget vágott fejéhez és ez — szeméit találta.

— Rettentő!

— Mit mondjak még? Rögtön sürgönyöztek nekem, és én, bármennyire ki voltam merülve szegény atyád betegsége és halála által, mégis azonnal Ilma betegágyához siettem, melyről azt hittük, soha se kel fel többé.

— Igen, akkor irtad nekem azt a kétségbeesett levelet Sklevniczéről. Vagy egy héttel azután kaphattam, hogy a temetésről Zürichbe visszatértem. Csakhogy meg nem irtad Ilma néni betegségének szörnyű okát.

— És képzeld, ez az imádandó asszony, ez a szent, a kivel csak térden állva kellene beszélni, iszonyú kfnjai között, világos perceiben váltig azt állítá, hogy a szőnyegben megbotolva, elesett és így vágta fejét az üveghez. Majd könyörögve kért bennünket, nyugtassuk meg szegény Róbertet, ki bizonyosan kétségbe van esve. A nyomorult! A földön fekvé jajgatott neje ágya előtt, mikor azt hittük, hogy meg fog halni és azután, midőn valamivel jobban lett — bár mindnyájan tudtuk, hogy szemevilága mindenkorra elveszett — rávitte a szerencsétlent, hogy az ő és gyermekei utolsó filléreinek nagyrészét is átengedje neki.

A fiut, ki mohón, lélekvesztett figyelemmel hallgatott, csaknem megrázkódtatta az utálat.

— Szörnyeteg! — sziszegett fogai között.

— Én az egész idő alatt úgy bántam sógorommal, mintha árnyék volna. Ezt ő azonban nem vette tudomásul és keresett udvariasságát, mely brutalitásának tudatában csak undorral töltött el, egy perczig sem hazudtolta meg. Különben el voltam határozva, hogy mihelyest Ilma jobban lesz, számolok hóhérjával. De ő kijátszott. Az éjjeli virrasztástól elfáradva, egy délután kissé ledőltem és ezt az időt használta fel a gazember, hogy neje kezét vezetve, megkapja a mit akart. Midőn fel-

ébredve be akarok menni Ilmához, ő éppen kijön, halotthalványan, szemlesütve. Azonnal nyergeltetett és ellovagolt. Azóta se láttam többet. Mert mihegyest veszély nélkül tehattuk, magammal vittem Ilmát és berendeztem neki a kis kastélyt, hol remélem legalább békében fogja befejezni életét, sőt még azt is remélem, hogy vagyónának romjából megmenthetünk valamit a szegény gyermekek számára, mi jelenleg főgondom.

— És ő, az a — — édes anyámnak igaza volt, midőn rablógyilkosnak nevezte . . .

— Nem tudom, most hol van és nem is törődöm vele. Sklevnicze el van adva, de nem hiszem, hogy ezzel adósságait fedezhetné, sőt erősen tartok tőle, hogy most se rázzuk le nyakunkról. Ha minden ressourcejából kifogy, páratlan szemtelen-ségével utoljára ide hozzánk toppan be és Ilmát újra megbabonázva, rákényszerít bennünket, hogy mi tartsuk el.

— Csak merjen ide jönni, minden csontját öszszetöröm! — kiáltá a fiatal ember villogó szemekkel.

— Dehogy szennyeznéd be vele kezeidet! És aztán, Ilma érzékeny természetével, puritán elveivel, úgy retteg minden botránytól, úgy igyekszik nyomorult családi életét még én előttem is leplezni, hogy nem tudom, mit tehetnénk, ha ez az ember ide jönne, kit, a milyen megfoghatatlannak látszik, de még mindig szeret!

— Csakugyan megfoghatatlan, de imádandó! Az ember ezen asszony lovagjául szeretné magát avattni és csak annak élni, hogy őt szolgálja.

Szelényiné dédelgetve simogató meg fia felhevült arczát.

— Hisz épen azt kívánom tőled. Ebéd után elviszlek hozzá, már alig várja, hogy megismerjen. S ha meg akarod nyerni szívét, légy barátságos gyermekei és főképp Félix iránt, kire különben is figyelmeztetlek. Kérlek, ne húzd el a szádat olyan csunyán, mert megbánod. Félixnek sokkal több esze van, mint gondolnád és ha nem is lehet mindenki olyan lángész, mint az én fiam, de azért kitűnő tulajdonságokkal bírhat.

A fiú elmosolyodott. Jól tudta, hogy édes anyja tréfás gúnyja alatt tulajdonképen meggyőződése rejlik és feltette magában, hogy protegálni fogja azt a kis fiút, már azért is, mert Ilma néni fia.

V.

Midőn Pista ebéd után édes anyjával a kis kastély felé közeledett, meglepetve felkiáltott.

A kastély egész környezete, mióta utoljára látta, csodálatos átalakuláson ment keresztül. Az egykori elhanyagolt pázsit helyett virágos kert vette körül, százféle, szebbnél szebb rózsával, sűrűn beültetett heliotróp-ágyakkal és öles daturafákkal, melyeknek hosszú zöld bimbói már nyiladozni kezdtek. S a ház maga is, mintha felébredt volna titokszerű álmából. Emeletének ablakai nyitva álltak és czifra kiszögellő erkélyei egész lugasokká voltak átváltoztatva a felkuszó Maréchal Niel sűrű lombu vörösded indái által, melyek között százával nyiladoztak a bágyadt kecscsel aláfüggő sárga rózsák.

Szelényi Gáborné lopva vizsgálta fiának arcát.

— Meg vagy lepetve, úgy-e? — kérdé szinte mentegetődzve. — Igaz, hogy eddig sohasem értem rá virágokkal és más effélékkel bibelődni. De szegény Ilma nem láthatja mindazt, a miben mi itten gyönyörködünk és így virágokról gondoskodtam, hogy azoknak legalább illatát élvezhesse.

— Milyen jó vagy, mama! — mondá Pista karját édes anyja válla köré téve.

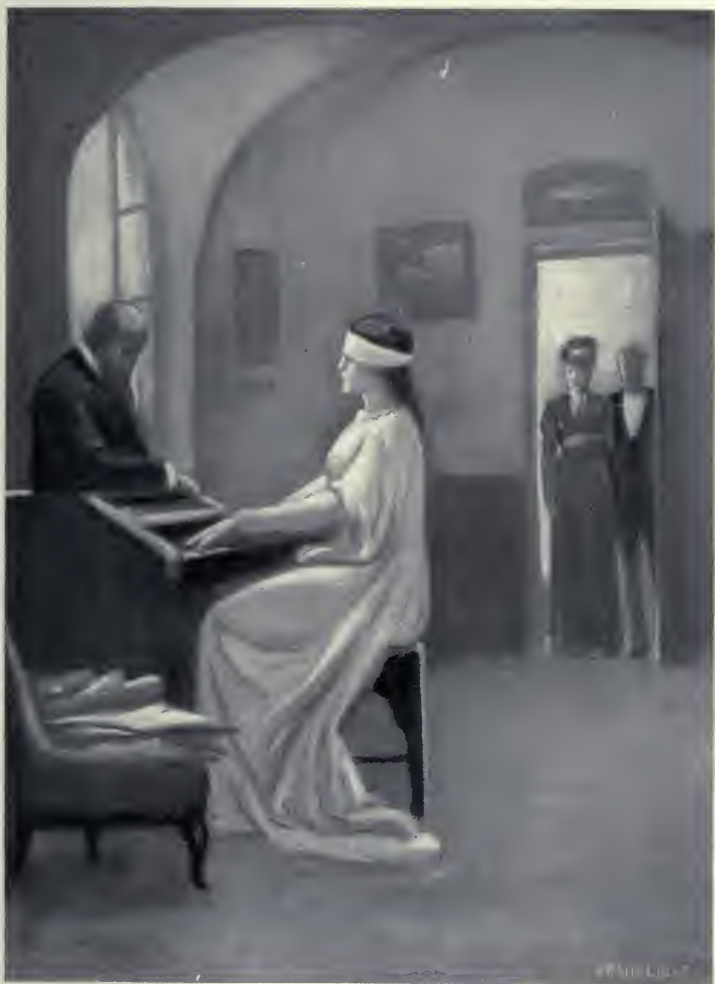
De az feleletül befogta száját, mert ugyane perczben a kastélyban egy harmónium mély, komoly hangja csendült meg. Mesteri játék volt, mely elragadó hévvel és áhítattal tolmácsolta amaz egyszerű protestáns templomi énekek egyikét, melyekben több a melódia, erő és lelkesedés, mint akárhány műgonddal kidolgozott misében.

A fiú megigézve állt meg, de édes anyja szó nélkül magával vonta, fel a keskeny csigalépcsőn, egy sötét folyosón végig, melyből egy tágas, bolt-hajtásos szobába nyitva az elébe ömlő világosság majdnem elszédíté.

Oly halkán nyitottak be, hogy sem a hosszú szoba másik végén a harmónium mellett ülő vak asszony, sem Félix, ki a hangszerhez támaszkodva elragadtatott némaságban tekintett édesanyjára, nem vették észre beléptüket. Az asszony tovább játszott, kicsi, átlátszó kezeivel csodálatosan hatalmas akkordokat csalva ki a hangszerből, míg szép metszésű ajkai átszellemült mosolyra nyiltak, mely az egész arczot megvilágítva, csaknem pótolta a csipkés mousselin kendővel bekötött szemek fényét.

Pista nem bírta megmozdulni. Az ablakon beömlő verőfény, mely meg-megcsillogtatta a vak asszony nehéz gesztenyeszín hajtekerceit, a csodálatos, elragadó zene, az alacsony bolthajtásos szoba ódivatú, nagy virágos selyemmel bevont bútorzatával, a kábító virágillat: mindez úgy hatott reá, mint egy ismeretlen, meseszerű új világ.

Egy üde gyermekhang, mely édesanyja nevét kiáltá, törte meg e varázst és Vanderbiltné mellől

Az asszony tovább játszott.

egy vagy tíz éves, kerek arcú leányka ugrott fel, kit a játzó alakja eddig szemeik elől elfedett.

Néhány percz múlva, maga sem tudta hogyan, Pista a vak asszony előtt térdelt, ki karjaival átölelte, majd lassan, tapogatódzva végigsimítá arczát és vállait.

— Sokkal nagyobb és vállasabb Félixnél — mondá halkan. — És milyen lágy és fürtös a haja. Ha jól emlékszem, bár csak két éves korában láttam, kék szemei vannak, mint neked, Elza.

— Hogyne, hisz szerencsétlenségére különben is én rá hasonlít — felelé Szelényiné, felindulását tréfával elütve. — Meglátszik az istenadtán, hogy afféle dragonyos az édes anyja.

Vanderbiltné bosszúsan vállat vont.

— Mostanig se felejtetted el ezt a bolond beszédet! Örülj, hogy olyan jól vagy megteremve s oly erősnek érzed magad — folytatá sóhajtván. — Így legalább támasza lehetsz gyermekeidnek, míg én . . .

— Míg te csakis arra termettél, hogy tenyeren hordjanak. Gyermekeid se tesznek egyebet, úgy-e Félix? — És Szelényiné, ki nyilván szórakoztatni kívánta nővérét, vidáman tovább társalgott, adomákat mondatott el Pistával zürichi életéből, majd megtréfálta a kis leányt, ki egyszer se nyitotta ki száját, bár nagy, komoly szemeit egy perczig se vette le Pista nevető szép arczáról.

— Ahá, talán azért vagyunk oly hallgatagok, mert megfélemeztem az etiketről — mondá végre Szelényiné mosolyogva. — Gyere ide kis Alice

hadd mutassalak be teljes ünnepélyességgel unoka-fivérédeknek.

A kis leány tartózkodó komolysággal nyújtá kezét Pistának és egy korrekt bók után gyorsan elvonta fejét, midőn az meg akarta csókolni.

— Már nem szabad? Nem is tudtam, hogy Alice cousineom felnőtt dáma! — kiáltott fel Pista kaczagva. — No de majd megbarátkozunk. Magam elé ültetlek a lovamra és így megyünk aztán világnak.

A kis leány idegenkedve húzódott édes anyja mellé.

— Köszönöm, de nem mehetek, mamának szüksége van reám.

— No szépen jártam első szöktetési kísérletemmel — nevetett Pista. — Egyenesen kikosaroztak.

A vak asszony mohón, szinte szenvedélyesen kapott keze után.

— Ne tréfáljatok, rosszul esik! Hisz oly tele vagyok aggodalommal — mondá halkán, csaknem sűgva. — Minden reményemet abba helyeztem, hogy Félix-szel megbarátkozzál. Te künn nevelkedtél a világban, míg ő mindig mellettem volt és túlkomolylyá, tartózkodóvá vált. Neki serkentésre, buzdításra volna szüksége s nincs senkije, a ki vezethetné, egy vak asszonyt kivéve, ki, ha látna, sem ismerné az utat.

— Hát én nem számftok, — szólt közbe Szelenyiné, ki el volt tökéelve arra, hogy minden elérzékenyülésnek elejét veszi. — Biztosftalak, hogy asszony létemre is útba tudom igazítani nemcsak

Félixet, de azt az óriást is, kit Szelényi Pistának neveznek. Különböen nyugodt lehetsz. A mi két fiúnk már ebéd alatt összeveszett, mi legjobb jele annak, hogy meg fognak barátkozni.

— Összevesztetek? Félix csak nem . . .

— Ne félj, semmit se vétett. Csak tudatta Pistával, hogy orvos akar lenni.

— Én meg arra azt feleltem, hogy ez nem pálya egy magunkféle embernek — szólt közbe Pista.

Vanderbiltné felsóhajtott.

— Én is azt tartom. A diplomáciára kellene adnia magát. De Félix hajthatatlan. Régi nevelője, Pap Mihály, beszélte tele a fejét afféle túlzott humanisztikus eszmékkel, s már most azt hiszi, hogy csak ezen az úton használhat embertársainak.

Félix elpirult.

— Minthogy csak erre a pályára érzek hivatottságot . .

— Rá fogod adni magadat — szólt közbe határozottan Szelényiné. — Ne bánts a fiút Ilma — folytatá nővéréhez fordulva. — Házasságkötésbe és pályaválasztásba nem jó beleavatkozni, s ha egy kicsit szokatlan is, hogy egy báró Vanderbilt orvos legyen, nekünk felvilágosodott, szabadelvű embereknek — ezzel egy szatirikus oldalpillantást vetett fiára — nem lehet ellene kifogásunk.

Pista ajkába harapott és felállt.

— Nekem nincs is. Általánosságban beszéltem. Miattam mindenki azt teheti, a mi neki tetszik. Különböen most kedvem sincs ily komoly vitára.

Egyedüli vágyam a sok magolás után, «Sátán»-on ismét végig repülhetni a rónán.

— E vágyadat akár mindjárt teljesítheted. Fecsegésünk úgylis kifárasztotta Ilmát. Menj, nyergeltess, és én addig aratóim után látok, kiket ma megbocsájthatatlan módon elhanyagoltam. Félix el fog kísérni utamon, mert tudnod kell, hogy ő vezetésem alatt afféle műkedvelő gazdasági tanfolyamot végez.

— És hol fog gazdálkodni? — kérde Vanderbiltné szomorú mosolylyal.

De nővére úgy tett, mintha nem hallaná. Magasra felgyúrte ruháját és vastag botos vászonnapernyőjét kezébe véve, útnak indult Félixszel, míg Pista az istállók felé tartott.

Szelényinének igaza volt. Az elmúlt jelenet elnyomott izgalmával, élénk eszmecezerjével, csakugyan kimeríté a vak asszonyt, ki látogatóinak távozta után, mélyen felsóhajtva dőlt hátra székében. És soká maradt így csendesen, szótalanul, míg fonnyadt arczáról lassankint le kezdett válni az ifjító pfr, mit csak az izgalom festett reá.

Nagyon szenvedett e perczen. Kimondhatatlanul fájt szívének, mely oly fanatikus szeretettel csüggött gyermekein, hogy ő fiának meg nem adhatta a lehetőséget arra, hogy oly fényesen fejlődhessék, mint Pista. Férjének vállalataihoz, melyek pedig mindig oly rosszul ütöttek ki, oly sok pénzre volt szüksége, kiadásait a háznál is oly magasra csigázta fel ezen XIV. Lajos korabeli grand-seigneur túlfinomított ízlése, szereplésök a bécsi nagy világ-

ban annyi komornyikot, csatlóst, kocsiszt és groomot szükségelt, hogy tanítókra a gyermekek számára nem tellett. Egy félénk kálvinista orvosjelölt, kit a háziúr úgy ignorált, mintha levegő volna és kinek lehetetlen szabású, kopott kabátja, a kastély cselédsége rossz élceinek folytonosan czéltáblául szolgált, végeztette Félixszel a gimnáziumot. Igaz, hogy Vanderbiltné nagy meglepetésére a fiú mégis olyan vizsgát tett, mely minden várakozását fölmulta és azonfelül az utóbbi hónapok megpróbáltatásai között oly komolyságról és érett, öntudatos észjárásról tett tanuságot, mely nagy támaszára szolgált és még Szelényinét is meglepte. Mindazáltal Pista sajtóságon kápráztató egyénisége, melynek varázsát vaksága daczára is minden ízében érezte, oly felsőbbség színében tüntette őt fel Félixszel szemben, mely szinte elviselhetetlen volt reá nézve.

A kis leány, ki kezeit térdein összekulcsolva egy zsámolyon ült lábainál, mély aggodalommal gyermekded arczán tekintett édesanyjára. Mintha csak tudta volna, hogy őt most fájdalmas gondolatok foglalkoztatják és még sem merte volna azokat félbeszakítani.

Egyszerre Vanderbiltné összerezzen, mintha fázna.

A kis leány felkelt és lábujjhegyen az ablakhoz menve bezárta azt.

— Ki van itt? — kérdé Vanderbiltné fáradt, vontatott hangja.

— Én vagyok, édes mama, bezártam az ablakot.

— Süt még a nap?

— Nem, beesteledett.

— Akkor jó lesz kissé lemenned a kertbe, röb-
bet kellene a levegőn lenned, Alice!

A gyermek, ki eddig vágyteljes pillantásokat ve-
tett ki a szabadba, visszatért anyjához.

— Oh, eleget vagyok künn, mama — mondá
vidáman, — ma délelőtt annyit jártam, annyit,
hogy belefáradtam. S most olyan jól esik pihen-
nem. — Ezzel zsámolyát közelebb vonta anyjához
és térdeire hajtá fürtös fejét.

Új szünet állt be, mit csak nagy sokára tört meg
ismét a vak asszony hangja, mely most remegett
a felindulástól.

— Gondolod, hogy jó fiú a Pista cousinod? —
mondá előrehajolva, mintha így olvashatna a kis
leány arczában. — Tetszik neked?

A gyermek nagyon fontoskodó képet vágott.

— Tetszik mama. Persze nem úgy, mint Félix.
Az sokkal okosabb, ő a legokosabb fiú a világon!

— Nem gondolod Alice, hogy ezt képtelen vagy
megítélni? Valószínűleg Pista az okosabb, mert őt
nagy gonddal nevelték, egy külföldi nevelőintézet-
ben, míg Félixet nem volt módomban úgy tanít-
tatni, a mint óhajtottam volna. Pista sokkal nagyobb,
mint Félix, úgy-e?

— Oh, ő nagyon nagy, mama. Félix úgy néz ki
mellette, mint egy kis fiú. Széles vállalai vannak és
ilyen karcsú dereka. Oh, nagyon jól megnéztem,
ha nem is akartam megcsókolni. A homloka és a
szeme szakasztott olyan, mint az Elza nénié, de

aztán egyenes orra van és afféle szája, mint a mamának.

— Mint nekem, ugyan mit beszélsz?

— Pedig úgy van — felelé a kis leány makacsul. — A szája egészen olyan lágy, mint a mamáé. Mintha a felső arcza fiú volna, az alsó meg leány! Vanderbiltné jóízűen felkaczagott.

— Te eredeti kis bolond! Honnan veszed az efféle megjegyzéseket, Alice?

A gyermek maga is felvidult, a mint felvidulni látta édesanyját. Valami titokszerű benső kapocs létezhetett e két lény között, mert a mint a vak asszony arczán a folyton megújuló bánat mélyebbre vonta a szenvedés redőit, a kis leány arcza is csaknem vénné vált a megdöbbenő koraérettség által, mely rajta tükröződött, míg anyjának egy mosolya, egy vidám szava visszaadta egész gyermekdedségét.

— Csak van szemem, hogy lássak és a mamának elmondjam, a mit láttam — nevetett a leányka, a teaasztalhoz lépve, mit egy inas ezalatt a lámpával együtt behozott.

Azután bámulatos ügyességgel és olyan nesztelenül, mintha minden zörrenéstől félne, mert édesanyját háborgathatná, elkészíté a teát, odavitte anyjához és mellé ülve, vigan tovább csevegett, míg az lassan szürcsölgette az illatos italt.

VI.

Pista nagy meglepetésére több élvezetet talált a «kis fiú» társaságában, kit pártfogolni akart, mint hitte volna. Először kedvencz sportjaiban kitűnő társra akadt benne, azután azt is felfedezte, hogy Félix legalább is annyit tud, mint ő, csakhogy azt a mit tud, máskép tudja. Míg ő benne minden eszme és fogalom, mit tanulmány útján magáévá tett, azonnal alakot öltött és számtalan új alakot nemzett, mely valamennyi az eredetiség ragyogó látszatával bírt, Félix minden dolgot alkatrészeire szedett szét és úgy megcsinálta egy 'eszme vagy egy elmélet diagnózisát, hogy annak gyenge oldalai azonnal kitűntek.

Félix a született természetbuvár szkepszisével tudta, a mit tudott, míg Pistában megvolt a lángész öntudatlan teremtménye ereje, mely abból, a mit magába felvesz, fojtvást ujat alkot, a nélkül, hogy törődne azzal, mindig helyes, mindig igaz-e az, a mit alkotott.

A két fiú ezen egymástól oly teljesen különböző sajátosága akkor tűnt ki legjobban, ha komoly vitatkozásba elegyedtek. A zürichi intézetben egy fiatal angol «debating society»-t szervezett, mely-

nek csakhamar Pista vált legfényesebb csillagává. Nőies bájjal mosolygó ajkairól csak úgy ömlött az ékes, hatalmas, meggyőző szó, mely a közönséges hallgatót annyira megvesztegette, hogy képtelen volt ezen eszmék és képletekben gazdag előadásban a csillogó szófizmát a józan észről megkülönböztetni. A társulat tagjai nem is igen mertek vele szembeszállni, mert előre tudták, hogy övé lesz a győzelem.

Félixet sem hagyta hidegen unokatestvérének hévteljes, megragadó ékesszólása, de azért mégis nem egyszer megtörtént, hogy néhány ügyetlenül, nehézkesen, csaknem dadogva előadott mondattal úgy szétszedte és tönkresilányította beszédét, hogy felhozott érvei úgyszólván elpárologtak, mint mennyi csillogó szappanbuborék.

Pista jószűket neveteti vereségein, de azért önkéntelenül vigyázni kezdett, ha Félixszel beszélt, jobban fegyelmezve leleményes észjárását, mely oly könnyen sodorta a logikával ellenkező irányba.

Ismétlem, hogy ezt önkénytelenül tette, mert ha valaki azt merte volna állítani, hogy neki Félix bizonyos tekintetben imponál, teljes meggyőződésből bolondnak czimezte volna az illetőt. Ő minden tekintetben annyira elhomályosítá Félixet, hogy köztük még összehasonlításról sem lehetett szó. A környék fiatalsága rajongott érte és ha látogatásokat tettek a vidéken, vagy valamely mulatságban megjelentek, minden férfi- és nőszem Pistát kereste, míg Félixnek többnyire csak egy pár él-

tes úr jutott, ki élvezetet talált a komoly és zárkózott kedélyű fiatal ember társalgásában.

Két házhoz jártak legszívesebben. Az egyik az új főispáné, gróf Derecskey Oszkáré volt, a megye egy órányira fekvő székvárosában, hol Pista a nálánál idősebb két szép comtessenek udvarolt felváltva, a másik Althausen Nándor dúsgazdag szeszgyárosé, ki egészen főúri módon berendezett árokházi kastélyában még a főispánénál is szebb házat vitt.

Althausen vagy két héttel Pista megérkezése után, az új főispán tiszteletére ebédet adott, mely alkalommal Szelényiné is először hagyta el férje halála óta otthonát, hogy nagyobb társaságban megjelenjen.

Midőn anya és fiú Félixől követte az árokházi kastély szalonjába léptek, nagy élénkség támadt a meghívottak között. Sokan, kik távolabb, a megye kisebb városaiban laktak, évek óta nem látták a szelényi uradalom örökösét és most kritikára éleştett, igazi kisvárosi kíváncsisággal tekintettek az új megjelenés elé.

De láttára a kritika megszűnt és nemcsak a nők, de még a férfiak is bámuló pillantással néztek végig a fiatal ember sugár alakján és tekintettek nemes, szép arczába.

— Van mit bámulni ezen a jól megtermett kölykőn. Két akkora, mint az apja volt! — súgta Betti néninek Andai György, a megye érdemes szolgabirája, helyet csinálva a kicsi, gömbölyded dámának, ki sietősen felkelt, hogy az érkezőket

fogadja. Betti néni Althausen sógornője volt, ki sokkal fiatalabb nővérének halála óta háztartását vitte és három szép gyermekét nevelte. Természetesen nemcsak Betti néninek hívták, de a környéken senkinek sem jutott eszébe, hogy ő tulajdonképpen Kismártoni Erzsébet kisasszony. Aprajánagyja csak a fentebbi bizalmas özímen szólította a jószívű öreg kisasszonyt, kinek sajátságai inkább növelték, mint csökkentették népszerűségét. Ő volt az egész környék orvosa és házi gyógyszereit egy naturalista egész merészségével alkalmazta. Szerinte általjában nem volt szükséges meghalni és csak könnyelműség, vagy megbocsájthatatlan lomhaság következtében érhetne valakit e sors.

— Elhagyta magát az istenadta és meghalt — szokta mondani a méltatlankodás hangján, ha mégis megtörtént, hogy valaki orvosságai daczára jobb létre szenderült, mely jobb létet, a milyen jámbor keresztény volt, nem tudta eléggé megbecsülni.

— Többet ér egy falat kenyér a földön, mint egy rakás ananász a mennyországban — folytatta ilyenkor elmélkedéseit és ebbeli nézetét még a pappal szemben is védelmezni tudta, ki mint a másvilág okleveles ügyvédje, meg szokott botránkozni Betti néni ezen és hasonló aranymondásain, melyeket a környéken szorgalmasan gyűjtöttek.

— Remélem, Betti néni nem diktál belém egy üveg sós-borszeszt pezsgó helyett — tréfált Pista, midőn kezét csókolt neki.

— No csak bizza el magát — fenyegeté az ér-

demes hölgy, ujját felemelve. — Mintha nem éppen az ilyen tagbaszakadt legények lennének leggyávábbak, ha megbetegszenek. Ha magukat férfiakat a hideg rázza, gyengébbek a pólyásgyereknél.

— Beh furcsa egy dáma — jegyzé meg Derecskey Blanche grófné, kinek szomszédja volt Pista ebéd alatt. S még furcsábbnak találom azt — folytatá körülnézve — hogy én most itt vagyok. Mikép történt mégis, hogy ezt a pedáns, hosszúképű szeszgyárost befogadták a társaságba.

— Hja, a pénz hatalmas — felelé Pista titokzatosan, míg szemei hamisan villogtak. — Megsugom magának, hogy történt, de aztán el ne áruljon valahogy. Althausen aranyokkal telt zacskókkal járt házról-házra és megvette a voksokat. Erre aztán rögtön megszavazták befogadtatását.

Blanche felkaczagott.

— Milyen bolond beszéd!

— Bocsánatot kérek, de Blanche grófné se kérdezett sokkal okosabbat. Miért ne fogadták volna be? S miért kérdez éppen tőlem ilyet? Hisz ha jól emlékszem, többször említettem, hogy elveim oly pirosak — de oly pirosak — mint a maga piczi szája. Minden izemben demokrata vagyok és ha meg is engedem, hogy arisztokrata is lehet derék ember...

— Óh, maga nagyon kegyes!

— Örvendek, hogy elismeri. De ha, a mint mondom, meg is engedem, hogy arisztokrata is lehet derék legény, Althausennál derekabbat képzelni nem tudok. És aztán már magában megjelenése,

egész modora olyan előkelő, hogy minden szalonnak díszére válik.

— Az már igaz, borzasztóan korrekt. Ha nem tudnám hogy gyáros, még gentlem . . . azaz hozánk tartozónak hihetném. De azt csak megengedi, hogy új ember, az új embereket pedig éppen itt, ezen a vidéken nem igen kedvelik.

— Magyarországon új ember, az igaz, de igen régi, dúsgazdag sziléziai családból származik, mely ha akart volna, ép úgy elnyerhette volna a grófságot, mint akár a Fuggerek. Csakhogy többre becsülték a régi polgárságot az új grófságnál, mit csak tisztelni tudok bennök.

— Lám és én azt hittem, hogy Althausen Magyarországon gazdagodott fel, mint oly sok más idegen.

— Szó sincs róla, inkább ő hozott ide pénzt. Óriási gyárai vannak Sziléziában. Az öreg Althausenék és az én nagyszüleim jó barátságban voltak s mama gyermekkorától fogva ismeri a mi házigazdánkat. Épen mama látogatására jött ide az alföldre, mit annyira megszeretett, hogy nem-sokára rá megvette ezt a nagy birtokot.

— No lássa és most árulja el magát nála a kalmár!élek! A milyen gazdag, úgy élhetett volna köztünk, mint bármelyikünk és mi legalább úgy tehettünk volna, mintha eredetéről megfeledkeznénk. De ez nem kellett neki. Gyárat épített, mert vérében van a pénzszerzés.

Pista elmosolyodott.

— Úgyhiszem Blanche grófné nem ért meg, ha azt mondom, hogy Althausen azért építette

itteni gyárát, mert a gazdaság nem adott neki elég munkát. Alföldi leányt vett el és anyám beszélte, hogy a fiatal asszony sehogy sem birt Sziléziában megmaradni és rávette Althausent, hogy ottani gyárait egy meghitt emberének átadva, végkép Magyarországra költözzék. Azonban midőn itteni gyárát felépíté, nemcsak idejét akarta hasznosan értékesíteni, hanem tenni is akart valamit e vidékért, mely nagyon el volt hanyagolva. Mama azt mondja, hogy fogalmam sem lehet arról, mily nyomorult fészek volt ez a gyönyörű Árokháza, mielőtt Althausen rátette áldásos kezeit.

— Hisz maga valósággal rajong ez emberért — gúnyolódott Derecskey Blanche.

— Igaza van, rajongok érte, már azért is, mert ép oly szépen megtanult magyarul, mint édesanyám és gyermekeit is magyaroknak neveli — felelé Pista már vagy tizedszer felállva, de ez egyszer nem, hogy szomszédaival a felköszöntött főispánra koczczintson, hanem hogy egy hozzá intézett áldomást meghallgasson.

Andal György, a szolgabíró, t. i. azt találta, hogy illő volna az új főispán mellett, az ősrégi szelényi uradalom örökösét is figyelembe venni és olyan dikziót intézett hozzá, mely a fiu nagy boszuságára sokkal inkább szólt őseinek és az öröklött nagybirtokoknak, mint az ő saját figyelemreméltó személyének.

A dikzió hosszú volt, de szerencsére mégis véget ért, mint minden földi dolog és Pista a sok koczczintás után utoljára mégis szóhoz juthatott,

hogy Andal György szívességét megköszönje. Ezt hamar elvégezvén, egy meglepően szellemes fordulattal az ünnepelthez kezdte szavait intézni, hogy a megye ifjúsága nevében üdvözlje.

Mindjárt első szavaira a meglepetés halk moraja hangzott fel a teremben és e morajt csakhamar mély, lélekvesztett csend követte. Pista röviden beszélt, de e rövid beszéd egy váratlan, jelentőségteljes esemény gyanánt lepte meg a társaságot. A fiatal szónok csengő, kristálytiszt hangja betöltte az egész termet, mely e perczben szinte szűknek, alacsonynak látszott befogadására és a mit e csengő hang mondott, az mind ama villanyos, gyújtó hatással volt a hallgatókra, melynek miértjét elemezni nem lehet. Pista dobogó szívvel, mindjobban fokozódó büszke elragadtatással tapasztalta, hogy azon megmagyarázhatatlan hatalom, mit Zürichben tanuló-társai fölött gyakorolt, itt, ez előkelő, fényes körben sem téveszti el hatását.

Veterán politikusok villogó szemekkel emelték fel fejöket, mint a vén csataló az ágyusóra — ők a jövő parlamentáris nagyságot szimatolták az ifjuban. A fiatal emberekben, de még a legfásultabbakban is felforrt a lelkesedés, mit az elragadtatás első perczeiben nem igyekeztek szégyenkezve rejtegetni; a nők meg épen elnyelték tekinteteikkel és előre hajolva, meg sem értve mit mond, csak megigézett érzékeikkel hallgatták e beszédet, mit a szónok rendkívül hajlékony, ezerféle modulációra alkalmas hangja, valami szép, megragadó zenéhez tett hasonlónak.

Midőn Pista elhallgatott, hangos, hosszantartó éljenzés hangzott fel mindenünnen, mely nem a felköszöntöttnek, de a felköszöntőnek szólt. Sokan, főkép az öregebb urak, felugrottak helyeikről és a fiút körülvéve, addig ölelgették, csókolgatták, míg az kedvet kapott a menekülésre. Jobban esett, midőn valamennyi jelenlevő szép asszony és leány levette kebléről csokrát és odanyújtá neki.

A siketítő zajon végre mégis keresztül hatolt gróf Derecskey Oszkár vontatott, előkelő hangja.

— Brávó öcsém! Köszönöm a szép szót — és poharát messziről összekociztva Pistával, ki a körülállók miatt nem birt hozzá eljutni, ismét visszaült helyére.

— Gratulálok, báróné, fiából nevezetes ember lesz — mondá halkan a felindulástól reszkető Szelényinéhez, ki szomszédnője volt. — Kissé elragadta ugyan a szabadelvű hév, de ennek úgy kell lenni. Il faut que jeunesse se passe. Egykor, régesrégén, magam is keresztülestem a demokrata lelkesedés kanyaróján.

Szelényiné nem felelt, hanem összenézett a vele szemben ülő Althausennel. Két olyan ember tekintete volt ez, ki tökéletesen érti egymást és ha épen szükséges, nélkülözni tudja a szavak ségélyét. Általában nem igen beszéltek egymással. Althausen nem volt bőbeszédű ember és a szalontársalgás apró pénzével rosszul tudott bánni.

De ha nem is beszélt sokat az özvegygyel, azért minden mozdulatában, minden tekintetében, a kevés hozzá intézett szóban, oly föltétlen hódolat nyil-

— *Én vagyok az utolsó, a ki gratulál.*

vánult, mely tán feltűnt volna a társaságnak, ha nem ismeri régi barátságukat. De a környéken mindenki tudta, hogy Althausen Szelényiné meghitt tanácsadója, ki sok bonyolódott ügyben nyújtott neki segédkezet és mint földije, szoros kapcsolatban áll gyermek- és leánykori emlékeivel.

Althausen, Pista felköszöntője alatt és után, nem tett semmi megjegyzést, hanem szokott hidegvérű nyugalomával simogatta deresedő barna szakállát. Csak később, midőn a szalonban kitünő fekete kávé mellett hallgattak közepszerű zenét, csészéjével kezében odalépett hozzá:

— Én vagyok az utolsó, a ki gratulál öcsém — mondá kissé nehézkes nyájasságával. — Nagyon szépen, kitűnően beszéltél és szívemből kívánom, hogy azokat, a miket az elébb oly ékesen előadtál, a lelkesedés hevében nyilvánított tulzásokat persze leszámítva, később meg is cselekedd. Mert, hogy szent Pál stíljében beszéljek: Ha angyaloknak nyelvén szólnátok is, ha cselekedni nem tudtok, nem vagytok semmik!

Pistára, ki még fel nem ocsudott az ünnepeltetés kellemes mámorából, ezen higgadt szavak úgy hatottak, mint a hideg zuhany. Úgy érezte magát, mintha valaki suttyomban elhúzta volna lábai alól azt a piederstált, melyre az elmúlt órák helyezték. Ismét a földön állt, sőt azon nyugtalanító öntudattal, hogy még jó távol van azon vezérszereptől, mit hazájában játszani akar.

— Unalmas, pedáns professzor — gondolta magában bosszusan; de a világért sem akarván

elárulni, hogy Althausen megjegyzése kellemetlenül hatott reá, nevetve felelé:

— Egy első éves jogásznak még megbocsáthatná a teoriákat, Althausen bácsi. Hisz ma még egy talpalatnyi tért se bíznanak reám, hogy azon bebizonyítsam, mikép a gyakorlathoz is értek.

— A mit mondtam csak egy kis jóakaró figyelemztetés akart lenni a jövőre nézve — felelé Althausen komolyan. — A te szép tehetséged a könnyű sikerek és fölületes diadalok veszélyével jár. E veszélytől akartalak inteni.

— Mit mondott imádott Althausenja, hogy olyan képet vág, mintha mindnyájunkat meg akarna enni? — susogá Blanche grófné, Pistához lépve, mi Althausent rögtöni visszavonulásra készte.

— Azt mondta, hogy a pillangónak igyekeznie kellene hangyává válni — felelé a fiu boszusan, a szép grófleány nagy csodálkozására, ki azt találta, hogy Szelényi még sem bírja oly jól a pezsgőt, mint azt az elébb gondolta.

VII.

Néhány héttel az árokházi ebéd után, Pista hevesen kopogtatott unokaöcscse ajtaján.

Félix valami «hagyj békét»-félét mormogott és meg se mozdult. Mindjárt ebéd után szobájába ment és magára zárva az ajtót, szorgalmasan kezdett dolgozni, bár jól tudta, hogy Pista Derecskeyékhez szándékozik menni, hol reá mint elefántra van szüksége.

Félix semleges vonakodása elegendő volt arra, hogy Pista vágyódását Blanche grófné után az elviselhetetlenségig fokozza. Nem volt hozzá szokva vágyait és kívánságait fékezni és a milyen kitűnően fejlett Zürichben, még sem hazudtolta meg a bölcs mondást — hogy az ember születik. Az ifju ép oly akaratos, ép oly hatalmaskodó volt, mint a gyermek és ép oly kevéssé bírta felfogni, hogy létezhesék olyan, a mit óhajt s a mitől bármilyen okból el lehetne tiltva. A szinte delejes befolyás, mit környezetére gyakorolt, még szftotta veleszületett önzését és természetes szeretetreméltósága azt olyan álarcozzal ruházta fel, melyen még édes anyja sem látott keresztül.

Barátai különben, főkép az árokházi felköszöntő

óta, készségesen elismerték, hogy maga a sors vezérszerepre szánta, ugyannyira, hogy senkinek sem jutott eszébe vele ellenkezni, senkinek — csak Félixnek. Ez a fiu, nem hogy a többiekhez hasonlóan meghajolt volna előtte, de szinte készakarva ingerelte ellentmondásával. Most is makacsul hallgatott és végre kereken kijelentette, hogy nem megy Derecskeyékhez. Pista azonban még nálánál is makacsabbul ragaszkodott tervéhez. Kért, parancsolt, fenyegetett és utoljára olyan ideges lett, hogy az ajtón kezdett dörömbölni. Addig dörömbölt rajta, míg Félix azt végre felzárta.

A fiu rákvörös volt a haragtól.

— De ha mondom, hogy nem megyek, dolgom van! — kiáltá szikrázó szemekkel.

— Nem szégyelsz ilyen könyvmolynak lenni — felelé Pista gúnyosan.

De alig ejté ki e szavakat, midőn az ingerült gyerek neki ugrott, mint egy tigris.

— Könyvmoly vagy magad! — kiáltá dühösen.

— No, no — mondá Pista, kit e támadás ki-
mondhatlanul mulattatott. Ezzel egyik kezével el-
tolta magától unokatestvérét, azt hívén, hogy egy
könnyed legyintése elég lesz arra, hogy ártalmat-
lanná tegye. De bizony az nem volt elég. A fiu
úgy belemarkolt karjába, hogy csaknem felsikoltott
a fájdalomtól és a következő pillanatban már tudta,
hogy e harc nem tréfa. Nyurga ellenfelének min-
den izma olyan ruganyos volt, mint az acél és a
míg folyton érzékeny csapásokat mért reá, úgy
siklott ki kezeiből, mint a kigyó.

Azután egyszerre, Pista később esküdözött, hogy tulajdonképen fogalma sincs, hogy történt a dolog, a zürichi tornacsarnok legyőzhetetlen athletája a földön hevert és bámulva nézett fel Félixre, ki lélegzet után kapkodva, de egyszersmind mosolyogva állt ottan.

— Állj fel, pajtás! — mondá vidáman — és nyergeltessünk. Magam is kedvet kaptam a lovaglásra.

Pista nagy nehezen feltápáskodott szokatlan helyzetéből és a port lefricskázván ruhájáról, megfogta Félixet, megtapogatta és többször fejcsóválva megforgatta, mit az nevetve túrt.

— Ez babona — mondá végre vállat vonva. — Nem lehet máskép, mint hogy aczélt nyeltél és az nő ki karjaidból. Mindenesetre fogadd elismerésemet e győzelmedért, ha a magam kárán arattad is. Büszke lehetsz reá.

Ezzel sokkal jobb barátságban mint valaha, útra keltek és midőn pár órai mulatás után haza felé indultak, Félix örvendve tapasztalta, hogy a pártfogoló felsőbbség azon finom árnyalata, mely Pista magaviseletét eddig reá nézve oly türhetlenné tevén, teljesen eltűnt. Meg lehetett a fiúnak hagyni, nem volt benne egyetlenegy kicsinyes vonás sem. Nemcsak hogy nem röstelte Félix diadalát, de e percztől fogva magához hasonlónak tekintette s úgy is bánt vele, mint olyan emberrel, kit számba venni érdemes.

Mindazáltal pár lépésnyire a háztól újra összevesztek. Pista a ma átéltek után még kevésbbé

bírt kibékülni azzal, hogy Félixből orvos legyen s utoljára olyan szenvedélyes vitatkozásba elegyedtek, hogy hazaérve, felhevülve és meglehetősen ingerült hangulatban léptek a gyéren világított szalonba, hol Szelényinét és Althausent találták. Szelényiné valami kézimunkán dolgozott, míg Althausen felolvasott neki. Kedélyes kép volt. A csinos, rózsásképű asszony, kinek éles vonásaira a nyárutó lehellte azt a nőies lágyságot, mit a tavasz kifelejtett belőlük és az erőteljes, őszszakállas férfi, ki a könyvet olykor becsapva, meleg, megnyerő tekintetét Elza báróné mosolygó arczán nyugtatá.

Szelényiné a két fiut megpillantva, egy nyitott levelet tartott eléjük.

— Jó hírt kaptam, fiuk! — kiáltá derülten. — Pompás szállást vettek fel számotokra Pesten, ki látással a muzeum-kertre. A szállás két egészen külön kijáráttal bír, úgy, hogy bár együtt fogtok lakni, mindegyiktök egészen független lesz a másiktól.

— Valóságos szerencse — mormogá Pista, egy zsölyébe vetve magát. — Mert Félixszel úgy sem lehet boldogulni. Olyan makacs, mint egy öszvér.

Csak most vette észre Althausenné, hogy a két fiu nagyon ki van pirulva és hogy Pista dühösen rágja ajkát.

Pista szavaira Félix még jobban elpirult.

— Ne félj pajtás. Még teljesebben el leszünk mi különítve. Mert hiszen úgy sem lakhatom veled együtt.

Szelényiné, ki sejtette, miről volt az elébb szó,

egy szemrehányó pillantást vetett fiára. Erre azonban Pista hevesen fölugrott.

— Ugyan mit beszélsz öreg! Az ilyenről szó sem lehet és ha százszor összeveszünk doktorságod miatt. Akár magam segíték pióczát rakni, csak légy jó emberem és velem maradj.

Félix megragadta unokatestvére kinyújtott jobb-ját és erősen megrázta azt.

— Jó embered maradok halálom órájáig, Pista. De elhatározásom nem áll összefüggésben baráti viszonyunkkal — folytatá nagynénjéhez fordulva. — Annak külön okai vannak.

Szelényiné vállat vont.

— Miféle elhatározásod? Fontold meg jól mit beszélsz, Félix. Tudod, hogy nem szenvedhetem a túlzást és oktalanságot.

— Tudom kedves néném és nem is fogok túlozni. A dolog egyszerűen az, hogy saját erőmből akarok megélni. Ne tiltakozzanak. Előbb hagyjanak beszélni. Vagyonunk maradványaival egyelőre úgy vagyunk, hogy Elza néni tartja édes anyámat és testvéremet s még ha javulna is a helyzet, tudtommal oly kevesünk maradt, hogy jövedelmünk még anyám szükségleteit és Alice neveltetését sem fogja egészen fedezhetni. Ők tehát egészen Elza néni jóságára vannak utalva. Másképp áll a dolog én velem. Ép, erős testű, képzett fiatal ember vagyok, kire nézve szégyen volna, ha kegyelemkenyérből élősködnék.

— Brávó öcsém, jól mondtad! — kiáltá Althausen helyeslőleg.

— Don Quichotte-i csapongások — mormogá Pista megvetően.

Szeléyiné felkelt és Félixhez lépve megsimogatta a fiu arczát.

— Igazi gyerek vagy — mondá elérzékenyüiive. — Hát nem tudod, hogy ott, hol a szeretet önként osztozkodik, kegyelemről szó sem lehet? Én pedig úgy szeretlek, mint saját fiamat.

— Tudom Elza néni, hogyne tudnám! De épen, mert úgy szeret mint saját fiát, nem követelheti tőlem, hogy önmagamat megtagadjam. Elza néni minden szeretete sem változtathat azon, hogy Pista millióknak örököse, míg az én örökségem ott van, hol azt a munka emberei számára tartja fenn a sors. Lehetetlen, hogy mi ketten egyforma életet éljünk!

— De ha ezt meg is engedem, azért élni kell s miből fogsz megélni?

— Oh arról már régen gondoskodva van, Elza néni — felelé Félix felvidulva. — Volt nevelőm és legjobb barátom Pap Mihály, ki Pesten segédorvos a Rókusban, megigérte, hogy leozkéket szerezt nekem. Jól tudok latinul és nyolcz osztályomat is kielégítően végeztem. Ezzel nem hal éhen az ember.

Althausen egy oldalpillantást vetett Pistára. A fiu nem mozdult. Az egész idő alatt mogorva arczcal, némán ült ottan és most sem emelte fel fejét. Talán azon csodálatos, lappangó erőn tépelődött, mit már most nemcsak Félix izmaiban, de lelkületében is felfedezett és melynek ma már másodszor, akarata ellenére, meg kellett hódolnia.

Szelényiné sem felelt mindjárt. Néhányszor fel-
alá járt a szobában és csak azután állt meg Félix
előtt.

— Megfontoltam tervedet — mondá végre nyu-
godtan — és azt nem találom oly örültnek, mint
találná egy született főrangu hölgy. Nagyatyád tíz
garassal a zsebében érkezett Sziléziába és nem-
csak nagy vagyon urává, de, a mi ennél sokkal
értékesebb, Szilézia legtiszteltebb embereinek egyi-
kévé küzdötte fel magát. De ő a nép gyermeke
volt, egy árva fiu, ki egyetlenegy rokonát nem
ismerte széles e világon, — míg te báró Vander-
biltnek születéi és oly családhoz tartozol, mely
szeretettel vall magáénak. Ez nagy különbség. És
megvallom, hogy csakugyan különczködés, de még
családod iránti szívtelenség is volna, ha minden
támogatást visszautasítanál. Azt indítványozom tehát,
hogy oszd meg Pista szállását, mit így is úgy is
fizetnem kellene, még pedig oszd meg iránta való
tekintetből . . .

— Sohasem bocsátanám meg, ha ott hagynál! —
szólt közbe Pista élénken.

— Tőlem pedig fogadd el tanáraid fizetését.
A többiről nem bánom, magad gondoskodhatol.

A fiu arczán heves küzdelem tükröződött.

Meglátszott rajta, hogy régóta tisztában van ter-
veivel s hogy végtelenül neheze érik azoknak
legkisebb részletéről is lemondani. De egy tekintet
nényének jóságos, szerető arczába, legalább rész-
ben legyőzte ellenkezését.

— Kedves jó néném! — kiáltá végre esdő han-

gon. — Ne vedd háládatlanságnak, ha kérlek, szívből kérlek, ne kényszeríts arra, hogy pénzt fogadjak el tőled. Úgy égetné az a lelkemet, hogy nem bírnám elviselni. Az egyetlen, mit elfogadhatok, még pedig csakis azért, mert ezzel Pista iránti ragaszkodásomnak adhatom jelét, az, hogy az ő szállását megosztom. Többet ne követeljenek tőlem!

A fiú hangjából oly meggyőződésseljes elhatározás szólt, hogy Szelényiné nem mert neki többé ellentmondani. Egy perczig merőn nézett felhevült, izgatott arczába, azután melegen ölelte magához. Jobban meg volt hatva, mint mutatni akarta. Félix mély, sötét szeméből az ő saját törhetetlen büszke lelke szólt hozzá és szíve mélyén oly rokon-érzelem szólalt fel ez igénytelen, satnya gyerek mellett, minőt tán még deli alakú, fényes tehetségű, imádott fia sem bírt benne felköltetni.

MÁSODIK KÖNYV.

MÁRIA GRÓFNŐ.

VIII.

Szelényi István mindjárt első megjelenésével meghódította a pesti társaságot. Itt is csakhamar az lett, a mi volt a vidéken: a fiatalság vezére és az asszonyok elkényeztetett kedvence. Őt követték, környezték és majmolták; érte rajongtak a fiatal leányok és voltak szépek a szép asszonyok. S épp úgy, mint vidéken, itt sem jutott eszébe senkinek uralkodó jogát egy perczig is kétségbe vonni, vagy annak megingatására gondolni. Ha Szelényi ugyanazon hódító tulajdonságokkal, de mint szegény ördög lép a társaságba, bizonyára nem élvezheti babérait ily háboríthatlan nyugalommal. De így, ki férhetett hozzá? A legszebb fiatal ember volt a fővárosban, de a legszebb lovai is voltak; ragyogó szellemmel bírt, de a mellett tudták, hogy nagy vagyon néz reá; szeretetreméltóságának értékét pedig legalább is megkettőztette azon körülmény, hogy Szelényi Ottokár

országbró és Winterstein Krescencia grófnó unokája.

A nők előtt főképp eleinte sokat tett az, hogy egy Don Juan minden varázsát egyesíti magában és a mellett, úgyszólván, született épouseur. Lassankint persze ezen sugárkör vesztett fényéből, midőn látták, hogy semmi szándéka az általános várakozásoknak megfelelni. Kitűnt, hogy ez a szép fiú nem Don Juan, sőt megiepően kevés pikáns kalandjáról tudtak a társaságban, a házasságra pedig annyira nem gondolt, mintha nem birna egy talpalatnyi földdel sem, hol boldogsága fészket felépíthetné. Egy pár érettebb szépség, ki hiába pazarolta reá mosolyai kiapadhatlan olajos korsójának tartalmát, azzal igyekezett magát megboszulni, hogy ráfogta, mikép eszményképeit a társadalom alsóbb rétegeiben keresi. De ezzel is pórul jártak. Pistára igen keveset lehetett ráfogni, azon egyszerű okból, mert alig volt mit. Ő egy macska ösztönszerű ellenszenvével bírt a pocsolyák ellen, a kisebb szinpadok rövid ruhás hősnőit pedig csak a szinpadon szerette. Azt állította, hogy e színésznőket épp oly kevéssé tanácsos pongyolában látni, mint a nagy embereket, még pedig egy és ugyanazon okból. E látvány megrontja az illuziót és tönkre teszi a nézők naiv hitét, mely a szereplők hatásának egyik főfeltétele.

Mindennek egy része persze szóbeszéd volt. Egy gazdag, egészséges és hevesvérű fiatal embert, ki soha sem tagadott meg magától semmit, könnyen magával ragadja a nagy város ezer csábja,

ha ugyan ráér magát annak teljesen átengedni. Pistának is csak az volt a szerencséje, hogy rá nem ért. Szerette a szereplést, a szerelmet, de még a kicsapongást is, csakhogy volt valami, a mit mindennél jobban, szenvedélyesebben szeretett és az — Szelényi István jövője volt! Senki sem sejtette társai közül, hogy ezen elegáns világfi, kinek kabátjainak szabását és nyakkendőinek bogját utánozza a nagyvilág egész erősebb fele, napokon és éjjeleken át égő fővel ül poros foliánsok között s a római jog mellett Herbert Spencert, a magyar törvényhozás mellett az angol államférfiak életét tanulmányozza. Senki sem tudta, hogy ezen nőies mosolyú, ábrándos szemű szép gyerek, többet álmodozik országgyűlési diadalokról, mint don juani győzelmekről, melyeket már azért is hamar megunt, mert oly könnyen jutott hozzájuk.

Később aztán, midőn vizsgáin a legfényesebben átesve, két évet úton töltött és csaknem egész Európát bejárta, elfecsérelt ugyan néhány hónapot Párisban s ott egy pár óriási bolondságot is csinált egy szép asszonyért, kinek hűségrohamai elől utoljára megszökött. A legtöbb időt azonban Berlinben és Londonban tölté, a birodalmi gyűlés és parlament egyetlen-egy ülését sem mulasztva el. Úgyszólván a hatalom tanfolyamát végezte és azon elemző képességgel, mit szellemének egészen kivételes elsajátító tehetségével Félixről vett át, szétzedett minden rendszert, hogy meglelje főrugóját azon rejtett erőnek, mely az emberek tömegét uralni és vezetni van hivatva.

Pestre visszatérve, tapasztalatait az itteni viszonyokkal kezdte összehasonlítani és úgy belemélyedt ezen tanulmányba, hogy édes anyja, ki látogatásával meg szokta olykor lepni, erősen megdorgálta, félve, hogy ezen munkaláz a nagyvilági szerepléssel együtt még az ő herkulesi erejét is alá találja ásni.

— De hisz ez még nem is elég, mama! — kiáltá a fiatal ember ilyenkor ingerülten. — Nem látod, hogy már is el nem érhetem Pittet. Nem lettem miniszterelnök huszonnégy éves koromban!

De ilyet csakis édes anyja, vagy legfeljebb Félix előtt mondott, máskülönben féltékenyen rejtegette terveit a világ előtt, mely csak a dandy-k királyát látta benne. Althausen ama néhány megjegyzése, mely évekkel ezelőtt, árokházi felköszöntője után, oly mélyen sértette hiúságát, bizonyos tartózkodást hagyott hátra benne, tehetségének csillogtatására és reményeinek kifejezésére nézve. El volt tökéelve, hogy csak mint kész ember kezdi meg azt a harcot, melylyel az első helyet küzdi ki magának hazájában.

Félix, ki keresztül látott rajta, egyszer nevetve jegyezte meg, hogy afféle államcsinyre készül, melylyel annak idejében csattanós hatást akar előidézni.

Szelényi hevesen felugrott.

— Még csak az kell, hogy ezt szememre vedd. Talán jobb szeretnéd, ha már most játszanám «a nagy reményekre jogosítót», ha én is beállnék azoknak sorába, kik a hírnév örök kölcsönéből élnek és annyit beszélnek magukról és honboldogító elméleteikről, míg figyelmessé válik reájuk a világ

és éppen akkor nézi őket legfeszültebb várakozással, mikor legnagyobbat buknak!

— A gyerekek ez egyszer igaza van — felelé Félix egy hórihorgas, átlátszó soványságú úri emberhez fordulva, ki hátát a kandalló tüzénél melengette.

E párbeszéd Félix nappalijában folyt, mit minden ellenkezése daczára, pazar izléssel rendezett be Elza bárónő gondos keze, s mely most, e zord áprilisi napon, a szibarita kényelem kellemes képét nyújtá. Éppen villásreggeliről keltek fel, melyre Szelényi is lecseppent.

A kandalló előtt álló sovány úri ember fejét egy oldalra hajtva, még jobban felhúzta máris csaknem füleit érő vállait, úgy, hogy búbot képező torzomborz hajával egy alvóra készülő csirkéhez vált hasonlónvá, míg felette éles, eszes szürke szemeiből villámszerű pillantást lövelt Pistára.

— A nagyságos úr fényképezni méltóztatik — szavakkal — mondá bizonyos pedáns lassúsággal, mely furcsa ellentétet képezett beszédének élével.

Mindkét fiatal ember felkaczagott.

— Pap bácsi pedig már megint fején találja a szöveget — nevetett Szelényi. — No, biztosítom, hogy én belőlem nem lesz a jövő politikusa, mint lett fényképem eredetijéből, hanem, hogy az én politikám lesz a jövő! De ezt, mint Midás király, csak a nádnek súgom meg — folytatá egy hamiskás pillantással a kandalló előtt álló hosszú hajlott alakra.

— A nád pedig ez egyszer nem lesz csacska — felelé Papp Mihály, cseppet se neheztelve Pista találó élczén. Majd megválnak az őszre.

— Vagy jövő esztendőre, vagy kettőre. Hátha megbukom?

Félix vállat vont. — Ugyan kérlek, velünk ne kaczerkodjál. Te és ősi fészketekben megbukni! Ez csaknem lehetetlennek látszik. Különben te és a bukás két oly fogalom, mely általában nem fér össze — és Félix sötét szemeiben az őszinte bámulat egy szikrája villant fel, a mint unokatestvére szép, mosolygó arczába tekintett.

Szelényi elpirult. Félix ösztönszerű, őszinte elismerése, éppen ritkaságánál fogva, jobban meghatotta a szalonok ezen elkényeztetett beczéjét, mint a nagyvilág minden tömjéne. Tudta, hogy barátjának elismerése nem szól azon sok fényes adománynak, melylyel a sors elárasztotta, hanem a fáradhatlan, komoly munkának, mely az ő saját érdeme.

E perczben a kandalló órája hármat ütött és Félix felugrott.

— Nagyon restellem, de itt kell, hogy hagyjalak benneteket. Várnak.

— Milyen pontosság! — kiáltá Szelényi kelleltenül válva meg kényelmes karosszékétől és kalapját fogva. — Ha nem volnál az a Cátó, a ki vagy, azt hinném, hogy valami érdekes rendez-vous-ra mész.

— Úgy is van. Még pedig egy-egy rendez-vous-m két forint ötven krajozár — felelé Félix cinikus mosolylyal.

— A mint az ilyen Don Quichotthez illik — jegyzé meg Szelényi szárazon.

Pap Mihály, ki már az ajtónál volt, visszaszólt Szelényihez:

— Bocsánat, nagyságos uram, de én részemről inkább volnék Don Quichotte, mint bárkinek a szolgája.

— A szolgája? Nem értem.

— Nem érti? Pedig világos, hogy a vagyontalan ember, ki a másébol él, annak a bérruháját viseli, a ki kabátjait fizeti.

Szelényi felelni akart, de a sovány ember ez alatt már nyílszerű sebességgel siklott le a lépcsőn, Félixől követve, ki a kapuban könnyű fejbőlintással elvált tőle.

Vanderbilt Félix gyorsan sietett az Ország- és Váci-úton végig a pályaudvar felé és éppen jókor érkezett, hogy az induló vonatra felugorhasson. Azután, a mint lassan tovább döcögött vele a vegyes vonat, mely minden tíz-tizenöt perczen a főváros melletti kisebb állomásoknál megáll, az ifjú átengedhette magát gondolatainak, mi ő nála ugyancsak ritkán fordult elő.

Az utolsó évek alatt úgyszólván gőzerővel élt. Szelényihez hasonlóan ő is fáradhatlan kitartással tanult. Még pedig nem akarván egyoldalú maradni, nemcsak szakmájában képezte ki magát. Éles és szubtilis esze hamar felfedezte azt a kapcsolatot, mely a természettudományok és az államtudományok között létezik s az anthropológiától csakhamar átment a szociológiára és a nemzetgazdászatra. Míg azonban unokatestvére minden perczet, mit tanulmányaitól elvonhatott, vígság és élvezet között töltött el, Félix mindennapi kenyerét kereste meg, öt-hat leczkét adva naponkint.

Magát Pap Mihályt, ki pedig tudta, mi az önfentartásért való küzdelem, néha bámulatra ragadta volt tanítványának csodálatraméltó szívóssága. Az ifjú nem ismert fáradságot és tanulás közt átvirrasztott éjjelek és tanítással eltöltött napok után oly éber eszű, ruganyos kedélyű volt, mintha egészen szabályszerű módon élt volna, idejét munka, pihenés és szórakozás között osztva fel.

Ha azt mondták volna, hogy nem élvezzi ifjúságát, makacs büszkeségében, mely nem engedte hozzáférni az elégedetlenséget, felkaczagott volna. Nem volt-e neki élvezet a munka, a törekvés; minden leküzdött nehézség, minden megfejtett probléma? Maga az önfentartásért való küzdelem, kicsinyes, sőt olykor visszataszító részletei daczára, mély elégedettségnek forrásává vált ezen szívós és független természet számára.

A nagyvilág fiatal emberei, kik ritkán, de mégis találkoztak vele Szelényi lakosztályában, különöznek csúfolták, kinek esze tulajdonképen nincs helyén. De Szelényi előtt ezen nézetüknek korántsem adhattak kifejezést. Pista az első lenéző szóra oly kiméletlenül főzte le az illetőt, hogy csaknem párbaj lett belőle. Ezt Félix megtudta és azontúl még ritkábban mutatkozott unokatestvérénél. Inkább Szelényi járt el hozzá és ha úgy mint ma, történetesen hű Plyadesét, Pap Mihályt is ott találta, ez a legkevésbbé sem szent, de annál eszesebb háromság úgy elmulatott, hogy olykor még Félix egy-egy leczkéje is áldozatul esett.

— Még az kellett volna, hogy erről a vonatról

Ázután kifeszítette esernyőjét.

is lekéssem — mormogá Vanderbilt álmadozásából felocsudva, a mint a vonat nagyot zökkenve megállt. A konduktor felrántotta az ajtót.

— Etelliget, két peroz!

Vanderbilt kiugrott a kupéból és szemeit előbb keresve jártatta körül. Aztán kifeszítette esernyőjét, inkább az erős, jéghideg szél, mint az eső ellen, mely csak most kezdett finoman permetezni és kabátját begombolva, egy gyalogösvényen átmetszve a mezőket, a Dunához ért s a partján végig vezető útra ment ki. Majd egy hosszú faszorba tért, melynek kopár ágai recsegve hajlongtak a mind erősebbé váló viharban. A szél éppen szembe jött vele és így csak nagy nehezen bírt a faszor végén álló elegáns egyemeletes házhoz közeledni, mit az arozát verdeső eső csaknem elrejtett szemei elől.

— Átkozottul czudar egy idő — mormogá fogai között, szemeiből kitörülve a jéghideg cseppeket.

«Er ist gekommen in Sturm und Regen,
Er hat genommen mein Herze verwegen!»

éneklé e perozben feje fölött egy friss, de még kissé éles leányhang.

E hang hallatára Vanderbilt kedvetlen arca úgy átváltozott, mintha a boldogság tündére mindent szépítő varázserejével érintette volna. Ragyogó mosolylyal tekintett fel, de már csak egy becsukódó ablakot látott, mely mögül egy nevető barna szem-pár tekintett le reá tréfás ingerkedéssel.

IX.

— Soyez le bienvenu monsieur le professeur! — kiáltá az említett nevető szepmár tulajdonosnője, a mint Vanderbilt a kretonnal bevont kis szalonba lépett. És egy mély gyászba öltözött nyulánk leányalak a leghibátlanabb bókkal fogadta, mely valaha francia tánczmester szeméinek gyönyörködtetésére szolgált.

— Szép ez, Mária grófnő? Így bánnak egy szegény, a viharral megküzdött vándorral, — kérde Vanderbilt, a leányka kinyujtott jobbját barátságosan megszorítva. — Más bizony ebben a «Sturm und Regen»-ben el nem jött volna, főkép azon tudattal, hogy a vers második sorából egy szó sem igaz.

Mária grófné nagy, sugárzó szemei, melyek sajtóságos, váltakozó fényökkel egész arcját bevilágították, még pajkosabb kifejezést öltöttek.

— Chi lo sa? — mormogott halkán, nem éppen kicsiny, de cseresznyepiros száját csak félig kinyitva, úgy, hogy vakító fogsorainak csupán keskeny szélei villogtak elő.

— Io — felelé Vanderbilt boszúsan. — Mária grófnő ma már megint poliglott kedvében van, a

mi annyit jelent, hogy négy nyelven fog megkínozni hálából azért, hogy az ötödikre megtanítom.

— A várás megsavanyítja a kedélyt, ezt az öreg kisasszonyoknál is tapasztalhatja. Már megint hiába küldtük el érte a kocsit. Négykor jött, három óra helyett.

— Pista cousinom volt nálam, nem menekülhettem előbb.

— Ki, Szelényi Pista, az ellenállhatatlan! Tegnap is zúgott a fejem a sok elragadtatott badarságtól, mit Zamoszki Clarisse összebeszélt, mert a mult héten Dém grófné sauterieján egy tourt kegyeskedett vele táncolni. Istenem, csak már találkoz-nánk egyszer! Engem el nem bájol, arról biztosítom.

Vanderbilt arczán futó árny vonult el. Maga sem tudta miért, de rosszul esett neki az a gondolat, hogy Mária grófnő Pistával találkozhatnék. De hiszen erről egyelőre szó sem lehetett. Mária gyászban volt és sehova sem járt, Pista pedig leg-feljebb csak az ő elbeszéléséből tudta, hogy léte-zik egy Szentendrey Mária, ki a «backfisch» kor határán még hamarjában a latin nyelvben tökélete-síti magát, hogy legyen egy dologgal több, mit asszonykorában elfelejthet. Mindazáltal Vanderbilt kissé idegesen oda veté:

— Csakhogy ön sem bájlná el őt, Mária grófnő, Pista gyűlöli a kékharisnyákat, ön pedig latin nyelv-tudományával...

— Kékharisnya vagyok?

— Az éppen nem, de — — —

— Oh kérem, ne mentegetődzék, cseppet se

sértett meg ez elnevezéssel, melyre büszke volnék, ha ugyan komolyan megérdemelném. És Szelényi Pista lenézne érte? A kedves ember! Alkalmasint csak azon nőket szereti, kik szörnyen szelidek és ostobák és kik ennél fogva azt hiszik róla, hogy ő legalább is a Dalai-Láma.

— Mit gondol Mária grófnő, nem látnánk talán könyveinkhez?

A leány gonoszul mosolygott. Valami Vanderbilt hangjában elárulta, hogy őt e beszéd tárgy e perczben boszantja és ez ellentállhatatlan vágyat ébresztett benne annak folytatására. Egyelőre mégis engedelmesen elővette latin fordításait és míg Vanderbilt azokat javítgatta, minduntalan csipős megjegyzéseket tett Szelényire, miket a fiatal ember következetesen füle mellett elbocsájtott. Ez a semleges ellenkezés utoljára oly idegessé tette Máriát, hogy már éppen oly nagyot akart mondani, miről hitte, hogy Vanderbilt nem hagyhatná válasz nélkül, midőn a szomszéd szoba ajtaja zajosan kinyílt és egy csengő férfihang nevéen szólta.

— Miczi! Miss Editha! Nincs itt senki?

— Lám, Károly bácsi már visszakerült a vadászatról — kiáltá a fiatal leány felugorva, s kiszaladva csakhamar egy magas, szikár uri emberrel tért vissza, kinek galambfehér pofaszakállá feltünő ellentétet képezett sötét szemöldökeihez és szeminek nyájas, fiatalos pillantásához. Gróf Szentendrey Károly drapszín vadászöltönyt viselt, de rendkívül egyenes, feszes tartása, a polgári ruha daczára is, elárulta a katonát.

— A czudar idő elrontotta tréfánkat — mondá kaplapját egy asztalra dobva és Vanderbilttel kezét fogva. — Még a vad is elbujt előle, engem pedig úgy átjárt a szél, hogy otthagytam az egész társaságot és haza siettem. Nos kis boszorka, adsz nekem egy csésze theát?

Mária már a távirónál volt és csengetett.

— Azonnal Károly bácsi, még pedig én főzöm, sajátkezüleg, mert miss Editha nagymamánál van, kinek migrainje még most sem engedett.

— Szegény anyám, már csak estére lesz jobban, — mondá gróf Szentendrey sajnálkozva, azután Vanderbilthez fordulva, — már nem zavarok úgy-e, a leczkének vége? — kérdé.

— Dehogy vége — duzzogott Mária. — Alig fél órája, hogy elkezdtek. Az én tisztelt professzorom már megint egy órával elkésett.

— Annál jobb, legalább főzni fogsz hacsak theát is, a helyett hogy Virgiliuson törnéd az eszedet, mi legkevésbé sem leányos foglalatosság. Te pedig öcsém, ülj le ide mellém és beszélj el, mi ujság Pesten?

— Én tőlem kérde Károly bácsi? Hisz tudja, hogy sehova se járok és senkit se látok, legalább senkit az önök világából...

— Ne higgyen neki Károly bácsi — veté közbe Mária, ki már a theaasztal körül sürgőldött — csak most volt nála Szelényi Pista, ki...

— Apropos Szelényi Pista! — vágott szavába élénken gróf Szentendrey. — Már régen kérdezni akartalak, mit mondott Pista Elza báróné házas-

ságához Althausen Nándorral? Képzeld, fogalmam sem volt e házasságról, csak nem rég beszélte el nekem Derecskey Kamilló.

— Pedig már csaknem három éve, hogy megtörtént. Elza néni és Althausen egy szép reggelen egész csöndben megesküdtek az árokházi protestáns templomban. Nem hiszem, hogy ez Pistának rosszul esett volna, ő Althausent szereti és nagyra becsüli.

— De becsülheti is. Talpig derék, művelt, eszes ember, igazi gentleman! Évekkel ezelőtt én kardoskodtam mellette legmelegebben, midőn szó volt róla, hogy a kaszinóba bevegyék és persze be is vették. Nagynénéd jól tette, hogy elment hozzá. Mindenesetre boldogabb lesz vele, mint valaha lehetett Gáborral, a ki szörnyen mulya egy ember volt és olyan csökönyös konzervatív, hogy abszolúte nem lehetett vele beszélni. A korszellem áramlata oly kevésbé fért hozzá, mint akár egy osztrigához, mit kérgének keménysége minden külső befolyástól megvéd és körülbelül annyi esze is volt, mint e nemes állatnak. Nem értem, hogy lehetett ennek a szárnak — Isten nyugasztalja — olyan zseniális egy fia!

— No, szépen vagyunk! Károly bácsi is rágyújt a Szelényi-himnuszral — kiáltá Mária, a karosszéktámláról lecsuszva, melyre guggolt, miután a két férfit theával és cigarettékkel ellátta. — Én nem kérek belőle, még szegény nagymama nyögéseit is inkább meghallgatom. — És a fiatal leány fülét befogva, szaladva hagyta el a szobát.

— Kis bolond, — nevetett a tábornok, czigarettejét eldobva és egy virginiára gyujtva. — Ki hinné, hogy már tizenhét éves?! Hisz oly pajkos és rakoncozátlan, mint egy tizennégy éves fiú. Bár az volna! — folytatá sóhajtva, még jóságos, nyájas arca elborult. — Nem képzelheted, Félix, mennyire nélkülözöm szegény Rudit. Pap Mihálytól tudhatod, mennyire szerettük ezt a fiút, én és szegény jó anyám, ki egész életét két árva unokájának szentelte. És miután ezer gonddal, fáradsággal felnevelte őket, az egyiket el kellett temetnie, még pedig éppen azt, ki mindnyájunknak reménye és büszkesége volt. Nem hogy Máriát kevésbé szeretnők, — folytatá élénken, — de az ember minden szabadelvűsége mellett mégis kegyelettel viseltetik ösrégi családjának utolsó físarja iránt.

— Ugyan mit gondol Károly bácsi? Már miért lett volna szegény Rudi családjuk utolsó férfisarja. Hisz Károly bácsi még nőszülhet, — felelé Vanderbilt biztató hangon.

— Isten ments öcsém, arról szó sem lehet, késő. Különben Máriát fíusztatni fogjuk; a dunafoki hitbizomány, mely szegény Rudié lett volna, ő reá fog átszállni. Hisz a kis bolond ugy is fél fiu, — folytatá gyenge mosolylyal — s ezen nem lehet csodálkozni, ha az ember meggondolja, hogy ő és Rudi elválaszthatlanok voltak. Édes anyám ugyan mindig érezte, hogy jobb volna Máriát növeldébe vagy kolostorba adni, de nem volt képes magát rászánni, hogy a két árvát, ki oly szenvedélyesen csüggött egymáson, elválassza. Így történt aztán,

hogy Mária, ki fivére tanulmányaiban épp úgy osztozott, mint mulatságaiban, nemcsak úgy tanult meg lovagolni, mint egy jockey, de a gimnázium hat osztályát is elvégezte.

— Pap Mihály elbeszélte nekem, mily eszes tanítványa volt Mária grófnő.

— Persze hogy elbeszélte. Általában azon veszem észre magamat öcsém, hogy oly dolgokkal untatlak, miket könyv nélkül tudsz. De ha eszembe jut szegény Rudi, tökéletes vén asszony válik belőlem, ki százszor is elbeszéli ugyanazt az egy szomorú történetet — és gróf Szentendrey, egészséges szfnű, barázdás arczán két könnycsepp gördült végig.

Egy hosszukás, rózsás kis kéz dédelgető simogatással vonult el szemei fölött és Mária, ki ezalatt ismét belépett, halk, vigasztaló szavakat susogva hajolt a tábornok fölé.

A leányka sötét szempillái is nehezek voltak a könyektől és gyermekded arczocskájára a hirtelen felidézett bánat, oly szelid nőies bájt lehelt, mely egész lényét átváltoztatta.

— Mily imádandó egy asszony lesz ebből az én pajkos kis tanítványomból, — gondolta magában Vanderbilt, míg szívét éles fájdalom nyilalta át. Sztoikus volt eddig, ki nyugodt, szenvtelen kedélyvel és arczozal túrt minden nélkülözést és most először életében érzett szenvedélyes vágyat oly valami után, mi szegénységének tudatában és büszkeségének érzetében oly elérhetetlennek látszhatott neki, mint akár a csillagok.

Csakhogy Vanderbilt eddig csak holt szívek szerkezetét vizsgálta és ezen szerkezetnek csak azon titkait ismerte, miket a bonczkés hoz felszínre. Mindarról, mit ezen érdekes húsdarab a szervéltan által megfigyelt és megmagyarázott dolgokon kívül véghez visz, a míg dobog, fogalma sem volt. Mert ha önszívét érti, ha tiszta öntudatára ébred annak, mit érez e perczben Mária iránt, úgy megy el innen, hogy soha lábát be nem teszi többé ebbe a házba.

De így csak azért állt most fel és nézett órájára, mert nyomasztónak találta a szoba levegőjét, mert egyszerre nagyon melege lett, tán az erős theától, melyből két csészét kellett innia — s kivágott a szabadba, a hideg, csipős tavaszi szélbe.

Midőn Vanderbilt felállt, Mária már ismét a régi, csintalan gyermekké változott és sajtáságon pikáns látványt nyújtott könyekben úszó szemeivel, melyekben egy pajkos mosoly sugara csillant fel, derűjével elárasztva az egész arcot.

— Hát a leczkém, tanár úr? Azt úgy látszik, félig zsebében felejtette.

Vanderbilt vállat vont.

— Nem én tehetek róla, hogy az én hetedéves gimnázistámból egyszerre felnőtt kisasszony lett, ki a helyett, hogy latin igéket hajtogatna, búvitákat kever és azokat megitatja a szegény, ártatlan halandókkal. Soha ilyen erős theát! Úgy felhevültem tőle, hogy alig várom, hogy kijussak a szabadba.

— Menj öcsém, sétálj egyet, aztán gyere vissza.

— Nem lehet Károly bácsi, estére okvetlenül otthon kell lennem és hatkor megy az utolsó vonat. Ne bántsa, Mária grófnő, gyalog megyek! — kiáltá, látva, hogy a fiatal leány a táviróhoz közeledik.

De Mária már csöngetett és már megparancsolta a komornyiknak, hogy fogják be a ponnykocsiját.

— Magam viszem magát az állomáshoz, — felelé, szőrmekucsmáját feltéve. — Igen, úgy lesz Károly bácsi, — folytatá akaratosan, látva, hogy nagybátyja ellenkezni akar. — Tudod, hogy ennyit se gondolok az időjárással és azt se tudom, milyen fán terem a fejfájás.

— De mégse járja, hogy . . .

— Édes, kedves, aranyos Károly bácsi, ne játszd a Miss Edithát és ne rontsd el a tréfámat! — és a leányka a tábornok pofaszakállát két kezébe fogva, úgy össze-vissza csókolta, hogy az, ha akart volna, sem tehetett többé semmi ellenvetést.

Pár percz múlva Vanderbilt Mária mellett ült a bakon és a leányka ostorát csattogtatva, katonásan köszönt fel az ablaknál álló tábornoknak, míg a két vastag farkú iczi-piczi shetland-ponny bátran neki ment a szélnek és nyílsebességgel vitte őket az állomás felé.

Az úton nem igen beszéltek. A leány semmivel se gondolt, mint azon leírhatatlan kéjérzettel, mit

mindannyiszor tapasztalt, ha lóháton vagy kocsijának bakján a fürgeteggel szembeszállhatott, Félix pedig még ezzel se gondolt. Úgy érezte magát, mintha álmodnék és mintha ez álomban Máriával együtt czél nélkül, út nélkül a végtelenbe szállna.

X.

Hetek múltak, melyek alatt Vanderbilt alig egy-kétszer mehetett ki Etelligetre. Nemcsak a saját dolgaival volt elfoglalva, de Pista, ki haza készült, még a szokottnál is gyakrabban vette igénybe praktikus eszű, hasznavehető unokatestvérét.

— Öregem, ma okvetlenül szükségem van rád, — ezekkel a szavakkal lépett be csaknem minden reggel Félixhez, mire aztán gondja volt rá, hogy annyi megbizással terhelje, mikép leczkéit tekintve, alig maradt ideje ebédelni.

Pista t. i. elsőrendű politikusra qualifikálta magát már azzal is, hogy magasabb czéljai után való törekvése közben röstelt az élet közönséges ügyeivel-bajaival foglalkozni. S miután mint a legtöbb el-kényeztetett ember pompásan értett másoknak kizsákmányolásához, mindig talált olyanokra, kik dolgait jól-rosszul, de elvégezték helyette.

Félixről tudta, hogy jól fogja azokat végezni, jobban mint ő maga tehetné s így minden lelki-furdalás nélkül használta fel áldozatkészségét. A ki-méletesség határozottan nem tartozott ezen jövődö-beli parlamentáris kitünőség és elragadóan szeret-tetreméltó ifjú erényei közé.

Félix szerencséjére azonban végre hazautazott a választásokra és a fiatal orvosnak már most megkettőztetett szorgalommal kellett szigorlatára készülnie. Annyira túl volt terhelve munkával, hogy egész nyáron át ritkán rendelkezett egy-egy szabad délutánnal. Többnyire Pap Mihálynak kellett őt Máriánál helyettesítenie, ki mint az elhunyt majoreskó egykori nevelője, úgysis járatos volt a Szentendrey-házhoz.

A tábornok nagyon szerette és pártfogolta Pap Mihályt. Becsülte benne az észet és jellemet s miután ő ezek szerint osztályozta az embereket, egészen úgy bánt vele, mintha egyenlő születésűek lettek volna. Hisz gróf Szentendrey Károly azon csekély számú mágnások közé tartozott, kik őszinte szívvel veszik fel a szabadelvűség keresztségét, ezen áttérésükkel, mit nem használtak csupán eszközül önző céljaik elérésére, benső hitüknek, igazi szent meggyőződésüknek adva kifejezést.

Igaz, hogy sokan ellentmondást láttak a népszerű honvédelmi államtitkár nyíltan vallott elvei és hivatalos szereplése között egy konzervatív kormány alatt. De Szentendrey áldozattal teljes, hősiesség multjának öntudatában, legfeljebb megmosolyogta e hivatlan kritikásokat.

Ő volt az első egyike, kik Kossuth mellé állva, a jobbagység eltörlésére szavaztak s már akkor is ezeket áldoztak hazafias célokért. A szabadságharcz kitörésével egy egész zászlóaljot állított és a katonai rangot, mit viselt, vérével vásárolta meg Budavár ostrománál. Meggyőződéséhez híven, sok

éven át ette a száműzetés kenyerét, még pedig csak azért, mert nem fogadott el kegyelmet azon hatalomtól, mely hazáját lenyügözte. Midőn azonban a kiegyezés után visszatért hazájába, azonnal felajánlotta szolgálatait az első magyar kormánynak, bár az nem kizárólagosan az ő pártjabeli emberekből állt össze. Szentendrey tért és lehetőséget keresett arra, hogy hazájának hasznára lehessen, ezt pedig el nem érte volna, ha csupán pártelvei után indulva, duzzogva visszavonul.

Ritka tapintatának sikerült még édes anyját is kibékíteni nézeteivel, melyeket az legkevésbé sem osztott. Az öreg grófné nagyon is érezte, hogy házát más légkör lengi át, mint az, a melyben megöregedett s naponta olyan társalgást hallott, mely mindenkorra érthetetlen maradt előtte. De miután szerette fiát, belétörődött a megmásíthatatlanba és békésen tűrte azt, mit a tábornok «hóbortjának» nevezett.

Az öreg dáma ezen önmegtagadása daczára a Szentendrey-ház egyetértése mégsem maradt mindig zavartalan. Egyszer minden esztendőben, az ősz beálltával, kétségbeejtő pontossággal felforgatta azt a ház leányának megérkezése.

Alighogy Zátonyi Filoména grófné óriási ládái és franczia komornájának toronymagasságú kalapja feltűntek a láthatáron, mindenki tudta, hogy a házi békének vége. A tábornok, hacsak tehette, egy nappal megérkezése előtt fogatott és «fontos ügyekben» addig maradt távol, míg meg nem tudta,

hogy a kedves vendég elutazott s a kik hátramaradtak, legszívesebben követték volna példáját.

Pedig Filoména, vagyis inkább Fili grófné, a hogy a társaságban nevezték, tulajdonképen nem volt kellemetlen, házsártos természetű. Sőt gróf Zátonyi, ki talpig becsületes, rangirt, de a vég-sőkig ó-konzervatív és ultramontán ember létére mindenben osztotta nézeteit, kitünő feleséggel birt benne. Főrangú körökben is dicsérték szeretetreméltóságát. Nagyon kedves tudott ő lenni és egy szellemes polgári születésű hölgy egyszer igen helyesen ítélte meg, midőn a tábornok előtt megjegyzé, hogy Filoména grófné felette kedves aszszony, kinek csak egyetlenegy hibáját ismeri.

A tábornok hitetlenül húzta fel szemöldökeir.

— És ezen egy hiba? — kérdé kételkedően.

— Nem más, mint az, hogy én nem vagyok grófnő, — felelé a hölgy finom mosolylyal.

Ezen megjegyzésből kimagyarázható az is, Fili grófnő miért nem érezte magát otthonosan édes anyja házánál. Ő ott mindenben fivére gyanus elveinek nyomait fedezte fel és annyit látott maga körül mi előítéleteivel ellenkezett, hogy nem bírta rosszálását elfojtani.

Mária is, mióta felnőtt, szálka volt Fili grófné szemeiben. Ülése, járása, hangos beszéde, jóízű, vidám kaczagása, szörnyen közönséges, pórias hatást tettek reá. A fölött pedig éppen kétségbeesett, hogy Mária oly komoly tanulmányokkal tölti idejét. Midőn megtudta, hogy latinul tanul, szörnyűködése nem ismert határt.

— Látod mama, — mondá szemrehányó hangon, — ezt is Károly bogarainak köszönhetjük és azon érthetetlen elnézésnek, melylyel túrted, hogy Miczi aféle Pap Mihályokkal encanaillirozza magát. Biztosítalak, hogy az én leányom nem társalogna órákig tanftóival, hanem alig váltana velök pár szót azon tantárgyon kívül, melynek előadására felfogadtam őket.

— Az Uristen jól tudta, miért nem adott neked gyermekeket, — gondolta magában ilyenkor az öreg grófné, ha ezen véleményének nem is adott hangosan kifejezést. Leányának folytonos kritikája annyira kifárasztotta, hogy az társalgásaik végén rendszeren már csak magánbeszédet folytatott.

Fili grófné az idén még a szokottnál is túrhetőlenebb volt. A tábornok szegény Rudi halála után jónak látta édes anyját szerencsétlenségük színhelyéről eltávolítani és a pompás nagyúri Dunafokról ide, e kies kis birtokára vitte, hol az öreg dáma nagyon jól találta magát. A ház tágas és kényelmes, de rendkívül egyszerű volt, úgyannyira, hogy Fili grófné lassú, szenttelen hangján néha órákig nem szünt meg elégedetlenségének az orrán át kifejezést adni.

Már vagy két hét óta időzött Etelligeten, midőn Félix újra felszólítá Pap Mihályt, menne ki helyette Mária grófnőhöz. Barátja azonban nagy csodálkozására az irtózat és ijedelem komikus kifejezésével arczán szabadkozva felugrott:

— Csak ezt ne követeld tőlem, báró! (Félix nagynehezen rávitte Pap Mihályt arra, hogy tege-

zódjék vele, azonban tőrnie kellett, hogy az változatlanul odabiggyessze a «te» mellé a bárót.)

— Tudod, hogy a tűzbe mennék érted, de most Etelligetre — soha!

Vanderbilt bámulva nézett reá.

— Tegnap találkoztam a tábornokkal és megtudtam, hogy az idén sem kimélte meg őket az ég azon elemi csapástól, melylyel Zátonyi Filoména grófné látogatásának alakjában nekem is alkalmam volt e háznál megismerkedni. A tábornok még jókor elmenekülhetett és engem is intett a veszélytől.

Félix felkaczagott.

— Eredeti egy dáma lehet, ha még a vitéz tábornokot is futásra kényszeríti.

— Barátom, ha a szent György sárkánya nő lett volna, nem hiszem, hogy a hős vitéz lándzsával kezében is oly bátran szembezállt volna e nevezetes szörnyeteggel.

— Fili grófné még utoljára nőgyűlölővé tesz, — nevetett Félix. — Én részemről, el nem hihetem, hogy Károly bácsi nővére oly borzasztó lehessen, mint a minőnek feltünteted, sőt többet mondok, kedvem jött vele megismerkedni. Ha vasárnap ráérek, okvetlenül kimegyek Etelligetre.

Pap Mihály még görbébbre húzta már ügyis görbe nyakát és mély szomorúsággal arczán tekintett egykori tanítványára.

— Intettelek! — mondá tompán, siri hangon. — Adja az ég, hogy merészségedet meg ne bánd.

Vanderbilt, ki nem sejtette, hogy Pap Mihály

tréfájának legalább is fele igaz, vasárnap csakugyan kiment Ételligetre, még pedig, mint vásár- és ünnepnapokon rendszeren, délelőtt, hogy ott villásreggeliz-zék és délután megadja leczkáját.

Mária határozottan várta, bár nem tudta, örüljön-e jövetelének, vagy féljen tőle. Nem volt tisztában azzal, Félix hogy fog nagynénjével összeférni. S midőn villásreggeli előtt Fili grófné a legkaczerább kis fejkötővel hamis tekercsein és oly rövid ruhában, mely aranybőr-czipócskébe bujtattott lábait pompásan juttatta érvényre, a szalonba lépett, Mária csendesen vonult az ablak mellé és a Fili grófné arczbőre érdekében mindig gondosan leeresztett redőnyöket kissé felemelve, az augusztusi verőfénybe tekintett ki.

Ugyan e perczben Vanderbilt alakja tünt fel a hosszú fasor közepén és Mária, nagynénjéről teljesen megfélemedkezve, örvendezve felkiáltott:

— Nagymama, ott jön Vanderbilt! Tudtam, hogy ma nem fog elmaradni.

Fili grófné szörnyűködve csapta össze kezeit.

— Az istenért, csak nem Vanderbilt Róbert! Ti itt ebben a vadonban tán nem is tudjátok, hogy e télen holmi kártyaadósságok miatt kigolyózták a bécsi Jockey-klubból. Senki sem fogadja többé ezt a tönkrement embert.

Mária szemei csillogtak a pajkosságtól, a mint vidáman felelé:

— Légy nyugodt Fili néni. Csak Vanderbilt Félix, az én latin nyelvmesterem.

— Ah, tehát nem is báró?

— De az, Fili néni. Igazi, hamisztatlan báró, azonkívül pedig végzett orvosnövendék.

Mielőtt Fili grófné ezen ellentmondó válaszról tudomást vehetett volna, kinyílt az ajtó és a napon való járástól meglehetősen felhevült arcczal belépett Vanderbilt.

A ház öreg úrnője szokott szívélyes jóságával fogadta. Ő nem igen törődött azzal, mit mások az ifjú «társadalmi sülyedésének» neveztek és ódivatú észjárása azt sem engedte, hogy különbséget lászon egy szegény és egy gazdag mágnás között. Neki tökéletesen elég volt az, hogy Félix született Vanderbilt, szerencsétlen családi körülményei pedig csak arra szolgáltatnak neki okot, hogy rendszeren anyai gondoskodással, mások előtt pedig kitűnő szívélyességgel bánjon vele.

Most is néhány dicsérő szóval mutatta be leányának, ki egyet bizozzentett fejével. Azután azon impertinens kiméletlenséggel mereszté reá szemeit és mérte tetőtől talpig, mit a jó modor fölkennt papjai és papnői megengedhetőnek tartanak olyanokkal szemben, kik nem bírnak az övékhez hasonló társadalmi állással.

Vanderbilt máskor bizonyosan talált volna módot ezen sértő figyelem visszautasítására, most azonban cseppet se törődött vele. Csak Máriát látta és ha nem is nézett reá, folyton érezte azon meglepetés utóhatását, mit a leányka mai megjelenése előidézett benne.

Mária ma először öltött félgyászt. Fehér ruhát viselt, mit fekete öv szorított karcsú derekához.

E lenge világos öltönyben, vastag bogban feje bújára tűzött sötét hajával, nagy, kifejezésteljes szemével egy fiatal múzsa átszellemült szépségével bírt.

Fili grófné eleinte legalább gondoskodott arról, hogy Félix ne gyönyörködhesék zavartalanul Máriában. A villásreggeli első fogásánál egyszerre minden átmenet nélkül hozzá fordult:

— A Vanderbiltek melyik ágához tartozik ön, báró? — kérde a szokottnál is erősebben orrán át beszélve.

— A Magyarországihoz grófné. Vanderbilt Róbert és Marburg Ilma fia vagyok.

— Marburg Ilma fia, ah — felelé Fili grófné gépies szalonmosolyával, de máris olyan szórakozott tekintettel, mely elárulta, hogy ezen tárgy teljesen megszűnt őt érdekelni. Ezentúl nem beszélt többé Vanderbittel s jelenlétét nem is vette többé tudomásul.

Félix kezét szeretett volna neki csókolni ezen gyöngéd figyelmetlenségért. Ezentúl semmi sem háborította boldog csevegését Máriával, kit önkénytelenül tartózkodóbbá tett nagynénjének jelenléte. Félixnek így még jobban tetszett és szinte sajnálta, midőn az öreg grófné felállt, hogy szobájába visszavonuljon.

— Mi pedig azonnal bemegyünk Miss Edithához és lezokénkhez látunk, nagymama — mondá Mária, az öreg dámának kezét csókolva.

Fili grófné semmit se szólt. Miss Editha a legfeddhetetlenebb merevséggel indult a fiatal pár után és így, bár az egész dolog nem tetszett neki, egyelőre nem talált okot rosszalásának kifejezésére.

XI.

Vanderbilt régóta észrevette, hogy Máriánál nyelvtani szabályokkal semmire se megy. Természete sehogy se bírta azokat bevenni. Annál csodálatosabb volt a könnyűség, melylyel a fiatal leány a latin nyelv sajátos lényegébe hatolt és annak legfinomabb árnyalatait felismerte. Oly finom érzékkel bírt általában a nyelvek ritmusa iránt, hogy ma, midőn a Pap Mihály által külön az ő számára gondosan összeválogatott szemelvényeket olvasta fel Catullus, Tibullus és Horáczból, Félix egészen új zengzetet fedezett fel e szép dalokban.

Szemeit kezével árnyalva, nemcsak hallgatta, de nézte is Máriát, a mint üde ajka öntudatlan bájjal ismételte ama égő vallomásokot, melyek ezredévek óta porladó szívekből fakadtak. Felhevült képzelete majd Lesbiával, majd Déliával, majd Barinéval azonosítja a szép fehér ruhás leányt, ki pedig azon tudomány Abc-jét sem ismerte még, melyben ezek mesternők valának.

Egyszerre az ablakon szabadon beömlő napfény egyenesen Mária könyvére esett. A leány, ki már egy óra óta elmerülten olvasott, felemelte fejét és csak most vette észre, hogy Vanderbilt szemeit kezével árnyalva ül ottan.

— Hisz magát a nap bántja! — kiáltá felugorva. — Mindjárt leeresztetem a redőnyöket.

— Hát a nap süt? — kérde Vanderbilt mintegy álomból ébredve, és kezét lebocsátva oly sajtáságos kifejezéssel szemeiben tekintett nem Máriára, hanem maga elé, hogy a leány megdöbbsent.

— Maga túlerölteti magát Vanderbilt — mondá résztvevőleg — és azt se tudja mi történik körülötte. Pap úr csak a minap mondta, hogy meg fog betegedni, ha ennyit dolgozik. Jöjjön, hagyjuk aba most az olvasást és menjünk csolnakázni. Elviszem Prospero szigetére, mit már régen meg akartam magának mutatni. Hisz emlékszik Shakespeare «Vihar»-ára?

Félix hirtelen erőfeszítéssel rázta le a zsibbasztó kábultságot, mely elfogta és zavarát, mely nem engedte, hogy a leányka arczába tekintsen, önkéntelenül banális udvariassággal leplezve.:

— Hogyne emlékezném! — felelé könnyedén, — ha Miranda előttem áll.

Mária felkaczagott.

— No csakugyan rossz kedvben lehet, ha bókolásra vetemedik velem szemben — gúnyolódott. — Pedig jobb lesz, ha bókjait az igazi Miranda számára teszi el, ki a szigeten a kecskéket őrzi és kinek ilyen nagy szürke szemei és hosszú fekete szempillái vannak. Érzsóknak hívják, ez a Miranda magyar fordítása.

Ezzel Mária nagy szalmakalapját felkapva, mosolyogva mutatott miss Edithára, ki egy chaise longue-on ülve, békésen szundikált. Nagy, csontos kezei tér-

dein voltak összetéve, míg a sárga Tauchnitz-kötet, melyben olvasott, széthulló lapokkal hevert a földön.

— Csak lassan, csendesen, hogy fel ne költsök, — susogott a leány, lábujjhegyen közeledve az ajtóhoz. Midőn kiértek a folyosóra, megkönnyebbülten felsóhajtott.

— No hála Istennek, hogy fel nem ébredt. Legalább nem kell magunkkal vinni, mi egész tréfánkat elrontaná. Márton! — kiáltott le az udvarra elfojtott hangon.

Mire leértek, már a lépcső alján találták Mária kis groom-ját, kitől követve, gyorsan közeledtek a házzal szemben lévő keskeny kikötőhöz. Mielőtt Vanderbilt még kezét nyújthatott volna neki, Mária beugrott a legkisebb ladikba, azután Félixnek helyet adott a mögötte levő padon, míg Márton a járművet leoldva lánczáról, azt egy könnyed lökés-sel eltaszította a parttól.

— Ha miss Editha kérdezősködnék utánunk — kiáltá Mária — mondd, hogy a báróval csolnákázní mentem. Egy óra múlva itthon leszünk — ezzel evezőjét Félixével egy magasságra emelve, azt épp. oly erőteljes csapással eresztette le a vízbe, mint az ifjú. A ladik hatalmas lendületet véve, csakhamar a szabad folyamban úszott.

— Brávó! — kiáltá Vanderbilt önfeledten nézve a szép, ruganyos alakot, a mint az egyforma, erőteljes mozdulatokkal kezelte evezőjét.

A leány egyenesen egy kis zöld sziget felé tartott, mit az aranyfénylő hab, mint egy smaragdot foglalt körül.

— Ott van, látja — szólt hátra, evezőjével maga elé mutatva. — S a legjobb az, hogy egészen gazdátlan; nem tartozik sem a mi birtokunkhoz, sem a máséhoz. A ki itt hajótörést szenvedne, azt mondhatná, hogy két órányira Pesttől, egy magányos szigetre vetette a sors.

— De mi nem fogunk hajótörést szenvedni, — panaszkodott Félix.

— No még az kellene! Mit csinálnánk mi ketten egy magányos szigeten? Maga drágalátos könyveid, én meg lovaim és rattlereim nélkül. Belehalnánk unalmunkba.

— Az én életemről jótállok, — felelé Vanderbilt a mély meggyőződés hangján — sőt azt hiszem, hogy a magáét is megmenthetném.

— Vajjon mivel? — kérdé Mária ingerkedve. De ugyane perczben erős lökést éreztek és a ladik csaknem felfordult.

— Álljon meg, vigyázzon! — kiáltá a leány, — hisz egyenesen a fűzekbe megyünk bele. Ott, a homokos középben kell kikötnünk, másutt nem lehet. Lássá, nem jó az ördögöt a falra festeni — folytatá, evezőjét a kiálló fatötzshöz feszítve, mely csaknem végzetessé vált volna reájuk nézve.

— Az sem jó, ha az ember mint az egykori csillagász az eget nézi, míg a földön, vagy éppen a vizen jár, — mormogá Félix, néhány evezőcsapással kiszabadítva a ladikot kellemetlen helyzetéből és azt a sziget közepe felé fordítva, hol csakhamar kikötöttek.

— És most hova? — kérdé kétkedőleg körülnézve.

Sűrű lombfal emelkedett előttük, óriási hársakból, melyeknek egymásba fonódó ágai már is ősziesen színezett, átlátszó rácsot képeztek. Két oldalt e lombfalat sötét fűzek toldották meg, mélyen a vízbe lehajló, leiparkodó ágakkal, mintha e darabka őserdőt a folyam titkos mélye vetette volna fel ide és az szüntelenül visszatörekednék homályos vízalatti hazájába.

— Hisz ez a mese csipkerózsájának kertje, — kiáltá Félix meglepetten — melyen keresztül az ember csak karddal kezében vághat magának utat az alvó királyleány kastélyához.

— Azt hiszi? — kérdé Mária vfgan. — Utat csinállok én magának kard nélkül is, csupán szavamnak hatalmával.

Ezzel összefogta ruháját és határozottan neki-menne a lombfalnak:

— Nyilj meg! — kiáltá karját fölemelve.

Csak most vette észre Vanderbilt, ki kissé rövidlátó volt, hogy e helyen alig egy lábnyi széles, kezdetleges ösvény vezet az erdő belsejébe. .

— Látja — nevetett a leány — így parancsolok e sziget tündéréivel. És most utánam! De vigyázzon a kabátjára, mert ez olyan országút, melyen legfeljebb Puck és Titánia mozoghatnak kényelmesen.

És csakugyan nehéz volt előrehatolni e mese-szerű tömkelegben e buja növényzet között, mely hatalmas vadságában egy délszaki őserdőre emlékeztetett. A milyen sűrűn álltak itt az óriási régi fák, mohával benőtt vastagon kiálló gyökereikkel,

lombjuk alig látszott a felkúszó élődik szingazdag indáitól, melyek törzset és koronát átöleltek és koszorúban, ívekben, hosszú, lenge füzérekben csüggtek le az ágakról.

A mint Mária és Félix lassan előre haladtak, fejük fölött csodás alakú diadalíveket, lenge lugasokat, a légben lebegő sátrakat képezett a vadszőlő sárgászörös lombja, itt-ott egész az ösvényre lefüggve és tovább kúszva a mohfedte talajon, mint egy széles, piros vérnyom. A szőlőkoszorúzott ágak minduntalan elzárták útjokat, úgy hogy csak szorosan összeszorúlva mehettek egymás mögött a keskeny ösvényen, míg Félix kezei egyre érinték a leány sötét haját, a mint a lefüggő lombot fejéről eltávolítani igyekezett. Lassankint egészen elhallgattak. Nehéz, fárasztó munka volt itt előrehatolni, és szíveik hangosan dobogtak, bizonyosan az erőfeszítéstől; fejök szédült, a mint minduntalan meg kellett hajolniok a lomsátor alatt, míg lassankint zibbasztó lankadás vett erőt tagjaikon.

Egyszerre a mély, nyomasztó csendet halk csilingelés szakította meg.

— Hallja? — susogá Mária égő arcozal, kuszált hajjal hátrafordulva — ez az én tündéreim csengetyűje!

Ugyane perczben egy kecske lépett ki a sűrűből.

Félix idegesen felkaczagott.

— Ez aztán szép tündér, Mária grófné! Nem a nimfáknak van kecskelábuk, hanem a faunoknak és szatiroknak.

— Ki mondta, hogy az én tündéreim nimfák!

Különben nézze, nem ér ez fel egy pár zöldhajú driáddal?

Kerek tisztásra értek ki, melyen tíz-tizenkét fehér kecske legelt. Nagyon szelíd állatok lehettek, mert a mint meglátták látogatóikat, egy pár közülök felállt és kíváncsian körüljárta majd Máriát, kit ismertek, majd Félixet, kivel nyilván meg szerettek volna ismerkedni.

Vanderbilt mélyen felsóhajtott. Ez az arkádiai pásztorkép, bár nélkülözte az emberi staffaget, mégis mintha megtörte volna magányuk nyomasztó varázsát.

Egy fa alá vetette magát és kalapjával legyezgetni kezdé égő homlokát.

— Erzsók! — kiáltá Mária kétszer-háromszor, miután szemeit egy ideig keresve jártatta körül a kis kecskepásztorleány után.

— Ma vasárnap van, bizonyosan haza vitték, — mondá végre bosszúsan. — Pedig úgy szerettem volna magának megmutatni, tarka rokolyájával és piros kendőjével, mit oly festőien tud fejére kötni. — Ezzel Mária egy csomó szőlőindát szakított le és Félix mellé a fűbe ülve, koszorúba kezdé fűzni a gyönyörűen árnyalt lombot.

Vanderbilt némán feküdt lábainál és felnézett a vörösded füzérekkel ékeskedő fasudarakra.

— Miért nem beszél, mire gondol? — kérdé hosszas csend után csaknem türelmetlenül a leány.

— Arra gondolok, hogy tán Dionysos szőlőkoszorúzott menete, a kereszt elől menekülve idevetődött és hogy a daczos isten inkább fákká vál-

toztatta bachansnőit, semhogy lássa, mint józanodnak ki a keresztvívztől.

A leány hosszú szempillái alól egy gyors, szikrázó oldalpillantást lövelt Vanderbiltre. Maga sem tudta, miért de nem ezt a feleletet várta kérdésére.

— Bachus jól tette, legalább bűnhődnek ittasságukért — felelé rövid szünet után.

— Nem úgy értem. Miért bűnhődnének? Hisz a bachanáliák nem voltak egyebek, mint azon eszme jelképezése: hogy a legjobb, mit az élet nyújthat — a mámor néhány percze!

Mária meglepetten tekintett Vanderbilt fellángoló szemeibe.

— Így beszél maga, az anachoréta, ki mindig azt állította magáról, hogy mindenről le tud mondani.

— De soha sem állítottam, hogy semmire se becsülöm azt, a miről lemondok. Sőt ellenkezőleg. A lemondás fokozza azon ingert, mit a bírás el-tompít. Ki ült valaha oly pazar lakománál, a minő az, a mit az éhenhaló hallucinációja teremteni képes?

A leány kiejtette kezéből a félig befejezett koszorút és nagy szemeivel kérdően nézett Félixre.

— Hát akkor miért mond le?

Vanderbilt szemein ama hirtelen villámok egyike cikázott keresztül, melyek Máriát úgy érdekelték. Szerette volna tudni, mit jelent e pillanatnyi fény, mit egy eszme vagy egy érzés gyújt meg az ifjú szemeiben s a következő eszme vagy érzés ismét elolt.

— Hogy miért mondok le? Azért, a miért e fák nem repülhetnek, vagy e kecskenyáj nem verhet gyökeret kedvencz legelőjén. Lemondok, mert le kell mondanom, mert ez sorsom, mert szegény vagyok és büszke, mert küzdelemre és nem élvezetre teremtett a végzet.

— De hisz ez a szép, ez a dicső! — kiáltá a leány felsugárzó arcczal. — Ha férfi volnék, nem kívánnék nagyobb gyönyörűséget, mint a küzdelmet egy magasztos, egy dicső eszméért! A törekvést oly magasra tűzött czél felé, mely a tömegnek csaknem elérhetetlennek látszanék!

— És ha e czél nevetség tárgya volna, ha rangtársai bolondnak tartanák azon eszmét, melyért küzd?

— Tovább mennék és tovább küzdenék. És minél jobban üldöznének, annál büszkébb volnék küzdelmemre!

— Mária! Nemtóm, védangyalom! — susogá Félix a leány kezét megragadva. Egész arcza átszellemült és tekintetéből olyan delej sugárzott, melytől Máriának le kellett sütnie szemeit. És kezét sem vonta vissza. Úgy látszott neki, mintha Vanderbilt kezével egész lényét ragadta volna magához, mit akarat nélkül, egészen át kell neki engednie.

De ezen érzés csak egy perczig tartott. Egy alig felserdült leányt, kit még hozzá úgy neveltek mintha fiú volna, nem oly könnyű megszelidíteni. Mária a következő perczen már fellázadt azon idegen erő ellen, mely őt oly teljesen hatal-

mába keríteni igyekezett. Kezét kiragadta Félixéből és nevetve felugrott.

— A mfg mi itt a fúben ülve bölcselkedünk, Fili néni ebédre öltözködik. Jaj nekünk, ha elkésünk!

Vanderbilt az elébb még oly sugárzó arca egészen elsötétült. Duroz ásan kelt fel fektéből és kabátjáról lefricskázta a fűszálakat. Ez a leány tulajdonképpen türhetetlen volt. Olyan, mint az áprilisi nap, melynek hirtelen átváltozásairól soha sem biztos az ember.

Mária nyilván mulatott rossz kedvén. Sötét szempillái alól hamis pillantásokat lövelt reá, mfg piros ajkát el nem hagyta az ingerkedő mosoly.

— Jöjjön, eleget pihentünk — mondá, kalapja helyett, mit karjára aggatott, a szőlőkoszorút nyomva fejére. — Én leszek Ariadnéja. — És előre menve, vállán át egy félkaczér, félgyöngéd pillantással maga után intette Vanderbiltet.

Elragadó volt e perczen. De a fiatal ember ezt nem akarta észrevenni. Úgy érezte magát, mintha hideg vízzel öntötték volna le. A leirhatatlan csáb, mely éppen a leányka váltakozó modorában rejlett és mely egy nálánál tapasztaltabb férfit teljesen rabjává tett volna, őt, az ujonczot szörnyen lehűtötte.

Szótlatlanul ment Mária után, ki folyton csevegett, csicssergett, mfg arca mindjobban kigyúlt, a mint újra utat törtek maguknak a keskeny ösvényen. Olyanféle sajtáságos aggály készíté őt a beszédre, mely miatt a gyermekek sötétben énekelnek.

Egyszer, midőn szorosán egymáshoz szorultak, csaknem Vanderbilt karjai közé került, ki mögötte járva két oldalt eltolta az útjokat álló fagalyakat. Az ifjú összerezzen, a mint hozzáért a leány és illatos haja már-már ajkát érintette. A vér újra melegebben kezdett ereiben lüktetni és önfeledt ajka egy perczig a sötét bogra tévedt, mely a formás kis fejet megkoronázta. Azután halálos ijedelemmel gyorsan kapta vissza fejét, míg előre hajolva a leány arczába nézett, ki azonban semmit sem vett észre.

E percztől fogva Vanderbilt szinte remegve ügyelt arra, hogy Mária kezét se érintse többé és mély megkönnyebbülést érzett, midőn végre kiértek a sziget homokos közepére.

Csak most az erdőből a kopár partra érve veték észre, hogy erős szél kerekedett, mely majdnem lerántotta Mária fejről a koszorút, úgy, hogy két kezével görcsösen tartania kellett azt.

— No szép idő lett! — panaszkodott a leányka. — Ha nem sietünk, beesteledik és sötétben nem lesz éppen kellemes a szélnek neki menni.

Ezzel szaladva tartott a kised kikötő felé, mit maga a hab vájt ki a homokpartban.

De a mint a kis öbölhöz ért, torkán akadt a szó. A szél által felkorbácsolt hab erősen verte a partot — a ladik pedig nem volt sehhol.

Eleinte a helyzet komikuma győzött Mária ijedelmén. Hangosan felkaczagott és koszorúját egy kezével homlokához szorítva, égő, nevető arccal fordult Félixhez.

— Hajótörés nélkül is ideragadtunk — most tessék kibuvót találni, bölcs professzorom.

De Vanderbilt nem felelt. A mint szeme meggyőződött a valóról és azután visszatévedt a szép leányalakra, melyet az utolsó tíz perczben csaknem folyton karjaiban tartott, úgy látszott neki, mintha a fürgeteg, mely a Duna hullámain forrongásba hozta, az ő bensejében is kitört volna és vérében, agyában zúgna és dúlna. Hirtelen, minden átmenet nélkül, mint egy isteni kijelentés által ébredt azon öntudatra, hogy neki Mária drágább mindenél e világon és hogy egyedül van vele föld és ég között, egy őserdő közepette, mely oly magányos, mint a minő volt az éden kertje!

Hogy szemei mit fejeztek ki abból, a mi bensejében történt, arról önmagának sem volt tudomása. Csak azt látta, mint halványul el Mária az ő tekintete alatt és fordul el tőle, mintha el nem bírná viselni.

— Keresni kell a ladikot, talán a füzek közé tévedt — dadogott a leány, egészen átváltozott hangon.

Vanderbilt mélyen, nehezen fellélegzett, azután nehézkes, lassú lépésekkel közelített a füzekhez. Úgy mozgott, mint egy automata, akarat nélkül, gépiesen.

A füzek között nem volt semmi. Hosszas, fáradtságos keresés után kétségtelenné vált, hogy a ladikot elsodorta a hab.

— Nem marad más hátra, mint hogy átúszszam a tulsó partra és ladikot hozzak — mondá Vander-

bilt tompán, sajátságosan monoton hanglejtéssel, mely önmagának is oly idegennek hangzott, belsejéből jöve, holott a felkorbácsolt vér erősebben ostromolta agyát és szívét, mint a hab a homokpartot.

Lesütött szemekkel beszélt, nem mert ránézni a leányra.

Mária, ki könnyű ruhájában különben is fázott, reszketni kezdett, mint a nyárfalevél.

— Baj fogja érni, nem engedhetem! — tört ki belőle, míg ujjait görcsösen fonta össze.

Félix feleletképen lehúzta kabátját és elfordított fejjel nyújtotta oda a leánynak.

— Húzza fel, mert meghül — mondá parancsoló hangon. — Engem pedig ne féltsen. Úsztam én már kétszer ilyen távolságra, még pedig ennél czudarabb időben.

— De ha nem szükséges. Egy-két óra múlva biztosan értünk jönnek, ha észreveszik elmaradásunkat — felelé Mária a kabátot engedelmesen vállaira vetve. Majd homlokára csapott. — Csak megmondtam volna Mártonnak, hogy idejövünk! — kiáltá olyan kétségbeeséssel, mely teljesen meghazudtolta előbbi biztatását. A leányka imádta nagyanyját és annak aggodalma és rettegése jutott most eszébe.

Vanderbilt komor arcczal bámult a tulsó partra. Maga az a gondolat is megörjítette, hogy még néhány órát tölthetne itt Mária mellett, nem merve ránézni, félve érintésétől és sajátságos ránkództatást tapasztalva még hangjának csengésére is, mely édes fájdalommal járta át egész valóját.

Egyszerre szó nélkül, minden előkészület nélkül futásnak eredt és mielőtt Mária megakadályozhatta volna, ledobta czipőjét és a vízbe ugrott.

— Semmit se féljen! — kiáltá egész hidegvérét és ruganyosságát visszanyerve, a mint felbukott a vízből. S midőn Mária látta, mily biztosan és ügyesen szegi át a hullámokat, szívdobogása lassankint lecsendesült és félelme megszűnt. A part nem volt messze és Vanderbiltet vitte a szél, nem kellett az ár ellen úsznia.

Fél úton egy nagy ladik jött elébe. Miss Edithának mégis csak volt annyi esze, hogy sejtse, mikép alkalmasint a szigetre eveztek át. Midőn késő lett és az ebéd órája közelgett, szíve aggodalmában bátran szembe szállt a széllel és maga indult Mária keresésére.

Vanderbilt odakiáltott nekik, hogy Mária a szigeten várja őket. Ő pedig már most lassabban folytatta útját és partot érve, egy hátsó ajtón belopódzott a házba, hol Márton segélyével a tábornok szobáiban, annak ruháiba átöltözött és néhány korty rumot öntött magába. Azután egyenesen a vasutra ment. Ilyen öltözetben nem vehetett részt az ebéden és különben sem lett volna megjelenésre képes. Az elnyomott izgatottság, mit a hideg víz egy időre lehűtött, most kétszeres erővel tört ki rajta. Teljes egyedüllétre, zavartalan magányra vágyott.

Mária ezalatt Miss Editha panaszos szidásai között ért haza. A jó öreg angol leány, ki soha sem bírt Máriával, kétségbeesetten tördelte kezeit.

— Mit mond majd milady ezen hallatlan «escapade»-hoz és főképp Fili grófné!

Nagynénje nevének említésére hamis mosolyának egy árnya jelent meg Mária halvány arczán. Eddig szokása ellenére, néma megadással hallgatta a miss szemrehányásait, talán mert szíve mélyén érezte, hogy igaza van.

— Hát Fili néni is tud a dologról?

— Még eddig hála istennek nem tud semmit — felelé Miss Editha szárazon. — Nemsokára lunch után eljött gróf Toroczky a grófnéval és whistezni kezdtek. Adja az ég, hogy most is whistezzenek!

De a miss jámbor kívánsága be nem teljesedett. Már asztalnál ült a társaság és Fili grófné a háttárlan méltatlankodás egy lesujtó pillantásával mérte őket végig, a mint megjelentek. Mégis csak borzasztó volt, hogy nièce-e még az ebéd óráját sem tartja be. Ez a vén angolnő pedig ma utoljára ülne az asztalnál, ha ez az asztal az ő ebédlőjében állna.

Tekintettel arra, hogy vendégei voltak, az öreg grófné sem találta kellemesnek Mária pontatlanságát. De neheztelése nem soká tartott.

— Hát Vanderbilt hova lett? — kérdé Máriától.

A leány szerencsére éppen zsebkendője után hajolt le. Máskülönben mindenki észrevette volna, hogy a hirtelen, égő pirt, mely arczát elárasztá, ez a kérdés idézte elő.

— Nagyon elkétség a leczkénkkel. Félt, hogy

elmulasztja a vonatot. Bocsánatot kéret, kedves nagymama.

Mária furcsa, szakadozott, rövid mondatokban beszélt. De éppen halat ettek és nyilván a szálkával volt elfoglalva. Másrészt pedig Fili grófné gróf Toroczkyval az elmúlt tél udvari ünnepélyeinek kegyeletes emlékeibe merült, úgy, hogy senki sem figyelt a fiatal leány első, rosszul sikerült kísérletére a hazugság terén.

XII.

— Nem tudom mama, minek fusítják Máriát és csinálnak olyan nagy dolgot a majorátusból, ha nyugton tűrik, hogy ez a maguk öreg angolnője őt a legelső jött-ment kalandornak kezére játszsza?

Ezen szeretetreméltó kérdés Filoména grófnétól eredt, ki másnap igen hosszú, szigoru képpel jelent meg a reggelinél. Márton természetesen mindent elbeszélt. S így a tegnapi események története az inasok szobájából a komornák szentélyébe ment át, hol a női képzelet találékonysága folytán úgy kompozícióban, mint színezésben gazdagodva, mdlle Claire közbenjárásával utoljára Fili grófnénak is tudomására jutott.

Fili grófné t. i. a komornájával való pletykázást azon kegyes leereszkedés keretébe illőnek találta, melynek segélyével minden kizárólagosság mellett is oly könnyen lehet népszerűségre szert tenni.

Az öreg dáma, kinek Mária még tegnap este lefekvés előtt bűnbánólag meggyónt, előre tudta, hogy Filoména nagy dolgot fog e csekélységből csinálni. Ezért éppen nem fogadta örömmel azon hírt, hogy miss Editha egy kezdő nátha fejpgörcei miatt el nem hagyhatja szobáját; Mária pedig még

nem jött haza reggeli lovaglásából. A milyen békeszerető volt Szentendrey grófné, lehetőleg kerülte az egyedüllétet leányával és másra bízta a vele való vitatkozást.

Most fájdalom, mégis csak egyedül kellett vele szembeszállnia. Az egyenesen hozzá intézett kérdést sem hagyhatta válasz nélkül.

— Nem értelek kedvesem. Talányokban beszélsz — mondá, csakhogy időt nyerjen. S ezalatt szemei vágyteljesen tekintettek az ajtó felé, remélve, hogy Mária végre mégis csak megjelen.

— Nem értesz mama? Ugyan ne tettesd magadat. Jól tudod miről beszélek. Égbekiáltó illetlenség, hogy miss Editha tegnap egyedül engedte Máriát a szigetre menni ezzel a kalandorral, kinek szándékai nagyon is világosak.

— Bocsáss meg kedvesem, de nem jól vagy értesülve — felelé az öreg dáma, idegesen babrálva gondosan ápolt fehér kezeire hulló csipkéivel. — Miss Editha nem bocsátotta őket egyedül a szigetre, hanem lunch után elaludt és ők elég meggondolatlanul nélküle mentek el. Ez különben nem nagy baj, Mária még nincs bemutatva és itt a vidéken mindenki tudja, hogy Károly kívánsága folytán szabadabban mozoghat, mint más fiatal leányok. Azután meg Vanderbilt nem kalandor. Hisz magad is tudod, hogy csak oly családból való, mint te. S ha apja gazember is, mi reá nézve elég szerencsétlenség, az ő becsületéről kezeskedik az, hogy Pap Mihály hozta házunkhoz, ki nevelője volt és gyermekora óta ismeri.

Fili grófné kimondhatatlan bámulattal nézett édesanyjára.

— Hát ez is garancia? Kezdem észrevenni mama, hogy Károly megzavarodott nézetei ragadósak.

Az öreg dáma összeránczolta homlokát; ma hamar kifogyott a türelemből.

— Gondolj a mit akarsz, csak nekem hagyj békét — felelé még idegesebben. — És aztán kérni foglak, ne háborgasd Máriát e dologgal. Nem szeretném, ha elvesztené elfogulatlanságát.

— Oh, Máriára most nem is számítok; a milyen jól nevelt leány, az étkezésekről többnyire el szokott késni. Nem látod mama, hogy mindentől eltekintve, a több órai lovaglás sem igen előnyös Máriára nézve? Teint-je már is olyan, mint egy czigányleányé.

És Fili grófné egy futó pillantást vetett az átelleni tükörre, vagyis inkább saját arczára, mely már e korai órában oly leánydad, rózsás pirban tündökölt, hogy Charles Fay akár kirakatába állíthatta volna.

E percben kinyílt az ajtó és berontott Mária, lovagló-ruhában, ostorral kezében, két ugató rattertől követve, mely örvendezve ugrált fel rajta.

— Már megint elkéstem! — kiáltá lelkesedve és nagyanyja nyakába borult. — De oly szép volt a regg — és úgy-e nem haragszol, édes, kedves, aranyos nagymamám?

Fili grófné gúnyosan húzta le a szája szélét.

— Ez aztán a comtesse-modor! — mondá élesen,

míg szemei éppen nem jóakaró pillantással futottak végig a fiatal leány alakján. — Ha az én leányom volnál Mária, szobádba küldenék fel és két napi árestomra itélnék.

— De nem vagyok a leányod Fili néni és ennél fogva nagymama engedelmével azonnal reggelimhez látok — felelé Mária nyugodtan. Ezzel magas tetejű kalapját egy székre dobva, kuszált haját két kezével lesimítá és asztalhoz ült.

Fili grófné a pirosítón keresztül elpirult a haragtól.

— Ily derangiert toiletteben kocsisokkal ül asztalhoz az ember és nem dámákkal. De mi is várható egy leánytól, ki annyira megfélemedezik magáról, hogy nyelvtanítójával . . .

Az öreg grófné leánya karjára tevé kezét.

— Ne bántsd a gyermeket, — mondá békítő, csaknem kérő hangon.

De a békítés későn jött. Mária már felugrott és égő arcozal, villogó szemekkel állt nagynénje elé:

— Nos, ki vele, Fili néni! Mi kifogásod nyelvtanítóm ellen?

— Oh, ellene semmi. Miattam akár mongol nyelvre taníthat! Még azt se bánom, hogy ilyen tarirt ember fia — felelé Fili grófné a leirhatatlan megvetés hangján. — Kifogásom csak ellened van. Megbocsájthatatlanul viseled magad vele szemben. Bebarangolod vele a vidéket és olyan kompromittáló dolgokat követsz el, hogy maholnap még elbízza magát és azt képzei, hogy intrigueje csakugyan célhoz vezet.

— Intrigueje? Nem értelek, Fili néni.

— Valóban Mária, az ember azt hinné, hogy egy öt éves gyermekkel van dolga és nem egy felnőtt comtesse-szel. Azt hiszed, hogy az efféle tönkrement mágnás csak azért csempészteti be magát egy gazdag örökös nő házába, hogy vele latinul tanuljon?

A fiatal lány nagyranyílt szemekkel, bámulva tekintett nagynénjére. Azután egyszerre világos lett előtte, mire czéloz és arcozát még sötétebb pir futotta el, míg nyulánk alakja megrázkódott a felindulástól.

— Ez aljasság! — tört ki belőle végre. — Hogy mersz gyanusítani egy tisztességes embert, ki Károly bácsi barátja és kit nagymama bizalommal fogadott házához?

Mária haragja még fokozta Fili grófné hidegvérű nyugalmát, melylyel felsőbbbsége érzetében épen a legsértőbb, leglealázóbb dolgokat szokta előadni.

— Mindenekelőtt, ma petite — felelé megsemmisítő hidegséggel — kövesd meg magadat és ne használj drasztikus kifejezéseket. Ezt éppen nem tartjuk *comme-il-faut*-nak a szoczietésban. Mi pedig a nemes báró becsületét illeti, nyugodt lehetsz, nem vonom kétségbe. Egészen természetes, sőt dicséretes, ha elkopott czimerét megszeretné aranyozni. Csakhogy nem találom szükségesnek, hogy mi szolgáltatassuk az aranyat hozzá. Az efféléket kedvesem, a mi körünkbeli emberek milliomos bankároknak és felgazdagodott hentéseknek szokták átengedni.

— De hiszen az effélékről köztünk általában szó sem volt soha — felelé Mária mély megvetéssel és visszaült helyére. — Ilyet csak Fili néni tud kigondolni és nem Vanderbilt Félix, kinek észjárása sokkal tisztább és nemesebb ennél.

A leány hirtelen haragját, külsőleg legalább lenéző dacz váltotta fel. El volt határozva, hogy szúrást szúrással viszonzoz, még pedig épp oly hideg felsőbbbséggel, mint Filoména.

Azonban ellenfelének gyakorlott ügyessége nélkül számított, az éles szóvita terén. Mégis csak összerezsent, midőn Filoména gúnyos mosolylyal megjegyzé:

— Igazán, észjárása oly tiszta és nemes volna? De azt meg nem gondoltad kis bolond, hogy rossz taktika volna tőle, ha orrodra kötné terveit. Majd az első kedvező alkalommal meg fogsz győződni, hogy nekem volt igazam.

— Már meg volt a kedvező alkalom. Vanderbiltnek tegnap csak ott kellett volna maradnia a szigeten. Tudta, hogy meg nem mondtam, hova megyünk és így azon chance-ja volt, hogy estig, vagy tán éjjelig ott ragadunk és hogy ekkép feltűnően kompromittálhat.

Fili grófné hangosan felkaczagott.

— Igazi bété vagy Mária — mondá kedélyesen — és az ember úgy megsajnálja naivitásodat, hogy haragudni se bír reád. Hát nem látod, hogy az egész komédia volt? Alkalmasint nem is kötötte oda a ladikot és midőn az eltűnt, csaknem szó szerint utánozta a «szegény ifjú története» leg-

érdekesebb jeleneteinek egyikét. Csakhogy nem egy toronyablakból le, hanem a vízbe ugrott, hogy érdekessé tegye magát.

Mária nem felelt. Egy szót se bírt volna többé szólni. Már régóta küzdött könnyeivel és érezte, hogy ha száját kinyitja, zokogásra fakad. Letette asztalkendőjét, felállt és kiment a szobából.

— Nos, meg vagy elégedve, elég kellemetlenséget okoztál a szegény gyermeknek? — kérde az öreg grófné annyi keserőséggel, a mennyi általában kitelt tőle.

— Csak kötelességemet teljesítettem — felelé Fili grófné méltóságteljesen. Minthogy e háznál senki sem ügyel erre a szerencsétlen leányra, legalább én akartam figyelmeztetni, hogy egyenesen vesztének rohan. — Ezzel egy mély meghajlással — Fili grófné a külső udvariasság szertartásairól soha sem feledkezett meg — kezet csókolt édes anyjának és visszavonult.

Mária eddig már szobájában kerevetére vetve magát, életének első keserű könnyeit sírta. Ma reggel még könnyű szívvvel ügetett végig a verdfényes Duna partján, szeretetteljes tekintettel nézve a kis zöld szigetet, hol oly feledhetlenül kedves perczeket töltött. Mintha tegnap óta valami közös titok egyesítette volna a szőlőkoszorús fasudarokkal oda át és a bonyolódott színgazdag rengeteggel, melyen oly nehezen bírtak keresztülhatolni.

Mária felemelte lovagló-ostorát és kétszer átköszönt a kis smaragdöld ponthoz a kék folyam

közepén. Azután a sajtáságosan nyugtalanító emlékek, melyek éjjelét is megzavarták, újra arczába kergették a vért és lovát megsarkantyúzva, oly eszeveszett futásnak indult, hogy szegény Márton csak nagy nehezen bírta ponnyjával utólélni.

A mozgás, a levegő, az üde, verőfényes regg azonban csakhamar megtették hatásukat ezen egészséges, romlatlan kedélyre, melyben nyoma sem volt a tekintetekből és kézszorításokból élőködő érzélgősségnek. Nyugtalanúsága nemsokára megszűnt és a tegnapi nap nem hagyott hátra benne egyebet, bizonyos benső örömnél valami kedves, különösen boldogító felfedezés fölött, mit eszébe sem jutott közelebből elemezni.

És most! — A fiatal leány, ki arczát kerevetének párnái közé temetve oly keservesen zokogott, nem is tudta, hogy oly valamit sirat, mi ma örökre meghalt benne. Még nem hitt Fili grófné szavainak, mély utálattal utasította vissza gyanusításait, de azok azért mégis megtették romboló hatásukat. A kétely lassan ölő mérge szívébe hatolt és rajta is be kellett bizonyulnia azon igazságnak, hogy egy csepp e méregből elegendő arra, hogy a legtisztább lelkület naiv elfogulatlanságát megsemmisítse.

Midőn a tábornok harmadnapra — Filoména az előtte való estén elutazott — hazakerült, azonnal észrevette, hogy Máriának baja van. A leány csendes és szórakozott, majd meg feltűnően ideges volt, kedves sportjait elhanyagolta és órákig ült egy helyen valami könyvvel kezében, mit rendesen

megfordítva tartott, úgy, hogy utoljára észrevették, hogy csak ürügyül használja.

— Ennek alkalmasint Fili az oka, dörmögött a tábornok, midőn egyszer egyedül volt édes anyjával. Gróf Szentendrey nem szerette a faggatásokat és magyarázgatásokat, melyek szerinte elmérgezték a dolgokat. Ennélfogva semmit sem szólt Máriának, édes anyja előtt azonban képtelen volt aggodalmát elrejtteni.

Az öreg dáma vonakodva, de utoljára mégis elmondott mindent és bár szelid jósága az elbeszélés folyamában nagyon is gyengén színezett, a tábornok mégis dühbe jött.

— A vén bolond! mondá felugorva. — Mindent az ő saját utálatos, világias felfogása szerint ítél meg, holott az olyan lelkületről, mint a minő a Félixé, fogalmat se bír magának alkotni. Tudod-e, hogy ez a gyerek csak azért ád leczkéket, hogy ne kelljen Althausennétől apanage-t elfogadni, pedig a báróné úgy szereti, mint saját fiát.

Az öreg grófné gyengén köhicsélt, a mi nála azt jelentette, hogy nem ért egészen egyet azzal, a mit mondanak neki.

— Hisz éppen azt nem helyeslem — mondá végre halkán, mialatt kissé zavartan tekintett fiára. — Mint báró Vanderbiltnek az apanage-t el kellett volna fogadnia.

— Ezt maga nem érti anyácskám — felelé a tábornok nyájasan. — Félix eljárása már megint azon új világrendhez tartozik, melyhez mama nem tud alkalmazkodni. De azt csak megengedi, úgy-e,

hogy egy ember, ki még nagynénjétől sem fogad el évi járulékot, aligha hajhászsa az örökösöket?

— Hisz az csak Fili bolond képzelődése volt. Egy perczig se gyanakodtam Vanderbiltre.

— Bár Miczinek is volna annyi esze. Csakhogy fogadni mernék, hogy a kis bohó komolyan vette bájos nővérem épületes beszédjét és most azon bánkódik, hogy ő hozzá csak önérekből szivesek az emberek. Hogy a tüzes mén . . .

A tábornok elharapta az utolsó szótagokat és bűnbánó képpel nézett az öreg grófnéra, ki elmosolyodott.

— Csak rajta Károly! Ez is az új világrend egy olyan szabadalma, melyhez nem tudok alkalmazkodni, úgy-e?

A tábornok nevetve csókolt kezét anyjának, aztán bekopogtatott Máriához és addig enyelgett és tréfált vele, míg a leány felvidult és ráállt, hogy nagybátyjával Toroczkyékhoz átlovagoljon. Másnap aztán ismét valami más kirándulásról gondoskodott és utoljára csaknem mindennap volt egy új terve, melylyel Máriát szórakoztatta, úgy, hogy a fiatal leány lassanként, legalább részben vissza nyerte vidámságát.

Vanderbiltet soká nem látták. Pap Mihály jött el helyette és Mária szokása ellenére egyszer sem kérdezősködött tanítója után. Ez feltűnt a tábornoknak. Az öreg úr most folyton szemmel tartotta Máriát és bár semmi megjegyzést nem tett, elhatározta, hogy adandó alkalommal megfigyeli őket

és finoman kiegyenlít minden félreértést, mely köztük létrejött.

A sors azonban gróf Szentendrey terve ellen működött. Vanderbilt egy oly napon állított be újra, midőn öreg barátja hivatalában tartóztatva lévén, haza sem jött, míg az öreg grófné bevásárlások végett Pesten járt. A fiatal ember azon elhatározással ment ki Etelligetre, hogy ezúttal elbúcsuzik Máriától, ürügyül adva szigorlatát, mely után azonnal haza szándékszik utazni. S ezen elhatározása még jobban megszilárdult, midőn észrevette, hogy a leány, ki miss Editha szobájában fogadta, feltűnően hideg hozzá.

Mária egyetlenegy szóval sem említette a szigeti eseményeket, de még meg se kérdezte: a kényszerült hideg fürdő meg nem ártott-e neki. Minden bizalmasabb társalgás elkerülésével, azonnal könyvei után nyult és oly feltűnő közönnyel kezdett Pap Mihály szemelvényeiben olvasgatni, hogy Félix megdöbbsent.

— Vajjon mi baja? — kérde magától, a bájos lehajtott arcot nézve, mely ma rendkívül halavány volt. És a mint szemeit Márián feledte, a régi varázs, mely ellen majdnem két hétig sikertelenül küzdött, ismét megszállta lelkét és e varázsszal elvegyült a válás keserű, csaknem elviselhetetlen fájdalma.

«Bármit és bárhogy tesz, bármerre irányozza a léptét,
Lopva a kedvesség mindig utánna megyen.
Ha leereszti haját, bűvöl leeresztve a fűrtje,
S hogyha csomóha szedi, akkor is elragadó!»

olvasott Mária friss, kissé éles hangján, melynek dallamosságát még fáradt közönye sem bírta megsemmisíteni. És Félix összerezzen, midőn a latin költő ékesszóló szavai újra felidéztek emlékében azt az édes, röpke perczet, midőn az erdő magányában égő ajka a leány illatos hajára tévedt.

Pillantása ellentállhatatlan delejt áraszthatott, mert Mária ugyanekkor felnézett és szemei Vanderbilt önfeledt tekintetével találkoztak. A leány észrevehetőleg összeborzadt, míg arcát mély, haragos pír futotta el. Majd ajkait megvetően lehúzza, hideg, szúró pillantással nézett az ifjú izgatót arcába.

— Mit gondol Vanderbilt, — kérdé éles, szakadozott hangon, mely minden szónak külön nyomatékot kölcsönzött, — hány milliója lehetett Sulpi-ciának, hogy Tibullus így utánna bolondult?

Még ki nem ejtette egészen e szavakat, midőn már megbánta. Vanderbilt szemein leírhatatlan kifejezés vonult át, mely még hónapokig ezután is üldözte, majd tekintete és ólomszfnűvé vált arca csaknem megkövesültek.

— Nem hiszem, hogy Tibullus korában még az árfolyam szerint fejlődtek volna az érzelmek, felelé fagyos nyugalommal — ez csak az újabb kor vivmánya, még pedig, mint kérdése is bizonyítja, nagyon általánossá vált vivmánya.

Vanderbilt hangja tiszta és szilárd volt s az utolsó szavakat bizonyos kicsinyléssel ejté ki, mely a leányt mélyen megsebezte. Már valami csipős válaszra készült, midőn az ifjú halotthalvány arca

Lesülötte szemeit és elmozdult az ajlótól.

és komoly meglepetten kérdő szemei megakaszták ajkain a szót.

Zavartan sütötte le szemeit és tovább olvasott, minden szónál akadozva, meg sem értve, mit olvas, míg végre becsapta a könyvet és felugrott.

— Nem bírok ma olvasni, fejem fáj, rosszul érzem magam! — kiáltá könyeit nagynehezen visszafojtva.

Vanderbilt is felállt.

— Csakugyan úgy látszik, hogy rosszul van, Mária grófnő — mondá szeliden. Azután óráját kihuzva. — Legjobb lesz, — folytatá — ha kissé ledől és lezékenket inkább máskor folytatjuk, midőn nekem is több időm lesz. Ma úgylis sietnem kell.

Szelid nyugalma részben legalább a leánynak is visszaadta önuralmát.

— Bocsásson meg, de igazán nem vagyok jól — ismétlé gépiesen. Azután, mintegy hirtelen a félelemtől megszállva: — de azért el ne menjen, mindjárt jobban leszek! — kiáltá fejét vesztve és az ajtó elé állva.

— Ezt be nem várhatom. Fontos teendők miatt hatkor okvetlenül Pesten kell lennem.

Volt valami Vanderbilt hangjában, mi Máriát meggyőzte arról, hogy hiába marasztalja. Lesütötte szemeit és elmozdult az ajtótól.

— De szerdán ugy-e eljön megint, szokott órájában várhatom? — kérdé higgadtságra törekedve, bár szíve hevesen dobogott és nagy szemei aggályosan vizsgálták Vanderbilt arcát.

— Hogy ne jönnék el, bizonyosan eljövök — felelé Vanderbilt, fesztelen egykedvűséggel nyulva kalapja után.

— Már megy, báró úr? — kérde miss Editha, ki most lépett be egy csomó kulccsal kezében. Etelligeten, hova csak a legnélkülözhetlenebb cselédség kísérte el Szentendreyéket, nem volt kulcsárné. Az öreg grófné házát rendszeren miss Edithára szokta bízni, ha, mi nagyritkán megtörtént, Pestre ment.

— A grófnő rosszul van — felelé a kérdezett, az öreg leánynyal kezét szorítva. — Azt tanácsolnám, hogy fektesse le és itasson meg vele valami csilapító italt. Néhány nap mulva magam jövök el hogylétéről kérdezősködni — és Vanderbilt a hölgyeknek újból szívélyesen köszönve, nyugodt, nyájas arcczal hagyta el a szobát.

De alig, hogy leért a lépcsőn és a háznak hátat fordított, arca sötét, vad, szinte fenyegető kifejezést öltött, míg kezeit ökölbe szorítva, úgy összeharapta ajkait, mintha valami tűrhetetlen belső kín gyötörné.

Ez a kitörés azonban csak rövid tartamu volt. Vanderbilt bámulatos önuralma, mely folytonos gyakorlat által második természetévé vált, most sem hagyta cserben. A harag, fájdalom és szenvedély, mely arcját egy perczig oly félelmetesen eltorzította, lassankint viaszszorult szívébe és midőn a vasuti állomáshoz ért, vonásai ismét visszanyerték szokott hideg komolyságukat. Így ért haza. És mig Szelényi inasa, ki nagynénje határozott kíván-

ságára egyelőre még nála maradt, dolgozó-szobájában meggyújtotta a lámpát, Félix felvette könnyű házi zekéjét, átnézte leveleit, azután kiküldte a szolgát és íróasztalához ült.

Elővette könyveit és lassan lapozgatott bennök, majd szórakozottságát vasakarattal leküzdve, egy tanulmány folytatásához látott, mit egy külföldi orvosi szaklap számára írt. De még nem jutott el az első oldal közepére, midőn egyszerre égő pir borítá arczát, a toll kiesett kezéből és felugrott. Néhány perczig sikertelenül küzdött felindulása ellen; azután egy elfojtott, szinte hörgéssé váló kiáltás, mint egy megsebzett állat panasza tört fel kebléből és kezeit arczába csapva, visszarogyott székére.

— Ezt nekem! nekem! — ismétlé, újra meg újra tompa zokogás közt, míg ujjain ritka, égő könyvek szivárogtak keresztül.

XIII.

Szelényi István nem volt nagy levélíró. Csak Félixszel szemben tért el szokott lakonikus irányától, mely leveleit többé-kevésbé jól fogalmazott táviratokhoz tette hasonlókká és hetenkint igen mulatságos leírásokat küldött neki a megyéjében folyó választási mozgalmakról.

A kormánypárt jelöltje a főispán fia, gróf Derecskey Kamilló volt, ki a népszínház színpalái mögött és a «Mum»-fogyasztás terén elismeréreméltó sikereket aratván, pompásan beillett a kormánypárti «claque»-ba. A megyében azonban mégis nagyon rosszul álltak e nagyérdemű dandy dolgai. Vanderbilt, ki eddig soha sem foglalkozott helyi politikával és annak csinját-binját legkevésbé sem ismerte, gyakran elgondolkozott a fölött, miért költöget a kormány — mert Derecskeyéknek ugyan nem volt miből költeniök — egy ilyen, számára teljesen elveszettnek látszó állomásra. Csak később tudta meg, mily hatalmas támaszszal bírtak ez alkalommal a konzervatívek a megye két dúsgazdag mágnás családjában, mely már azért is fitogtatott szörnyen feudális elveket, mert még alig két évtized óta szerepelt a góthai almanachban. Nem a kormány, hanem ők költögettek oly bőkezűen és

talán mindenütt sikert arattak volna, csak Szelényben nem, hol Pista ellenállhatatlan személyiségével volt dolguk.

Szelényi igen mulatságosan írta le Félixnek, a testes gróf Andorfi szenvedélyes izgatásait, ki minden alkalmat felhasznált, hogy családja hiányzó ősiségét túlzott loyaltással leplezgesse, s ki ennél fogva úgy tüntette fel ellenfelüket, mint egy vérszomjas Jakobinust. Ugyane levélben aztán Derecskey Kamilló egy beszédének kivonatát is közlé, «ratscholó» mágnás magyarságának kitűnően eltalált helyesírásával.

Vanderbilt jót nevetett e leveleken, melyek könnyebben viseltették el vele ezen rá nézve oly keserves napok terhét. Csüggedt lelke most már sokkal élénkebben érdeklődött Pista pályája, mint a magáé iránt. Míg türelmetlenül számftgatta a napokat a választásig, bágyadtan és csak rendkívüli erőfeszítéssel bírta rászánni magát, hogy tanulmányait folytassa. Minden törekvése, egész nagyra vágyása egyszerre silánynak, oztalannak tünt fel előtte, azon boldogság elérhetetlenségének tudatában, melyhez gondolatai újra meg újra beteges makacssággal visszatértek.

Ha most mindjárt szakíthat a multtal, ha elutazhatik vagy legalább elmaradhat Etelligetről, legalább bevégzett ténynyel áll szemben. Bevégzett tényekkel pedig, még ha azok a legnagyobb szerencsétlenségből állának is, a Vanderbilt természetével bíró emberek sokkal könnyebben küzdenek meg, mint bizonytalan helyzetekkel.

De mélyen megsebzett büszkesége nem engedte a távozást. Sőt sokkal gyakrabban, mint azelőtt, ment ki Etelligetre, könnyed vidámságával és elfogulatlan szívélyességével Mária nyugtalanságát növelve, ki ezentúl hiába kereste tekintetében és arczában az elfojtott érzelm azon önkénytelen kisugárzását, mely azelőtt oly mély hatással volt reá. Vanderbilt olyannyira uralkodott magán, olyan hatalommal bírt még tekintete fölött is, hogy a leánynak néha úgy látszott, mintha minden, a mit vele átélt, vagyis inkább általa átérzett, csak álom lett volna.

Vanderbilt és Mária tán önmaguknak sem vallották be, de mindkettejüknek nagy megkönnyebbülésére szolgált, hogy most történetesen soha sem maradtak egyedül. Rendesen a tábornok szakasztá félbe leczkéjüket, ki azt találta, hogy Mária rossz színben van és legszívesebben teljesen eltiltotta volna a tanulástól. De a fiatal leányt most minden ellentmondás felizgatott s azon indítvány, hogy leczkéit be kellene szüntetni, oly ingerültté tette, hogy a tábornok csak úgy közvetve dolgozott ellenök és azon éppen nem koholt ürügy alatt, hogy a szelényi választások iránt érdeklődik, leczke közben minduntalan benyitott miss Editha szobájába.

Vanderbilt ilyenkor rendesen felolvasott neki egy-egy mulatságosabb részletet Pista leveleiből, míg a tábornok elégedetten dörzsölte kezeit.

— Derecskey apa és fiú már most biztosan kikapnak — mondá kedélyesen. — S én ennek an-

nál jobban örvendek, mivel gyűlölöm ezt a fajt. Konzervatívek! Az ördögbe is, inkább azzal bizonyították volna konzervatív érzületöket, hogy vagyionukat konzerválták volna.

Vanderbilt felkaczagott.

— Ne kaczagj, öcsém — folytató a tábornok mindjobban felhevülve. — Ez nem szóbeszéd, hanem nagyon is komoly valóság. Vagyonilag elzül-
lött, rendetlen emberek ugyancsak roskatag, meg-
bízhatatlan támaszai egy kormánynak.

— Csakhogy Károly bácsi elfelejti, hogy Pista, ha megválasztják, még ilyen roskatag támaszuk se lesz, sőt annak ellentéte.

— Csak rajta, becsületes harcban megsebesítetni, de még legyőzetni sem szégyen. De ha az embert a saját pártjabeliei kompromittálják, mi az ilyen Derecskeyekkel mindennapi dolog, ez legalább is kellemetlen tapasztalás.

Néhány nappal később Vanderbilt távirattal kezében lépett be Szentendreyékhez. A tábornok vadászatra és ebédre hívta meg, mely a család még mindig tartó gyásza miatt ugyan minden ünnepeles színezetet nélkülözött, de mégis egybegyűjtötte házánál az egész vidék előkelőbb sportmenjeit. Vanderbilt pár sorban bocsánatot kért, hogy sürgős teendői miatt csak estefelé jelenhet meg egy órára és csakugyan már a fekete kávé után találta a társaságot.

A távirat tartalma mindannyiokat felvillanyozta. Szelényi István megyéjében megválasztatott, még pedig óriási többséggel. Mecserszkyék és Andorfiék

hiába izgattak ellene, Derecskey Kamiló hiába tanulta be és ratscholta el a legszebb népboldogító frázisokat, a döntő órában mindnyájukat tönkeltette az ifjú hódító szava. Vanderbilt kihúzta zsebéből több ellenzéki lap esti kiadását. Mindannyian már is úgy beszéltek Szelényi Istvánról, mint egy új Messiásról.

— Csak hamis prófétának ne bizonyuljon — mondá gróf Toroczky szárazon. — A korszellem ellene van. Mindenütt reakció jelentkezik a szabadelvű eszmékkal szemben.

— Igen, a felszínen — felelé Vanderbilt, ki nagyobb társaságban nem igen szokott politizálni, ez egyszer azonban nagy felindulásában mégis csak felszólalt. — Önök, a kik fönn vannak, reakciónárius sporttal úzik az időt, míg alattuk egy világ forrong és vajudik.

— Mely forrongás és vajudás néhány ágyú látára azonnal meg szokott szűnni. Hagyjuk ezt, édes Vanderbilt. A néptribun szerepe most már háládatlan szerep.

Vanderbilt elmosolyodott.

— Pista nem néptribun. És aztán a szerep úgyis mellékes dolog — a művész a fő, ki a szerepet játsza.

— Ez a saját doktorságára vonatkozik — súgott össze néhány fiatal mágnás, ki többször találkozott Vanderbilttel Szelényinél és azon kicsinylő leereszkedéssel bánt vele, mely elől legszivesebben kitért. E fiatal uracsok tartották távol Máriától is. A leányka a társaság fiatalabb részének központját képezte

és hangos vidámságot fejtett ki. Minduntalan felhangzó csengő kaczagása át meg átjárta Vanderbiltet, ki nemsokára ott hagyta az izgatottan vitatkozó urakat és az öreg grófné mellé ült. De pár percz mulva órájára nézve, onnan is felállt, kezét csókolt az öreg dámának és a tábornokhoz lépett.

— Egy szóra, Károly bácsi — mondá halkan.

A tábornok azonnal a legközelebbi ablakmélyedésbe követte őt.

— Bocsánat, hogy zavartam — folytató az ifjú — de nem akartam búcsú nélkül elutazni. Tegnap estem át szigorlatomon és holnap hajnalban indulok hazafelé.

— Már holnap? — kérdé mellettök egy halk, fátyolozott hang. Csak most verték észre, hogy Mária otthagya vendégeit és hozzájuk csatlakozott.

— Már? Régen el kellett volna készülnöm és csak restségem az oka, hogy még most is itt vagyok. De hiszen Pap Mihály itt marad, — folytatá közönyösen — Mária grófnő nem fog nélkülözni.

— De nélkülözni foglak én öcsém, ha nem is sokáig. Szorgalmasan jártam a dolgod után és a mint csak lehet, megkapod egyetemi magántanárrá való kinevezésedet.

— Köszönöm Károly bácsi, még pedig nemcsak ezt, de ezer jóságát, jó tanácsát, melylyel támogatott.

— Szót sem érdemel öcsém, máskor is szívesen megteszem, főkép ha egyszer úgy állsz elémbe, hogy katona akarsz lenni kuruzsló helyett.

— Nem hiszem, hogy ez valaha megtörténnék, — felelé Vanderbilt mosolyogva. — Pedig Károly bácsiért sokat megtenne az ember.

A tábornok a függöny mögé vonta a fiatal barátját és megölelte.

— Isten áldjon! — mondá elérzékenyülve — és gratulálj Pistának az én nevemben is. Ellenfelek leszünk a házban, az igaz, de szívünk mélyén mégis egyet érzünk. Ezt megmondhatod neki.

Ezzel még egyszer kezet szorított Vanderbilttel és vendégeihez tért vissza.

A fiatal ember még Máriától is el akart búcsúzni, de már nem látta sehhol.

— Jobb így — gondolta magában keserűen, midőn észrevétlen távozása közben, a szomszéd szobában, hova a fiatalság ezalatt vonult, vidám kacagást hallott. — Ezek hozzávalók, míg én pária vagyok saját osztályom közepette. Legjobb, ha lételemet is elfelejti.

Az előszoba üres volt midőn kijutott. Az inasok mind benn a kávéasztalok eltávolításával voltak elfoglalva és Vanderbiltnek egyedül kellett kabátját felhúznia. Már kalapja után nyúlt és a lépcső felé tartott, midőn kinyilt egy ajtó és Mária halvány arcczal, izgatottan fénylő szemekkel lépett ki.

— Még istenhozzádot akartam mondani, — mondá sietősen, kezeit kinyújtva.

Vanderbilt megragadta a hosszúkás, finom két kezet és reájuk hajolt.

— És — és — folytatá a leány előbb akadozva,

de aztán mintegy kétségbeesett elhatározás által felbátorítva, — bocsásson meg, . . . ha valamikor . . . talán, . . . megsértettem volna.

— Engem? — Soha!

Az ifjú hirtelen elbocsájtá a leány kezeit és felgyenesedve, visszalépett. Minden meghatottság eltűnt arczáról, mely a megközelíthetetlen hidegség kifejezését öltötte fel.

Mária nagy komoly szemei megnedvesedtek. E perczben tiszta öntudatára jutott annak, hogy egy észrevétlen, néven nem nevezhető, de áthághatatlan örvény nyílt meg közöttük, mit még büszkeségének lealázásával sem bír áthidalni. Vagy tán képzelődés az egész és nem is örvény ez, hanem a természetes távolság két olyan lény között, ki csak az ő bohó, gyermeteg álmaiban állt valaha egymáshoz közelebb?

Egy pillanatig szótlanul álltak ottan, azután Vanderbilt újra kinyújtotta kezét, mit a leány gépiesen elfogadott.

— Isten áldja Mária grófnő — mondá szelíden. — És ha valaha egy hű, őszinte barátira lesz szüksége, el ne felejtse, hogy azt bennem bírja.

Ezzel elfordult és kilépett a csöndes, sötét őszi éjbe.

XIV.

Az ellenzéknek, melynek kötelékébe lépett Szelényi István, Jelenffy Ákos, a jeles debater csak névleg volt vezére. A párt tulajdonképen Noé bárkájához hasonlított, a mennyiben nem volt egyéb egy különböző pártokból összecsedült fegyelmetlen tömegnél, mely éppen azért nem tudott boldogulni, mert nagyon is bővelkedett az okos, sőt szellemes emberekben. Annyi volt e tömegben a szép tehetségű fej, hogy csak hydrává, valami mesebeli szörnyeteggé tömörülhetett, de korántsem azon szerves, egy eszményben, egy akaratban összpontosuló egészszé, mely egyöztetű programmal léphetett volna elő. Tapasztalt politikusok szerint pedig csak az kellett a jelenlegi kormány megbuktatására, mely hosszú uralkodása alatt a hatalom rendes sorsára jutott, azaz népszerűtlenné vált és lételét most már nem is saját pártja bizalmának, hanem inkább ellenfelei tehetetlenségének köszönhette.

— Csak azt nem tudom, hogy te mit csinálsz e zagyvalék közt? — kérde Szentendrey Károly, midőn az első ülés után Szelényivel kijött a házból.

— Én meg azt nem tudom, mit csinálnék másutt. Hisz éppen a khaosz az az anyag, melyből világokat gyúrnak; vagy nem úgy van, Károly bácsi? — És Szelényi oly kedélyes, ártatlan mosolylyal nézett a tábornok arczába, hogy az egy perczig sem sejtette, fiatal barátja e pár tréfás szóval mit mindent akar kifejezni.

Szűzbeszédje, melylyel nem soká váratott magára, csakhamar ismét eszébe jutatta ezt a saját-ságos feleletet. Szelényi István, ki már ez alkalommal sejtetni engedte, hogy csakugyan az a providenciális ember, ki arra van hivatva, hogy a «sok-fejű párt» vezére legyen s világot gyúrjon a zagyvalékból, oly beszéddel lépett a Ház elé, melyből már is tisztán fel lehetett ismerni egy készülődő program nyomait.

Midőn ez alkibiádeszi ifjú alak felállt s a bámulat és elragadtatás moraja vonult át a zsufolásig megtelt karzaton, a kormányelnök ősz fejének s hajlott hátának diadalmas érzetében, biztató mosolylyal intett az ifjú bajnoknak, ki csillogó újdonatúj fegyverét az ő kipróbált kardjával készült összemérni.

E mosoly azonban lassankint letűnt a barázdás, markirt arczról, és tekintete, mely egy perczig az elmúlt ifjúság hirtelen felidézett emlékére ellágyult, újból visszanyerte kemény, aczélos fényét. Hallgatott, gondolkozott és jegyzett, három oly dolog, mit ellenzéki ujonczokkal szemben, kiknek sablon-szerű csapásait oly könnyű szinte hagyományossakká vált fogásokkal parirozni, rendesen feleslegesnek tartott.

Ezen elővigyázata daczára rögtönzött válasza mert el nem kerülhette, hogy pár szót ne válaszoljon, teljesen hatástalan maradt s a Ház azon érzéssel oszlott szét, mintha egyszerre dinamitos bombát dobtak volna közéjük. Mindenki érezte, hogy a régóta készülődő válság köszöbön áll és bámuló csodálkozással tekintett az ifjú titánra, ki a lappangó krízisnek mindjárt első beszédjével alakot tudott kölcsönözni.

Legjobban csodálkoztak pedig az ellenzék eddigi fejei, megfoghatatlannak találván azt, hogy a Szelényi által mondottak nem nekik jutottak eszökhöz, holott az egész most már oly egyszerűnek, oly kézzelfoghatónak látszott, mint akár az a kezdetleges csíny, melylyel a néhai Kolumbus tojását állította fel.

Az ellenzéki lapok természetesen szokott magasztalásaikba törtek ki és ki nem fogtak Szelényi dicséretéből, mi őt legkevesébbé sem kapatta el. Legfeljebb mosolygott e korai diadalkiáltásokon, ő, ki tisztában volt azzal, hogy ezúttal egy hosszú, fáradalmas harcra csak legelső csatáját nyerte meg.

E megnyert csata máris olyan népszerűséget kölcsönzött neki, mely egy gyengébb, a tömjénhez kevésbé hozzászokott fejlet ugyancsak elbódított volna. Azelőtt is ünnepelték a társaságban, de most valóságos bálványimádást vittek vele véghez, főképp kormányellenes körökben, melyekhez titokban csaknem az egész főrangúság tartozott. Ez utóbbi jóízűen mosolygott Szelényi szabadelvű frázisain, melyekben nem látott egyebet a konzervatívok meg-

buktatására szolgáló eszköznél s ezen megnyugtató hitben annyira dédelgették, annyi meghívással ostromolták, hogy Szelényi, ki úgyis régóta megunta a világba járást, legszívesebben megszökött volna előlük.

Az egyetlen ház, melyhez igazán el szeretett járni, gróf Szentendrey Károlyé volt, ki az idén megnyitotta egész palotáját, melynek eddig csak földszintjét lakta. Édes anyja Máriával nála töltötte a telet és a szép és szellemes fiatal leány jelenléte még érdekesebbé tette azon pompás ebédeket, melyekről Szentendrey Károly háza régóta híres volt. Az övé volt az egyetlen főrangú szalon, mely a háziúr hivatalos állása daczára, semleges álláspontot foglalt el a társaságban. A tábornok nem csak minden pártbeli, de minden osztálybeli embereket hítt meg, Filoména nővére határtalan szörnyöködésére, ki kijelentette, hogy inkább válna háziasszony-szerepet egy paraszt-lakodalmon, mint fivére egy ebédjén.

— Ott legalább egyféle társaságot lát az ember, — mondá panaszosan, — még pedig olyant, mely megtisztelve érzi magát leereszkedésünk által, míg Károlynál soh' se tudom, kinek nyújtok kezét, az az «akárki» pedig úgy viseli magát ottan, mintha csakugyan odavaló volna.

— Hisz éppen ez az érdekes, éppen ennek örülök legjobban! — kiáltá Mária, kezeibe tapasztolva.

— Örülsz? Mi közöd hozzá? Károly garçon-ebédeket ad.

— Adott, Fili néni. De most, hogy nagymama és én nála lakunk, örül, hogy hölgyeket is láthat magánál a hamis. Nagymama lesz a háziasszony és én is ott leszek minden ebéden, ugy-e, Károly bácsi?

Fili grófné magánkívvül volt. Hetekig fáradozott azon, hogy Mária számára előkészítse a talajt, az udvart és a «legmagasabb» köröket unokahuga bemutatása iránt érdekelve és most ezeken a radikális hírben álló ebédeken való részvétele által könnyelműen kockáztatják sikerét a nagyvilágban.

A tábornok megvetően vállat vont.

— Ugyan ne alteráld magad, Fili! Biztosítalak, hogy a te társaságod előtt a dunafoki hitbizomány örökösnoje akár fandangót tánczolhat a váczutoza kellő közepén és legfeljebb azt fogják felőle mondani, hogy: «elragadóan originális!» Elfelejtet, hogy Mária nem polgárleány vagy afféle hozományélküli comtesse, kinek vigyáznia kell arra, hogy mit csinál.

Fili grófnő volt az egyetlen nő, kivel szemben a lovagiasságáról híres tábornok még csipőssé is tudott válni és kinek, ha csak tehetette, soha, semmi szín alatt sem engedett. Eléggé fájlalta, hogy édes anyja nem érzi magát elég erősnek arra, hogy Máriát maga mutassa be és hogy Filoménára kell őt bíznia, kiről tudta, hogy sok kellemetlen órát fog a fiatal leánynak szerezni. Ezen még ő sem segíthetett, azonban igenis gondoskodhatott arról, hogy Máriának kárpótlást szerezzen a nagynénje mellett töltött időért. Erre pedig legalkalmasabb-

nak tartá ebédjeit, melyeknek társaságát épp olyan virtuozitással tudta összeválogatni, mint menu-jét. Fili grófnénak nem volt igaza, a tábornok korántsem hítt meg akárkit, sőt még a kilenczágú korona viselői között válogatva is nagyon megnézte, milyen fej van e korona alatt. Szerinte egy ostoba ember épp úgy elront egy jó ebédet, mint egy sótalan étel és ennél fogva, ha más irányban, de tán maga Fili grófnénál is válogatósbabb volt.

Szelényi egy ebédről sem hibázott, sőt annyira pontos volt ő, ki meghívásokkal szemben rendesen kifogásokat keresett és a legfényesebb estélyeket legfeljebb egy félóra tiszteletével, hogy utoljára találgatni kezdték ezen pontosság okát. De hiába találgatták. Még azt sem lehetett ráfogni, hogy Mária miatt jön. A tábornok gyakran bosszankodott azon, hogy Szelényi és Mária ki nem állhatják egymást. Mária már első találkozásuk alkalmával úgy bánt Szelényivel, mint a hogy eddig soha senki sem bánt vele. Csak úgy félvállról felelgetett neki és midőn széteszlott a társaság, azt találta, hogy szépsége lélektelen és társalgása merő káprázat és szemfényvesztés.

— No ez már igazságtalanság, — felelé a tábornok megilletődve. — Soha se láttam ennél kifejezésteljesebb arczot és soha sem ismertem ily előkelő állású fiatal embert, ki ennyi alapos tanultsággal bírt volna.

— Ily előkelő állású fiatal embert! — ismétlé Mária gúnyosan. — Hisz éppen az Károly bácsi. Ha nem volna «ily előkelő állású fiatal ember»,

nem fújnák fel olyan nagy emberré, holott mások, kik nálánál ezerszer többet érnek, homályban vesznek el. Csakhogy engem meg nem veszteget, engem el nem ámft, én keresztül látok rajta és egész mutatós, csillogó, üres lényén!

Mária olyan elkeseredettséggel beszélt, hogy a tábornok nem folytatta a társalgást. S ezután is csodálkozva tapasztalta, hogy legtapintatosabb közbenjárása sem változtat azon ellenszenvvel határos előítéleten, mit Mária Szelényi ellen táplál. Akárhányszor történt, hogy egy egész ebéd tartama alatt egyetlenegy szót se váltottak egymással, vagy ha váltottak, okvetlenül összevesztek.

Szelényi barátai néha csodálkozva néztek össze. Nem tudták maguknak megmagyarázni, ez az elkényeztetett ember, kibe minden szép asszony szerelmes, miért nézeti le magát oly türelmesen egy alig felserdült kis leány által, ki még hozzá nem is izlése. Köztudomású dolog volt, hogy Szelényi nem szereti a szellemesség hírében álló nőket. Éppen nem csinált titkot abból, mikép teljesen egyetért első Napoleonnal és a nőt csupán a gyermekek száma szerint becsüli meg, melyekkel a hazát megajándékozza.

Ha Szelényi esetleg szegény ördög, azzal lehetett volna gyanusítani, hogy tán az örökös nő imponál neki. De erről persze szó sem lehetett. Ő legalább is olyan gazdag volt, mint Mária és különben is pénz dolgában könnyelműséggel határos közönyt áruult el.

A fiatal leánynak azonban nemcsak Szelényi

jelenlétében voltak olyan napjai és órái, melyekben megmagyarázhatatlan idegesség vett rajta erőt. Ha az ajtó kinyílt vagy valakit jelentettek, úgy összerezzen, hogy minden kiesett kezéből. A legcsekélyebb ellentmondásra szemei könnyekkel teltek meg és társaságban olykor a legtúlzottabb vígságból olyan komorságba csapott át, mit semmi sem bírt eloszlatni.

Az orvos mozgást és levegőt ajánlott, mely bölcs tanács felesleges volt, minthogy Mária úgyis minden reggel a Városligetbe lovagolt, vagy pedig gyalog ment ki miss Edithával az Andrássy-útra. Egy ilyen séta alkalmával egyszer egy kirakat előtt állva, miss Edithához fordult, midőn hirtelen szemben találta magát Vanderbilttel, ki az angol nőnek köszönve, éppen el akart mellettök menni. Mária arczába szökött a vér, azután nagyon halvány lett, míg kezét csaknem parancsoló mozdulattal nyújtá elébe.

— Örülök, hogy látom, — mondá indulatosan. — Legalább megmondhatom, mennyire zokon vesszük magaviseletét.

— Mennyiben, Mária grófnő? — kérdé Vanderbilt, ki már messziről meglátta Máriát és így előkészülhetett a találkozásra.

— Annyiban, hogy teljesen elhanyagol bennünket és bár hónapok óta itt van, egyszer sem látogatott meg.

— A mult héten tisztelegtem Károly bácsinál.

— Ez nem szólt sem nagymamának, sem nekem.

— Nem járok a világba.

— Hát mi «a világ» vagyunk magának?

— Önök nem, de azon társaság, mely önökhöz járatos. A magamféle szegény magántanár nem való ily fényes környezetbe.

— Ön kokettiroz magára erőszakolt állásával, holott csak öntől függne köztünk élni.

Vanderbilt erőltetett mosolylyal hajtotta meg magát.

— Az utcza nem alkalmas hely e nagyfontosságú kérdés megvitatására, — felelé olyan vídám-sággal, mit meghazudtolt arozának fáradt halvány-sága, — ha megengedi, e napokban teszem tiszteletemet. — Ezzel Máriának mélyen köszönve, Miss Edithával iskezet fogott és gyors léptekkel el-sietett.

— Ez nem volt ladylike, Mária grófnő, — mondá Miss Editha feddő hangon. — Nem kellett volna a bárót megszólítania.

Mária idegesen pattant fel:

— Hát ezt már megint miért nem kellett volna megtennem? Mindennap valami más főben járó bűnt követek el. Legjobb lesz, ha valami fabábot öltöztetnek ruháimba és azt dróton mozogtatják a szentesített illemszabályok szerint.

Néhány nappal ezután Mária egy ebédről hazatérve, Vanderbilt jegyét találta. Olyan boszús volt, hogy csaknem sfrva fakadt. Bővebb meggondolás után azonban lemondott a sfrásról és a jeggyel kezében egyenesen nagybátyja dolgozó szobájába ment.

— Vanderbilt volt itt, Károly bácsi, — mondá könnyedén. — Nem volna-e illő egyszer őt is ebédre meghívni?

— Mintha eddig meg nem híttam volna! Akárhányszor. Csakhogy ez a vadoncz nem akar eljönni. Mikor még Pistánál lakott, tűrhetőbb volt, az még tartotta benne a lelket, de most egészen Pap Mihályra nővi ki magát, ki humorát és jóízű élceit következetesen sajnálta tőlünk. Tudod, hogy most már biztos, hogy Pap Mihály Kelet-Indiába megy? Tavaly az anthropologiai kiállítás alkalmával valami gazdag, befolyásos angollal ismerkedett meg, ki ott kórházi főorvossá nevezte ki.

— De hiszen ezt itthon is elérhetné.

— Hogyne érhetné el. Ha nem volna rögeszméje a túlzott humanizmus. Miután híre jár, hogy jövő nyáron háború várható odaát, a mozgósítható kórházak mellé a hadsereghez akar csatlakozni.

Mária, ki rajongott a tudomány és emberszeretet hőseiért, most alkalmasint Pap Mihály védelmére kelt volna, ha egészen más eszmék nem foglalkoztatják. Így azonban csak vállat vont.

— Ne bántsa Pap Mihályt, Károly bácsi, hisz elégszer tapasztalta, mikép nem lehet őt kapaciztálni. Inkább azon igyekezzék, hogy egyszer megkapjuk Vanderbiltet. Már alig várom, hogy újra beszélhessek vele. Ezerszer mulatságosabb az ő lármás, elbszott cousinjénél.

A tábornoknak minden nő kívánsága parancs volt és az, hogy ez a nő esetlegesen unokahuga, sem-

mit sem változtatott a dolgon. Egy reggelen maga ment el Felixhez, ki ezen megtisztelő személyes meghívásra nem adhatott tagadó választ.

Ez az ebéd még sokkal jobban sikerült, mint az eddigiek. A tábornok, ismerve Vanderbilt ellen-szenvét a nagyvilág ellen, csak néhány szellemes akadémi-kust, művészt és a középosztályhoz tartozó kitünőbb képviselőt hítt meg. Szelényi, ki unoka-testvérével jött, volt az egyetlen vendég a «high-life»-ből.

De milyen társalgás is volt ez! Hogy szikrázott az élez és csillogott az eredetibbnél eredetibb ötlet, egymást érve, olykor több ajakról egyszerre elröppenve, mint egy tűzijáték kápráztató, tünde virágésője! Szelényi, ki ma ismét nagy diadalt aratott a Házban és kellemes izgatottságában egy pohár pezsgőt öntött le a másik után, lelkesült rögtönzésekre tört ki, miket azonnal tönkretett a társaság valamely higgadtabb tagjának egy-egy éles, maró megjegyzése. Ez aztán úgy hatott a többiekre, mint a lőporra esett szikra és gúnynyal, szatírával, ezer bohóbbnál bohóbb tréfával ostromolták egymást, soha sem habozva a találó felelettel és ki nem fogyva a ragyogó, ellentállhatatlan jókedvből. Közben pedig felhangzott Mária dallamos hangja, egy-egy furcsa paradoxot vagy merész eszmét koczkaztatva, melyre mindenki felelt, csak Vanderbilt nem, kihez szavait intézte.

Mária soha sem látta ilyen hallgatagnak. Mula-tott; siketnek kellett volna lennie, hogy ne mulas-son, de maga alig beszélt és Máriának is csak

akkor válaszolt, ha el nem kerülhetett. E fényes, szellemes körben egyáltalában nem tűnt ki előnyére. Feszés, hideg, ügyetlen volt és Mária az ebéd vége felé utoljára belefáradt azon igyekezetébe, hogy a társalgásba belevonja.

— Igaza van, nem való társaságba, — gondolta magában csalódottan, míg szemei e fáradt, közönyös arczról önkéntelenül Szelényire tévedtek, ki ma szellemesebb és csipősebb volt, mint valaha. Az összehasonlítás nem ütött ki Vanderbilt előnyére és a fiatal leánynak ezt akarva nem akarva, de be kellett ismernie. Ugyane perczben idegesen össze-rezzent. Szelényi tán csak nem olvasott önfeledten reá függesztett tekintetéből? Mert eddigi ellenfele, a mint szemei az övéivel találkoztak, poharával, mit éppen ajkaihoz akart emelni, a hódolat egy utánozhatlan mozdulatával köszönt neki, megcsókolta a pohár szélét és csak azután ürtette ki tartalmát.

Mindez egy pillanatnak műve volt. A következő pillanatban Szelényi már hangosan beszélgetett szomszédjával, míg Mária szemeit elkapva és fogait összeharapva, egész erejéből igyekezett vadul dobogó szívét megnyugtatni.

— Fejébe szállt a pezsgő, becsípett! — gondolta magában, szórakozottan felelgetve egyik szomszédjának, ki pedig az ellenzék legszellemesebb és legrosszabb nyelvű tagjainak egyike volt és megkönnyebbülten felsóhajtva, midőn az öreg grófné fiának egy pillantására jelt adott a felállásra.

Kisebb ebédek alkalmával Szentendreyéknél csak

az ebédlőt és egy abból nyíló keleti stilben berendezett kis szalont nyitottak meg, alacsony kereve-
tekkel és asztalkákkal és olyan pipatóriummal, mely-
nek láttára felmelegedett minden igazi férfiszív.
Ebéd után az öreg grófné természetesen került a
dohány ezen szentélyét és egy mellette lévő boudoir-
ban tartózkodott, melynek nehéz persa szőnyeg
portièreje nem bocsátotta keresztül a füstöt. Oda-
vezette szomszédja rendesen Máriát is, ki azon-
ban csakhamar kiszökött a szalonba és ott a fiata-
labb vendégektől körülvéve, ama szellemes társal-
gást folytatta, melyről Fili grófné nagy bánatára,
nemsokára csaknem híresebbé vált, mint szépségé-
ről és vagyonáról.

Ma nem volt más fiatal ember a társaságban,
mint Vanderbilt és Szelényi. Ez utóbbi ama pilla-
natnyi, de oly hathatós asztali jelenet után, egy
tekintetet sem vetett többé Máriára, hanem élénk
vitatkozásba elegyedett két hírneves mamelukkal,
kit a tábornok csak azért hitt meg, hogy azon
élvezetben részesüljön, mit «magán kakasviadalai»-
nak szokott nevezni. Nagy örömét lelte abban,
ha különböző pártbeli eszes emberek szalonja
békés talaján minél hevesebben összeszólalkoztak
s ő a vitának utoljára azzal vethetett véget, hogy
érveléseikből következtetve, hajszállhasogató logiká-
val kimutatta, — mikép mindkettejüknek igaza van.

— Dehogyan van, Károly bácsi, — nevetett Sze-
lényi. — Annak és csakis annak van igaza, kivel
pár száz kalapos, hentes, kéményseprő és pék-
mester egyetért. Ezek döntenek a politikában.

— Cousinje nem becsüli valami nagyra a parlamenti rendszert, — mondá Mária Vanderbilthez.

— Hát ön nagyrabecsüli?

— Én? Nem értek hozzá eléggé, hogy ítéletet mondhassak.

— Mindjárt meg fogja érteni, Mária grófnő, — szólát át hozzá Szelényi, ki meghallotta az utóbbi szavakat. — A parlamenti rendszer olyanféle hazard-játék, mint a sorshúzás. Csakhogy ez alkalommal a tömeg játszsza azon kis árvaleány szerepét, ki a számokat ki szokta húzni.

De Máriának most nem volt kedve politizálni. Csak könnyedén bölintott fejével Szelényi cinikus magyarázatára, míg egy élénk kézmozdulattal visszattartá Vanderbiltet, ki unokatestvére közbeszólását felhasználva, el akarta hagyni. A fiatal leány hetekig készült arra, mit fog Félixnek mondani, ha egyszer összekerülnek. Hogy fogja végre mégis meggyőzni arról, mikép ama szerencsétlen megjegyzés, mely őt annyira elidegenítette tőle, részéről csak gyermekes meggondolatlanság volt; hogy fog egy utolsó, döntő kísérletet tenni azon ember visszanyerésére, ki a világon tán legjobban érdekl. És most, hogy szemben ült vele, — ő maga egy kis sarokdiványon foglalt helyet, míg Vanderbilt az előtte álló asztalka túlsó oldalán ereszkedett egy karszékbe — ismét erőt vett rajta az a sajátgóságos elhidegülés, mit már ebéd alatt tapasztalt.

Vanderbilt egészen más embernek bizonyult, mint a kit Etelligeten ismert. Még hidegebb, ki-mértebb, szórakozottabb volt mint ebéd alatt és

nyilván oly teljesen megfélekedezett egykori bizalmas viszonyukról, hogy Mária arczába szökött a vér azon gondolatra, hogy ő még oly élénken emlékszik mindarra, mit Vanderbilt legfeljebb deák-kora egy fölületes epizódjának tekint. S a mint lassanként elfogta ezen meggyőződés, a mint perczről perczre jobban beismerte, hogy az, a mi hónapok óta foglalkoztatja, nem egyéb egy üres, lényegnélküli álomnál: mindazon szép dolgok helyett, miket mondani akart, közömbös frázisok jutottak eszébe és alig múlt el egy negyedóra, midőn azon vette észre magát — hogy unatkozik.

Ezalatt pedig Vanderbilt gépies társalgása közben, nem gondolt másra, mint a menekülésre. Mária alakja, arca, szeme, hófehér nyaka, mely az elől szív-alakban nyíló rózsaszín crêpe de Chine ruha csipkefodrai alatt tündökölt — csaknem elvették eszméletét. Valami névtelen illat lengte körül, a fiatalság ama bódító párája, mely az ifjú aszketikus életmódja által veszélyesen elnyomott véralkatára úgy hatott, mint valami bűvital.

S minél jobban érezte, hogy fejét veszti, annál közönyösebb, unalmasabb lett. Minél jobban félt, hogy szemei végre elárulják titkát, annál gyakrabban nézett Máriától el, a politizáló urak csoportja felé, úgy, hogy a fiatal leány végre pirosan a dépitől, felugrott és otthagya.

Vanderbilt már most meg lehetett elégedve. Elérte a mit akart, vége volt mindennek. Szó szerint megcselekedte azt, a mit feltett magában a küzdelem ama hosszú órái alatt, melyekben érezte,

hogy sem megbocsátani, sem felejteni nem tud, sőt hogy ettől eltekintve is, minden áron teljesen törnie kell Máriával, ha önbecsülését meg akarja óvni. És most, hogy meggyőződéséhez híven járt el, erejének és diadalának öntudatában oly nyomorultnak érezte magát, hogy egész büszkeségét odadobta volna a jellemtelen ellágyulás egyetlenegy perczéért.

A következő órát úgy élte át, mint az alvajáró. Mint az alvajáró társalgott a táborkokkal, mint az alvajáró búcsúzott el és szállt Szelényivel annak coupéjába. Azután dideregve húzta meg magát egy sarokba. És míg Pista, szokása szerint észre sem véve komorságát, sajátságos gunyoros modorában monologizált, ő csak fél füllel hallgatott reá, keserűen elgondolkozva a fölött, mily naiv és bohó mese az: az erényről, mely önmagában leli jutalmát.

Szelényinek utoljára mégis feltűnt hallgatagsága.

— Már alszol, öreg, ugy-e? — kérdé karját megragadva. — Pedig még nem engedhetlek aludni. Előbb meg kell hallgatnod gyónásomat. Tudod mire határoztam magamat ebéd alatt?

— Hogy még ezen a héten buktatod meg a miniszteriumot, — felelé Félix fáradt hangon, az ablakon babrálva, mit fel akart húzni.

— Nem, hogy feleségül veszem Szentendrey Máriát!

Az ablak recsegve csúszott vissza és darabokra tört, Félix kezét is megsebesítve, mely erősen

vérezni kezdett, unokatestvére nagy ijedelmére, ki a kocsilámpa téveteg fényénél észrevette, Félix mily halotthalványan támaszkodik hátra ülésén.

A következő perczben azonban már harsány kaczagással egyenesedett fel.

— Karczolás az egész — kiáltá, csaknem kihívóan tekintve Pistára — és biztosítalak, hogy nem fogok belehalni!

Ezzel zsebkendőjét a sebre nyomva és még mindig hangosan kaczagva, kiugrott a kocsiból, mely éppen most állt meg kapuja előtt.

A fiatal leány éppen lábujjhegyen forgott nagyanyja előtt . . .

XV.

— Miczi, holnap el kell jönnöd a Házba, — mondá a tábornok egy este édes anyja szalonjába lépve, hol Mária, báliasan felöltözve Fíli grófnéra várt. A fiatal leány éppen lábujjhegyen forgott nagyanyja előtt, hogy aranszázszorszépekkel himezett fehér illuzió-ruháját minden oldalról bemutatassa.

A ruha nagyon szép volt, de még sokkal szebb volt mindaz, a mit fedetlenül hagyott. A tejfehér nyak és vállak, a gömbölyű karok, melyeket a fiatal leány az uralkodó divattal ellenkezésben nem takart el hosszú keztyűvel és mindenekfelett a szellemes, pikáns kis arczocska, azokkal a nagy, sugárzó szemekkel, melyek most nevető meglepetéssel tekintettek a tábornokra.

— A Házba, én? A míg én holnap felkelek, maguk régen elvégezték a speechelést.

— Fáradt lesz! — szólt közbe az öreg grófné.

— Kár! Rendkívüli előadásra készülünk, még pedig olyanra, melyben a te ellenséged viszi a főszerepet. Ha nem csalódom, holnap lesz az a nap, melyen egy új, talán végzetes csapást fog szegény fejekre mérni.

— És éppen ezt kelljen nekem végig nézni?

— Hogyne, nagy heccz lesz és mivel még soha sem voltál a Házban, legalább érdekes oldaláról ismernéd meg a parlamenti életet. Vagy talán rosszul esnék Pista diadalát látni?

Mária vállat vont.

— Már régóta nem vagyunk ellenségek, Károly bácsi. Nem látott tegnap Tyranéknál Szelényivel keringőzni? És még azt se mondhatom, hogy rosszul tánczol.

— Én meg azt bámulom, hogy táncolni is ráér. A mit ez az ember az utolsó két hónap alatt beszélt, cikkezett és ülésezett, az csodával határos.

Mária figyelmesen kezdte tanulmányozni fehér atlaszczipőjének pierre de strass-csattjait, azután kis vártatva felszólalt:

— Úgy hiszem, nem is igen ér rá. Csak éppen én velem tánczolt egy tourt — aztán elment.

A tábornok egy gyors, jelentőségteljes pillantást váltott édes anyjával, de nem felelt. Ki nem állhatta a szokásos tréfálkozást akár nyíltan bevallott, akár titokban táplált hajlamok fölött. Ez esetben pedig kétszeresen óvatos volt. A lehetőség, hogy Szelényi Máriát megszerethetné és megnyerhetné, a legnagyobb szerencse színében tünt fel előtte. Másrészt pedig oly kevéssé volt biztos Máriáról, kinek Félix iránti érdeklődését ismerte, hogy ez esetben még jobban ragaszkodott azon elvéhez: mely szerint gyöngédebb, finomabb kérdésekben a szenvedőleges álláspont gyakrabban biztosítja a sikert a cselekvőnél.

Mária igazat mondott. Nem volt többé Szelényi ellensége. Mióta hetekkel ezelőtt, ama nevezetes ebéden együtt látta a két unokatestvért és be kellett ismernie, hogy az, mit a sors és az emberek igazságtalanságának tartott, egyszerűen Pista egyéniségének fölényében rejlik, mióta e hódító személység, éppen keserű kiábrándulásának perczében, oly sajátságosan érezte vele hatalmát — egészen megváltozott irányában. Előítéletei elenyésztek, ellenszenv megszűnt és úgy kezdett vele bánni, mint más kellemes és szellemes ismerőseivel.

A mai estén az ünnepelt fiatal leány a szokott-nál is jobban körül volt véve. Mindenkit elbájolt, még az öreg urakat s mi ennél sokkal több, a turok középkorú híveit is, kik sűrű tömegben állva és egymás vállán áttekintve nézték tánczát. Sőt még az is megtörtént, hogy egy-egy köztük maga is ráfanyalodott egy tourra, ha ugyan kosarat nem kapott az est szeszélyes királynőjétől.

Ha Mária ráér magába szállni, bizonyára felfedezi, hogy a tündöklő pír arczán, a kápráztató fényt szemében, mely sajátságos, szabálytalan szépségét még százszor vakítóbbá tette, a nyugtalan, szinte lélekvesztett várakozás gyujtotta meg. Folytonosan az ajtó felé tekintett, egy magas, deli alak megjelenését lesve, mely azonban ez egyszer elmaradt. De a táncz felhevülése, a bál általános mámore közepette már azért sem adhatott magának számot arról, hogy Szelényi elmaradása igazatja, mert soha sem vallotta be magának, hogy

megjelenésének örvend. Csak azt érezte, hogy a táncz, a bókoló férfiak serege, a zene, de még a terem virágillatos légköre is terhére kezd válni és hogy ő az ujoncz, kinek a nagyvilági élet eddig merő káprázatnak, a mulatság kifogyhatatlan forrásának látszott, először vágyik haza souper-csárdás előtt.

Fili grófné könnyen ráállt, hogy korábban menjenek haza. A farsang ezen veterán vértanúja ugyan rég megtanult a nyulak módjára nyitott szemmel aludni, de azért nyilvánvaló örömmel fogadta az indítványt, hogy egyszer legalább hajnal előtt juttassa nyugalomra elcsigázott tagjait.

Mária ellenben alig ért haza, már is sajnálni kezdte, hogy elhagyta a bált. Most már tisztában volt azzal, hogy azért ment el onnan, mert Szelényi nem jött és mert holnap jókor el akar azon ülésbe menni, melyben ő szerepelni fog. De ebből legalább nem lesz semmi. Eddig sem volt soha a Házban, miért menne el éppen most? Minek szaporítaná a karzat nőtömegét, mely csak kaczerkodni jár oda és a tábornok szerint olyan tolongást idéz elő, ha Szelényi beszél, hogy attól tartanak, mikép egy szép napon bájos terhével együtt fejökre szakad az egész folyosó. Mária e gondolatra elnevette magát. Ez a katasztrófa mindenestre furcsa látvány volna, de persze csak márdártávlatból, a személyes szereplés dicsőségétől eltekintve.

Elhatározásához híven, a fiatal leány másnap már nyolcz órakor fönn volt és soká tépelődött azon,

milyen ruhát vegyen fel azon ülésbe, melybe nem akar elmenni. Midőn aztán végre chinchillával díszített szürke angol öltözetére határozta magát, mely oly különösen jól állt neki, egyszerre csak végtelen érdeklődés fogta el a nagy történelmi esemény iránt, melynek küszöbén állt a világ. Oly hirtelen politikai láz vett rajta erőt, hogy egy pillanat alatt fel volt öltözve, a másik pillanatban csaknem megfullasztotta Miss Edithát theájával, mit a szegény angolnőnek mohó sietséggel kellett magába öntenie.

E sietség daczára mégis csaknem elkéstek rendeltetésök helyéről. A házat már is ostromolták. Az utcát sűrű embertömeg lepte el, melyen csak lassan bírt keresztülhatolni a fényes fogatok és bérkocsik hosszú sora. Mária és Miss Editha, kik e sor végén voltak, bizonyára már nem kaptak volna helyet a karzaton, ha észre nem veszi őket Tarday Vinoze, a tárnokvölgyi kerület fiatal képviselője, kinek tanácsára kiszálltak és segélyével egy mellékajtón bejutva, még idejekorán értek fel, hogy az idegenek karzatán az első sorban helyet foglalhassanak.

Lenn a nagy parlamenti válságok nyugtalan tömege mozgott és zúgott. A tagok nem szállingóztak be lassan, egymásután, azon elegáns kelletlenséggel, mely az országházi «bon-ton»-hoz tartozik, hanem csapatokban nyomultak be az ajtón és a teremben is azonnal izgatottan vitatkozó, mindjobban nagyobbodó csoportokká tömörültek. És e siketítő zaj, e szenvedélyes vitatkozás közepette,

melyben az elcsépelet «budget» vagy «deficit» szó mint folytonos, sokféle változatokban szereplő refrain fordult elő, mindig többen és többen érkeztek, még azok közül is, kik rendszeren távollétök által szoktak tündökölni. Olyanok, kik a Ház rendszer fizionómiáját ismerték, azonnal észrevehették, hogy e döntő alkalomra a pártok összehívták ama tartalékjokat is, melynek minden tagja egy-egy szükség esetén kimondott «igen» vagy «nem»-ért csaknem olyan jóvedelmet húz, mint egy osztálytanácsos.

Mária, nagybátyja ebédjeiről meglehetősen ismerte a kitünőbb képviselőket, e zűrzavarban azonban alig volt képes az egyiket a másiktól megkülönböztetni. Szerencsére Tarday még velök maradt. A lépcső alján ülve, mely mellett Mária helyet foglalt, gyakorlott szemmel ügyesen szigonyozott egy-egy ismertebb alakot, hogy azt aztán kiválóan éles nyelvére tűzve, egy perc alatt szétboncsolja.

— A maga száját a közbiztonság érdekében tulajdonképen be kellene kötni, — mondá Mária kacagva. De szemei ez alatt nyugtalanul jártak lenn a tömeg között, míg olykor könnyed mosolylyal viszonzott egy-egy köszöntést oly képviselők részéről, kik még ma sem bírtak a karzat csábjának ellentállani és az elnöki tribün alatt többé-kevésbé festői attitűdök által igyekeztek feltűnőbbé válni.

— Ön túlszigorú, Mária grófnő. Mert látja, Misit ottan például, teljes szívből méltányolom,

sőt szívesen elismerem, mikép szép alakját, feltűnően fekete haját és azt tekintve, hogy oly örökifjú állhatatossággal kacérkodik ide fel, senki sem hinné, hogy évtizedek óta ci-devant miniszter. Pedig Mária grófnő még alig látszott a földtől, midőn ő már az volt feketében, mire Szelényi Pista szökében növi ki magát, — a nemzet bálványa.

— Ne bántsa Misi bárót. Szeretem és nem tűröm, hogy egész Methuzsálemmé dicsérje fel.

— Még elhiteti velem, hogy csúfolkodom. Pedig nézze ott azt a csoport ellenzékit, mely most az ígéret földjének küszöbén, hol a fákon gyümölcsök helyett miniszteri tárczák teremnek, még mindig épp oly kesernyésen mosolyog, mint midőn még hivatalon kívül, a sivatagban kóboroltak. Komoly maradhat-e az ember, ha elképzeli, hogy fognak majd Jelenffy és Pista hozsannát énekeltetni ezekkel az Asmodeusokkal, kiknek bibliája volt a tagadás és zsoltára a kritika?

— Úgyhiszem tanulékonyak lesznek. Higyje el, az ördög is szívesen mondana le a tagadásról, ha az úristen egyszerre felhívná az égbe és tárczával kinálná meg ő feketeségét.

— Brávó Mária grófnő! Ön egy elragadó, piros ajkú kis bölcsész. Szellemes megjegyzését pedig legszívesebben megsugnám szegény szerencsétlen pártomnak odalenn, mely legalább pecsenyét csinálhatna magának belőle e szomorú alkalommal. Nézze, nem úgy dugják-e össze fejeiket, mint a juhnyáj zivatar előtt?

E perozben felhangzott az elnök csengetyűje, mely ez egyszer úgy hatott a gyülekezetre, mint a csatára hívó trombitaszó. A csoportok hihetetlen gyorsasággal váltak szét, a padok megteltek és Mária nem-sokára azt a fénylő kopasz koponyákból álló síkságot látta maga alatt elterülni, melyre egy pajkos hölgyecske egyszer megjegyezte, hogy az ember kedvet kapna rajta korcsolyázni.

Tarday, ki gyorsan elbúcsuzott tőle, a kormány-párt által elfoglalt padsorok egyikében telepedett le. A piros karszékek is mind megteltek és csak most, miután az elnök másodszben csengetett, lépett be néhány más ellenzéki képviselő kíséretében, Szelényi István.

A belépőt erős, bár elnyomott moraj köszönté, mely nemcsak az ellenzék padsorain, de a karzaton is végig futott. Nem volt határozott éljenkiáltás, inkább hangos sóhajtása ama száz meg száz kebelnek, mely egy és ugyanazon hatalmas érzés által egyesítve, már is pajzsára emelte a következő órák győztes bajnokát.

Mária először volt szemtanúja azon titokszerű, megmagyarázhatatlan villanyos hatásnak, mit némely ember a sokaságra gyakorol. És az, hogy ezen hatást éppen Szelényi István idézte elő, kétszeres érdekléssel ruházta fel az előtte lefolyó jelenetet. Szívdobogva, lázas figyelemmel tekintett le a terembe és legszivesebben bedugta volna füleit, hogy ne hallja szomszédnőinek ostoba megjegyzéseit, melyek oly rosszul illettek jelenlegi kedélyhangulatához. De mit tehetett, ha egy-egy ismerős

comtesse hátulról meghúzta ruháját és titokzatosan fülébe súgta: mikép Szelényi a legelegánsabb ember az egész Házban, vagy hogy sohasem láttott ily magas férfit, kinek ilyen kicsi lábai lettek volna.

— Kékvér! — jegyzé meg a fiatal hölgy még mindig fiatal mamája. — Még pedig a Szelényiek házasság dolgában mindig oly korrektek voltak, hogy az egyetlen mésalliance a családban, a Gábor házassága, nem bírta vérüket megmételyezni.

— Csitt, ne oly hangosan Ticzi — vágott közbe egy harmadik hölgy. — Szelényi demokrata és azt állítják, hogy ingujjban beszélt választóihoz ennek bebizonyítására.

— Haha! Ismerem ezeket a fogásokat, Muki testvéremtől. Ő is úgy tett, de demokrata rohamai csak addig tartottak, míg megint felhúzta a kabátját.

Mária már annyira volt, hogy nem csak füleit szerette volna bedugni, de az illető hölgyek száját is. Szerencséjére azonban a termet betöltő zaj, az elnök ismételt csengetésére végre teljesen megszűnt és a karzat közönségének is el kellett hallgatnia.

Fenforgó apróbb ügyek szokatlanul gyors elintézése után mély, várakozásteljes csend következett. És midőn a kormányelnök lassan felállt, átható, de áthatatlan tekintetét végig jártatva a gyülekezeten, mindenki érezte, hogy itt már most nem pártharorról, de ama nagyérdékű párviadatok egyikéről van szó, minőket a régiek hadvezérei vívtak seregeik élén,

midőn megegyeztek abban, hogy ekkép döntenek el a hadi szerencsét.

A kormányelnök kiejtése még lassúbb, hangja még tompább volt, mint máskor. De beszédének mindig találó éle, észjárásának kérlelhetlen logikája, tán még hathatósabbá vált a színtelen előadás ellentéte által. S mint rendesen, úgy most is mindenki megfeledkezett arról, hogyan beszél ezen ember, ki oly sokat tud mondani s azon tiszteletteljes figyelemmel hallgatta beszédét, mit e kitűnő államférfi pályájának kezdetétől fogva biztosítani tudott magának.

Olykor rövid szüneteket tartott, miket pártja helyeslő morajjal töltött be, bár nemcsak a síri csendben hallgató ellenzék, de még a legcsökönyösebb mamelukok is érezték, hogy a szónok ritka virtuozitással egy elveszett ügy védbeszédjét mondja. Ez egyszer hiába forgatta a pénzügyi mérleg számaint azon szemfényvesztő ügyességgel, mely, hogy ellenfeleivel szóljunk, «oly soká hintett aranyport a nemzet szeméibe.» Hiába igyekezett a nemzeti-ségi kérdés elmérgesedésének egész bűnterhét az ellenzékre hátrítani. Hiába sorolta fel kormányzatának százféle szemrevaló vívmányait, melyeknek fentartása és kiegészítése érdekében kell a nemzetnek a hatalom eszközeit továbbra is az ő kezeire bízni. Semmivel sem bírta többé fedezni a kiábrándult ház előtt azt, mit a megváltozott hangulat: rendszere lényeg nélküli úrjének nevezett.

Ő azonban mindezt bizonyára nem érezte. Tiszta szándékainak, hatalmas, törhetetlen szellemének ön-

tudatával beszélt. És nyilván most, e döntő órában sem engedte magához férni a kételyt ezen szellem végleges győzelmére nézve.

A hangos éljenkiáltás, mely beszéde végén felhangzott és bámulatos szívóssággal vagy öt perczig eltartott, igazat látszott neki adni. Azonban Szelényi és pártja nyugodt felsőbbbséggel mosolyogtak e tüntető zajon. Olyféle lelkesedés nélküli, bátorító lárma volt ez, melylyel egy nagy énekes hanyatló művészetét szokták kegyeletből megtapasolni.

Szelényi nyugodtan kiülte a kormányelnök «succès d'estime»-jét. Csak azután, midőn a zaj lecsöndesült és érezte, hogy a ház szinte lélekvesztett várakozással tekint reá, állt fel, még pedig a lelkesedés olyan általános vihara közepette, mely közvetlensége folytán még ott is viszhangra talált, hol ellentüntetést kellett volna előidéznie.

S ha pusztá megjelenése is már ily villámszerűen gyújtott, milyenné vált az általános hangulat, midőn megcsendült az a hasonlíthatatlan hang, mely majd az orgona mély, megrendítő csengésével, majd a fuvola dallamos lágyságával lebegett a terem fölött.

Mária e hang hallatára teljesen elkábult. Túlcsigázott idegeinek, megbabonázott érzékeinek úgy látszott, mintha e hangnak szárnyain ő is a magasba szállna, átölelve ama hatalmas karok által, melyeknek érintését most, a távolból, sokkal bensőbben érezte, mint midőn a keringő ringató zenéje mellett valóban átfönták derekát.

Maga sem tudta meddig tartott e mámorhoz hasonló állapot. Csak újból kitörő éljenek zajára érezett fel azon önkívületből, melyben Szelényi ajkán csüggött, a nélkül, hogy megértette volna, mit mond.

E perczen Szelényi feltekintett és szemeik találkoztak. Mária észrevette, hogy az ifjú pártvezér eddig egyszer sem nézett fel a karzatra. Ez volt első és egyetlen pillantása ez irányban. De arczát a fiatal leány láttára oly meleg, boldog mosoly világította meg, hogy Mária mélyen elpirulva sütötte le szemeit. Midőn ismét feltekintett, a szónok arca már újra felölté előbbi szoborszerű komolyságát.

Szelényi mindjárt beszédének bevezetésével tönkretette a kormányelnök egész ékesszólását. Érveivel tényeket állított szembe és ezen tények által támogatva, egyszerűen megtagadta a kormánytól a további létjogot. Eközben pedig bonczkése sem pihent. E bonczkés, melylyel hetek óta oly szorgalmasan dolgozott, s melynek segélyével kézzel fogható realizmussal mutatta ki: mikép a legjobb fej sem alkotásra képes, ha a test többi tagjai tehetetlenek s hogy e tagok tehetetlenségében rejlik azon válságos bajok főindoka, melyek az ország jólétét aláássák.

— Egészséges, szerves működés helyett, művészien túlcsigázott idegek játéka — ez a mostani kormányzat! — végzé be beszéde ezen részét.

— Nem úgy van, egészségesek vagyunk! — kiáltott közbe a kormánypárt egy kiválóan terjedelmes, pirosképű oszlopa.

Óriási hahota fogadta e nyilatkozatot, melynek igazságát, a szólóra nézve legalább, senkinek sem juthatott eszébe kétségbe vonni.

Szelényi is elmosolyodott, azután zavartalan kedélyességgel várt, míg a hangulat ismét komolyabbra fordult. Majd lassan, következetesen folytatta romboló munkáját. Csapást csapás után mérve, bámulatos türelemmel, szívós gyakorlat által egész virtuózitássá finomított ügyességgel folytatva az egész kormányrendszer szétszedését.

Beszédének éle főképp azon csillogó látszat ellen fordult, mely szerinte azon nagy semmit takarta, mit azonban jól megfogni rá volt parancsolva minden loyális honpolgárra.

— Mert van-e köztünk olyan — kérdé végre azon művészi szünetek egyike után, melyeknek semleges háttéréről oly plasztikailag emelkednek ki egy beszéd hathatósabb részletei — a ki állítani merné, hogy e kormányzat oly hosszú időn és annyi erő elfecsérlésével a nemzet törekvéseinek és vágyainak valódi czéljait közelebb hozta? Nem merő délibáb gyanánt vonult-e el szemeink előtt, melynek szükségképen el kell enyésznie, a mint a nagy varázsló, mely azt előidézte, a háttérbe lép? Van-e köztünk olyan, ki ha titokban, szíve mélyén, de mégis nem sejti, hogy e nagy varázsló eltűnése után nem marad majd egyéb híres rendszeréből és annak véres verítékünkkel létesített vívmányaiból: mint képzelt kincsek helyett értéktelen homok és egy csoport akarati nélküli eszköz, automaták, melyeknek titkos rúgóját csak az ismerte, a ki megalkotta őket.

E szavakra az ellenzék részéről helyeslő zúgás, a kormánypárt részéről haragos morgás szakasztotta félbe. Azok, kiket Szelényi a kormányelnök automatáinak nevezett, nem bírtak Koppélia kedélyességével és találva érezvén magukat, hangosan ellenkeztek.

Szelényi azonban nem törődött e félbeszakasztással. A mint elkészült a rombolással, hozzáfogott az építéshez — és szavakkal oly szépen lehet építeni! Sem a talaj bizonytalansága, sem az időjárás viszontagságai, sem a munkát hátráltató pénzkérdés, sem az ügyes munkások hiánya, sem ellenséges kezek gonosz beavatkozása nem akadályozzák ama szóbeli épület dicső befejezését, mit — programnak szoktak nevezni.

S mennyi mindent ígért!... A munkásosztályból képviselőket; a felsőház messzehatóbb reformját; olyan belpolitikát, mely megbénítja a nemzetiségi izgatók erőlködéseit; olyan pénzügyi rendszert, mely nemcsak a papíron tünteti el a deficiztet. — És mindezeket providenciálás küldetésének ama rendíthetlen meggyőződésével hirdette, mely soha sem téveszti el hatását a sokaságra.

Volt ott akárhány képviselő, ki több miniszterválságot élt át és tapasztalatból tudhatta, hogy a körülményekkel való ádáz küzdelemben mily gyakran zsugorodik össze egy program ékes fellegvára nyomorult kuczkóvá és változnak át a legszebb ígéretek teljesülésükig oly valamivé, mi eredeti alakjukkal merő ellentétben áll. De e tapasztalás most mit sem használt neki. Egy valamennyiöknél

. . . . akaratlanul felállt . . .

erősebb szellem és merészebb akarat ragadta őket magával, azon varázslattal határos igézzel hódította meg képzeletöket és idegzetöket, melylyel szemben az ítélőképesség megbénul és az akarat rabbá válik.

A mi ezután következett, a legfényesebben hazudtolta meg azon gyakran hangoztatott vádat, mintha korunk nem bírna többé lelkesülni. Szelényi beszéde után olyan határtalan elragadtatás vett erőt a Házon, hogy eleinte csaknem úgy látszott, mintha szükségtelessé vált volna a szavazás, az egész Ház pártkülönbség nélkül hódolván meg az ifjú szónok lángeszének. A leghiggadtabb képviselők fölugrottak helyeikről és Szelényi köré tódulva, őt csaknem vállaikra emelték. A karzati közönség egymás hátán állva ujjongott és az elnök minduntalan felhangzó csengetyűje csak hozzájárult e siketítő zaj kétes összhangjához, a nélkül azonban, hogy czélt ért volna.

Mária átszellemült arcczal, könyekben úszó szemekkel, akaratlanul felállt és a karzat kerítésén áthajolva, mohón nézte azt, ki e perczen ezen ujjongó sokaságnak és egyszersmind szívének is bálványja volt. Naiv tapasztalatlansága, rajongó képzelete ezen izgató jelenetben nagyszerű drámát látott, melynek félisten hőse Szelényi és sajtáságos, kéjes borzadály futotta át azon gondolatra, hogy ez a félisten szemeit reávetette. Most már nem kételkedett, nem kérdezett, sőt nem is akart semmit. Csak lábainál szeretett volna térdelni és így, az ő nagyságának és dicsőségének fényében elégni, mint Semele!

Midőn a fiatal lány néhány percz múlva a tábornokkal, ki értők jött, utat tört magának a tömegen keresztül, hogy kocsijába szálljon, Félix is éppen elhagyta a Házat. Kalapját szemcetre húzva, úgy sietett el mellettök, mintha nem venné őket észre és Mária már csak a fiatal ember hátát láthatta.

A leányka szánakozó mosolylyal nézett utána.

— Szegény különöz! — mormogá fehér fogai közt, míg a kocsiban hátradőlve és Miss Editha egyhangú csevegését füle mellett elbocsátva, boldog álmodozásnak engedte át magát.

XVI.

Néhány nappal a híres kormányelnök bukása után, kiről az ellenzéki lapok már most nagylelkűen azt írták, hogy erényei az övéi voltak, míg hibáit mások követték el, azon élcz járta a nagyvilágot: hogy Szelényi István, az el nem nyert miniszteri tárczáért egy másik tárczával kárpótolta magát. Eljegyezte Szentendrey Máriát, a dunafoki hitbizomány örökösödjét.

Pedig csalódtak. Szelényi egy perczig sem képzelte, hogy ily hamar miniszter lehessen. Sőt régtől fogva tudta, hogy ha Jelenffy kormányelnök lesz, okvetlenül őt neveztetik ki belügyi államtitkárnak.

— Tulajdonképpen azt tétették velem, a mit első Napoleon tett — mondá Szelényi nevetve Althausennek. — Ez az okos ember előbb dicséretreméltó óvatossággal a köztársaság elnöke lett s csak azután helyezte fejére a koronát. Minden elismerés daczára szőke fűrteim mégis csak szemet szűrtak a mi veterán politikusainknak, mi mellesleg mondva nem is csoda. Nálunk Pitt alig lett volna kancellárrá huszonnégy éves korában és Palmerstont sem igen kínálták volna meg minisz-

terséggel ugyane korban, a mint azt Angliában tették.

Althausen elmosolyodott.

— A te eseted öcsém, ama bécsi orvosnövéndéket juttatja eszembe, — mondá tréfásan — ki midőn kijelenték neki, hogy bár kitűnően esett át vizsgáin, mégis fiatal arra, hogy tudományának gyakorlására engedélyt nyerhessen, egész komolysággal azt kérdezte az egybegyült, hajlott korú tanári kartól: «vajjon az aggkori agysorvadás okvetlenül szükséges kellék-e arra, hogy az ember jó orvos lehessen?»

Ezen kedélyes beszélgetés Árokházán, Althausen dolgozószobájában folyt. — Szelényi személyesen jött el édes anyja beleegyezését kérni eljegyzéséhez, mit nem akart hivatalosan tudomására juttatni, míg a bárónét nem értesíti. Igaz, hogy éppen most nehéz volt Budapestről eljutnia. Roppant elfoglaltsága daczára azonban mégis szakított magának egy napot, melyen minden előleges bejelentés nélkül, egyszerre csak Árokházára érkezett.

Elza báróné, vagyis inkább Althausenné — mióta Althausen neje volt, nem szerette, ha bárónénak szólították — ragyogott a boldogságtól. Fia kezét az övében tartva, sugázó arczczal tanulmányozta vonásait, melyeknek elpusztíthatatlan üdéségén még az elmúlt hónapok szakadatlan fáradalmi sem hagytak semmi nyomot. Althausenné még eddig mitsem sejtett a tulajdonképeni okból, mely Szelényit idevezette. Szelényi pedig most, az utolsó perozben, némi nehézséget érzett annak bevallá-

sára. Édes anyjának a főrangúak ellen táplált meg-
rögzött ellenszenvének tudatában, legalább is né-
hány kellemetlen percze kellett elkészülnie. Az
országközi harczok ezen vitéz bajnoka pedig a
közönséges életben gyáván rettegett mindentől, mi
csak a legtávolabbról is hasonlított a házi perpat-
varhoz.

Már épen azon gondolkozott, milyen szavakkal
adhatná elő legügyesebben mondókáját, midőn
egy érkező kocszi robaja törte meg a külső csendet.

— Csak nem valami látogató! — pattant fel
bosszusan.

— Dehogy, a gyerekek jönnek vissza Szelény-
ből — felelé Althausen, ki felkelt és az ablak-
hoz lépett. Pár percz múlva csakugyan egy kék-
szemű, angyalarozú leányka dugta be szőke fejét
az ajtón.

— Szabad? — kérdé halk, félős hangon.

— Hogyne! — viszonzá Althausen, az ajtót
egészen kinyitva, mire a belépő magas, nyulánk
alak mögül két tíz-tizenegy éves pirosposzsgás kis
leány rontott be és Szelényi nyakába kapaszkodva
csókjaival halmozta el. Szelényi nagyon népszerű
volt kis mostohatestvérei között. Még pedig a
leányok azért szerették, mert bonbonnal és játékkal
tartotta őket, még a fiú, ki jelenleg Zürichben
tanult, a férfiaság eszményét látta benne, kit min-
denben utánoznia kell.

E hirtelen ostrom daczára, Szelényi figyelmét
el nem kerülte a kis testvéreivel jött fiatal leány
rendkívüli szépsége, sem az, hogy rendesen oly

tartózkodó édes anyja felállt, a leánykát magához ölelte és sajátkezűleg vette le fejéről pörge kis kalapját.

— Ez az én Liza lányom, kiről már írtam neked Pista — mondá Althausenné, miután a kis leányok apjuk egy tekintetére, végre felhagytak mostohatestvérök dédelgetésével.

— Nos, nem is fogtok kezét? — folytatá, Szelényi felé tolva a fiatal leányt, ki egy madonna szende bájával sütötte le szemeit, míg keskeny, keztyűs kezét a meglepett fiatal ember kinyújtott jobbáiba helyezte.

— És most szaladjatok ebédre átöltözni, hús perczet adok, többet nem, — szólt közbe Althausen, órájára nézve. — Úgyis elkéstem és csak Pistának köszönhetitek, hogy szidást nem kaptok.

Alighogy bezárult az ajtó a három leányka mögött, Szelényi tréfásan kérdő tekintetet vetett édes anyjára.

— Mondhatom, mama jól választja leányait. Szabad kérdezniem, honnan rendelte számomra ezen kiválóan csinos testvért?

Althausenné feddőleg emelte fel ujját.

— Az én nagyhrú fiam úgy látszik, vagy el sem olvassa leveleimet, vagy azoknak tartalmát nagyon is hamar elfelejti. Pedig — folytatá elkomolyodva — mindjárt elutazásod után részletesen írtam meg neked, hogy szegény Vetter Laura halálos ágyán rám bízta egyetlen gyermekét, keresztleányomat, kit árván, egészen elszegényedve hagyott hátra. Nem sajátságos, hogy Laura már

második gyermekkori barátném, ki nyomorban halt meg?

Szelényi csakugyan legtávolabbról sem emlékezett édes anyja levelére. A mi nem őt, vagy legfeljebb a hozzá legislegközelebb álló személyeket érintette, oly kevés fontossággal bírt előtte, hogy nem terhelte vele emlékező tehetségét. Nálánál diszkrétebb ember már azért sem létezett, mert mindent elfelejtett, mi mások viselt dolgaiból értésére esett. Bűnbánó arcczal ölelte át édes anyját.

— A körülményeket tekintve — mentegetődött — tán megbocsátható, ha első perczen eszembe nem jutott mama akkori levele. Így hát ez a kis madonna ezentúl állandó háztársuk lesz?

— Adná az ég, hogy állandó maradjon! — felelé Althausenné sajtáságos nyomatékka, egy gyors pillantást vetve férjére, ki elmosolyodott. — Megvallom, hogy eleinte rettegtem az új elemtől, mit házamhoz kell fogadnom. De ez a gyermek valószínűs áldásnak bizonyult. A megtestesült szívjóság és szenteség, eszménye minden női erénynek, a mint te szoktad azt képzelni Pista.

Szelényi zavarában elpirult.

— Mily rajongó dicséret! Ha mama így folytatja, még féltékenynyé válok jövődöbeli igazi leánya nevében.

És gyors, majdnem ijedelemhez hasonló változást véve észre édes anyja arczán, erőltetett nevetéssel folytatá:

— Mama csak nem gondolta, hogy olyan gyerek vagyok, ki azért hagyja ott sokféle teendőjét,

hogy mamája előtt sikereivel dicsekedhessék. Sokkal fontosabb dolog hozott ma ide. Legújabb boldogságomhoz akarom áldását kérni. Képzeld, Szentendrey Mária, kit mama Félix leírásából már ismer, ama bátor kis leány, ki egy egész életre rám meri magát bízni.

Althausenné egy hirtelen mozdulattal kiszabadította magát fia karjaiból. Tréfás vídámsága éppen nem fogott rajta, sőt elhalványult és még előbb olyan jágas arcza hideg és kemény lett.

— Mindenesetre sajtáságos parthie a szabad-elvű párt győztes előharczosának — felelé gúnyosan, míg gyors léptekkel kezdett fel-alá járni, mi szokása volt, ha valami felizgatta.

— Miért mama? Nem ismerek Szentendrey Károlynál szabadelvűbb embert.

— Én sem! — bizonytá Althausen.

— Ah, tehát Szentendrey Károlyt akarod elvenni, ez más! Mert a család nőtagjairól csak annyit tudok, hogy az öreg asszony a kékvér csendes rögeszméjében szenved, míg Filoména tökéletes bolond e tekintetben.

— Hogy mama stílusában folytassam, nem szándékozom sem a nagymamát, sem a tante-ot elvenni — felelé Szelényi szárazon. — Máriát Károly bácsi nevelte.

Althausenné keresztbe tett karokkal állt meg fia előtt.

— Ha engem kérdeztél volna, azt mondtam volna, ne végy el mágnásnőt — mondá jéghidegen. — De nem kérdeztél, még pedig valószerű-

leg azért nem, mert előre tudtad, mit fogok válaszolni. Ezen emberek nem életrevalók. Nincs megállapodott erkölcsi érzékük, mert azt hiszik, hogy nekik minden szabad. Ennélfogva születésüket nem tekinthetjük külső esetlegnek, mit ignorálhatnánk, hanem jellemhibának, mely javíthatatlan. Mindannyian szívök mélyén meg vannak győződve arról, hogy más, nemesebb anyagból valók, mint embertársaik és ez annyira kifocizamítja minden gondolatukat és érzésöket, hogy egészséges észjárásról szó sem lehet náluk. Hidd el — tört ki keserűen — úgy érzem magam, mintha oly nőt vennél el, kinek családjában örökös baj az örültség!

Pista ingerülten fel akart ugrni, midőn Althausen karjára tette kezét. Finom, gúnyos mosoly játszott ajkai körül és neje ezen mosoly előtt lesütötte szemeit.

— Nem találok, kedves Elzám, hogy kissé nagyon is elragadtattad magadat elöitéleteid által? — kérde, hosszú szakállát simogatva, míg Szelényi összeszorított ajkakkal és zsebeibe tett kezekkel támaszkodott hátra székében és felbámult a menyegyzetre. — Ha nem vigyázol, magad esel azoknak hibájába, kiket elitélsz és jogosulatlan ellenzenved rögeszmévé fajul.

— Ellenszenvem nem jogosulatlan.

— Dehogyan nem. Ha valakinek, úgy nekünk nincs jogunk ezeknek az embereknek bármit is szemökre vetni. Örökös hibájuk talán jellemhiba, mint te mondod, de mindenesetre olyan jellemhiba, mely

a mi hibáink kifolyása. Ha mi nem volnánk oly alázatosak, ők nem lehetnének oly fenhéjazók.

— Frázis!

— Dehogy frázis. Nekik ma már nincsenek más kiváltságaik, mint azok, melyeket a társaság engedélyez nekik, midőn álfölényüknek meghódol. És aztán, mindenkinek jogában áll a maga társaságát megválogatni, csak ezeket a szegény ördögöket támadják meg kizárólagosságuk miatt.

— Talán bizony sajnálad őket?

— Azt éppen nem, arra nem szorultak. De mindenestre pártjukat kell fognom, látva, hogy azon ürügy alatt vonakodol mágnásnőt a családba fogadni, mert a mágnások kizárólagosak.

Althausenné ajkába harapott. Férjének talpraesett logikája ellen nem volt felelkezés. De azért még sem engedett. Felelni akart, de Althausen megelőzte.

— Ez az egész vita különben nem méltó hozzánk, Elza — mondá komolyan. — Ha mi nem vagyunk képesek az e fajta kicsinységeken felül-emelkedni, hogy követelhetjük az olyanoktól, kik előítéletektől áthatott légkörben nevedtek? Pedig azt hittem, rég megegyeztünk abban, hogy nem törődünk azzal, kik vagy mik azon emberek, kikkel érintkezni vagyunk hivatva. Csak azt nézzük, milyeneknek bizonyulnak bővebb megismerés után.

— Úgy van mama! — kiáltá Szelényi, édes anyja kezeit megragadva és ajkához emelve. — Ismerd meg előbb Máriát és csak aztán ítélj választásom fölött. Hidd el, nem vennék el olyan

nőt, ki méltatlan arra, hogy leányod legyen. És azután — én Máriát szeretem! — tevő hozzá kitörő melegséggel.

Althausenné arcza oly heves küzdelmet árult el, mely férje és fia előtt szükségképen úgy tünt fel, mintha épen nem állna arányban az alkalommal. A nehézkesebb anyagból szabott férfitermészet, pozitívabb érzékeivel képtelen azon finom szálakat felfedezni, melyekből némely nő lelkében a rokon- és ellenszenv, a ragaszkodás vagy gyűlölség szövődnek bámulatos szívósságú, kitartó érzésekké. Ha Elza báróné elmondja, nővére szerencsétlenségétől eltekintve, részben mily látszólagosan felületes tapasztalatokból szilárdult meg benne sok-sok év előtt az ellenszenv azon osztály ellen, melyből fia mátkáját választá, legfeljebb elmosolyodtak volna. Még Althausen, ezen ember, ki a világon legjobban ismerte, sem sejthette, hogy ezen tapasztalatok főjelentősége abban rejlik, mikép elválaszthatlanul összeforrtak ifjusága keserű nagy csalódásával.

Úgy, a mint a dolog állt, férje érvei meg nem győzhették, de igenis hatott reá fia közvetlen felkiáltása, hogy Máriát szereti. Ez aztán olyan érv volt, melynek ezen nakacs, kissé megkérgesedett, de igazán nőies szív nem tudott ellentállni és midőn Liza és a gyermekek már beléptek, már szent volt köztük a béke. Althausenné legalább látszólagosan engedett és a kedélyes ebéd alatt Szelényi csakhamar megfeledkezett a kellemetlen kis epizódról, mely azt megelőzte.

De lehetetlen is lett volna magát e kedves csa-

ládi körben jól nem érezni és azon teljes bizalom és ragaszkodás hatását nem tapasztalni, mely férj és nő minden tekintetéből és szavából nyilvánult. Szelényinek ugyan állítólag hibázott Betti néni, kit az őszszel oltárhoz vezetett a legközelebbi város főorvosa. E nélkülözés azonban nem igen látszott meg rajta, sőt nagy megadással vigasztalta magát a szemben ülő Lizával. A leányka elragadóan kedves volt, Piroskával és Juliskával (Althausen tősgyökeres magyar neveket adott leányainak) tréfálgatva és nagy, meglepett szemeit olykor Szelényin felejtve, ki sajátságos ingert talált abban, hogy eljegyzésére koczint azzal a leánynyal, kit édes anyja nyilván neki szánt. Jól ismerte anyját és azonnal kitalálta, mire ezélt, midőn azon óhaját fejezte ki, bár maradna velök Liza mindig. S most önkénytelenül azon kezdett tételődni, a fiatal leány tudomással bírt-e keresztanyja ezen tervéről.

Liza azonban egészen elfogulatlan volt. Ha figyelt volna reá valaki azon perczen, midőn Althausenné Pista eljegyzését mostoha-testvéreivel tudatta, tán észrevette volna, hogy nagyon elhalványult. De akkor éppen nem nézett rá senki, a következő perczen pedig arca nyomát sem mutatta többé a felindulás e röpke jelének.

— Hát Ilmát hogy találtátok? — kérdé Althausenné, midőn az első meglepetés és öröm zaja lecsillapult.

— Oh, oda át nagyon szomorúak — felelé Liza komoly, gondterhes kifejezéssel szép arozán. —

Ilma néni magánkívvül van és Alice olyan halvány, mint a kísértet.

Althausenné nyájas arca elkomorult.

— Nem bírnak megvigasztalódni Félix indiai útja fölött — mondá Pistához fordulva — és megvallom, én se tudok belenyugodni. Midőn Félix a múlt héten itt volt, hogy édes anyjától elbúcsúzzék, kértem, faggattam, vallattam, de nem bírtam semminek nyomára jönni, mi igazán okadatolhatta volna ezt az őrült elhatározást. Ha Pap Mihály Keletindiába megy, annak van értelme; ő ott hamarabb csinál carrièret, mint itthon. De hogy Félix, ki most is már egyetemi tanár, minek számúzi magát, az érthetetlen.

— Félix mindig érthetetlen dolgokat tesz — felelé Pista boszusan. — Hetek óta mindig emlegette Indiát, de soha sem gondoltam, hogy megvalósíthatná ezt a bolond tervét. Képzelterti meglepetésemet mama, midőn a minap Máriától egyenesen ő hozzá hajtatok, hogy felkérjem, legyen vőfélyem és ő kereken megtagadja kérelmemet, azon ürügy alatt, hogy csakugyan elutazik. Mama mindig Félix pártját fogta és jól tette, de most úgy hiszem, nehéz lesz védelmére kelni.

— Nem tudom, anyád miért védelmezné? — veté közbe Althausen. — Félix nem titkolta mi vonzza őt Indiába. Mindnyájunknak bevallotta, hogy ott azon pusztító járványokat kívánja tanulmányozni, melyeknek fészke keleten van. És tekintve azt, hogy hivatottságból lépett azon pályára, mit ti tulajdonképen elleneztetek, nagyon termé-

szetes, ha mindent el akar követni, hogy azon ki-
tüntesse magát. Hát te minek mentél Londonba
és Berlinbe és töltöttél ott heteket és hónapokat?

— Az egészen más volt.

— Dehogyan volt más. Te a nagy külföldi politikusok
csinnyait akartad ellesni, ő meg a kolera furfangját
szeretné felfedezni. És ha ez is sikerül barátom,
nem tudom, ki lesz köztetek a nagyobb ember.

— Csak előbb sikerüljön — felelé Pista szára-
zon. — Egyelőre kétségbeejti édes anyját és nő-
vérét, irányomban pedig határozottan barátságtalan.
Még esküvőmet sem akarja bevárni.

— Alkalmasint nem teheti — mondá Althausen. —
Hisz Pap Mihálylyal tart, kinek pedig pontosan
el kell foglalnia ottani állomását.

Althausenné hitetlenül rázta fejét.

— Ez nem a valódi ok. Félix sokkal önállóbb,
semhogy bárki által befolyásoltatná magát. Őt
valami elúzi hazájából, mit sem nekem, sem más-
nak nem akar bevallani. Úgy hiszem, csak egy lény
van, ki az igazat tudja — és az Alice.

— Kár, hogy nem érek rá átmenni — felelé
Szelényi. Biztos vagyok benne, hogy szent kis
cousineom nem állna ellent vallatásomnak.

— Nem tudom. Alice minden szelídsége mellett,
szakasztott olyan mint Félix. Ha egyszer feltette
magában vagy megígérte, hogy hallgat, tán a kín-
padon se vallana be semmit.

E percében Szelényi tekintete Lizára esett, ki
előre hajolva, mohón, szinte lélekvesztett érdeklő-
déssel hallgatta a társalgást.

— Hát Liza kisasszony mit mond? — kérde hozzáfordulva.

A fiatal leány e váratlan megszólításra könnyedén összerezett és a feszült figyelem kifejezése teljesen eltűnt arczáról, a mint szende kék szemeit Szelényire emelte.

— Semmit sem mondhatok, minthogy báró Vanderbiltet nem ismerem. Éppen Betti néninél voltam pár napra, midőn a mult héten itt járt.

— S mit is mondhatna ez a kis bohó! — mondá Althausenné felállva és Szelényi karját véve, míg a háziúr az övét Lizának nyujtotta. — Valóságos pólyásgyerek — folytatá sugva, a mint a szalonba léptek és a kandalló mellett helyet foglaltak. — Annyit se tud a valódi életről, mint akár egy közénk leszállt angyal. Gyere csak ide, Liza.

A fiatal leány e hívásra a szalon másik végéről ama könnyed, lebegő lépéssel futott feléjük, mely oly ingerlő varázst kölcsönzött járásának és Althausenné előtt letérdelve, megcsókolta kezeit. Bizonyos gyermekded alázat volt egész lényében, mely felette megnyerően hatott környezetére.

— Játszszál nekünk valamit, Pista nagyon szereti a zenét — mondá Althausenné, a fiatal leány arcát megsimogatva.

Ez ugyan csak részben volt igaz, mivel Szelényi ugyan szerette a zenét, a mennyiben élvezettel hallgatott végig egy zenekari hangversenyt, vagy egy Wagner-féle operát, de a szó legteljesebb értelmében irtózott a zongorától, ha nem valami nagy művész játszott rajta. Midőn azonban Lizát

a hangszerhez vezette és néhány perczig ott vesztegelt, szeméit kissé nagy, de átlátszó fehérségű kezein és lehajtott szőke fején pihentetve, azt találta, hogy minden esetre élvezet őt játszani látni, ha a kissé hideg felfogás, melylyel elismerésre méltó technika mellett előadta Schumann Carneval-ját, nem is ragadta el valami nagyon. Majd lábujjhegyen tért vissza édes anyjához és szivarra gyujtva, kényelmesen helyezkedett el egy zsölyében.

Egy ideig komolyan elbeszélgettek Szelényi terveiről a jövőre nézve, majd Althausenné kezét fiáéra téve, bizonytalan hangon, habozva kérde:

— Tudod-e, Pista, min gondolkoztam az előbb? Nem értem, hogy szerethetted meg éppen Szentendrey Máriát. Félixről tudom, hogy nagyon is határozott egy hölgyecske, ki jobban lovagol, mint ő és — latinul beszél. Ez pedig tudtommal nem a te ízlésed.

Szelényi kedélyesen felkaczagott.

— Hisz éppen az, mama, hogy nem az én ízlésem. Azért szerettem belé, mert legkevésbé sem hasonlított eszményképemhez.

— A szerelem, úgy látszik, nagyon megkedveltette veled a paradoxonokat.

— Mint a legtöbb emberrel. Ez a furcsa, és az igazat megvallva, kissé kényelmetlen érzés tán csak azért bír annyi hatalommal fölöttünk, mert merő ellentétből áll. Különben meg vagyok győződve, hogy Mária kissé emanczipált külseje valóban nőies nőt takar és ezt éreztem ki belőle, mi-

dőn megszerettem. Vagy tán csak azért szerettem belé, mert észrevettem, hogy ki nem állhat?

— Ki, Mária?

— Mária. Szinte hihetetlen, hogy határozottan gyűlölt, midőn megismerkedtünk és úgy bánt a maga elkényeztetett fiával, mama, mintha valami ostoba, púposhátú szegény ördög volna. Ez már az újdonság kedvéért is érdekelt, és úgy történt aztán, hogy addig nézett le, míg kíváncsivá nem váltam, vajjon hogy nézhetnek ezek a szép sötét szemek, ha nem ellen-, hanem rokonszenvvel pillantanak az emberre.

— És most, hogy kielégftetted kíváncsiságodat?

— Még kíváncsibb lettem. Mária olyan könyv, mit nem lehet egy nap alatt elolvasni, és olyan nő, kit mindig újra meg újra meg kell hódítani.

Althausenné szemei egy perczig áthatóan pihentek fián.

— S azóta persze bevallotta, miért voltál neki eleinte olyan ellenszenves.

Szelényi nevetve vállat vont.

— Meg se kérdeztem. Általános elvem nőknél a «miért»-et minél ritkábban feszegetni. Mi sem tudjuk mindig, miért teszünk valamit. Hát még ők! Althausenné összeránczolta homlokát.

— Te ezt az egész dolgot tréfának tekinted. A házasság nem tréfa.

— Fájdalom nem, mama. Annál természetesebb, ha ezt a szörnyen komoly dolgot legalább még most igyekszem tréfával elütni.

— Hát Félix mit mond eljegyzésedhez?

— Félix? Valóban nem emlékszem. Természetesen örül, hogyne örülne? Mindig szerette Máriát.

Althausenné nem kérdezett tovább. Kitűnő fia némely tekintetben rejtély volt előtte, még pedig olyan rejtély, mely fölött nem szeretett tépelődni. Sokféle nemes és fényes tulajdonságaival sehogy sem bírta összegyeztetni azt a naiv kiméletlenséget, melylyel mindig és mindenkor egyenesen céljának tartott, a nélkül, hogy csak egy futó gondolatot is szentelt volna mások vágyainak, érzéseinek, de még szenvedéseinek is.

— Ha Szelényinek lépcsőre volna szüksége és nem volna kéznél más, a legkedélyesebb öntudatlansággal felhasználná e célra legjobb barátja holttestét! — mondta felőle egyszer fia bukása fölötti elkeseredettségében Derecskey Oszkár. Althausenné ezért meggyűlölte a főispánt, de szíve mélyén találva érezte magát, úgyannyira, hogy e szavak e perczben is eszébe jutottak. Neki meg voltak a maga nézetei Félix távozása fölött és rossz néven vette Pistától, hogy azokat még csak távolról sem sejti. De nem érezte magát feljogosítva arra, hogy kételyeit és aggodalmait közölje vele. Csak mélyen felsóhajtott, míg szemei a sajnálkozás félreismerhetlen kifejezésével keresték Lizát, ki már rég felhagyott a játékkal és a legközelebbi ablak mellett állva, látszólagosan elmélyedve tekintett ki a csendes, holdfényes éjbe.

Elméyedve tekintett ki a csendes, holdvilágos éjszakába.

XVII.

Pap Mihály a szokottnál is borzasabb fejvel ingujjban lábát pakolt. Hosszú, sovány alakja majd valóságos felkiáltójellé egyenesedett fel, majd olyan kérdőjellé görbült, melynek nagyon ügyes két keze nőtt. Csakhogy e kezek ügyessége csak akkor tűnt ki, ha könyveket vagy irományokat kellett a ládában elhelyezni. Ezeket olyan szeretettel és gond-
dal forgatták meg, mintha megannyi drága emlék volna, míg a legszebb ruhaneműt is csak úgy ahogy tömték a hézagok közé vagy hajigálták bele a ládába.

— Hát mindjárt kabinetkérdéssel kezdik? Ez merész dolog! — mondá Pap Mihály, felkiáltójel minőségében egy mellényt véve fel a mellette álló székről. Nyilván a mellényhez intézte szavait, mert merően nézett e ruhadarabra; azonban, mint várható volt, még sem az felelt, hanem a tábornok, ki elutazásuk napja lévén, már e korai órában topant be a két jó barátához és Vanderbilttel szivarozva beszélgetett.

— Merész bizony. De hát ott van Jellenffy mellett Pista és Pistának minden szabad. A reform úgy fog keresztülmenni, mint a parancsolat. Milyen nagy államférfi ez a szép szőke gyerek.

Pap Mihály egy hirtelen mozdulattal megfordult.

— Nagy államférfi!? Excellenckiád ugyancsak jól bánik a távollevőkkel. Milyen pompás dolgom lehet nekem is, mihelyest excellenckiád hátat fordít. Legalább is nagy orvosi tekintélynek dicsér fel hamarjában, ugy-e?

— Ugyan ne bolondozzék Pap. Nem dicsértem Pistát, csak igazat mondtam.

— Meglehet, hogy igaz lesz egyszer, excellenckiád. De ennek előbb be kell válnia. Majd meg-lássuk, van-e az államtitkár úrban elég akaraterő arra, hogy nagy államférfivá váljon.

A tábornok felkacozagott.

— Akaraterő! Ugyan hallgasd csak, Félix. Hisz az egész ember nem egyéb makacs, állhatatos, csaknem kiméletlen akaratnál!

Pap Mihály nem éppen alázatos módon fintorítá el arcját.

— Azaz az államtitkár úr eddig oly szerencsés volt azt akarhatni, mi nagyravágásával és érdekeivel összevágott. De mi lesz majd, ha az ország érdekében olyat kell akarnia, mi személyes tetszésével ellenkezik? Jézusom segíts!

És Pap Mihály szemeit éghez emelve, feje fölé kulcsolta kezeit.

— Ha nem sietsz Pap bácsi, itt rekedünk, — szólt közbe Vanderbilt, kinek arozába szökött a vér.

Pap Mihály morogva látott ismét ládájához, míg a tábornok jelentőségteljesen hunyorgatott Félixre és homlokára mutatott.

— Miért haragszik rá? — kérdé halkán.

De Pap Mihálynak olyan füle volt, mint egy indusnak. Ujra megfordult.

— Nem haragszom az államtitkár úrra, kegyelmes uram. De a legjobb asszony se mondható erényesnek, míg valami kísértésen át nem esett és az uj seprű igaz, hogy uj, de jónak csak akkor mondjuk, ha vén korában is jól seper. Majd öt év múlva nevezzük Szelényi István ő méltóságát nagy államférfiúnak!

A tábornok, ki eddig felkelt, mosolyogva veregette meg a sovány ember vállát.

— Nagyon bölcs volt, a mit mondott Pap, de azért mégis elhordom magam, különben el nem készülnek a pakolással. Ötkor mindnyájan künn leszünk a vasutnál — folytatá az ajtóban, Félixhez fordulva. — Még Mária is eljön, Pista pedig a Házból ide készül. Legalább így mondta nekem tegnap.

Alighogy a tábornok után betette az ajtót, Félix is hozzáfogott a pakoláshoz. De neki nem ment olyan jól, mint Pap Mihálynak. Lassan, kelleetlenül rakosgatta holmiját, olykor öt perczig is tétlenül elmélázva valami ruhadarabbal kezében, mit a helyett hogy becsomagolt volna, szórakozottságában visszahelyezett a szekrénybe.

Iszonyúan fáradt volt. Az utolsó hetek ezer gondja és emésztő nyugtalansága teljesen kimerítették erejét. Különösen nehéz volt az egyetemről megválnia, hol előadásai már eddig is nagy feltűnést keltettek. Egy előadását a mikróbok vándorlásáról utánnyomattak, egy másik a bűnügyi ember-

tan köréből pedig oly mérvben vonta magára az összes orvosi kar figyelmét, hogy nagy jövőt jósoltak a fiatal tudósnek. S most mindenki megróttá hirtelen távozásáért, mely sokat ígérő pályáját egyelőre félbeszakasztja.

De ha édes anyja és Alice könyei nem változtattak tervén, mások ellenvetései meg éppen nem tettek reá semmi hatást. Ama nevezetes estén, melyen szándékosan rombolta szét Mária utolsó illuzióit és Szelényi bevallotta neki, hogy a fiatal leányt el akarja venni, ragadta meg először a menekülés legyőzhetetlen vágya. Úgy látszott neki, mintha csak akkor élhetne tovább, ha tengereket helyez önmaga és Mária közé, holott a tapasztalás már eddig is megtaníthatta arra, hogy a szív szemcsalódásai daczolnak a külső távolsággal. Hisz eddig is volt benne annyi erő, hogy távol tarthassa magát Máriától, de Máriát nem bírta magától távol tartani. Vele volt éjjel-nappal, ébren és álomban. Előtte lebegett, ha a szószékről elvont tételeket fejtegetett és édes arca, csábító szemei elébe mosolyogtak a legszárazabb könyv lapjáról is, ha este, szokása szerint, tanulmányaihoz fogott. Leggyakrabban úgy látta maga előtt, mint akkor, ama feledhetetlen napon a szigeten, a vörösdud levélkoszorúval haján, az ébredő érzelem csodálatos fényével nagy, világló szemeiben.

— Rögeszme, hallucináció! — mondá olykor megvetően, lelki bajának tünetei fölött az orvos cinizmusával kórhatározatot hozva. De gyarló emberi erő, véges tudomány! Felismerte baját, s

még sem bírta orvosolni; sőt azt sem volt képes megakadályozni, hogy az el ne mérgesedjék a gyakori együttlét által, mely alól Szelényi iránt való tekintetből már most ritkán vonhatta ki magát.

Midőn Szelényi először magával vitte Szentendreyékhez, hogy ott ebédeljen és velük töltsse az estét, kétszeresen rettegett a fiatal leánynyal való találkozástól. De rettegése egy irányban legalább fölöslegesen bizonyult. Mária rokoni szívélyességgel, de ama palástolatlan közönnyel fogadta, melylyel mindenki és minden iránt viseltetett, mióta életének nagy szenvedélye megragadta. Csak Pistát látta és hallotta, csak az látszott számára létezni és átszellemült, boldogságtól ragyogó arca és szemei Félixet még álmában is üldözték, ugyannyira, hogy azt a gondolatot sem bírta többé elviselni, hogy még egyszer együtt lássa a mátkapárt.

A mig így szóttalanúl pakoltak, Pap Mihály olykor lopva nézett reá, azután búsan, gondterhes ábrázattal csóválta meg fejét és folytatta foglalkozását. Egyszerre azonban hirtelen kihúzta óráját és Félix elébe állt, ki mintegy álomból felérezve bámult reá.

— Tizenegy óra mult, báró!

Félix ingerülten fordult szekrényéhez.

— Mi közöm az órádhoz? Ötig untig van időnk.

— Ötig igen, de nem két óráig. Két óra huszonöt percz, ekkor indul a személyvonat.

Félix érteni kezdé, hogy ezalatt valami indítvány lappang. Nem felelt, csak kérdően nézett barátjára.

— Egyszóval, ha neked volnék báró, rögtön összepakolnék és megszökném a búcsukomédia elől. Mire való az a sok összeölelkezés, elérékenyülés, kendőlobogtatás?

Félix arca, míg Pap Mihály beszélt, csodálatosan felderült és a fiatal ember úgy sóhajtott fel, mintha valami nagy terhet mozdítottak volna el szivéről. Ez a nagy teher pedig a Máriától való búcsú volt; a rózsalevél, melytől félt, hogy kicsordul a szívét színültig betöltő keserűség.

— Ha lehetne — mormogá habozva.

— Hogyne lehetne. Geniális ötlet az egész. Nem is tudósítjuk őket, de a legközelebbi állomásról olyan levelet írunk nekik, hogy el lesznek ragadtatva.

És a hű ember, be sem várva Félix választát, olyan buzgósággal fogott a dologhoz, hogy nemcsak hogy idején elkészültek, de barátjának alig maradt mit tennie.

Ezalatt Szelényi valamivel korábban mint máskor hagyta el a Házat és hazasietett, hogy átnézze postáját, melylyel fontos leveleket várt. Ezen teendőjét különben sohasem mulasztá el, még olyankor sem, midőn mint most, gondolataival már Félixnél volt, kivel számtalan dolgot akart megbeszélni.

A személyes ismerőseitől vett leveleket rendszeren maga olvasta el; az ismeretlen kézírású vagy hivatalos iratokat, kérvényeket stb. pedig meghitt titkáranak szokta odaadni, ki ha érdemes volt, referált róluk, ha nem, egyszerűen a papirkosárba dobtá

azokat. Most is egy ily levél akadt kezébe, mely azonban oly elegáns volt és oly félreismerhetlenül tettetett nőfrást mutatott, hogy szórakozottsága és sietsége daczára némileg felkölté érdekét. Alkalmasint afféle *billet doux* volt, minőkkel mátkasága daczára még mindig ostromolták.

E tartalmat sejtve, lovagias kötelességének tartá a levélkét személyesen felbontani, mit meg is tett. Egy kis papírlap hullt ki a borítékból, melyen a várt érzelemteljes ömlengések vagy pikáns megjegyzések helyett, csupán e sorok álltak:

«Mária és Félix szeretik egymást. Ezért számúzi magát Félix és megy el hozzád Mária — *dépit-ból*.
Egy barátnéd.»

Szelényi megdöbbenve legeltette szemeit a levélkén, majd figyelmesen megnézte borítékát, melyen bécsi postabélyeget fedezett fel és végre elmosolyodott. Ha a levél írója azt hitte, hogy erőteljes rövidségével drámai hatást fog előidézni, egyelőre el nem érte ozélját. Szelényi eleinte nem hitt mást, minthogy valamely csalódott hölgyecske kívánja magát ily módon megboszulni és csak bővebb megfontolás után jutott azon meggyőződéshez, hogy a levelet nem írhatta más, mint olyan, ki bensőbb viszonyaikat ismeri. Hisz Félix lételéről is alig tudtak a nagyvilágban és félvilágban, mely pedig az egyetlen két világ volt, mit Szelényi valaha látogatott.

És minél jobban elgondolkozott, annál komolyabbá vált, míg arcza utoljára egészen elkomorult.

Tán édes anyja? Hirtelen eszébe jutott minden, mit utolsó társalgásuk alkalmával mondott; kérdézősködése Félix és annak véleménye után . . . de nem . . . édes anyja nem tévedhetett egy névtelen levél írására, ő, kinek erénye és egyszersmind hibája volt a meggondolatlan nyíltszívűség.

Majd nem a levél írója kezdé foglalkoztatni, hanem a levél maga. Tán először életében töprengett elmúlt dolgok fölött és igyekezett mások magaviseletéből önmagára nézve előnyös vagy hátrányos következtetéseket vonni. Visszaemlékezett Mária rejtélyes ellenszenvére, midőn megismerkedtek; Félix hirtelen elhatározására, hogy Keletindióba követi Pap Mihályt, éppen akkor, midőn eljegyzését tudatta vele, és most fontolta meg legelőször annak horderejét, hogy Mária csaknem egy esztendeig Félix tanítványa volt. Ha bárki másról lett volna szó, felsőbbségének öntudatában fel se vette volna — de éppen Félix!

A vér arczába szökött és felugrott. A még fennmaradt leveleket idegesen toltá oda titkárának és kocsijába vetve magát, nem Félixhez, hanem Máriához hajtattott. Egyetlen egy perczig sem jutott eszébe a leányt kimélni. Csak egyre gondolt, a saját megnyugtatóására.

A fiatal leány éppen a lovardából jött haza és midőn Szelényit ily szokatlan órában bejelentették, még annyi időt se vett magának, hogy lovaglós ruháját levesse. Örömtelten, a mozgástól felhevült arccal szaladt elébe, de jegyesét feltűnően komolynak látva, megdöbbenve visszalépett.

— Baj van? kérdé ijedten.

Szelényi szó nélkül, hidegen vette ki zsebéből a névtelen levelet és azt oda nyujtá neki, míg tekintete átható figyelemmel, mohón tapadt a fiatal leány kipirult arczára.

De e szép arcz a felindulás legcsekélyebb jelét sem árulta el. Mária elolvasta a levelet, megforgatta kezében, azután felpillantott, és a szerelem és imádat oly ékesszóló kifejezésével nézett a fiatal ember arczába, hogy az egy elfojtott kiáltással karjaiba kapta.

Midőn Szelényi végre nagysokára kibocsájtotta karjaiból, a leányka elgondolkozva tekintett a levélre.

— Nem képzelhetem, ki írhatta — mondá fejét rázva. — Hisz senki, de senki sem tudott róla.

— Miről? — kérdé Szelényi újra ébredő gyanuval és úgy megszorítá Mária kezét, mit még mindig az övében tartott, hogy a leány felsziszegett.

— Huh, milyen medve maga! — kiáltá, kezét megfujva, míg szemeiben egykori ígéző pajkoságának egy sugara villant meg. — Tudom, hogy holnap kék foltjaim lesznek a maga gyöngéd érintésétől.

Kimondhatlanul csábító volt e perczben, szorosán testhez álló ruhájában, a lovaglástól félig lebomlott nehéz tekercsekkel és felvetett piros ajkaival, melyek körül daczos mosoly játszott.

Szelényi ingerülten fordult el és egy zsölyébe veté magát. Rendkívül nehezőre esett bármely percznyi ingernek ellentállni és legszívesebben újból karjaiba zárta volna a leánykát. De mégis csak

boszantó volt, hogy tréfálni képes, holott látja, hogy ő milyen izgatottsággal várja rejtélyes szavainak magyarázatát.

Kis szünet mulva egy sima, meleg kezecke csuszott az övébe és a másik síma kezecke fejét igyekezett megfordítani, mi nagynehezen, de mégis sikerült. Mária mellette térdelt és szörnyű bűnbánó arcczal nézett fel reá.

— Már régen meggyóntam volna, mondá fejét lehorgasztva — de az igazat megvallva, mindent elfelejtettem. És most, hogy eszembe juttatja e dolgot, az olyan gyerekségnek látszik, hogy szinte röstellem elmondani.

— Azért csak mondja el — felelé Szelényi, kinek aggodalmi már is eloszlottak. Nem így szoktak egy szerencsétlen vagy vétkes szerelmet meggyónni.

És Mária mindent elbeszélte. Leírta a mulatságos latin leczkéket, kalandját a szigeten, Filoména épületes szónoklatát és mindazt, a mi abból következett. Elmondta, mily nagy fontosságot tulajdonított azon leplezett sértésnek, melylyel Félixet illette s az lassankint mikép győzte meg arról, hogy soha se gondolt vele komolyan. És a míg beszélt, Szelényi izgatott képzeletében jelenetről-jelenetre játszódott le ezen félreértésekből szőtt kis dráma, melynek valódi jelentősége a színpalak mögött történetekben, valódi értelme a hős kérlelhetlen jellemében rejlett. Ha Félix akart volna, ha tudott volna akarni az örökös nővel szemben és azok után, a mik történtek? Ha . . . Szelényi összeszorította ajkait. Nagyon ke-

serű volt elgondolni, hogy az a nő kit szeret, tán viszont nem szeretné, ha Félix erőszakosan ki nem ábrándítja. De egy pillanatra rá már megmosolyogta bohóságát. Szinte nevetségesnek találta magát a multba visszanyuló féltékenységgel, gyermekes találgatásaival, Máriával maga előtt, a mint az térdeltében mosolygó imádattal néz fel hozzá.

— Higyje el, — végzé be a leányka töredelmes vallomását — őszintén azt képzeltem, hogy Vanderbiltet szeretem. Ezen csalódásom pedig mindaddig eltartott, míg akkor, Károly bácsi ebédjén együtt láttam magukat, és . . . és . . .

— És? — kérdé Szelényi halkán.

— És egyetlenegy pillantásod megtanított arra, mit Vanderbilttől egy év alatt sem bírtam megtanulni — suttogá Mária, az erős karok közé simulva, melyek oly melegen átölelték.

Még egy ideig hiába tanakodtak azon, ki írhatta a rejtélyes levelet. Ujból megnézték az írást és a postabélyeget és találgatni kezdték, Bécsben kinek lehetett érdekében egyetértésüket megzavarni midőn a tábornok belépése társalgásukat félbeszakította.

— Hát te most mit keresel itt? — kérdé Szentendrey csodálkozva. — Azt hittem, régen Félixnél vagy.

Szelényi felugrott.

— Igazad van, megbocsájthatatlan, hogy még itt vagyok — kiáltá kalapját fogva. De most szaladok és magukat biztosan elvárom az indóháznál.

Ezzel elrohant, a szalonajtót nyitva hagyva és

az előszobában álló komornyikot csaknem feldöntve, midőn az ki akarta bocsátani.

Alig telt bele félóra, midőn Máriának nagy meglepetésére újból jelentették, hogy jegyese a szalonban várja. Csakugyan ott találta, még pedig határtalan felindulásban.

— Képzelve, hihetetlen, de elutaztak! A déli vonattal indultak Bécsbe, a kapufélfától se véve búcsút és mindnyájunkat csúful felültetve! — kiáltá nagy léptekkel fel-alá rohanva a szobában.

Mária legkevésbé sem osztá Szelényi felindulását. Jószűen elkaczagta magát.

— De hiszen ez pompás! Ilyen vígjátékszerű, chic távozást fel se tettem volna a nyugodt, megfontolt Vanderbiltről! — — — Majd elkomolyodott és még az elébb oly pajkosan nevető szemei könyekkel teltek meg. — Nagyon, nagyon sajnálom hogy elment, mindig oly jó volt hozzám — mondá halkán, szelíden, míg jegyese karjára tevé kezét.

Szelényi ránézett, felelni akart, de egészen szokatlan tartózkodással harapta el az ajkán lebegő szót. Pedig ha hangosan akart volna gondolkozni, ha el akarta volna árulni azon eszmét, mely agyán keresztül villant, midőn Félix váratlan távozásáról tudomást szerzett, azt kellett volna Máriának felelnie:

— Miattad ment el búcsú nélkül. Téged nem bírt többé viszontlátni!

HARMADIK KÖNYV.

EXCELSIOR.

XVIII.

Szelényi Istvánról és nejéről két hétig senki se tudta, hova lettek. A fiatal pár megegyezett abban, hogy nem tesznek nászutat, mindketten irtózáván a vendéglőszoba szokásos idilljétől és azon epithalamiumtól, mit hálálkodó pinczérek énekelnek. Ezen ellenszenvükből nem is csináltak titkot. De igenis titkot csináltak abból, hogy Szelényi a Kárpátokban fekvő egy ódon várkastélyának néhány szobáját pazar fényűzéssel és kényelemmel rendezette be. Oda vonultak el az esküvő után, még pedig olyan titokzatosan, hogy azt se hagyták meg, hova küldjék utánuk leveleiket.

Ha Szelényi István egy tökéletes roué életbölcse ségével kiszámította volna, hogy két hét a paradicsomból éppen elég egy modern emberpárnak, nem rendezhette volna be dolgát okosabban. Pedig

csak határtalan szerencséje volt most is a tényező, midőn mindkettőjük nagy búbánatára az ország ügyei e rövid idő letelte után visszakövetelték jelenlétét a fővárosba, akkor, a mikor szájuk íze még édes volt a méztől és még egyiküknek sem jutott eszébe a kigyó pikáns társalgása után vágyakozni. A sors ezen kegyenczei csak középig szürcsölhették édes tartalmát azon kehelynek, mit más kevésbbé szerencsés halandók rendszerint mőhön ürítenek fenékig, hogy aztán egész további életükre a keserű, vagy mi még ennél is rosszabb, az ízetlen üledékkel legyenek kénytelenek beérni.

Midőn aztán Pesten palotájukban berendezkedtek, életök magától, minden erőlködés, minden előleges kellemetlen összekoczczanás nélkül zöckent a helyes kerékvágásba. Máriát, kit az elmúlt év tapasztalatai és küzdelmei csodálatosan megérleltek, a szerelmes pásztor átalakulása az elfoglalt hivatalnokká — az a fatális átalakulás, mely oly sok szép szem együgyű könyeibe kerül — ki nem ábrándította. Ő előre tudta, hogy munkás ember neje lesz, kinek a szerelem, a családi élet ritka pihenője, kinek küzdelmei messze elvonják otthonának békés révpartjától és egész igyekezete arra irányult, hogy maga egyedül ne maradjon ez otthonban, hogy őt egyedül ne hagyja a harcban. Férjének társa akart lenni mindenek előtt és egész erejével dolgozott azon végzetes szellemi szakadás bekövetkezése ellen, mely olykor a legjobb házasságot is hiányos töredékké silányítja.

Szelényi István éppen akkor élte át élete legfé-

nyesebb, de a mellett leglázásabb és küzdelemteljesebb korszakát. Egy év mulva belügyminiszter lett s bár nem ő állt a kormány élén, mindenki tudta, hogy tulajdonképen ő értelmi szerzője mindazon reformoknak, melyeknek sajátos iránya megzavarta a pártkintorna egyhangu változataihoz szokott füleket. Elérkezett az a nap, midőn a szabadelvűek azt kiáltották reá, hogy arisztokrata, az arisztokraták pedig, hogy szabadelvű. Ugyannyira, hogy a felsőház újjászervezése alkalmával, mely csaknem a válság szélére sodorta a kormányt, egy elmés ellenzéki publiczista azt írta felőle, hogy: ez az egykori néptribun, a demokrácia arisztokráciájának prófétája.

Ellenfele gúnyból hangoztatta e paradoxont, mit Szelényi a következő ülésben jelszóként tűzött zászlajára. Csak az ellen szabadkozott, hogy valaha néptribun lett volna, a mennyiben — mint mondá — soha sem hízelgett tisztelt polgártársainak azzal, hogy blouse-ot öltött volna, hanem inkább arra igyekezett, hogy megkedveltesse velük a saját szalonkabátjának szabását. A politikai népnevelés ezen hazánkra nézve mindenesetre új módszerét azzal kezdte meg az új kormány, hogy a választói jogot a lehető legvégső határokig terjesztette ki.

Ezen első reform még megjárta; ezt elég békésen fogadták, lévén a szocializmussal való kaczerködés a modern politika egyik fővonása. Midőn a kormány azonban komolyan hozzáfogott ahhoz, hogy a tőke és rang azon furcsa vegyülékét feloszlassa, mit akkor főrendiháznak neveztek,

egyszerre olyan tekintélyes ellenzék támadt a Ház aranyborjuimádásban vagy mágnáspietásban sínylő tagjaiból, hogy a kormánynak óriási küzdelmébe került, míg végre részben megvalósíthatta eszményét, azaz: a válogatás elvére alapított kormányrendszert. Arra persze általában nem gondolhattak, hogy szenátust szervezzenek és sokkal ügyesebb diplomaták is voltak annál, mintsem hogy ajtóstól rontottak volna be előitéleteink és szabadalmaink féltett szentélyébe. Az újtóknak be kellett érniök azzal, hogy a született főrendiek számának még sokkal nagyobb korlátozásával, a különböző társadalmi és gazdasági érdekkörök képviselőit választás útján juttassák a felsőházba.

A bölcsesség ezen «*extrait double*»-ja, a hogy az új felsőházat csúfolták, sok tréfára adott alkalmat. Így egy élczlap «*találkozó szélsőségek*» czímen két pompás képet közölt az egykori és jelenlegi kormányelnökről. Az egyik Madame Tussot jelmezében éber szemmel sakkozott rugókon mozgó viaszbábjaival, míg a másik Janus fejű (az egyik arc Jelenffy, a másik Szelényi vonásait viselte,) mint Göthe Zauberlehrling-je, csaknem belefult az általa idézett és többé le nem rázható kitünőségek árájába, mely alatta, fölötte, mellette, mögötte és előtte betöltötte a tért.

Szelényi jókat kaczagott e képen, de Mária szörnyen rossz néven vette azt. Nem tűrhette, ha szentségtelen kézzel nyúltak bálványához, kinek törekvéseiben a maga tapintatos és semleges módjára, de egész szívvel és lélekkel osztozkodott.

A milyen szorgalommal tanult meg egykor fivére kedvéért latinul, olyan kitartással sajátította el most a bel- és külpolitika minden csinját-binját és annyi államtudományos könyvet olvasott, a fenforgó kérdések oly tökéletes ismeretére tett szert, hogy bátran részt vehetett volna bármilyen értekezletben. Mindazáltal egy cseppelt se sajnálta, hogy ezt nem teheti, sőt férje nézeteit ismerve, még a Házak üléseire is csak nagy ritkán járt el.

Vállalkozóbb honleányok, kik megedződtek a fájdalom! csak nők körében folytatott egyleti gyűlésezés tüzeiben, kissé lenézték e gyáva tartózkodásáért. Rossz néven vették tőle, hogy eszét és befolyását fel nem használja afféle «Primrose» vagy «Cowslip» ligák szervezésére, melyeknek segélyével végre a magyar hölgyeknek is kijutna a maguk része a férfiak által oly csunyául bitorolt politikai szereplésből. De Mária csak férje szalonjában kívánt elnökölni és más szereplésre nem vágyott, mint arra, a mely kijutott neki, ha Szelényi olykor mégis megunva a harczot, azon rövid tartamu, de mely levertségnek engedett, mely a legszívósabb természeteken is erőt szokott venni. Mária készítette azt az antik keretben, férje íróasztala fölött függő táblát, melyre sajátos, határozott kezeírással az «Excelsior!» szót írta fel és ha szükségét látta, az e szóba foglalt bátorító, buzdító lelkesedést maga is ki tudta fejteni. Tevékeny szerepe volt akkor is, ha Szelényi bizalmasan megbeszélte vele terveit, vagy pedig indulatosága és hatalmaskodása által elragadtatva, előre közölte vele azon

kellemetlen igazságokat, melyekkel ellenfeleinek közelebb kedveskedni szándékozott. Ilyenkor aztán Mária addig adott neki igazat és oly kegyetlenül szidta az ellenzékét, míg Szelényi igazságérzete felébredt és Mária túlzásai, melyeket jóakaró elnézéssel megmosolygott, visszaadták egész higgadt-ságát. Államtudományos képzettségét meg éppen csakis bizalmas körben árulta el a fiatal asszony. Férjének egy éltes kollegája egyszer egy ebéd alkalmával, meglepetten bámulta azt az élénk érdeket és feltűnő alaposságot, melylyel vitáikban részt vett.

— Hogy szeretheti egy ilyen szép asszony eny nyire a politikát? — kérde végre enyelegve.

Mária finom mosolylyal emelte nagy szeméit az öreg úrra.

— Nem a politikát szeretem — felelé szeliden — hanem a férjemet.

És csakugyan, ha Szelényi a helyett, hogy államférfi, esetleg fűszerkereskedő, Mária épp oly teljes odaadással tanulmányozta volna a cukor és kávé árfolyamait, mint a milyennel a jelen körülmények között az országgyűlési tudósításokat kíséerte nagy figyelemmel.

A míg a felsőház válsága tartott, a fiatal asszonynak nagyon rossz napjai voltak. Nemcsak, hogy alig látta a Házban vagy értekezletekben elfoglalt férjét, de még akkor sem volt benne öröme, ha végre hazakerült. Szótalan és rosszkedvű volt és még éjjel is szakadatlanul dolgozott.

Szelényi tudniillik kevés dolgot adott titkárainak.

Beszédeit maga fogalmazta, nagyjából, ama merész vonásokkal, melyek oly megkapó realizmussal állították a helyzetet a hallgató elé. A kidolgozás beszédközben történt, még pedig szebben, szabatosabban, mint a hogy azt a legügyesebb toll tehetné volna. Mindig akkor beszélt legjobban, ha a beszéd fogalmazásánál minél több tért hagyott az inspirációnak,

Míg férje éjjel írt, Mária többnyire a dolgozószoba kandallója mellett hintaszékében olvasgatott, s ott néha el is aludt, csak Szelényi karjaiban ébredve fel, ki a magas termetű délczeg asszonyt úgy vitte át a hálószobájukba, mint egy gyermeket. Szelényinek jól esett, ha így munkaközben elbeszélgethetett Máriával, vagy felolvashatott neki egy-egy részletet készülöben lévő munkájából. A fiatal asszony tapintatos szerénysége teljesen elfelejtette vele a nők szellemi alárendeltségére vonatkozó régi elveit, melyekben egy más, követelőbb modorú nő még jobban megerősítette volna.

Az utóbbi időkben azonban feléje se nézett a feleségének. Egy nagy beszédén dolgozott s minél többet igazított rajta, mit máskor nem igen szokott tenni, annál kevésbbé tetszett neki munkája, annál türelmetlenebbé, indulatosabbá vált. Végre a második éjjel — éppen éjfél utött az óra — ingerülten ugrott fel és a kéziratot darabokra tépve, iróasztala alá dobta.

— Vigye őket az ördög! — kiáltá kitörő dühvel. — Ha nem akarnak üdvözülni, menjenek pokolba!

Mária e kitörésre egyetlenegy szót se szólt.

Oly kicsinynyé tette magát hintaszékében, hogy szinte eltűnt benne s miután Szelényi semmi szándékot se mutatott arra, hogy szobájukba vigye, csendesen felkelt és szótlánul, lábujjhegyen utána ment.

Ezen éjjel sajátságos nesz zavarta meg a Szelényi palota csendjét. Alighogy a ház ura elszunynyadt, megelevenedtek a szobák és lebegő léptek suhantak el a süppedékes, neszfogó szőnyegek fölött. Ha a régibb cselédek valamelyike esetleg felébred és a szobákba bepillant, bizonyára esküdni mer arra, hogy a Szelényiek fehérasszonya átlátogatott a fővárosba és a fiatal úrnak hálószobájából kilebегve, átment az öltözőn és a két kis szalonon, míg végre a kegyelmes úr dolgozószobájában eltűnt.

Szelényi István másnap reggel még rosszabb kedélyhangulatban kelt fel, mint a milyenben lefeküdt. Kegyetlenül szidta magát, a miért tönkre tette két éjjeli munkáját, mit egy kis igazítással pompásan fel lehetett volna használni.

Kedvetlenül itta meg teáját és mielőtt a Házba ment volna, benyitott a dolgozóba, hogy íróasztalából néhány fontos iratot magához vegyen.

S a mint ott sietősen kotorászva tovább szidja magát, szeme egy nagy kéziratn akad meg, mely az íróasztal közepét elfoglalja. Olyan kézirat ez, minőt még sohasem látott; nagy fehér ívekre ragasztott, sűrűn teleírt egyenetlen papirdarabokból, furcsa szakadozott, foldozott külsővel, mint valami kezdetleges térkép. S a mint jobban megvizsgálja, látja hogy ez a sajátságos alakú és mégis oly pedáns szabátossággal, tisztán összeragasztott akta

Látja, hogy ez . . . a tegnapi darabokra tépett országházi beszéd.

nem egyéb — mint a tegnap darabokra tépett országházi beszéd.

Szelényi egy perczig szóttalan meglepetéssel bámult megmentett munkájára; kétszer-háromszor hitetlen mosolylyal forgatta meg kezeiben, azután visszadobta az asztalra és egy pár óriás lépéssel bentermett a hálószobában.

— Maga kis boszorka! Egyetlen, aranyos, boldond kis feleségem! — kiáltá, Máriát, ki a nagy menyezetes ágy szélén ülve harisnyát húzott, karjaiba kapva és úgy összecsókolva, hogy lélekzete elállt. Azután lelkendezve és olyan óvatosan, mintha cukorból volna, tette le ismét az ágy szélére.

— Maga angyal! Hogy kireperálta a maga indulatos, meggondolatlan férjre ostobaságát!

Mária kaczagva fonta fehér karjait férje nyakaköré.

— A nő hivatása! — felelé két csók között tréfás ünnepélyességgel. — Nem-e nekünk kell a sebeket bekötözni, miket kiméletlen férfikezek ütnek — még ha a sebesült egy országházi beszéd volna is?

És Mária ápolta fényes sikert aratott. Éppen ez a beszéd nagyban hozzájárult ahhoz, hogy hosszú, elkeseredett vita után, de mégis tetemes többséggel keresztül ment a főrendiház nagy horderejű reformja.

XIX.

A fiatal pár házassága második évében a nyár egy részét Szelényben tölté. Azaz csak Mária vonult el oda hosszabb időre, nagyanyja hirtelen halála után, mely oly mélyen megrendítette a fiatal asszonyt, hogy minden áron szabadulni kívánt a városi zajból, melyből az első esztendőben csak azon két-három hétre menekült, mit Szelényi dolgaitól elvonhatott. A miniszter persze csak olykor, pár napra jöhetett ki neje látogatására.

Althausenné eleinte fázott attól a gondolattól, hogy menyé ily közel szomszédságában telepszik le. Az öreg dáma azt hitte, hogy afféle nagy igényű, elkényeztetett hölgyecskével lesz dolga, ki igazi «jó falusiaknak» fogja őket tekinteni és kinek minden rossz lesz, mit ők teljes világéletükben jónak találtak.

De ebben aztán csakugyan csalódott. Mária azon rokonszenves, minden szenvedéstől ment, igénytelenséggel bírt, mely éppen azok között található fel leggyakrabban, kik születésüktől fogva a rang és vagyon minden előnyében részesültek. Neki a pompa és kényelem oly megszokott és ennél fogva oly közönyös dolog volt, hogy annak

hiányát másutt, vagy másoknál nem vette észre. Sőt utazás, vagy a havasokban való vadászat alkalmával, melyre férjét mindig elkíserte, mosolygó jó kedvvel tűrt minden olyan nélkülözést és kényelmetlenséget, mely komornáját például könyekre fakasztá.

Hamar beletalálta magát az árokházi életbe is, melynek puritán egyszerűsége oly sajtóságos ellentétet képezett a kastély csaknem fejedelmi diszéhez. Ha néhány napot ott töltött, pontossága, melylyel a családot egybegyűjtő nyolcz órai reggelin megjelent, bizonyára meglepte volna még Filoména grófnét is. Aztán Liza példájára ellenzős kötényt vett fel és Althausenné lobogó szallagos hófehér főkötője után indulva, kamarába, padlásra, pinczébe ellátogatott, mely helyiségek példás rendjét és kápráztató tisztaságát nem győzte eléggé dicsérni.

Vendég létére a nap több részét kénye-kedve szerint használhatta volna fel. De anyósának kedvében akarván járni, szigorúan alkalmazkodott a napirendhez, mely kérlelhetlen szigorral juttatá ki minden órának a maga foglalatosságát.

Nyilvánuló igyekezete idő folytán meghozta gyümölcsét. Althausenné megkezdte kedvelni menyét, főkép mióta Szelényben tett látogatásai alkalmával, ott nyomát sem találta annak, mit «főrangú rendtelenségnek és pazarlásnak» szokott nevezni. Ha Mária nem is volt szíve szerinti gazdaasszony, a mennyiben személyesen semmihez sem nyult és éppen azon időtájban lovagolt, srt vagy olva-

sott, mikor háztartása után kellett volna néznie, mégis olyan szépen vitte házát, olyan ügyességgel tudta cselédeit betanítani, hogy az öreg dáma érteni kezdte fiát, ki akárhányszor mosolyogva megjegyzé: hogy Mária rendkívüli adminisztratív tehetségét tekintve, semmit sem sajnál jobban, mint azt, hogy nem teheti meg államtitkárnak.

Egy nap estefelé, a mint az árokházi kastély verandáján fekete-kávéztak, Althausenné egyszerre férjéhez fordult.

— Csak azt szeretném tudni, Alice miért tartózkodik annyira Máriától? Mária nem veszi észre, mert tán azt hiszi, hogy Alice mindig ilyen, de nekünk, a kik ismerjük, magaviselete méltán feltűnőnek látszik.

Althausen elmosolyodott.

— Ne bántsd Alicet, — mondá kedélyesen. — Szeszély lesz az egész.

— Alice nem szeszélyes, sőt eszményi önfeláldozásában tán a legtökéletesebb lény, melylyel valaha találkoztam. Egy időben azt hittem, hogy sejtem mi okozza Mária iránt zaló hidegségét, de Félix derült levelei után ítélve, úgy látszik csalódtam. Jövőre egyenesen megkérdezem.

— Ugyan hadd el — vágott közbe Althausen, ki pipájával szájában nagy léptekkel járt fel-alá a verandán. — Csak egy esetben van jogunk felszólítás nélkül mások dolgaiba avatkozni, ha t. i. az illetőnek életét menthetjük meg.

— Mintha csak gróf Szentendreyt hallanám — enyelgett Liza. — Althausen bácsi szakasztott

olyan elveket vall, mint ő. Jaj, beh józanok maguk!

— Volt időnk kijózanodni — felelé Althausen mosolyogva. — A mivel persze a viláért sem azt akarom állítani, hogy Károly az én korombeli volna — folytatá Liza vállát megveregetve.

— Ne is állítsa Althausen bácsi, mert Derecskey Blanche-al gyúlik meg a baja — felelé a leányka pajzánúl. — Blanche csak a multkor kérdezte a tábornoktól, szakálla nem őszült-e meg hirtelen, valami nagy lelki rázkódtatás következtében, miután éppen nem illik fiatalos arczához.

— Blanche úgy udvarol a tábornoknak, hogy valóságos botrány, — mondá Althausenné méltatlankodva.

— Inkább a tábornok udvarol Blanchenak. Tegnap mondta Georgine, hogy csakis nővére kedvéért jön ki ide annyit. És igaza lehet, mert ki végett is jönne? — És Liza kérdően emelte gyermekded ártatlan tekintetét Althausenra.

— Ki végett? Hát Mária végett, vagy a végett, hogy Nándorral vadászson, kit ugyancsak megszeretett — felelé Althausenné. — Különben ha Blanche valóban érdekli, már könyörületből is ki kellene őt ábrándítani.

Althausen, ki nagy kedvét lelte abban ha nejét mustrálhatta, mit a különben oly önérzetes, határozott asszony türelmes szelidséggel viselt el, — ha ugyan, mellesleg mondva, csak csekélységről volt szó, — vállára tette kezét.

— Javíthatatlan vagy! — mondá feddő hangon.

Mi közöd már megint akár Szentendrey Károlyhoz, akár ahhoz, hogy Blanche grófnénak udvarol? Hátha el akarja venni? Nem csodálnám. Születésre, nevelésre, sőt korra nézve is egészen hozzávaló.

— Igen, és pár év alatt tönkretenné, — felelé Althausenné szárazon. — Ez a népség fülig van az adósságban és míg a leányok párisi ruháikat a hatalmas réten hurocsolják végig, Derecskeyné az n... i piacra küldi himezett ingeit, hol potom áron fecsérli el azokat, ha pénzsükében van. Egy órával multkori nagy ebédjük előtt, foglaltak náluk. És a mellett az a gög, az a középkori elfogultság!

Liza ki Elza báróné mellett térdelt, most egyszerre felugrott.

— Kocsi érkezik, — kiáltá előrehajolva. És csakugyan már szaladva jöttek a kis leányok a kertből azon hirrel, hogy Mária jön.

Néhány percz mulva a fiatal asszony fogata megállt a veranda előtt és Mária a gyepelőt a mögötte ülő groomnak odadobva, Althausen segélyével le szállt a bakról. Viruló színben volt és szoborszerű tökélylyel szabott Utl-ruhája úgy feszült a falusi élet nyugalma következtében megtelt szép, ruganyos idomokhoz, hogy öröm volt ránézni.

— Lizáért jöttem, mama, — kiáltá a fiatal asszony, anyósát megölelve. Azután tréfás kétségbeeséssel hozzátevé: — Nézze, mit sürgönyöz nekem Pista, most az utolsó perczben, mikor semmim sincs a háznál és azt se tudom hogy fogom mindnyájukat elhelyezni. Olvassa csak, Althausen bácsi — — —

— «A tiz órai vonattal érkezünk. Dortmund, Náthánffy Móricz, Elepi Muncsi, Károly, én. Hivd meg Althausent, Tarday Vinczét és Derecskeyéket. Holnap agarászunk» — olvasott Althausen hivatalos komolysággal, azután a táviratot mosolyogva összehajtva: Ez aztán az elemi csapás — folytatá — egy bejelentett sáskaraj, mely ugyancsak gondot adhat az ilyen tapasztalatlan kis gazdasszonynak.

— S ha még csupa jó ismerős volna! — panaszkodott Mária. — De az ilyen Náthánffy Móriczok mindig feszélyeznek, főképp itteni egyszerű kis fészkünkben. Alázatos szerénységük alól kiérzem a kritikát és mivel csakugyan nem süttethetek nekik aranyborjú szeleteket, sokkal szivesebben ülnék asztalhoz nélkülök.

— Csakhogy Mária grófné elfelejti, hogy egy Náthánffy meg nagyon szivesen ül asztalhoz önökkel és azt a cseresnyét, a melylyel megkinálják, sokkal többre becsüli a saját aranyborjú szeleteinél. Különben meg vagyok győződve, hogy csak ő miatta rendezi Pista ezt a mulatságot. Hisz Náthánffy köti meg az új kölcsönt a p . . . i bankkal.

Mária vállat vont.

— Még féltirozni kell majd azt a pénzeszsákot, — mondá megvetően, — és nemcsak neki, de még az agarának is udvarolni. Derecskey Kamilló beszélt, hogy szörnyen nagyra van vele, mert a walesi hercegtől vette egy olyan összegen, a melyet alig adna valaki a mostani uráért.

Althausenné nevetve mutatott a mellette lévő zsöllyére.

— Ülj le egy perczre, hisz szörnyen felmelegedtél.

— Köszönöm mama, sietnem kell. Te pedig Liza, fuss és tedd fel a kalapodat, holnapi toillettedet majd utánunk küldi mama, úgy-e bár?

A fiatal leány nagyon piros volt és szemei a szököttnál is jobban fénylettek. Nyilván örült a kilátásban lévő mulatságnak, de még sem mert Máriának engedelmeskedni. Kérdően nézett Althausennéra.

— Tulajdonképen minek kell neked Liza? — kérde az öreg dáma. — Tudod, hogy nem szeretem, ha a te nagyvilági uracsaiddal találkozik. Nincs is meg az erre való routineja.

— Csak egyszer engedje meg, mama — kérte Mária Althausenné kezét megsimogatva. — Annyi a teendőm, hogy igazán nem tudom mit csinálnék Liza nélkül. És aztán az urakkal úgy se lesz sokat. Nem lovagol és el nem kísérheti a vadászokat s ha azok este haza jönnek, rendesen olyan fáradtak, hogy felénk se néznek.

Althausenné fenyegetve emelte fel ujját.

— Ne hazudjál Mária. Annyit hallottam a Szélnyi-kártyaorgiákról, hogy a hátam is borsódzott bele.

— No bizony, Derecskeyné tarokkparthie-ja is imponál mamának! A minap, mikor reggeli négy óráig tarokkoztak, elaludtam a szalonban. Liza legfeljebb kettőst alhatik velem.

Az öreg dáma nem ellenkezett többé. Egy igenlő fejmozdulatára Liza felszökött a lépcsőn és pár percz mulva a kis amerikai kocsiban ült Mária mel-

lett, ki kedveért lemondott azon élvezetről, hogy maga hajtsa lovait.

A fiatal asszony nagyon megszerette Lizát. A leányka naiv bámulatával, odaadó gyermekded ragaszkodásával, mely oly kellemes ellentétet képezett Alice tartózkodó hidegségéhez, teljesen megnyerte szívét. Althausenné csalódott, Mária nagyon is észrevette Alice ellenszenvét. De miután azt nem bírta magának megmagyarázni, idő folytán belétörődött és Lizával kárpótolta magát, kit elszokott árasztani boldog, bizalmas csevegésével, melynek főtárgya természetesen férje volt és melyet a fiatal leány rokonszenves, igéző mosolylyal és soha el nem lankadó figyelemmel hallgatott. Liza rendszeren kevés szavú volt, ritkán és csak vonakodva mondott véleményt, soha sem vitatkozott, de virágyszerűen lehajtott szőke fejével oly ékesszólóan tudott hallgatni, hogy Derecskey Kamilló váltig erősíté, mikép ő a vidék legszellemdúsabb hölgye.

Szelényi István ellenkező véleményen volt. Miután néhányszor hasztalanul igyekezett a fiatal leánynyal hosszabb társalgásba ereszkedni, kegyetlenül gunyolódott felesége új barátnője fölött. Azt állította, hogy Mária úgy van vele, mint Staělné azzal a siketnéával, kit egy ünnepély alkalmával melléje ültettek s kiről ebéd után úgy vélekedett a bőbeszédű irónő — hogy rendkívül szellemes ember!

— Maga barbár! — pattogott Mária a saját csacskaságára irányzott csapást, barátnője miatti felháborodásában, fel sem véve. — Egy ilyen angyalról azt mondani, hogy siketnéma!

— Hisz nem a füle és szája siketnémák, hanem az esze az — felelé Szelényi — s ez mellesleg mondva semmit sem von le angyságából. Régi dolog, hogy az együgyűké a mennyország, — folytatá felesége arczát megcsipkedve, ki boszúsán kezére ütött.

Ha Szelényi azonban ma az uton látta volna Lizát, milyen élénkséggel kérdezi ki Máriát a holnapi társaságra nézve és milyen jóizüen élvezi a fiatal asszony talpraesett, élczes válaszait, mégis némi kételye támadt volna eszének siketnémásága fölött. Liza jókat kaczagott, főkép Náthánffy Móriczon.

— De azért valahogy ne gondold, hogy nem disztngvált külsejü ember — folytatá Mária. — Olyan korrekt gentleman, mint akár Derecskey Oszkár. És aztán nemcsak kitünő képviselő, ki a budgetviták alatt felette okosan — hallgat, de nagy Mæcenás is, mi nem csekély érdeme. Szörnyen fel szokott ő fogni az olyan művészeken, kiknek már nincs szükségük reá.

— Gonosz vagy Mária. Úgy látszik, nem szeretted Náthánffyt.

— Még az kellene, hogy szeressem! Utálom a dölyf és alázatosság azon furcsa vegyülékét, melynek titkát tán csak ez a rosszul megkeresztelt nábob bírja.

— Jó, hogy ezt Althausen bácsi nem hallja. Majd adna neked, Mária.

— Althausen bácsi sem szereti Náthánffyt. Még pedig természetesen nem azért nem szereti, mert

zsidó volt, hanem azért, mert a rápazarolt keresztvíz daczára még ma is olyan szemita, a minőknek az antiszemiták szidják a szemitákat.

— S hogy jön az mégis, hogy gróf Dortmund Béla olyan jól van vele! Csak a minap hallottam, hogy mindig együtt vannak, pedig azt mondják, hogy Dortmund a leggőgösebb mágnások egyike.

— Dortmundnak szüksége van Náthánffyra, ő rangirozta. Azután egy megyebeliek, sőt közel szomszédok. Náthánffynak nem kevesebb, mint negyvenezer forintjába került Dortmund tavalyi megválasztatása. De az meg is hálálta ezt az áldozatkészséget, még pedig fényesen. Azóta tegezódik Náthánffyval.

— Negyvenezer forint egy tegezésért! Gróf Dortmund drágán tartja ezt a szócskát. Nem gondolod, Mária, hogy Georgine és Blanche olcsóbban adnák?

Mária boszúsan fintoritá el arczát. Neki is rosszul esett, hogy a Derecskey leányok következetesen «kisasszonyozták» Lizát, de ez utóbbinak nevében sokkal büszkébb volt, mintsem hogy bosszúságát elárulta volna előttük.

— Hát Elepi Muncsi ki? — kérdé Liza rövid szünet mulva.

— Elepi Muncsi ugyanaz, ami Derecskey Kamilló és még néhány tuczat hasonló modorú uracs, kiket pompásan össze lehetne egymással tévesztteni. Különben gróf, kinek uradalmi a «trente et quarante» birodalmában fekszenek. Szóval a kaszinó-

flóra azon osztályához tartozik, mit Pista oly találóan «Dudva casinoensis»-nek nevezett el.

Ezen utóbbit malicziát Liza tán nem is értette. Eleget társalgott ugyan Derecskeyékkal és Máriával, hogy megbarátkozzék azon sajátos, olykor oly rejtett értelmű nyelvezettel, mit a «nagyvilági esprit tájszólásának» lehetne nevezni, de a puritán Árokháza ugyancsak nem volt annak teljes elsajátítására alkalmas hely. S minek is sajátította volna el? Szegénysége és függő helyzete kizárták azt a valószínűséget, hogy ezen tudománynak valaha igazi hasznát vehesse. Sőt Althausenné, bár nagyon jó volt hozzá, kérlelhetlen józanságában soha egyetlenegy alkalmat sem mulasztott el, melyen lelkére köthette, mikép szegény és árva leány létére csak igen szerény igényekkel nézhet a jövő elé. S Liza tudta, hogy ez nem lehet máskép. Annak idejében maga a sors volt az ellen, hogy jóltevőnője ama tündér keresztanyákhoz váljék hasonlónvá, kik hamupipókékből királynőket csinálnak.

XX.

Másnap reggel a vadásztársaság teljes számban találkozott a Szelényi-ház tágas udvarán. Liza és Alice a kis kastély egy erkélyéről nézték a «Meet»-et míg az erkély alatt lézengő Elepi Muncsi és Derecskey Kamilló, ki nem fogytak a sajnálkozásból, hogy Liza nem vehet részt az agarászatban. Náthánffy Móricz ezalatt, azon elvéhez hiven, hogy egy érett koru comtesse (ha ugyan teljesen be van fogadva a szoczetásba) többet ér egy ifjú polgárleánynál, feléje se nézett az erkélynek, hanem kizárólagosan csak Blanchenak szentelte magát, ki lóháton még mindig gyönyörű jelenség volt. Az idő a két szép grófleánnyal annyiban nagylelkűen bánt el, a mennyiben természetüket inkább fejlesztette, mint lapította, mi mindenesetre hozzájárult frisseségök megőrzéséhez. A nők ugyan műértő megvetéssel nyilatkoztak ezen fejlettségről, mely főképp Blanchenál majdnem a túlságba csapott át, de a profán férfiak, kiknek a medici-i Vénus hiába hirdeti évszázadok óta azon tökélyt, mely a bájak mérséklésében rejlik, nagyon kedvesnek találták ezen — a párisi füzóvállnak hála — a derék karcúságát ki nem záró teltséget.

Blanche különben be nem érte Náthánffy hódolatával, a tábornoknak is minduntalan ő vele kellett foglalkoznia, bár nyilvánvaló volt, hogy az erkély nagy vonzerőt gyakorol Mária elegáns alakú nagybátyjára, ki még Dortmund Béla, a tökéletes gavallér ezen mintaképe mellett sem vesztett előkelőségéből.

— Alice poltron — kiáltott fel gróf Szentendrey Károly a leánykákhoz — de fogadni menék, hogy Liza kisasszony egy pár leczke után úgy lovagolna, mint a parancsolat.

— És azután mit csinálnék ezzel a tudományyal? — mosolygott Liza. — Nincs lovam.

— Tessék válogatni Liza kisasszony — vágott közbe Szelényi István, egy udvarias kézmozdulattal. — Egész istállóm rendelkezésére áll.

Szelény ura hófehér lován, most inkább mint valaha hasonlított Artus király mondakörének valamely óriás hőséhez. A mint a fiatal leány lenézett reá és tekintete a hatalmas vállakhoz és széles, tompa fehérségű nyakhoz tapadt, mit a hátrahajtott gallér szabadon hagyott, sajátságos, csaknem az önkívületig menő szédülés fogta el, mely arra kényszeríté, hogy a falhoz támaszkodják. De azért el nem sápadt, sőt érezte, mint szökik arczába a forró, áruló vér.

— Mily kegyetlenül tréfál — mondá bizonytalan hangon, szeméit Szelényiről elkapva. — Hisz ön tudja legjobban, hogy Elza néni soha sem engedné meg, hogy lovagoljak.

— De azt csak meg nem tilthatja, hogy leg-

alább egyszer lássam lóháton — makacskodott a tábornok, ki a tündöklő pír, mely a fiatal leány arczát előzönlé, az indítványa fölötti örömnök tulajdonítá. — Holnap reggel meglássuk, amazoknak termett-e vagy sem?

— Gróf Szentendrey! — kiáltott most Blanche, már vagy negyedszer e reggelen, és midőn a tábornok engedelmesen melléje termett: — Mielőtt új amazonokat nevelne — mondá legédesebb mosolyával — lásson kissé a régiekhez is. Nem tudom nyergemnek mi baja?

Blanche ma nem találta helyét a nyeregben s minduntalan segítségét vette igénybe a tábornoknak, kinek vagy a kengyelvason kellett valamit igazítania, vagy a kantárszárát lazítania.

Gondos vizsgálat után a tábornok éppen azon véleményének adott kifejezést, hogy Blanche grófné nyerge tökéletesen rendén van, midőn a ház felől egy éles nőhang újból nevéen szólítá.

— Figaro qui, Figaro qua, — nevetett Szentendrey, a nyitott ablak felé fordulva, melyből egy félreccsapott csipkefőköts, ószhajú nőfej hajolt ki, óriási regáliával szájában.

— Csak azt akartam mondani tábornok — jegyzé meg ezen feltűnő jelenség — hogy magára bízom a leányokat, főkép Blanchet, ki nagyon vakmerő.

A tábornok katonásan köszönve hajtotta meg magát a nyeregben.

— Nagyba veszem e megtisztelő bizalmat, grófné. Csakhogy nem hiszem, mikép eleget tehessek fel-

adatomnak, ha egyszer Náthánffy nemes tüze magával ragadja Blanche grófnét is.

És gróf Szentendrey jól tettetett aggodalommal mutatott Náthánffyra, kinek alacsony, szikár alakja azzal a hősies elszántsággal ülte meg a lovat, mely elárulta, hogy a «haute finance» ezen kimagasló kitünősége éppen nem tartozik a centaurok nemzetségéhez.

Náthánffy szokása szerint kedélyesen elmosolyodott. Ez volt az ő rendes válasza, nemcsak az ilyen ártatlan tréfákra, de a legkegyetlenebb élczekre is, melyeknek olykor czéltáblául szolgált ezen körben, hová pénze kegyelméből betolakodott.

E perczben Mária megjelenése végre jelt adott az indulásra. A társaság párosan sorakozva, lassan vonult ki, végig a széles úton, mialatt Derecskeyné feje is eltűnt az ablakból és Alice, édes anyját csengetni hallva, befutott a szobába. Csak Liza maradt még az erkélyen s mosolyogva intett majd a tábornoknak, majd Derecskey Kamillónak, kik, a míg csak lehetett, visszafordultak a nyeregben és egy-egy bohó tréfát röpstettek a fiatal leány felé.

Jókedvük azonban csak addig fogott Lizán, míg közel voltak hozzá. Alig távoztak oly messzire, hogy évődéseiket nem folytathatták, midőn a fiatal leány arca egészen elsötétült, míg hosszan, merőn, makacs kitartással tekintett a lovasok után. Nem bírta megválni e fényes nagyvilági képtől, mely arczkifejezése után ítélve, éppen nem szolgált örömére. Azok, kik Liza angyalai gyermekded-

ségeért, ártatlan szerénységeért rajongtak, ugyan-
csak megdöbbenek volna a sóvár, szenvedélyes
vágyódás fölött, mely most, hogy egyedül volt, oly
ékesszólón beszélt szép, színtelen arczából és azt
évekkel öregebbnek, érettebbnek tünteté fel. A nagy
szemekben lázadó elégedetlenség égett, finom orr-
czimpái remegtek, mint egy nemes paripáéi, me-
lyet akarata ellenére veszteg tart a lovas gyakor-
lott keze és összeszorított biboros ajkai, mintha
erőnek erejével fojtották volna vissza azt a türel-
metlen, követelő kérdést: Így lesz-e ez mindig?
Mindig csak messziről, az árnyékból kell-e néz-
nem, mint élik át mások ragyogó napfényben az
életet?

Így állt ott még soká. Összekulcsolt kezekkel,
Szelényi István fehér lovát és vállas alakját mo-
hón követve szemeivel, míg végre az egész fényes,
lármás karavánt, mint valami délibábot, elnyelte a
messze róna.

Ekkor lassan megfordult és a szobába lépett.
A vak asszony éppen harmoniumához ült és kezei
halk, zengzetes hangokat csaltak ki a hangszer-
ből, míg Alice bájos, finom fejét csipkemunkájára
hajtván, az erkélyajtó mellett telepedett le. A szoba
levegője nehéz volt a rózsa- és vanília-illattól,
mely a nyitott ajtókon és ablakokon beszűrődött
és Liza érezte, hogy rosszul lesz, ha itt kell ma-
radnia.

— Nem jössz-e át egy kicsit velem, Alice? —
kérdé, hogy kevésbé udvariatlan színben tüntesse
fel gyors távozását.

A fiatal leány derült mosolylyal emelte reá özszezeit és édes anyjára mutatott. — Most nem, Liza — felelé, a mint azt rendesen tenni szokta, ha bármire felszólították, mi Ilma bárónétól el-távolította volna. — Majd később, ha ráérek, át-megyek egy pillanatra.

— Bár én is itt maradhatnék, oly békés, oly csendes itt nálatok! — tört ki Lizából, kiben e perczben azon gyors átváltozások egyike ment végbe, melyeken nem bírt uralkodni. Épp oly szenvedélyes, oktalan irigység fogta el Alice-al szemben, ki kolostori magányában, folytonos ön-feláldozás mellett meg tudta óvni lelke derűjét, mint a minővel az imént Mária vagy Blanche után tekintett. Öt perczzel előbb sajnálta, hogy nem herczegnő, e pillanatban akár apáczaruhát öltött volna.

— Hát maradj itt, gyere, ülj le mellém — fe-lelé Alice nyájasan.

— Nem lehet, képzelheted, hogy nem csak szép szemeim kedvéért jött értem tegnap Mária. Dol-gom van odaát.

— Annál jobb. Így hamarább telik az idő, míg a vadászok hazakerülnek.

— Igazad van — mosolygott Liza, kinek arca ismét megszokott szelíd kifejezését viselte.

Midőn átment, hogy rendeleteit kiadja a nagy ebédre, s Mária meghagyása szerint a vendégek szobáit végig járja és végre a terített asztalt és a szalonokat virágokkal ékesítse, miben mindig nagy ügyességet és izlést fejtett ki, e megszokott

foglalkozásokat még unalmasabbaknak találta, mint máskor. S rossz kedve nem javult, midőn öltözködésre került a sor. Alig bírta magát rászánni, hogy felvegye a házias szabású fehér voile-ruhácskát, mely fényüzésének netovábbját képezte és arczát égő pír borítá azon visszaemlékezésre, milyen szemtelenül műértő pillantással nézett végig rajta Náthánffy. Legszívesebben lábai alá tiporta volna azt a stíl nélkül szabott, éktelen rongyot, melyről Derecskey Kamilló hiába jegyezte meg a minap, hogy úgy néz ki benne nővérei mellett, mint egy istennő két divatbáb között. Mit is nyomott Derecskey Kamilló véleménye? Szakasztott annyit, mint erszénye, azaz — semmit.

De az élénk meglepetés, mely láttára Dortmund Béla arczán tükröződött, midőn ebéd előtt a szalonba lépett, némileg visszaadta önbizalmát. Ha csúf, olcsó ruhája nem is állt neki jól, mindenestre ő állhatott jól a ruhájának, mert különben ez a nagy fontosságú grófi pözna, melyen a feltűnően magas keményített gallértól fogva egész a bámulatos simaságú czipőig minden feszes volt, nem engedte volna kifejezéstelen halszemeit ily elismerő fényben felragyogni.

Hogy Dortmund azért még sem közeledett hozzá, azt nem vehette rossz néven. A gróf nem tüntetett ki senkit, s épp oly hidegen udvarias hanglejtéssel beszélt Máriával vagy Georginne-el, mint akár Derecskeynével. Ha ugyan beszélt a Sphinxszerű, ünnepélyes hallgatagsága ebéd alatt, mint valami láthatatlan teher nehezült a napi haj-

szától már úgyis lankadt társaságra és lehetetlenné tette a kedélyességet.

— Ha ez az ólommadár annak idejében olyan nyomást fog gyakorolni a pénzpiacra, mint ma mi reánk — suttogott Tarday Vincze Blanche-nak — gratulálok a börzének.

A gróf tudniillik jövődöbeli pénzügyminiszter-ternek volt kiszemelve, s mindenki azt találta, hogy Jelenffy jól választott, midőn Dortmundnál állapodott meg. Tisztakezű ember volt és a mellett leggonoszabb ellenségei sem foghatták rá, hogy valaha valami vállalkozó eszmén kapták volna. Legfeljebb nevét adta oda mások vállalataihoz, ha azok ugyanolyan kezességet nyújthattak, mint Náthánffy.

— Nem volna-e jobb, ha valami geniális financier alkalmazna Jelenffy? — kérde Mária kétkedőleg, midőn először szó volt Dortmundról.

Szelényi szörnyűködve emelte éghez szemeit.

— Ugyan hova gondol, Mária! Minden geniális financierban van valami a hazardjátékosból, mihez persze semmi közünk, ha az illető a saját vagyonát koozkáztatja. De egy ország pénzügyeit nem lehet ily könnyelmű kezekre bízni!

Mária gyanakvó pillantással nézett férjére. Olyan eset volt ez, melyben még ő sem tudott tisztába jönni a felől, Szelényi komolyan beszél-e vagy sem, annál kevésbbé, mivel kedélyesen nyílt arckifejezéséből nem lehetett kiokosodni. Hisz épen ezen zavartalan kedélyesség volt legbiztosabb álarcza és vértje, és Mária most nem először tapasztalta annak teljes hozzáférhetetlenségét.

Annyira azonban mégis ismerte férjét, hogy modorából következtetve tudja, mikép a mostani összejövetelnek fontos céljai lehetnek. Szelényi a megtestesült bonhomia volt Náthánffyval szemben, ki láthatólag hízott a hatalmas ember bizalmas szivélyességétől. Kellemes izgatottságában egy csomó százéves adomát és ugyanannyi felmelegített élczet eresztett világnak, úgy hogy Tarday utoljára azon, persze csak Blanche fülébe koczkáztatott, kérdésre fakadt: — Vajjon melyik «bric-à-brac» boltban fedezte föl Náthánffy ezen nagyérdekű régiségeket?

A Blanche másik oldalán ülő tábornok a gyöngéd figyelem mintaképe volt. Már napközben is lelkiismeretesen teljesítette Derecskeyné megbízását, úgyannyira, hogy a Szentendrey Károly gróf előéletét és szokásait nem ismerő naiv szemlélő valóban azt hihette, hogy komoly szándékkal udvarol a szép grófleánynak. De Blanche maga erről épen nem volt biztos. Tudta, hogy szomszédját annak idejében leányos mamák «az angolná»-nak keresztelték el, azon szemfényvesztő ügyesség miatt, melylyel kezeikből ki tudta magát származtatni éppen akkor, mikor azt hitték, hogy a legszorosabban tartják. S ezen tudat még akkor sem engedte volna meg reményeinek teljes felvirulását, ha nem veszi észre, Szentendrey milyen gyakran felejtí szemeit Liza harmatos arczán.

Alig keltek fel az ebédttől és vonultak a biliárd-szobába, midőn a tábornok maga is szemei után indult, Blanchet egy szemrehányó pillantással

Náthánffynak engedve át. Gróf Szentendrey olyan virtuozitással tudott a nőkkel bánni, hogy még olyankor is hizelgett hiúságuknak, ha ott hagyta őket. Mindig röptében használta fel a legalkalmasabb perozet, melyben áldozatuknak tüntethette fel magát, ki hidegségük vagy hűtlenségük fölötti keservében, kénytelen másutt vigasztalást keresni.

— Jöjjön Liza kisasszony, játszunk egy partthet — mondá a fiatal lányhoz lépve, miután Georgine és Szelényi egy játszmat befejeztek, mely természetesen az előbbinek teljes vereségével végződött. Szelényi úgy billiárdozott, a hogy mindent tett, azaz mint Georgine állítá: «istenien!»

Liza, ki lélekvesztett elmerültségben követte a játzók minden mozdulatát, szomorú mosolylyal rázta szép fejét.

— Még ma sem tudok hozzá. Mióta multkor először játzottunk, nem nyúltam billiárdhoz; Elza néni nem szereti az efajta időtöltést.

— Már megint Elza néni! Még elhitesi velem, hogy Elza báróné valóságos zsarnok.

— Elza néni nem zsarnok — felelé Liza szelíden. — Nagyon is igaza van, ha minden nagyvilági mulatságtól visszatart. Nem a magamféle szegény árva leányoknak valók az élet zajosabb örömei, nekünk csak kötelességünk teljesítésével szabad gondolnunk.

A tábornokon ismét erőt vett az a sajátóságos érzés, mely mindig megszállta, valahányszor Liza ily komoly, megadásteljes hangon beszélt vele. Szinte szégyelte fényes állását és nagy vagyonát

ezen tündöklő szépséggel, ezen érintetlen tisztasággal és fönséggel szemben, mely oly angyali megnyugvással tűrt minden nélkülözést. Nemes, rajongó, lovagias szíve fellázadt a sors kegyetlen igazságtalansága ellen, mit szenvedélyesen óhajtott volna jóvátenni.

— Csak legalább tíz évvel volnék fiatalabb, tudom, mit tennék — mormogá.

— Mit mond? — kérdé Liza.

— Semmit, Liza kisasszony. Lehetetlent kívántam.

— Hát ez önnel is megtörténik? — kérdé a fiatal leány, fátyolozott tekintettel nézve arczába.

— Gróf Szentendrey, mama a tarokkhoz kéreti, csak önre várnak — szólt közbe e perczben Georgine, ki Blanche egy pillantására az elébb eltűnt a billiárd-szobából és csak most tért oda vissza. Lizát egy tekintetre se méltatta. Mindkét comtesse, ha csak tehette, levegőnek nézte a szép leányt.

A tábornok e félbeszakasztás fölötti dühében a Tisza fenekére kívánta Georginet, Derecskeynét és a tarokkot, mely jámbor óhajának természetesen nem adhatott hangosan kifejezést. Akarva, nem akarva, ott kellett hagynia Lizát, mert csak nem tehette magát nevetségessé azzal, hogy a fiatal leánynyal való társalgása miatt megtagadja Derecskeyné kérelmét. Miért is volt olyan meg gondolatlan és tudva, hogy Tarday nem tarokkzik, miért hozta ki csupán Elepi Muncsit? Azt is tudta, hogy Derecskey Kamilló soha sem játszik

édes anyjával, de kétségbeesésében azon ürügy alatt, hogy feje fáj, mégis megkísérelte ez utóbbinak besorozását.

— A világért se, Károly bácsi! — kiáltá a Tardayval billiárdozó Kamilló. — A gyermeki szeretet össze nem fér a tarokkal. Ha vesztek, fizetnem kell, ha nyerek, nem kapok semmit. Ezt el nem birják financoziám.

Így hát Blanche megnyugtatóására a tábornok hajnalig be volt fogva, mert Derecskey grófné reggeli 3—4 óra előtt soha sem hagyott fel a játékkal. Óráról-órára fáradhatlan kitartással keverte a kártyát és szítta regáliáit, úgy, hogy a sűrű füst utoljára mint valami alvilági felleg vette körül az érdekes csoportot. S a szegény tábornok hiába szeretett volna e fellegből szabadulni. Lizától egészen eltekintve, már azért sem talált örömet a Derecskeynével való játékban, mert az éppen nem tudott a kellő egykedvűséggel veszteni, sőt finomabb érzékű társait rendszeren azon érzéssel töltötte el, mintha a szerencsétlen aszszonyt kifosztanák.

Mint a legtöbb ember, ki jövedelmén felül költséget és ennek folytán mindig pénzszükében van, a grófné leirhatatlan «Schmutzerei»-okat követett el, mely szokását a tarokon kívül is gyakorolta. Derecskeyné félrekapott fejkötői és foltos ruhái daczára, melyekről többnyire néhány gomb is hiányzott, tökéletes nagydáma volt, azon egyszerű keresetlenséggel modorában, mely a születés és állás kifogástalanságának öntudatából ered. Senki

nem hordta uszályát előkelőbb méltósággal, ült asztalának élén több kellemmel és fogadott előzőkenyebb tapintattal, mint Derecskeyné. Ez azonban legkevésbé sem akadályozta abban, hogy a környék minden városának minden boltjában s a főváros valamennyi előkelőbb üzletében adós ne maradjon, s hébe-korba kisebb-nagyobb összegeket kölcsön ne kérjen ismerőseitől.

— Ha mamának volnék, nem kártyáznám. Nézze, hogy felizgatja minden veszteség, — mondá Blanche Náthánffyhoz, kit becsalt a kártyázókhoz.

— Hölgyek ritkán vesztenek kellő hidegvérrel, mi természetes. Nincsenek hozzászokva, — felelé Náthánffy udvariasan, bár ajka önkénytelenül megvető mosolyra huzódott. Ő, ha ugyan kártyázott, nagy úri nyugalommal tudott veszteni s pénz dolgában tökéletes gentlemannek bizonyult. A Dortmund-féle eset nem volt az egyedüli, mely nagylelkűségéről tanuskodott s ha a mellett mérsékelni tudta nemes ösztöneit és ott, a hol kellett, bölcs takarékossgot fejtett ki, az csak dicséretére vált. Így például saját fivérének nem adott volna kölcsön száz forintot kamat nélkül, s ha ezzel a végbukástól menthette volna meg.

Míg Blanche, Náthánffyval oldala mellett, a tábornokkal kaczerkódott, Liza Mária mögé egy dos-à-dos-ra ült és látszólagos figyelemmel hallgatta az élénk és érdekes vitatkozást, mely Szeleányi, Althausen, Dortmund és Derecskey főispán között folyt. Egészen Mária mögé az árnyékba vonulva, tökéletes mozdulatlanságával rendkívüli

érdeket tanusított a társalgás iránt. Pedig azt se tudta, mit beszélnek. Kezére hajtott fejjel, szemeit olykor erősen lezárva, olyan kéjjel, mely szívét örült dobogásra készíté, szitta magába Szelényi hangjának érczes zengzetét. Nem követte szavainak folyamát, nem kereste azoknak értelmét, csak e hangot hallgatta, mely mint valami csábító, igézetes zene, ringatta lelkét olyan álmokba, miket nem lett volna szabad álmodnia.

XXI.

A következő délelőttöt Szelény megtekintésére szánta a társaság egy része. Kivált Dortmund és Náthánffy, mint felvidékiek, nagy érdekekkel jártak be házigazdájukkal és annak jószágigazgatójával e nagy alföldi birtokot, mely már évekkal ezelőtt, Elza báróné gondos vezetése alatt mintagazdasággá fejlődött.

Az urak előre mentek és a hölgyek, Liza kivételével, később csatlakozván hozzájuk, Blanche, nagy bosszúságára csak ekkor vette észre, hogy a tábornok hiányzik körükből. Pedig mielőtt szokása ellenére, e napfényben való sétára határozta volna magát, szobájának ablakából saját szemével győződött meg arról, hogy Szentendrey csakugyan elment a többiekkel. Hová lehetett? Tán visszament, hogy édes anyjával és Elepi Muncsival, kik kártyához fogtak, folytassa a tegnapi tarokkot? Vagy Lizát követte a kis kastélyba? Nem akarta magát az utána való kérdezősködéssel kompromittálni, pedig bátran megtehetette volna. Mária azonnal keresztül látott rajta, a mint észrevette, mily révedező, kereső tekintettel néz körül s arca mily csalódott kifejezést ölt.

A fiatal asszony, ki felette jól mulatott Blanche hódító hadjáratán nagybátyja ellen, s ki adósa is volt néhány Lizára irányzott kiméletlen vágásért, nem birt elnyomni egy kis malicziát.

— Igazán kíváncsi vagyok — mondá Georgine-hoz — hogy fog sikerülni a mai lovaglóléczke. Fogadni mernék, hogy Károly bácsi csak azért ment vissza, hogy Lizát lovagoltassa.

Blanche elpirult a bosszúságtól.

— Ugyan hova gondolsz, Mária! Meg vagyok győződve, hogy a tábornok rég megfeledkezett arról, ez a Vetter kisasszony tud-e lovagolni vagy sem.

— Nem tudom, Károly bácsi nagyon kedveli «ezt a Vetter kisasszonyt» — nevetett Mária férje mellé szökve, a mint észrevette, hogy Náthánffy Blanche felé közeledik.

Mária csak Blanchet akarta boszantani, de történetesen igazat mondott. A tábornok, miután egy ideig az urakkal sétált, visszament és látogatást tett a kis kastélyban, hol Lizával és Alice-szal évődve, még Vanderbiltnét is úgy felvillanyozta, hogy a bárónő kijelenté, mikép rég nem töltött ily kellemes délelőttöt.

— S most, Liza kisasszony — mondá Szentendrey felállva — nem tágtok. Elhatároztam, hogy ma lesz első lovagló leczkénk s a mit egyszer elhatároztam, annak meg kell történnie.

Liza tréfás komolysággal rázta fejét.

— Kell? Nem tartozom az ezredéhez, tábornok úr.

A valódi hivatottság biztosságával ülte meg a lovat.

— Hát gondolja, hogy ahhoz tartozik, legalább ez egyszer, a kedvemért — kért a tábornok, a fiatal leány karjára téve kezét.

Liza könnyedén elpirult és lesütötte szemeit.

— Ne bántsa a kis leányt. Tán fél lóra ülni — szólt közbe Vanderbiltné.

— Fél! É szóra Liza felugrott, azon csengetyű csilingeléséhez hasonló, üde kaczagással, mit oly ritkán lehetett tőle hallani. — Én és félni! Azonnal rajtam lesz Mária egy lovaglóruhája, ha ugyan beleférek? — folytatá kétkedően.

Alice vizsga tekintettel nézett végig rajta.

— Nem hiszem, hisz legalább egy araszszal vagy magasabb Máriánál.

— Majd meglássuk, mindenesetre megpróbálom. Ön pedig tábornok úr, addig oly jó lesz, úgy-e, és lovat választ nekem. De nem túlszélidet — tevé hozzá ajkait daczosan felbigyesztve.

Alig telt bele félóra, midőn Liza, Mária egy lovagló-ruhájában, mely igaz kissé rövid és kissé bő volt, de azért semmit sem rontott páratlan természetén, fehér fátylas kis pörge kalappal fején, egy barna félvéren ült, mit a tábornok óvatosan vezetett az udvaron fel-alá.

A fiatal leány máris a valódi hivatottság biztosságával ülte meg a lovat, úgy hogy tanfőjének egyelőre nagyon kevés mondani és mutatni valója maradt. Derecskey Kamilló el is árasztotta istállónyelven fogalmazott rajongó dicséretekkel és Elepi Muncsi, ki Alice tapsainak zajára ott hagyta imádott pikétjét, ünnepélyes komolysággal kijelentette, hogy

megérdemelné, hogy czirkusz-lovarnővé váljék. Mi pedig Elepi Muncsi szemeiben nagy dicsőség volt.

Blanche rossz sorsa úgy hozta magával, hogy éppen most térjen vissza a társasággal sétájáról. Az első dolog mi szemébe ötlött, a mint az udvarba lépett, Liza volt, lóháton, a tábornokkal oldala mellett. A férfiak ajkairól a bámulat egy önkénytelen kiáltása rebhent el, midőn feltűnt előttük ez a kápráztató jelenség, a délczeg természettel, mely így lóháton még jobban érvényesült, a sajátos büszke fejtartással s a színtelen, s mégis oly ragyogó bőrrrel, a vörösded, aranyfényes fűrtök keretében. Még Náthánffy is orrára tette csiptetőjét és úgy tekintett Lizán végig, mint valami különösen szép portékán, mit e perczben meg kellene becsülnie.

— Szép teremtés, igazi race! — mondá Blanchehoz, olyan hangon, mintha egy árúczikkról mondana véleményét.

— Race! Egy bukott vaskereskedőnek a lánya!

— Jót állhat származásáról? — felelé Náthánffy cinikus szemtelenséggel.

Mária ezalatt Lizához lépett és megveregette a ló nyakát. — Brávó Liza! — mondá a legőszintébb elragadtatással szép arczán. — Úgy ülöd meg a lovat, mint egy Walkyr.

A fiatal leány elpirult, de nem a dicséretre. Szeme épp e pillanatban találkozott Szelényi tekintetével, mely inkább gúnyt fejezett ki, mint bámulatot. Szelényi ki nem állhatta, ha egy nő bármi módon igyekezett feltűnővé válni.

Liza lehajlott a tábornokhoz és mintha egyszerre egyensúlyt veszített volna, egy ösztönszerű mozdulattal csaknem nyaka köré fűzte karját.

— Segítsen leszállni — susogá. — Restellem, hogy úgy néznek.

A tábornok ez érintésre tetőtől-talpig megrázkódott. Kellemetes, bódító melegség futotta át. Meglepetten nézett fel a leánykára, kinek kipirult, ártatlan arca azonban meghazudtolta mozdulatának önkénytelen bensőségét.

Liza alig állt ismét a saját lábán, midőn a férfiak körülfogták és bókokkal halmozták el, melyeket piruló szerénykedéssel fogadott.

Ezt a perczet használta fel Blanche, hogy a tábornokhoz lépjen.

— Ugyan Szentendrey — mondá suttogva és mégis olyan tiszta kiejtéssel, hogy Lizának minden szót érteni kellett, — hogy ronthatja így ezt a fiatal leányt? Nem gondolta meg, hogy oly dolgokra csinál neki kedvet, minőket az ilyen állású nők csak egy úton szerezhhetnek meg maguknak?

— Blanche! — vágott szavába ijedten Kamilló, ki mellette állt.

De a tábornok kipróbált tapintata megfelelt a helyzetnek.

— Igaza van Blanche grófné — felelé fejét rázva. — Liza kisasszonynak valami nagy parthiet kellene csinálnia, a mi mindenesetre nehéz lesz. Kevés embert ismerek, ki ilyen kincsre érdemes volna.

— Milyen szerény! — vágott vissza Blanche, ki dühében elvetette a sulykot.

A tábornok elhalványult s most már csakugyan elvesztette önuralmát. Szerencsére segítségére jött Mária, ki minden szót hallott s közbeszólásával hirtelen véget vetett a társalgásnak.

— Nem találják hölgyeim és uraim, hogy jó lesz kissé visszavonulni? Szörnyen meleg lett, — kiáltá a fiatal asszony, karját Lizáéba fűzve.

Néhány percz mulva szétoszlott a társaság. Kiki szobájába vonult pihenni és átöltözni, de a tábornok még észrevette, Liza nedves, szelíd szemei mily hálás pillantással keresik az övéit.

Villásreggeli után a szalonban gyűltek össze és a tábornoknak, ki nem mert Lizához közeledni és csak lopva nézett reá, megesett a szíve a fiatal leány szomorú hallgatóságán. Villásreggeli alatt nem egy finoman leplezett, de azért érzékenyen lealázó megjegyzéssel illette Blanche és mindannyiszor Mária vágott vissza. A szegény gyermeknek nem voltak fegyverei az ilyen támadásokkal szemben.

Liza végre felállt, a legközelebbi asztalról egy könyvet vett fel és kiment a parkba. Jól látta, hogy a tábornok figyelemmel kíséri minden mozdulatát és azt is tudta, hogy ismeri kedvenc helyét, egy terebélyes hárs alatt elterülő mohos padot, a kis kastély közelében. Annál boszúsabb lett, midőn a várt szikár, őszszakállú alak helyett Derecskey Kamillót látta közeledni, kivel sokkal kevesebbet törődött, mintsem hogy észrevette volna, mikép az tán még mohóbban, és jóval kevésbé titkolt érdekekkel lesi mozdulatait, mint a tábornok.

Derecskey Kamilló igazán szerelmes volt Lizába,

azaz szerette, a mennyire ily felületes természetek szeretni képesek. Ha esetleg jómódu ember, egy perczig sem haboz és elveszi Lizát. Így azonban csak távolról udvarolt neki, mert, hogy igazságosak legyünk, soha egy tiszteletlen gondolattal nem illette a fiatal leányt. A Derecskey-féle rouék nem oly rosszak, mint a minőknek az előitélet, de főkép a regényirodalom festi őket, s a ki e faj természetrajzát tanulmányozni akarná, jól tenné, ha nem olvasna regényeket. A legtöbb regényíró valóságos szörnyeteget csinál a rouéból, kinek szerintök napi eledele a mások feleségeinek becsülete és ártatlan leánykák erénye. Pedig átlag de-hogy van ez így. A roué ott szerzi az örömeiket, a hol kínálkoznak és ott hajhászsa azokat, a hol nyílt teret talál e sportra — de — s most egy nagyot mondok! — ha van valami, a mi előtt titokban, szíve mélyén meghajol, nem kevesebb áhítattal, mint a hívő egy csodatevő szentkép előtt — az a tiszta nő, a tisztességes asszony. S még ennél is többet mondok. Nincs prudebb ember a rouénál ott, hol oly nőről van szó, ki tiszteletét bírja; nincs szigorúbb ember a rouénál testvéreivel, barátjával, feleségével szemben.

Derecskey Kamilló nem sokat ért. A példa, melyet otthon maga előtt látott, csakis azon fellelt életmódra buzdíthatta, mit a világban folytattott, modora pedig a modern udvariatlanság mintaképe volt. S ma délben mégis sokért nem adta volna, ha Lizát Náthánffy szemtelen pillantásai és Blanche leplezett sértései ellen oltalmazhatja.

Ha előbb kényszerülten hallgatott, most minden áron meg kellett mondania a fiatal leánynak, milyen hű, áldozatkész baráttal bír benne.

Liza olyan szórakozottsággal hallgatta, mit Derecskey szomorúságnak vett.

— Istenem! — kiáltá végre őszinte kétségbeeséssel — csak gazdag ember volnék!

— Miért? — kérde a fiatal leány elég együgyűen. Tulajdonképen gépiesen felelt. Egész figyelmé a várakozásé volt. Feszülten hallgatódzott és minden neszben közeledő léptek zaját vélte felismerni.

— Miért? Még kérdi? Hát azért, hogy elvehessem. Liza — mondá kitörő bensőséggel, a fiatal leány kezeit megragadva — mondja, csak egyszer mondja, hogy megtudna szeretni, ha nem volnék ily nyomorult, földhöz ragadt koldus és elvehetném! . . .

E perczben Liza, Derecskey határtalan megdöbbenésére, a sértett önérzet és büszkeség elutasító kifejezésével arczán felugrott és kezeit kiragadta az övéiből.

— Menjen, azonnal menjen! — kiáltá egy parancsoló kézmozdulattal, melynek Derecskey ijedtében önkéntelenül engedelmeskedett. Mi lelte Lizát? Hisz azzal, a mit mondott, egy szentet sem sértett volna meg. E gondolatra visszafordult.

— De Liza kisasszony — kezdé szemrehányó hangon . . . azonban nem folytatta. A tábornokot vette észre, ki gyors léptekkel közeledett a kis kastély felől. Most persze nem maradt egyéb

hátra, mint a megugrás. Egy harmadik személy jelenlétében csak ki nem magyarázhatta magát Lizával, kinek elutasító magatartása különben méltán feltűnhetett a tábournoknak is. Derecskey e kellemetlen helyzetben nem tehetett egyebet, mint hogy a közeledőt a pokol legfenekére kívánva, újra sarkon forduljon és távozzék.

— Mi történt, megbántották?! — kiáltá Szentendrey, midőn a padhoz érve, Lizát még mindig sötét méltatlankodással arczán, görcsösen összekulcsolt kezekkel találta.

A fiatal leány tagadólag intett fejével, míg egy fáradt, bártortalan mozdulattal visszahanyatlott a padra. Nem felelt. De arczának megkövesült komorsága lassanként engedni kezdett, míg szemei könnyekkel teltek meg. Liza elragadóan szép volt, hogyha sirt és a tábournoknak e búbájos, mozdulatlan arcz láttára, melyen a könny mint megannyi átlátszó, csillogó gyöngy gördült végig, önkénytelenül eszébe jutott Paolo Veronese híres sirtó Magdolnája Velence San Sebastiano templomának «Keresztrefeszítés»-én. S mint egykor Paolo Veronese, úgy ő is elfeledte, hogy az igazi fájdalom nem sirt olyan szépen, hogy a kín görse eltorzítja a legbájosabb arczot és a maga saját, félreismerhetlen bélyegét nyomja a legszebb vonásokra. Szíve nagyot dobbant ijedtében.

— Az istenért szóljon, beszéljen! — kiáltá magánkivül, a leánykához lehajolva.

— Mit mondjak? Nem bántott senki — viszonzá Liza végre látható erőlködéssel. — Hisz engem

nem lehet megbántani. Hisz az ilyen elhagyatott, szerencsétlen árvának nincsen önérzete, büszksége . . .

A tábornok e szavakra fejét veszté. Egy percig sem jutott eszébe, hogy Liza se nem elhagyatott, se nem szerencsétlen s hogy Árokházán úgy bánnak vele, mint egy kedves, szeretett gyermekkel. Azt sem gondolta meg, hogy Althausenék sohasem túrnék, hogy bárki tiszteletlen szándékkal közeledjék Lizához. Általában semmit se gondolt meg. Egész erővel tört ki rajta ama végzetes és az ő korában főképp gyógyíthatlan szembaj, mely mindent csak is úgy és olyan színben láttatott vele, a mint azt Liza akarta.

— Utána megyek és megleckéztetem a nyomorultat! — kiáltá, egy lépést téve a ház felé.

Liza felugrott és megragadta karját.

— Ne menjen — mondá összerezzenve és most már igazi felindulástól remegő hangon. Azután a fához támaszkodva, mintha nem bírna a lábán állni, s halkán suttogá:

— Mit mondanának? Milyen jognál fogva védelmezne ön — engem?

— Milyen jognál fogva? . . . Liza, ha nem volnék ily öreg és tündöklő ifjuságára oly egészen méltatlan, lábaihoz tenném le magamat és mindenemet, hogy e jogot megszerezsem!

Sajátságos véletlen! Tíz perczcel előbb egy másik ily bizonytalan módon elöadott vallomást kellett meghallgatnia. Egy koldus és egy aggasztán! Liza fel szeretett volna kaczagni, élesen,

gúnyosan, ama délczeg, szép alakra gondolva, melylyel álmaiban annyiszor egyesült, holott az örökre el volt számára veszve.

A lelkéből kitörő keserőség azonban nem buzogott fel egész arca felszínéig. E féltett kincset vele született éberséggel már most is lehetőleg meg tudta óvni a szív romboló befolyása ellen. És ezzel birtokában volt ama csodatévő szernek, mely némely nőnek hervadhatlan ifjúságot biztosít.

Előbb mozdulatlanul, a tábornok szavai által mintegy megbűvölve állt ottan, majd egy lépést tett előre, míg még mindig könyben úszó szemei egész odaadással keresték az övét.

— Hát ön öreg? — kérdé halkán, kimondhatatlan szelidséggel. — Én soha sem vettem észre. Öreg-e a jóság, a szívnemesség, a lovagiasság, mindaz mi egy férfit értékesé, szeretetreméltóvá tesz? Ha méltatlanságról van szó, én, csakis én lehetek méltatlan . . .

A tábornok nem engedte tovább szólni. Halott-halványan, azon mély szenvedélytől megragadva, melyet az élet delén túl lévő férfiak kétszeres erővel éreznek, fogta meg kezét.

— Ne tréfáljon — mondá izgalomtól elfojtott hangon. — Lehetséges volna! . . . Képes volna ifju életét az én agg koromhoz lánczolni?

— Miért nem? — susogá Liza lehajolva és a kezét megcsókolva, mely az övét tartotta.

A következő perczben már a tábornok karjai közt volt, ki szinte vallásos áhitattal érinté ajkai-
val a fiatal leány homlokát.

— Nem fogod megbánni a mit tettél — mondá ünnepélyes bensőséggel. — Nem urad leszek, hanem szolgád. Teljesíteni fogom minden vágyadat, meg foglak óvni minden bánattól. Egész életem ezentúl annak lesz szentelve, hogy boldoggá tegyelek!

A tábornok nem vehette észre a keserű mosolyt, mely utolsó szavaira Liza arczán átozikázott. E bájos arcz keblére volt hajtva és csak nagy sokára, halkán, félősen dadogott hálaszavak után, emelkedett fel hozzá szelid, kérő kifejezéssel.

— Ha boldoggá akar tenni, — mondá bensőséggel — kezdje azzal, hogy nem vonja kérdőre Kamilló grófot. Reggeli után volt, nyilván nem tudta, mit beszél s tán én is Blanche túsúrásaitól lettem túlérzékeny. Most, hogy nyugodt és boldog vagyok, egészen más színen látom a dolgokat.

— Igazán boldog? Nem sajnálja magát tőlem? Liza édesen nevetett.

— Már most sajnáljam? — mondá enyelegve; azután komolyabban hozzátevé: — De igazán, ígérje meg, hogy rá se néz Kamilló grófra. Az összeszólalkozásból baj lehet és én nem akarok magáért rettegni.

A tábornok összevonta szemöldeit. Nem szíveszen engedett Lizának, bár be kellett ismernie, hogy igaza van. Egy miatta történt affaire mindenestre ártott volna a fiatal leánynak, ki, mint az ő arája, ezentúl úgyis minden e fajta udvarláson fölül állt.

Megígérte tehát Lizának, hogy tartózkodni fog a Derecskeyvel való összekocczzanástól. Azután elhatározták, hogy Liza rosszullét ürügye alatt azonnal fogat és hazamegy Árokházára. Ősz szakállának öntudatában, a tábornok ösztönszerűen vonakodott attól, hogy eljegyzésüket a Szelényben összegyült idegenekkel rögtön tudassák, kiknek távozása aznap estére volt kitűzve. Ezen még át kellett esnie, de másnap kora reggelre Árokházára igérkezett, hogy Liza kezét formászerint megkérje keresztanyjától.

Gróf Szentendrey Károly váratlan eljegyzése nagy feltűnést keltett, még pedig nemcsak a megyében, hol Derecskeyék hónapok óta Blanche leendő jegyesének színében tüntették fel a tábornokot, de az országban szerteszét. Főrangú körökben soká nem beszéltek másról, mint ezen szörnyű mesallianceról, mely a menyasszony és vőlegény közti korkülönbséget tekintve, a maga nevetséges oldalával is bírt. Hogy ez utóbbit mohón kizsákmányolták, az magától értetődik, hisz a szalónokban a csúfolkodás úgyis szellemesség számba megy, sőt azt majdnem épp oly sikeresen helyettesíti, mint az emberszólás.

Filoména grófné ez idő alatt valóságos vértanúságot szenvedett s családja szegényét annyira szívére vette, hogy az elkeseredés első perczében elhatározta, mikép Bécsbe költözik. Sok mindenféle szabadelvű kihágásra tartotta képesnek fivérét, de soha sem hitte volna, hogy elveinek lazaságában ennyire mehessen. Ezt meg is mondta Máriának — mert a tábornokkal nem beszélt és azt is kijelentette, hogy jegyesét nem akarja látni.

Mária csak úgy sugárzott az örömtől és ha tar-

tózkodott is attól, hogy Fili grófnénak egyenesen szemébe nevessen, mi különösen jól esett volna neki, megérteté vele, hogy szerinte nagybátyja nem cselekedhetett volna okosabbat. Mi pedig a kivándorlást illeti, arra semmi szükség nincs, miután Károly bácsi egyelőre nem szándékszik Lizát a szoczietésnek bemutatni.

Úgyis volt. A jegyesek elhatározták, hogy a tábornok beadja lemondását, azután, már a gyász miatt is, egész csendben tartják meg az esküvőt és hosszabb időzésre külföldre mennek. Liza elragadó igénytelenségében ugyan falusi magányról és elvonultságról ábrándozott — (természetesen csak fennhangon), de Szentendrey soha sem szeretete a falusi életet és különben is kijelentette, hogy kincsét nem szándékozik elásni. Liza eleget nélkülözött. Hadd ismerje és szeresse meg a világot, melynek dűszére teremtette a jó sors, mely utoljára még az ilyen istentől elrugaszkodott agglényeken is megkönyörül.

— Igaza van Károly bácsi — mondá Mária helyeslőleg. — Legjobb, ha egy-két évre eltűnnek a láthatárról és Fili néniék ráérnek szörnyű vétségéhez hozzászokni. Aztán Lizának szüksége is van egy kis szalon-tapasztalatra, mit külföldön könnyebben szerezhet meg, mint itthon, hol minden lépését megnehezítenék. Szegényke olyan félénk és szerény, hogy gyakran aggódom a fölött, hogy fog majd egykor Károly bácsi termeiben a kellő hidegvérrel fogadni.

— Bíz reám! — nevetett a tábornok kedé-

lyesen. — Egy év alatt olyan nagydámát faragok Lizából, hogy még Filit is meglepem vele. És aztán ott leszesz te. Te fogod támogatni és ha egyszer teljes öntudatára jut annak, hogy egy bizonyos büszke magatartásu, önérzetes kis grófnénak nagynénje, megjön az ő aplomb-ja is, ne félj!

A Mária részéről való támogatásban már most sem volt hiány. Barátnői között nem egy lelkes pártfogónót toborzott nagybátyja kifogásolt jegyesének s Althausenné helyett, ki éppen akkor gyengélkedett, ő tette meg a mátkapárral a néhány szükséges látogatást a környéken, mi Lizának kitüntető fogadtatást biztosított. Ő békítette ki Derecskey Kamillóval is, ki teljes ártatlanságának tudatában meggyónt Máriának. Mária a Blanche üldözéseinek tulajdonította Liza érthetetlen magaviseletét. Nem volt csoda, ha Liza akkor délután túlizgatott volt és Kamilló ezt beismerte. De egészben véve a fiatal asszony mégis csak könnyebben lélegzett fel, midőn az új párt a határon túl, biztos távolságban tudta azon mérges nyilaktól, melyeket Blanche meg nem szűnt utána röpíteni.

Szentendreyék az első telet Nizzában és Rómában, a nyarat Baden-Badenben és Trouvilleban töltötték. Mindenütt a legkellemesebben éltek, mivel a tábornok nemcsak mint menekült, de később is sokat időzött külföldön és annyi ismeretseget kötött, hogy bárhova mentek, sehol sem érezték magukat egészen idegeneknek. Szentendrey egy régiebb, fájdalom, már kiháló félben lévő nemzedék azon boldog tagjaihoz tartozott, kik utolsó

perozóig szeretik a társaságot és az embereket. Ő meg nem unt és meg nem vetett senkit. Jósága türelmessé, szerénysége elnézővé tette. A világ tükre, melytől e forrongó új korszak emberei oly gyakran fordulnak el undorral, mert benne belső meghasonlottságuk kiábrándító mását látják, ez öreg idealistának csupán saját szívnemességét tükrözte vissza. És mert mindenre mentséget talált, még a bűnt se látta olyan feketének, mint ifjabb kortársai. Liza férje valóban csak éveire volt öreg, frissesség és élvezetképeség tekintetében a legifjabbakkal kiállta a versenyt.

Hogy egy ilyen ember oldala mellől Liza csak kellemes dolgokat írhatott Máriának, az magától értetődik. Máriát azonban meglepte az a száraz higgadtság, melylyel a fiatal asszony élvezeteiről számot adott és azon lakonizmus, melylyel mindent megítélt, a mit látott. Leveleiben nyomát sem fedezte fel a félnék, szerény leánykának, kit Árokházán megkedvelt. Soraiból egy igen öntudatos, önérzetes hölgyecske beszélt, ki bámulatos hidegvérrel említette: mily kitűnően mulatott hol egy koronás fővel, hol egy híres államférfiival, hol egy még híresebb íróval vagy festővel. Mindent úgy vett, mintha magától értetődne s soha életében nem forgott volna más társaságban.

Szentendreyék épen nem készültek haza. Sőt az örvendetes családi esemény, mely Liza társadalmi sikereit egy időre félbeszakasztotta, nem mint tervezve volt Budapesten, hanem Párisban ment végbe, melynek megtekintésére rándultak át

Trouvilleből és hol oly jól találták magukat, hogy télire ott telepedtek le.

Mária könyvelt szemekkel nyujtotta oda iróasztala mellett ülő férjének a sürgönyt, melyben a tábornok diadalmasan jelentette, hogy Máriának egészséges kis keresztleánya született. A fiatal asszony boldog életének egyetlen árnya eddigi gyermektelenségük volt és ha jó, tiszta szívéhez nem is fért az irigység, a mai örömhír mégis csak némi keserűséget tartalmazott számára.

Szelényi kitünő jókedvében volt. Nemrég Dortmund helyébe lépett, pénzügyminiszter lett s mivel e méltóságot nem tekintette egyébnek, mint első lépésnek a kormányelnökségre, kétszeres súlyt fektetett rá. Most szemei gyorsan futották át a sürgönyt, azután nejjére nézett és kezét mosolyogva tette egy nagy csomagra, az új, előnyös vám szerződés aktáira, mit ő vitt keresztül.

— Ez meg a mi legifjabb gyermekünk — mondá tréfásan és az asszonykát magához vonva, gyöngéden csókolta le könyeit.

De mi köze egy női szívnek, még ha az a legokosabb asszony keblében dobogna is, a vám szerződésekhez?

Mária kinevelte magát arra, hogy férjével együtt szeresse annak hatalmát és dicsőségét; legyőzte magát annyira, hogy még házasságuk első évében sem féltette vetélytársától — a nagyravágyástól; elérte azt, hogy férjének nemcsak felesége, de meghitt barátja is lett. És mindamellert voltak percei, midőn szenvedélyes vágy fogta el, egy

iczi-piczi gyámoltalan lény után, melynek szívében az övé volna az első hely, az a drága első hely, mit, mint lassanként felfedezte, Szelényi István szívében tán mindenkorra — Szelényi István foglalt el.

Férje gyöngéd csókjai alatt Mária mégis elszégyelte magát percznyi elégedetlensége miatt. Ha képes volt így érezni, alighanem érdemetlen volt arra, hogy egy ilyen ember felesége legyen.

E gondolatra a régi kedves derüvel arczán emelte fel fejét és szólni akart, midőn a komornyik egy nagy, hivatalos külsejű levéllel lépett be, mit urának nyújtott át.

Szelényi lassan, figyelmesen átolvasta a levelet, majd kelletlenül fordult az ajtó mellett várakozó komornyikhoz.

— Nincs válasz — mondá röviden s midőn a szolga eltűnt, a levéllel kezében elmélyedve kezdett fel-alá járni, mintha Mária jelenlétéről teljesen megfeledkezett volna.

Egyszerre aztán megállt előtte.

— Dortmund irt Mándoky Szilárd érdekében. Szeretné, ha valami hivatalba neveztetném ki. S én már jóformán meg is ígértem.

— Lehetetlen! Dortmund engem is felkért, hogy protegáljam nálad Mándokyt. De én persze hallani sem akartam róla. Hisz olyan dolgokat követett el, hogy alig lehet vele kezét fogni. S ha még nagy tehetség volna, de úgy tudom, hogy nem az.

— Több annál — hasznavehető ember. Eszményképe minden kezdeményezésre képtelen, kényel-

metes eszköznek. Dicső multjának minden egyes kiválóbb pontját srófnak lehet felhasználni, melynek segélyével tetszés szerint kezelhető.

Mária nagy szemeket meresztett férjére.

— Mi szükség nektek az e fajta eszközökre? Nem emlékszel, mennyire leszóltad miattok Jelenffy elődjét még ama bizonyos, nevezetes beszéded alkalmával is? — és Mária «ama bizonyos nevezetes beszéd» emlékére édesen elmosolyodott.

Szelényi kelletlenül elnevette magát.

— Te naiv kis asszony! Hát még ma sem tudod, milyen különbség van a között, hogy beszél az ember mint ellenzék és hogy cselekszik, mint hatalom.

— Ne félj, sejtem — felelé Mária kissé szárazon. — De a mit most tenni akarsz, mégis csak csunya dolog. Hogy Dortmund, a milyen tisztességes ember, felfogott Mándokyn, azt értem; Mándoky régebben nagy szolgálatokat tett neki, s tán hálából sem hisz el felőle mindent, a mit beszélnek. De téged nem kötelezett le soha s még ha tette volna is, nem alkalmazhatnál ilyen becsületvesztett embert. Vannak bizonyos erkölcsi elvek, melyeket szem előtt tartani nemcsak erény, de a te helyzetekben talán szükség és bölcsesség is.

— Igazán? Próbálj csak manapság finyáskodni, mikor úgyis oly kevés a hasznavehető ember — felelé Szelényi, ismét fel alá járva. Azután egyenesen maga elé tekintve, mintegy magánbeszédben folytatá: — És aztán tulajdonképen mi is az az erkölcs? Chamäleon, melynek egyetlen-egy színé-

ben sem bizhatik az ember. Gyilkolni erkölcsatlenség, bűn, de egyszersmind hősiesség, ha egy pár diplomata határozata folytán és tömeges mérszárlás alakjában eszközöltetik. Zsebbevalót lopni bűn, de egy országot «bekebelezni», ha van rá elég katonánk és ágyúnk, dicsőség. S kérdezz bármilyen szocialistát vagy kommunistát, az ő fogalmuk szerint nem vagyunk-e mindnyájan zsványok? Mi pedig a vallás által protegált erényeket illeti — végzé egy megvető kézmozdulattal — azokról beszélni sem érdemes. A mit a katekizmus megtilt, azt megengedi a korán s ha nincs olyan vallás-tan, mely az asszonyoknak is hasonló dolgokat engedne meg, mint ez utóbbi férfiaknak, ez a hiány korántsem erkölcsi, hanem inkább nemzetgazdászati okoknak róható fel, melyek a törvényhozókat és vallásalapítókat befolyásolták.

Mária egyetlen egyszer sem szakítá félbe férjét. Zsöllyéjében hátradőlve, karját feje alá téve hallgatta ezt a sajátságos monologot, mit Szelényi ez egyszer a gúnyorosság legcsekélyebb vegyülete nélkül adott elő. Nyilván önmagát akarta olyasmire rábeszélni, mire tulajdonképen nem volt semmi kedve.

Végre újra megállt felesége előtt. Feltűnt neki, hogy az nem felel.

— Miért nem beszélsz? Alszol talán — kérdé Szelényi türelmetlenül, Máriához lehajolva.

Mária főlegyenesedett és kezeit ölébe kulcsolva, nézett férjére. Az asszonyka kissé halvány volt.

— Mit feleljek? Van eszem, hogy Szelényi

Istvánnal ne vitatkozzam. Különben egész — pardon, édes Pistám, de kissé elcsépeelt speeched arra czélt, hogy Mándoky kineveztetését nem előttem, hanem önmagad előtt kimentsed. Ám nevezd ki, ha csakugyan hitvallásod, hogy az erkölcsi érték merő illuzió.

— Hitvallásom! Ki beszélt itt hitvallásról? Egyszerűen tényeket konstatáltam.

— Igen, a szofisták szemüvegével orrodon.

Szelényi elmosolyodott. Felesége észjárásában volt bizonyos talpraesett józanság, mit legkáprázatóbb paradoxonjával sem bírt megvesztegetni. Milyen veszedelmes ellenzéki képviselő válhatott volna belőle, ha történetesen nem ilyen ennivaló kis feleségnek teremti az úristen!

Valami ehhez hasonlót mondott is, midőn Máriát átkarolva, megcsipkedte arczát. És ezen foglalkozás közben habozásból eredt egész rossz kedve elmúlt.

— Így hát Mándoky nem nevezzük ki, még pedig azért nem, mert soha sem nyert erénydíjat, úgy-e? — mondá kis vártatva gúnyosan. — Engedelmeddel azonban ezt az okot el nem mondom Dortmundnak, mert kinevetne.

De ezzel aztán Mária legkevésbé sem törődött. Lelkiismerete meg volt nyugtatva. Egy kis tapintattal elterelte férjét egy olyan dologról, mely a kormánynak épen nem vált volna becsületére és mindenesetre víz lett volna az ellenzék malmára, mely úgysis folytonosan azt hajtotta: hogy a mostani kormány csak olyan kétértelmű eszközökkel dolgozik, mint az előbbeni.

XXIII.

Liza kis leánya már vagy három éves volt, midőn Szentendreyék végre hazakerültek. A tábornok, ki rég megunta a kóborlást, ismét rendezett, szabályos foglalatosság után vágyott. Nem akart ugyan többé államszolgálatot vállalni, de ismét a hadseregbe kívánt belépni. Ennyi egészséggel és erővel szégyennek tartotta volna a nyugalomba vonulást. A kis Elzi is megsínylette a folytonos hely- és levegőváltozást, melylyel csak Liza nem bírta elteni. Párisból Cannesba mentek és Cannes után még két-három világfürdőt látogattak meg. Ekkor érkezett Mária egy levele azon hírrrel, hogy az őszi lóversenyek ez egyszer kivételképen fényeseknek ígérkeznek, a nagy termény- és lókiállítás miatt, mely már szeptemberben nyílt meg és az előkelő világ egy részét Budapestre vonja.

— Kedvesem, nem volna jó, ha ezt az alkalmat felhasználnók arra, hogy otthon is kissé meghonosuljunk? — kérdé a tábornok tréfásan. — Így fesztelenebbül ismerkedhetel meg a társasággal, mintha az idény alatt mutattatod be magadat. És talán a kicsinek is jó lesz, ha végre állandóan letelepszünk — folytatá halkabban.

A tábornok teljes boldog vaksága daczára mégis észrevette, hogy Liza nem törődik gyermekökkel. Csakhogy ő, ki tudvalevőleg mindenre mentséget talált, ez esetben természetesen még a szokottnál is elnézőbb volt.

— Maga is olyan gyermek még — mondogatta magában — hogy az anyai érzés nem fejlődhetett ki nála egész teljében. Majd megjön az idővel, ha jelleme megéri és a felelősség érzete is felébred benne.

A tábornok a szép asszony minden tettét ilyen szempontból szokta megítélni.

— Milyen rendkívüli, ösztönszerű műzléssel bírsz — mondá őszinte bámulattal, midőn pesti palotájában először látta együtt azon műkincseket, melyeket Liza fáradhatlan kitartással vásárolt össze Rómában és Párisban. Pedig Liza dehogy birt műzléssel. Nem is tudta mi az az objektív szépérvék s a művészet, mint művészet, csukott könyv volt előtte. Ő csak a saját szépségét értékelte és azzal olyan bálványimádást űzött, hogy csupán oly dolgokat talált méltóknak e szépség környezésére, melyek megállapított műbecsük következtében, közönséges, azaz szegényebb sorsú halandók számára hozzáférhetlenek voltak. Neki okvetlenül Medicis Katalin korából való ágyban kellett hálnia, olyan tükör előtt fésülködnie, mely Gustave Doré rajza szerint készült és azon mesés értékű aranymedenczében mosakodnia, mely egykor Pompadour marquise hálósobáját díszítette. A toillettere nézve hasonló irányt követett. Worth és Laferrière vol-

tak szállítói és míg Mária például beérte a bécsi Utzllal, Liza séta- és sportöltözeteit a kétakkora árakkal dolgozó angol Redferntől hozatta.

— Olyan kedve telik az effélékben, mint a gyermeknek a játékban — mondá a tábornok, midőn Mária egyszer külön eljött, hogy a külföldről hozott szép dolgokat — a Szentendrey-muzeumot — a hogy nevezni kezdték, megtekintse.

— Kissé elkényeztetett gyermek — nevetett Mária, Lizát átkarolva. — Hisz egész kis vagyont halmoztatok össze csecsebecsékből.

— De hiszen ez egyszer s mindenkorra történt — szólt közbe élénken a tábornok, ki Mária szavaiban némi kritikát vélt észrevenni Liza költekezésére nézve. — Most, hogy berendezkedtünk, úgylis vége a költségnek.

De Mária esze már ezalatt másutt járt. Ót az egész Szentendrey-palotában kis keresztleánya érdekelte legjobban és azt kellett most Lizának behozatnia, bár a szép mama nyilván unta a gyermeket és ruháját féltve, azt még karjára sem akarta venni. Az egész idő alatt, míg a baba benn volt, alig figyelt kedves gagyogására, hanem folytonosan csak az utolsó lóversenyről és a reá következő theaestélyről beszélt, mit Mária csak azért rendezett, hogy Lizát néhány ismerősének bemutassa.

— Szívtelen volna? — kérdé magától Mária, mialatt e látogatásból hazafelé robogott. — De nem, hisz mindig oly kedvesnek, ragaszkodónak ismertem és erre nézve engem illetőleg legalább, nem látok benne változást. Vagy Károly bácsinak

volna igaza és fiatal arra, hogy gyermekét igazán szerethesse? Fiatal! Huszonnégy éves. Én sem vagyok sokkal idősebb és a kis Elzi nem is az én gyermekem. De midőn ma kövér kis karjait nyakam köré fűzte és piczi ajkát az enyémhez szorította, olyan érzés fogott el, mely semmi más érzéshez nem hasonlítható, — és Mária arczán egy csillogó könnycsepp gördült végig, mit gyorsan, csaknem szégyenkezve letörült.

Mária egyáltalában nem győzte csodálni a bámulatos átalakulást, mely Lizával végbement. Ma már ő tanulhatott volna aplomb-ot ettől a nyugodt, előkelő asszonytól, kinek öntudatos, királynői modora még csak nem is emlékeztetett ama szende leánykáéra, ki Althausenné karosszéke mellett térdelni szokott. Valóban csak ő iránta maradt a régi. Mindenben kedvében járt, teljesen alárendelte magát neki és csak akkor látszott igazán boldognak, ha körében lehetett. Hogy mindez nem személyének, hanem társadalmi állásának, a népszerű, ünnepest miniszter nejének szólhatna — egyetlenegyszer sem jutott Mária eszébe.

Liza a társaságban általános tetszést aratott. Nemcsak Mária támogatása, de saját ügyessége folytán is az idény beálltáig már olyan állást szerzett magának, hogy Filoména, midőn az év végén megérkezett, a legjobb akarattal sem talált rajta mit szégyelni. A férfiakat meghódította különyszerű, kápráztató szépségével, a nőket azon tartózkodó közönnyel, melylyel e hódolatot fogadta. Magaviselete eleinte a számító művészet netovábbja volt.

Soha sem jelent meg nyilvánosan máskép, mint férje karján; társaságban következetesen a garde-dames-ok közé húzta meg magát, a páholyban pedig úgy ült Mária mellett, mintha kőből volna. Pedig épen színházban, aranyszín fűrtöktől környezett tiszta, nemes arczéle, sajátos fejtartása, nyakának elragadó hajlása és azon eredeti, bizarr és mégis mindig feddhetetlen izlés, melylyel öltözködött, a közönség folytonos bámulatának tárgyát képezte.

— Csak azt szeretném tudni, hogy ez raffinirt kaczérság-e vagy igazi hidegség? — kérdé Elepi Muncsi, látcsövét lebocsájtva, mit egy este állhatatosan Lizára szegezve tartott, a nélkül, hogy a szép, színtelen arcz odaát jelét adta volna annak, hogy észreveszi, mikép néhány tuozat látcsőnek célpontját képezi.

— Alkalmasint mind a kettő — felelé herczeg Simbinsky Fedor ásítva. — Az egyik ki nem zárja a másikat. Egy szenvedélyes asszony soha sem lehet oly következetesen kaczer, mint egy ilyen jégcsap.

Szelényi István, ki szintén ott volt a páholyban, felállt és kiment. Megunta a két rouét hallgatni, ki tulajdonképen csak saját kételyeinek adott hangosan kifejezést. Liza határozottan nyugtalanította. Volt valami kihívó a túlságba vitt tartózkodásban, mit rokonságuk daczára ő vele is fitogtatott, holott ugyancsak nem járt utána, sőt mióta oly sokat volt Máriával, ritkábban kísérte el nejét, mint rendszeren. Minek volt hát ez a visszautasító gög, ez a

nyilvánvaló védekezés egy olyan ostrom ellen, melynek lehetőségét csakis e váratlan védelmi készülétek juttatták eszébe? A fiatal asszony szokásos hallgatagsága is, mit leánykorában ostobaságnak nézett, megváltozott modora mellett most úgy hatott reá, mint valami ingerlő titkolódzás, melynek nyitját minden áron ki kellene puhatolnia. Már azon csaknem brutális kívánságon kapta magát: bár megfoghatná és megrázhatná, hogy lássa, mint lángol fel e márványarcz, mint lobbannak haragra e nagy, nyugodt szemek, mint rezzen össze ez a ruganyos, hajlékony alak, a hogy érintésétől már egyszer összerezzen.

Szentendreyék megérkezésének napján volt és estefelé hozzájuk hajtattott Máriaért, ki már reggel Lizához sietett. Még ma is élénken maga előtt látta a fehér plüszpongyolába burkolt nyulánk alakot, a mint Mária mellől felállt, midőn belépett. Eljött, hogy a régi ismerőst, a kedves kis falusi leánykát üdvözölje, kivel Árokházán oly közönyös jóakarattal szokott elbánni és szemben találta magát egy meglepő, idegenszerű jelenséggel, egy búbájos szép asszonynyal, ki félcsukott, álmatag szemekkel néz reá és egy olyan mozdulattal nyujt neki kezét, mintha ezáltal valami különös kegyben részesítené.

Őt egykönnyen meg nem lepte semmi, de ez egyszer olyan zavarba jött, hogy Mária és a tábornok elkaczagták magukat.

— Rá nem ismeresz az asszonykára, ugy-e kegyelmes úr? — kiáltott ez utóbbi kedélyesen. — De azért csak rajta, csókold meg a tante-odat.

Midőn azonban hamar visszanyert hidegvérrel fel akarta használni a tábornok engedélyét, Liza olyan ellenszenvvel határos ijedelemmel rettent vissza ölelésétől, hogy rögtön letett a kísérletről és azt nem is ismételte többé.

De mi tagadás benne? Azt a jelenetet nem bírta elfelejteni. Liza azóta igazán érdekelte és bármikor szeme elé került — annyira még nem jutott, hogy távollétében is foglalkozzék vele vagy hogy társaságát keresse, — tekintetét le nem bírta róla venni.

— Tudod miről beszéltek odaát, Liza? — kérdé most feleségéhez belépve és Liza mögé a páholy padjára dőlve, míg Mária a franczia és török konzulokkal beszélgetett, kik pár perczozel előbb jöttek.

— Valami érdekeset?

— Reád nézve mindenesetre érdekeset, a menyenyiben rólad beszéltek — felelé Szelényi, míg a fiatal asszony kezéből kivette a legyezőt és önmagát kezdte vele legyezni.

Liza közönyösen vállat vont.

— Csalódot, ez az a théma, mely legkevésbbé érdekel. Rég meguntam.

Szelényi elnevette magát.

— Korán volna, szép tante! Hisz még jóformán rá sem értél Szentendrey Lizával megismerkedni. Fogadni mernék, hogy magad sem tudod, hidegségből vagy kaczérságból vagy olyan szörnyen megközelíthetetlen. Ezt a kérdést legyezgették odaát.

A fiatal asszony lassan fordítá hátra fejét és

egyenesen a beszélő arczába nézett. Az ilyen ritkán történt meg vele páholyban.

— Hát te mit gondolsz?

— Én azt gondolom, hogy egyikből sem. *Le baril de poudre a peur de l'étincelle. Voilà tout.*

Liza megvetően elmosolyodott és ez alkalommal Szelényinek újból feltűnt, milyen ingerlő szája van. Kissé vastag, biboros, élveteg ajkába, mint valami pompás érett gyümölcsbe bele szeretett volna harapni az ember, ha a kevélyen lehúzott szájszélek folyton le nem hűtik ezt a merész kívánságot.

— Tömegesen, úgylátszik, tudsz az emberekkel bánni Pista — felelé kis vártatva — de részletben nyomorult emberismerő vagy. Először nem vagyok lőportartó, másodsor soha életemben nem féltém.

— Még akkor sem, mikor meg akartalak ölelni? — és Szelényi, ki ezuttal először czélt az ama különös jelenetre Liza megérkezésének napján, azon ürügy alatt, hogy visszaadja a legyezőt, előre hajolt, úgy hogy fürtös feje a fiatal asszony fedetlen fehér karjához surlódott.

Ösztönszerűen, meggondolás nélkül beszélt és cselekedett, azon erős inger által indíttatva, mit Liza közelléte mindenkor felidézett benne.

A szép asszony ez érintésre alig észrevehetően összerezszent, azután még feszesebben egyenesedett fel, míg merőn a szinpadra nézve, arczélét ismét egész tökélyében engedte át a közönség bámulatának.

— Nem szeretem az efajta bizalmaskodást — felelé czélzatosan. — Soha sem szerettem, közönségesnek találom.

Ezt rövid, szakadozott mondatokban vetette oda, igazság szerint azért, mert alig bírt beszélni a szívdobogástól és mégis olyan hanglejtéssel, mely Szelényit mint egy arczulcsapás érte.

A férfi szemei haragosan lángoltak fel, de a következő perczben már nagyon nyugodtan nézett szép rokonára. Egy ideig nem felelt, mi nyilván nyugtalanította Lizát, mert bár úgy tett, mintha egész elmerültséggel hallgatná Raoul ömlengéseit a színpadon, orozimpái idegesen mozogtak, míg arczát lassankint rózsás pír özönlé el.

Egyszerre aztán Szelényi újra előre hajolt.

— Tudod-e Liza, hogy igazad van — mondá hanyagon. — Egy öcs, a ki megöleli tanteját, mert utoljára az egésznek nincs más jelentősége, csakugyan nagyon közönséges dolog. Nem is foglak vele untatni. Olyan öcs leszek, ki meg nem ölel tanteját. Ezennel ünnepélyes fogadást teszek, hogy soha életemben meg nem foglak csókolni, hacsak —

— Hacsak? — kérdé a fiatal asszony leplezetlen kíváncsisággal és szoborszerepéről annyira megfeledkezve, hogy hátat fordított a színháznak.

— Hacsak magad nem kérsz fel reá! — felelé Szelényi nevetve, míg felállt, hogy az Elepivel belépő Simbinszkynek átadja helyét.

— Már mész? — kérdé Mária csalódottan — azt reméltem, hogy velünk töltöd az estét.

— Nem lehet — felelé Szelényi, óráját ki-

húzva. — Dortmunddal van rendez-vous-m a szabad-
elvű pártkörben. Teára sem fogok hazajöhetni.

Liza ajkába harapott. Szelényi tudta, hogy ma
színház után Máriához igérkezett s a fiatal asszony
nem találta épen hizelgőnek magára nézve, hogy
kedvéért egy félórával sem készül előbb haza.
Nem csoda tehát, ha kegyetlen rossz kedvvel fo-
gadta az urakat, kiknek lelki nyugalma azonban
ezáltal legkevésbé sem zavarta meg. Mindkettő
igazi világi létére, az irányában tanúsított közönyt
és hidegséget általánosságban fogta fel. Megadás-
sal tűrtek mindent, azon megnyugtató hitben, hogy
a szép asszony, ha ő velők nem szeretetreméltó,
bizonyára nem is tud szeretetreméltó lenni.

Midőn aztán a tábornok, ki whistjét ugyan nem
áldozta fel a Huggenottákért, de azért hűségesen
eljött, hogy a hölgyeket hazakisérje, belépett és
Liza Simbinsky nyujtott karját ignorálva, tüntetően
fogódzkodott férjébe, a két férfi mosolyogva össze-
nézett.

— A tábornok vagy igaz gyöngyöt talált, vagy
ez az asszonyka a legtökéletesebb női Macchiavell,
melylyel valaha találkoztam — jegyzé meg Sim-
binszky éneklő szláv francziaságával, midőn Szent-
endreyék fogatja elrobogott és ő Elepivel bér-
kocsijába szállt.

— Süsd meg! — dörmögött Elepi Muncsi nyuj-
tózkodva. — Nekem csak az olyan gyöngy kell,
mely megvehető vagy könnyen ellopható. Az ilyen
gonddal őrzött családi ékszerek után nem töröm
magamat.

Az orosz holt, fénytelen szemeiben pislogó láng villant fel.

— De hisz mondom, hogy magam sem tudom, mit gondoljak felőle. Mintha túlozná az érintetlenséget, mintha a tiszteletreméltó Methuzsálemtől fogva, kinek felesége, mindnyájunkat lóvá tenne.

— Az bizony nem lehetetlen.

— Mindenesetre csak ő végette megyek el holnap a vén pergamens estélyére — folytatá Simbinszky, vékony lábszárait, melyeken csak úgy fityegett a nadrág, az átelleni ülésre felrakva. — Ha ő nincs, egy országért se tenném be a lábamat abba az unalomfészekbe.

XXIV.

Az egyéniség, kit Simbinszky herczeg sajátos udvariasságával «vén pergamens»-nek keresztelt el, Filoména grófné volt, kinek ez idei első nagy estélyére robogott másnap a sok fényes fogat az Andrássy-út felé. Filoména grófné termei azon hírből álltak, hogy még zsöllyéik is ásítanak, óráik pedig nem ütnek, hanem hortyognak. Mindazáltal mégis mindenki törte magát meghívói után, mert Filoména grófné estélyein ott nem lenni annyi volt, mint bevallani, hogy «az ember nem tartozik a «crème de la crème»-hez, az arisztokráczia ama dupla kivonatához, melynek tagjai nemcsak a góthai zseb-Pantheonban díszlenek, de még azon más, beavatatlannok előtt felette titokszerű tulajdonságokkal is bírnak, melyek állást biztosítanak a szocietásban.

Filoména szentelt küszöbét át nem lépték sem mágnásnőkké vált polgárleányok vagy színésznők, sem ama nagy fényt kifejtő s befolyásos hivatalt viselő kétes hírvű házaspárok, minők manapság minden főváros szalonjaiban megfordulnak, sem pedig faluról ujonnan beköltözött szerény jövedelmű fő-rangu családok, még ha ez utóbbiak rokonai vol-

tak is. A legtöbb, a mit e fajta rokonaiért megtett, az volt, hogy meghívót szerzett nekik az udvarhoz.

— Menjenek el az udvari bálba — mondá boszusan. — Olyan dicsőséget látnak abban, ha ott lehetnek, hogy semmibe sem veszik, ha magamhoz nem hívom őket. Így legalább megszabadulok tőlük.

De saját fivérének nejével, ki még hozzá Szentendrey Károlyné, azaz egy általánosan kedvelt egyéniség neje volt, nem bánhatott így el, annál kevésbbé, miután ezen általa annyira kifogásolt hölgyecskét a mult télen párisi legitimista körökben kitüntető szivélyességgel fogadták. S így egyszerre csak megváltozott Liza irányában és legmelegebb pártolójának sorába lépett.

— Ce cher Charles — mondogatta egy idő óta — mindig szörnyen hóbortos volt, mit házasságával is bebizonyított. De ezzel aztán szerencsésen járt. Sógornóm a világ legbájosabb teremtese és a mellett a megtestesült distinkció, a megközelíthetlen feddhetetlenség mintaképe!

Ha t. i. polgári születésű nőkről volt szó, Fili grófné felette nagy súlyt fektetett a feddhetetlenségre, melyet saját körében nem kutatott túlszigorúan. Mintha az erényt afféle póttulajdonoságnak tekintette volna, mit a tiszta kékvér, szükség esetében, nélkülözhetővé tesz.

Ma este ugyancsak nem lehetett Fili grófné termeire ráfogni, hogy unalmasak, sőt Simbinszky gonoszul megjegyezte, hogy zsöllyéik ez egyszer

nem ástanak, hanem tátott szájjal várják a hallatlan eseményt, az órák pedig bámulatukban megálltak. Erre különben már az is okot szolgáltatott, hogy az aranyifjuság majdnem teljes számban megjelent, mi csakugyan hallatlan esemény volt, a mennyiben Zátonyi grófnak máskor neje estélyeire egyenként kellett összefogdosnia az urakat a kaszinóban. Fili grófné természetesen a legtávolabbról sem gyanította e váratlan férfibőség valódi okát, hanem azt Alain főherczegnek és nejének tulajdonítá, kik megjelenésöket megígérték.

— Liza grófné première-jére jöttünk el — mondá Simbinszky mentegetődzve, midőn Mária ittléte fölötti csodálkozásában összecapta kezeit.

Mária elnevette magát.

— Ne oly hangosan — susogott óvatosan legyezője mögül. — Jaj magának, ha Fili tante meghallja. Már úgyis dühös, hogy Liza oly soká várat magára. És azután a jó tante azt hiszi, hogy maguk csupán Alain ő fensége miatt jöttek el.

— Annál jobb! — nevetett az orosz elfordulva és Derecskey Blanche felé tartva. A szép Blanche a chanoinessek kék szalagjával átkötött, igen mélyen kivágott fekete ruhában egy oldaldiványon trónolt, míg nővére Georgine, mint rendesen, a szomszéd teremben a comtesse-ek között igyekezett helyet foglalni és mint rendesen, egyes egyedül maradt. Megjelenésére a leányok mind meglepő szolidaritással szétfutottak az «öreg comtesse» melől, ki aztán azzal boszulta meg magát, hogy elhódította tőlük még azokat a kis fiukat is, kik e

De nem a főherczeg volt, hanem Liza.

rendszerint férfiszűk termekben a fiatal leányoknál udvarló számba mennek.

Blanche az asszonyoknál odabenn nem járt sokkal jobban, mint Georgine a leányoknál. Az ő kortársai már többnyire leányaikat vitték és meg nem bocsájthatták neki, hogy még ma is olyan üde, mintha az egész idő alatt jégben hűtve tartogatta volna magát. A fiatal asszonyok meg épen azt találták, hogy nem közibéjük való, azonfelül pedig hallatlan dolgot enged meg magának azzal, hogy még most is tetszeni mer az uraknak.

Mert mi tagadás benne — az uraknak tetszett. Ez este is egész dandysereggel volt körülvéve, mely jókat kaczagott csípős megjegyzésein, azokon a felette mulatságos, csípős megjegyzéseken, melyeknek a rossz világ — azaz legjobb barátnői szerint, népszerűségét köszönhette.

— Nézze, hogy ülnek ott egymás mellett — sügött oda Simbinszkynek, midőn ez hozzálépett, — Tyran Ella Elepi Muncsival, Mecszerszkyné Dém Tivadarral és Zenóbia a kis Rudival. Nem-e megindító? Három pár Tristan és Isolde! A férjeikből kiállást kellene rendezni.

— Tu l'as voulu George Dandin! — dudolt Simbinszky, bajuszát pödörve.

E perczben az első teremben élénk mozgalom támadt.

— A főherczeg! — kiáltá Blanche felugorva.

De nem a főherczeg volt, hanem Liza, kinek megjelenése általános feltűnést keltett. Most is úgy volt felöltözve, a hogy senki sem öltözködik:

aranycsillámos narancsszín atlaszba, sötétzölddel bélelt hosszú uszálylyal. Az ujjatlan ruha vállszalagjait két smaragd gyök helyettesítette, míg fürtös haja igen magas spanyol fésűvel volt feltűzve, melyen aranyfiligrán pálczikákon kilencz nagy smaragd csillogott, mint egy páva rezgő koronája.

— Diantre! Ilyet még nem láttam! -- kiáltott fel Simbinszky, Blanchenak a legfesztelelenebbül hátat fordítva és Lizához közeledve, ki olyan fejbőlintással fogadta, mintha rég meguntta volna a hercegeket.

Az asszonyok nagylelkűen elhatározták, hogy Lizát ezen első nagyjelentőségű fellépése alkalomával protegálni fogják. De rendkívüli meglepetésükre erre nem találtak alkalmat. A fiatal asszony, férjétől követve, egyenesen a terem központjához közeledett és a szocziétás legkiválóbb hölgyei közé, Mária mellé ült, az ajtóknak és ablakoknak körülálló hölgyek nem csekély megdöbbenésére. Fili grófné termeinek ezen szerényebb látogatói, évek alatt sem avancirozhattak oda, hova Liza mintegy Isten kegyelméből, mindjárt első perczen maga helyezte magát.

Mielőtt a társaság még elhatározhatta volna, ügyetlenségnek vagy szemtelenségnek tudja-e be Liza magaviseletét, megérkeztek a fenségek és ezzel a fentebbi kérdés mindenkorra el lett törölve a programról. Mert a főhercegi pár alig vette észre Mária mellett Lizát, midőn mindketten a legszívélyesebben emlékeztek meg arról, hogy

már Baden-Badenban találkoztak. Sőt Alain főherceg legalább fél órát szentelt Lizának, ki oly könnyed fesztelenséggel társalgott vele, mintha soha egyebet nem tett volna, mint főhercegeket mulattatni.

— Hogy mertél így felültetni! — mondá Filoména, fenséges vendégeinek távozta után félrevonva Lizát. — S én, a ki már-már be akartalak mutatni.

— Nem képzeltem, hogy még emlékezni fognak reám — felelé a fiatal asszony közönyösen.

— De legalább megmondhattad volna, hogy már be vagy mutatva, hisz majdnem blamfroztaál engem.

— Nem fektettem reá olyan nagy súlyt — és Liza nyugodtan fordult el a meglepetéstől csaknem kövé meredő sógornőjétől.

Tíz percczel később kacagva beszélte el ezt a társalgását Szelényinek, ki későn jött és most ügyesen csúszott Simbinszky helyére, ki egy perczre felkelt Liza mellől s visszatérve, a miniszter látára udvariasan eltűnt.

A fiatal asszony pompásan utánozta Filoména elszörnyűködését, azon kegyelethiány fölött, mit csupán az ő bosszantására fitogtatott.

— S ha meggondolom — folytatá, alig bírva szóhoz jutni a kacagástól — hogy egy hét óta mindennap Mária nyakára járt, hogy tanakodjék vele, mit feleljen, ha a főhercegnek azt találná kérdezni — milyen születésű vagyok?!

Szelényi mióta belépett, folyton csodálkozva

nézte a fiatal asszonyt. Liza csak úgy ragyogott a jókedvtől és rendesen oly megvető hallgatagságban lezárt ajkai egyetlenegy perczig nem szüneteltek. Csevegett, kaczagott sajtászerű, hévteljes izgatottsággal, míg szemei olykor saját szép alakján, fedetlen karjain futottak végig, s mintegy önszépségétől ittasulva, összerezzenet.

Egyszerre aztán megakadt. Észrevette, Szelényi mily meglepett, átható tekintettel vizsgálja arcját.

Elpirult és legyezőjét maga elé tartva: — Ne nézz úgy reám! Mit nézesz rajtam? — kiáltá zavarodottan.

Szelényi csendesen nevetett.

— Úgy hiszem tudod, hogy van rajtad mit nézni. Csakhogy, most igazán nem arra gondoltam, milyen észbontó szépség vagy. Az e fajta elmélkedéseket Simbinszkynek vagy Derecskeynek engedem át.

Liza pajkosan elmosolyodott.

— A mint mondom, az efféléket azoknak a jó fiúknak engedem át — ismétlé Szelényi nyomatékkal. — A fölött csodálkoztam, hogy ezúttal már harmadik átalakulásodban van szerencsém hozzád.

— Harmadik átalakulásomban?

— Hogyne. Előbb mint szende angyalt ismertelek, kinek szárnyait kerestem szemeimmal, a hányszor hátat fordítottál; majd viszont láttalak, mint a lucziferi góg megelevenült szobrát, hidegen, megvetően, hallgatagon; míg most egy szép, kaczer asszony mellett ülök, ki éppen olyan, mint a

többi, csakhogy ezerszer pikánsabb a többinél. De melyik már most az igazi Liza? Nem a színésznőt értem, hanem a nőt.

A míg Szelényi beszélt, a fiatal asszony egészen elcsöndesült. Lehajtott fejjel, elmerülten ült ottan, bár pihegő keble, gyors lélegzése, a mély pír, mely arczát Szelényi utolsó szavaira előzőnlé, elárulták, hogy nem oly nyugodt, a minőnek látszani akar.

— S azt soha sem gondoltad meg — kérdé végre halkán, még mindig lehajtott fejjel — hogy komplikált helyzetek komplikált jellemeket hoznak létre?

Szelényi megdöbbenve bámult reá. Ilyen feleletet nem várt évődéseire. Azt hitte, hogy a szép asszony tréfás vádjaira fel fog pattanni és pajzán haragjában még igézőbb lesz, mint eddig. De szavai mintha valami rejtett hurt érintettek volna bensejében, melynek rezgését mostani hangulatában nem bírná elfojtani.

— Nem, nem gondoltad meg — folytató Liza egyszerre kitörő szenvedélylyel és mégis elnyomott, csaknem susogó hangon, úgy hogy senki körülöttük nem sejtette felindulását — mert különben nem beszélnél ilyen megvetéssel.

— De Liza, hova gondolsz? Hisz csak tréfáltam . . . — vágott szavába Szelényi, a társalgás e váratlan fordulatán mindjobban elcsodálkozva.

— Hallgass, ne szólj, ne mentsd magad. Azt hiszed, nem veszem észre, mily kevésre becstilsz?

— Ugyan hagyd el Liza . . .

— Nem hagyom el. A mit mondani akarok, régóta nyomja a lelkemet. Meg kell mondanom, hogy elhamarkodva ítélsz, hogy, s ezt már többször említettem, nincsen emberismereted. Azon a magaslaton, a melyen állsz és melyre olyan könnyen feljutottál, soha se kérdezted és hogy is kérdezhetted, mi lett volna például Máriából, ha nem mint valami szép csiga, mindjárt a házával a hátán, kész sorssal születik erre a világra, melynek csak napfényes oldalát ismeri? Ma kitűnő, jellemes asszony! De ha úgy mint engem, árván, mindenből kifosztva, égő vágyakkal, olthatatlan szomjjal dobták volna oda azon égi, vagy nem bánom, pokoli hatalmaknak, melyek földi pályánkat intézik, alighanem ő is átváltozott volna akárhányszor azzá, a mivé — hogy is nevezitek azt a politikában? — és a szép asszony a régi, megvető kifejezéssel arcán húzta le a szája szélét — igen, a mivé «az opportunításra való tekintet» teszi az embert.

Szelényi sohasem látta Lizát ilyen szépnek. Arcza még a szokottnál is halványabb volt, szemei villogtak. A fényes, nehéz szövet által aranyba foglalt pompás buste nyugtalanul hullámozott, míg ajkairól csak úgy ömlöttek a szavak, közvetlen, vad ékesszólással, mit az elnyomott, susogó hang még hathatósabbá tett.

Legyőzhetetlen izgatottság vett erőt a férfin is, a mint előrehajolva kezét karjára tette.

— Ne tovább, nem bírlak hallgatni — mondá idegesen. — Úgy teszesz, mintha rágalmazni akar-

talak volna, holott csak az a lappangó kétely tört ki belőlem, mely hónapok óta üldöz. Lehet, hogy azért üldöz, mert igazad van és nincs emberismeretem. De arra soha nem is törekedtem. Te vagy tán az első élő lény, mindenesetre az első nő, kivel ily hosszú időn át tépelődve foglalkoztam.

Az utóbbi szavakat elsötétült arcczal, vonakodva, mintegy akarata ellenére tagolta, s azok mégis a csodával határos megnyugtató hatással voltak a fiatal asszonyra. Felindulása lecsillapult, míg édesen mosolyogva, lankadtan bocsájtá le karjait oldalán és ülésén hátratámaszkodott.

— Igazán, gondoltál reám? — susogott egészen átváltozott hangon, félcsukott szemeiből egy leirhatatlan pillantást vetve Szelényire.

A szomszéd teremben zongora mellett tánczolt a fiatalság. Éppen egy négyest fejeztek be, melyre az elébb valamennyi tánczos felkérte Lizát, ki elismerésreméltó részrehajlatlansággal valamennyit egyformán kikosarazott. Most rákezdték a bécsi keringőre és Szelényi felugrott:

— Egy tourt Liza — mondá feleletképen arra a tekintetre, mely már úgyis felzaklatott vérét viharos forrongásba hozta.

Egy percz múlva Szelényi karjai mohón fogták át a büszke, szép alakot és a zene hulláma ringatva ragadta őket magával.

Liza eszményien keringőzött. Egyenesen, mint a nádszál, bágyadt, összhangzatos mozdulatokkal siklott odább, hosszú uszályát oly művészi kecs-

csei vonva maga után, hogy Simbinszky nem folytathatott el egy elismerő nyilatkozatot.

— Száz asszony közül nincs kettő, — mondá ezen híres «nőértő», — ki táncz közben így tudna uszályával bánni.

— Olyan, mint egy keringő üstökös! — kiáltá Blanche, azon túlzott lelkesedéssel, melylyel a nők férfiak jelenlétében ünnepelt szépségeket fel szoktak dicsérni, nehogy azt képzelje valaki, hogy irigykednek reájuk. Blanche különben is úgy viselte magát Lizával szemben, mintha soha semmi sem történt volna köztük. Igazi nagyvilági szemtelenséggel hivatkozott «régi barátságukra» és Liza a legszeretreméltóbb előzékenységgel állt rá ezen szép viszony minél melegebb folytatására.

— Nem értelek — mondá olykor Mária csodálkozva — hogy barátkozhatol ezzel a leánynyal? Oly csúful bánt veled Árokházán.

— Én vagyok a győztes! Módcmban volt kibékülni — felelé Liza egy izben, lenéző kicsinyléssel.

De azt be nem vallotta Máriának, hogy a Blanche-sal való együttlét olyanféle, mindig megújuló kegyetlen örömet okoz neki, mint a minőt a római triumfátorok érezhettek a diadalkocsijuk mellett lépdelő, legyőzött barbár királyok láttára. Nagy gyönyörűségére szolgált például, ha Blanche-sal bizalmasan csevegve, azon díszes palota tündéri fényvel berendezett boudoirjában ülhetett, melyről a szép grófleány egykor biztosan képzelte, hogy ő fog benne «grasszálni».

Blanche, mióta alapítványi hölgy lett és Georgine garde-de-dames-jaként szerepelt, nem tánczolt mást, mint négyest, ennél fogva most is ráért az ő kedves Lizáját a lehető legnagyobb figyelemmel kíséreni. S valóban tán csak ő vette észre, a szép asszony mily teljes odaadással simul tánczosa karjai közé, s tán csak az ő tulságos rokonszenve vont következtetést e mások előtt egészen természetesnek látszó körülményből.

Sajátságos, hogy Szelényi tánczközben, a helyett hogy még jobban felmelegedett volna, mindinkább lecsendesült. Alig hogy karjaiban érezte Lizát és a fiatal asszonyt egy pillanatig szenvedélyes kéjjel szorította magához, a vér lassabban kezdett ereiben keringeni. Mintha heteken át nem is más, mint ama megtagadott ölelés üldözte volna és zaklatott érzékei, most e lidércznyomástól szabadulva kielégítve megnyugodnának. De azért még sem bírta magát rászánni, hogy ezt a csodaszép, csak az ő számára megelevenült, oly szorosan hozzá simuló szobrot, melynek szíve örületesen dobogott az övéhez, elbocsássa magától. Vitte, ragadta szédítő gyorsasággal, míg Liza végre félájultan rogyott Blanche mellé egy székre.

— Szabad kérnem! — hangzott fel mellette tíz hang is egyszerre, midőn Szelényi visszalépett. És a fiatal asszonynak, ha nem akarta magát kompromittálni, tovább kellett tánczolnia.

Szelényi ezt nem bírta látni. A mint Derecskey Kamilló átfogta Liza derekát, oly okatlan vad düh vett erőt rajta, hogy legszívesebben földhöz vágta

volna a vakmerőt. Miután ezt nem tehette, sarkon fordult és elhagyta a báltermet.

— De azt csak nem tagadhatod, hogy Liza ma este csodálatosan szép volt? — kérde Mária reggel felé, hosszú haját bontogatva, mit sohasem bízott komorna kezére. Az asszonyka bál után mindig kellemesen fel volt villanyozva és folytonosan csevegett, bár rendszerint azon vette végre észre magát, hogy monologizál, a mennyiben férjét sokkal hamarább nyomta el az álom, mint őt.

Szelényi, ki már feküdt, álmosan nyújtózkodva dadogott valamit. A kocsiban nem tett egyebet, minthogy Liza fölött gúnyolódott, pedig neki is be kellett ismernie, hogy ő volt az est királynéja.

— Mit mondasz? — kérde Mária.

— Azt mondom, hogy szép, de szép, mint valami szép szörny. Egy Meluzina, egy habléány. Nem csodálnám, ha Károly egyszer éjnek idején felfedezné, hogy félig hal. Nem vetted észre, milyen szörösek a karjai?

Mária elnevette magát.

— Nagyszerű logika, kegyelmes úr. Szörösek a karjai, tehát valami habléány. A szőr nem pikkely.

De Szelényi már nem felelt. Úgy tett, mintha elaludt volna. Pedig csak azon félálomhoz hasonló kéjes zsidbadásnak kívánta magát zavartalanul átengedni, melyben folyton maga előtt látta Lizát, azon aranycsillámban, mely egész este körülvette. És karjait a finom csillogó szőke szőr helyett csakugyan nem pikkelyek, de azon karikák fődtek, melyek a kigyók testét borftják.

XXV.

Midőn Szelényi másnap délben a miniszteriumból hazajött és sietve megvillásreggelizett, hogy reggeli után még a Házba is benézessen, egyszerre csak Liza nyitott be, nagy tollas Rembrandt kalappal fején s hosszú fekete köpenyben, mely alól fehér kázsmér uszály látszott ki.

Alig pillantotta meg Szelényit, midőn egy halk sikolylyal vissza lépett és behúzta maga után az ajtót.

— Nem tudtam, hogy Pistát itthon találom, különben nem jöttem volna pongyolában — kiáltá, fejét bedugva.

— Ne bolondozz szép tante és gyere be — felelé Szelényi, ki eddig már felugrott és feltárta az ajtót.

— Nem, köpenyemet le nem vethetem — szabadkozott Liza, midőn Szelényi rá nem hallgatva, csaknem erővel vette le válláról a felöltőt.

Prémes fehér pongyola volt rajta, mely elől átlátszó csipke chemisette fölött nyilt.

— Hisz gyönyörű vagy, mit komédiázol? — nevetett Mária. — És aztán Pista úgyis mindjárt megy. Mit parancsolsz? teát, bouillont, sültet —?

— Kezeidet csókolom, semmit — felelé Liza, egy székre rogyva. — Ouf! Olyan katzenjammerem van és olyan fáradt vagyok, hogy az életet is megúntam.

— Így jár az ember, ha bálkirályné és reggelig tánczol. Nekem semmi bajom — és Mária, ki angolos szabású sötétvörös pongyolájában, vastag hajfonataival, melyeket reggel mindig lebocsájtva hordott, egészen leánydad jelenség volt, férjének még egy csésze teát töltött.

Liza egyik karját feltette az asztalra, úgy hogy a ruha bő ujjá hátraesve, szabadon hagyta azt és rátámasztotta fejét.

— Nem a táncz ártott meg — mondá egy halk sóhajjal.

— Talán a hőség? — veté közbe Szelényi, egy ásítást elnyomva.

Mit akart itt ez az asszony? Tegnap nem bírt miatta elaludni és most fehér karját, az átlátszó csipke alatt ingerlőn pihegő keblét, bódító ajkát, egész nyugtalanító, észbontó lényét, már reggel hozza szeméi elé, hogy elrontsa a napját.

Liza felkaczagott.

— Talán a hőség? — utánozta Szelényit, száját olyan ásításra nyitva, mely mind a harminczkét vakító fogát láthatóvá tette. — Nem a hőség, kegyelmes uram, bölcsesége ez egyszer cserben hagyta. Untam magamat és ez mindig megárt.

Mária nagy szemeket meresztett reá.

— Untad magad? Tegnap! Ugyan ne beszélj. Hisz láttalak. Ha nem tánczoltál, udvaroltattál magadnak.

— De ki által? Ugyanazok által, kik már októberben udvaroltak, vagy szerettek volna udvarolni, pedig most januárban vagyunk.

— Mit gondolsz Miczi, ne nyújtsunk be egy indítványt a Háznak, valami friss dandy-telepítvény érdekében? — kérde Szelényi nevetve. Liza könnyed, tréfás hangja elúzta bosszúságát. «A szép szörny» e hangulatban kevésbé izgató volt.

Liza a legkomolyabban nézett Szelényi szeme közé.

— Csak rajta, édes Pista. A szoczetás szalonjainak kolonizálása új, friss elemekkel égető szükség. Én részemről belehalnék, ha két telet kellene egymásután Pesten töltenem. Ha Károly mindjárt Árokházáról ide felhozott volna, akkor még hagyján, nem ismertem volna jobbat. De Párisban, Rómában szerepelni és azután a ti khinai paravent-otok mögött mindennap ugyanazon színészekkel, ugyanazt a darabot eljátszani, valóságos tortura.

Mária vállat vont.

— Próbáltuk a paravent félrevonni, de nem megy. Hisz tudod, hogy Jelenffy garçon lévén, mi vállaltuk el a reprezentálás kötelességeit. Még pedig egy szabadelvű kormányhoz méltó módon. Meglátod holnap ez idei első nagy estélyünkön! Mindenki itt lesz. Diplomatak, ujságírók, művészek és művésznők, a főrangúak teljes számban — — —

Liza kezébe tapsolt.

— De hiszen ez pompás lesz! Hogy fogok mulatni!

— Dehogy fogsz mulatni, még unalmasabb lesz —
vágott szavába Szelényi. — Úgy fogod magadat
érezni, mint egy nagy állatseregleten, mely ugyan
sokféle nemes, érdekes állatot mutat fel, csakhogy
egy sem érintkezik a másikkal. Mindegyik a maga
czellájában duzzog.

Liza felkaczagott.

— Hát te czellákba ülteted a vendégeidet?

— Nem, csak úgy fogadom őket, a hogy sze-
rencsértetnek. S minthogy mindegyik osztály elre-
keszti magát a másiktól, már most meg se kísér-
tek többé olyasmit asszimilálni, mit a magyarok
istenének beláthatatlan, de alkalmasint bölcs intéz-
ményei örökre elválasztottak.

— No ez már nem igaz, ez már tulzás — szólt
közbe Mária. — Már tavaly is javulást észlel-
tünk. Estélyeink sokkal kellemesebbek voltak. Ven-
dégeink mégis csak összetörődtek valahogy.

— Összetörődtek valahogy! Mily kellemes tár-
sadmli frázis! Igen, összetörődtek itt, minálunk,
a te ügyességed folytán, de azért épp oly kevésbé
keresik egymás társaságát, mint azelőtt.

A szép asszony még mindig nagyon komoly
képet vágva rázta fejét.

— S mi ennek az oka? Minden más főváros-
ban van néhány szalon, hol minduntalan új, ér-
dekes elemekkel lehet találkozni és új, érdekes
dolgokat hallani. Miért nincs ez így nálunk is?
Csodálom, hogy soha sem törted az eszedet ezen
a problémán.

— Nálunk még annyi a megfejtendő probléma,

hogy ezzel bizony még rá nem értem foglalkozni. Különben férjed annak idejében nagyon közel járt a megfejtéshez. Ő igazán mulatságos diner-eket tudott összekeverni, mindenféle emberből és ételből.

— Mert ritka kivétellel csak férfiakat hítt meg — jegyzé meg Mária. — Ha dámákról lett volna szó, utoljára mégis megint a góthai olvasó lemorzolására kerül a sor.

— Miczi a csodák csodája — mondá Szelényi, felesége hosszú fonatainak egyikét lassan átcsúsztatva ujjain. — Ő tudtommal az egyetlen nő, ki nekünk férfiaknak igazságot mer szolgáltatni. — Ezzel enyelegve vitte ajkaihoz, a fényes illatos haját.

Mária mélyen elpirult. Nem szerette, ha férje mások jelenlétében bizalmaskodott vele. S főképp most, Liza előtt esett az neki rosszul. Zavarában, bár már reggeli után voltak, újból megtöltötte tányérját édességekkel és így nem vette észre Liza elhalaványulását, sem azt a percznyi borzongást, mely alakját átfutotta.

Szelényi felállt. A milyen halvány volt most Liza, olyan piros volt ő.

— Fázol? Mindjárt teszlek a tűzre — mondá, a kandalló mellől egy nagy hasábot felvéve.

— Nem fázom, ne bántsdl — kiáltá Liza, felszökve helyéről és a kandallóhoz szaladva.

De Szelényi már lehajolt és a parázsra tette a hasábot, midőn Liza karját megragadva, melléje hajolt.

Érintésére a férfi összerezett és szemeit önkénytelenül a tűztől el, a fiatal asszony felé fordította. Liza egyenesen arczába nézett, félcsukott álmos szemekkel, rejtélyes mosolyával biborszín ajka körül, mit oly közel vitt hozzá, hogy Mária tudtán kívül megcsókolhatta volna.

Az egész egy pillanatig tartott. Azután Szelényi felegyenesedett és hirtelen feltépte gallérját. Az az érzése volt, mintha valaki fojtogatná.

Kitörő ingerültséggel rázta meg hatalmas alakját és fordított hátat Lizának.

— Lám, gomblyukam kiszakadt, Miczi! — mondá fátyolozott, majdnem rekedt hangon.

— Mindjárt becsengetem Annát.

— No bizony, talán Anna fogja azt én rajtam összevarrni. Hát azért nősültem meg? — felelé Szelényi, Máriát kézen fogva. — Gyere Miczi, varrd össze a szobádban, Liza megbocsájt, úgy-e? Adieu Liza, megyek a Házba — folytatá egy könnyed fejbólintással a szép asszony felé, ki keresztbe tett karokkal, lesütött szemekkel, még mindig a kandalló mellett állt.

Midőn Mária pár percczel később, igen piroosan, csillogó szemekkel visszajött, váratlan látvány tárult elébe.

Liza a szoba féloldalát körülvevő keleti diványon feküdt és kezébe rejtett arczozal, keservesen zokogott.

— Az Istenért Liza, mi bajod?! — kiáltá Mária ijedten föléje hajolva.

— Csak meghalhatnék, Istenem, csak meghal-

Kezébe rejtelt arczczal, keservesen zokogott.

hatnék! — nyögött a szép asszony görcsös vonaglás közt.

— Bántott valaki, megsértettek, vagy rosszul vagy? — kérde Mária ijedelemtől reszkető kezekkel, a kicsi fürtös fejet felemelni igyekeztén, hogy Liza arczába nézhessen. Miután ez nem sikerült, vízért futott az asztalhoz és Liza halántékait kezdé locsolgatni.

A hideg víz nyilván jót tett a szép asszonynak, mert zokogása csendesebbé vált, nyögései megszűntek és Mária által támogatva végre felült, míg önként bocsátotta le kezeit arczáról.

E bájos arcz azonban, Mária meglepetésére, alig mutatott könnyomot, csak az izgalomtól megfehéřült ajkak voltak véresre harapva.

Liza, Mária megdöbbenésének láttára, ideges, erőltetett kacajra fakadt.

— Ez volt az első idegroham életemben és alkalmasint az utolsó is fog maradni! — kiáltá, még mindig reszkető hangon, de azon eltökéléssel, hogy nem enged többé felindulásának. — S te bohó kis asszony, hogy megijedtél! — folytatá, Mária arczát megsimogatva.

Mária válaszképen az asztalhoz ment és egy csésze teát töltött Lizának.

— Idd meg, jól fog esni. Az sem helyes, hogy nem reggeliztél.

Liza engedelmesen, sőt mohón üřtő ki a csészét és azt egy mellette álló kis asztalkára helyezte, azután mélyen felsőhajtva támaszkodott hátra. A pír lassanként vissza kezdett térni ajkaiba.

— S most beszélj. Valld be, mi bajod? — kérde Mária melléje ülve és kedves, biztató melegségével magához vonva a még mindig remegő szép alakot.

De Liza kelleetlenül, idegesen bontakozott ki az ölelő karokból.

— Mit tudom én, hogy mi bajom! Talán nagyon kifáradtam, nem aludtam semmit. És aztán azért jöttem el azon rendetlenül, a hogy az ágyból kikeltem, hogy egyedül beszéljek veled — és kit találok itthon? Pistát. Mindez türelmetlenné tett, ideges lettem . . .

Mária hitetlenül rázta fejét.

— Ha nem hiszed, hát nem hiszed. Nem segíthetek rajtad. Semmi panaszom. Nem bántott senki, még Filoména sem. Mindenki csak szépeket mondott és Károly majd megbolondult örömében. Ma is egy uj gyémánt násfával lepett meg. Mi bajom lehetne énnekem? Hisz én vagyok a világ legboldogabb asszonya! — És Liza mindezt lázas gyorsasággal elhadarva, újból harsányan, élesen felkaczagott.

Mária nem faggatta tovább. Túlfeszített kedélyhangulatát látva, gyöngéden igyekezett a társalgást más, felületesen kellemes tárgyakra áttérlni. De ez bár megnyugtatta Lizát, lehangeltségét nem oszlatta el.

Szórakozottan hallgatta Máriát és egyszerre, beszélgetés közben, minden ok, minden előzmény nélkül, hevesen megölelte a fiatal asszonyt. Szemei könnyekkel teltek meg.

— Csak olyan nagyon jó ne volnál, — mormogá oly halkán, hogy Mária meg nem érthette.

— Mit mondasz kedvesem? — kérdé szeliden.

De Liza már felugrott.

— Unalmas és kiállhatatlan vagyok! Megyek haza! — kiáltá percznyi elérékenyülését szégyelve.

— Jól teszed kedvesem, — felelé Mária szintén felállva. — S ha szót fogadsz, behozatod Elzit. Meglásd, egész rossz kedved el fog múlni.

— Oh, Elzi sétálni ment mademoiselle Amelievel. És aztán mit csináljak vele? Nem tudok kis gyermekekkel bánni. Nincs talentumom a mama-ságra.

— Kár, minthogy mama vagy.

— Hát minek vagyok mama? Nem kívántam az lenni.

Mária összeránczolta homlokát.

— Kedves Lizám, már régóta kérni akartalak. Vigyázz arra, a mit beszélsz, — mondá a gyöngéd figyelmeztetés hangján. — Ha előttem tréfálsz, mert tudom, hogy csak tréfálsz, nem ártasz magadnak, én fel nem veszem. De mások előtt is így nyilatkozol, azok pedig megítélnék.

— Csak tessék. Itéljenek el, szóljanak meg, tegyenek le. Nekem egészen mindegy. Én semmivel, de semmivel sem törődöm!

— Most, e perczben nem törődöl. De törődöm én. Ne feledd, hogy én voltam keresztanyád a társaságban.

— Apropos, keresztmama! Hát Elza néniék

csakugyan feljönnek? — vágott szavába Liza egészen megváltozott hangon és a Mária szavaiba foglalt finom czélzást tudomásul nem véve. Modorában egyszerre bizonyos semleges visszautasítás vált észlelhetővé, mit megint Mária nem akart észrevenni.

— A napokban érkeznek. És éppen e végett figyelmeztettek mostan, — folytatá Mária makacsul. — Mama előtt valahogy ne hangoztass ilyenféle frázisokat.

— Én Elza néni előtt egyáltalában nagyon kevés frázist fogok hangoztatni, — felelé Liza szeretetreméltó kétértelműséggel.

— Csak azért mondom kedvesem, mert mindent el kell kerülnünk, mi boszanthatná vagy izgathatná. Úgyis elég a baja. Ha Nándor bácsi azért jön fel Pestre, hogy orvosokkal értekezzen, nagyon beteg lehet.

— Kár, jó ember, — jegyzé meg Liza hanyag közönnyel, Máriát megölelve. — Adieu, kis nièce. Ha el nem alszom, eljövök a színházba. Ha elalszom, annál jobb. Ez úgyis a legokosabb, a mit az ember tehet. — És a szép asszony hosszú köpenyébe burkolódzva és nagy tollas kalapját mélyen homlokába nyomva, távozott.

De távozása daczára, Mária nem szünt meg vele foglalkozni. Egész nap Lizára gondolt és most adott magának először számot arról, személyével mily izgató, nyugtalanító elem vegyült életébe. Az utolsó napokban megint új változást észlelt rajta, a mi nem lehetett képzelődés, mivel má-

sok is észrevették azt. Már tegnap, Filoménánál, több megjegyzést hallott Liza kacérsága fölött, részint éles, részint gúnyos szavak kíséretében.

A mai jelenet egészen más irányt adott gondolatainak és mély sajnálkozással vegyes érdeket ébresztett benne Liza iránt. De a történeteket azért el nem beszélte férjének s csak ebéd után, midőn Szelényi szivarozva és ujságot olvasva a kandalló mellett ült, hozta elő ismét szép rokonát.

— Egy kérésem van hozzád, Pista, — mondá zsöllyéjét közelebb vonva.

Szelényi szórakozottan tekintett fel a «Times»-ről.

— Egy kérésem van, — imétlé Mária hal-kabban.

— Nos, ki vele gyorsan, — felelé Szelényi türelmetlenül.

— Ne udvarolgass nekem Liza előtt.

Szelényi alig észrevehetően színt váltott, letette az ujságot és fürkészően nézett nejére. Egész szórakozottsága elmúlt.

— Miért?

— Mert — mert — hogy is mondjam? Azt hiszem, hogy ez Lizának rosszul esik.

— Ah!

— Tudod, Liza aligha ment el Károly bácsihoz szerelemből s ha együtt lát bennünket és te olyan . . . Mária lehajolt és megcsókolta férje kezét.

— Megirigyel bennünket, ugy-e? — nevetett Szelényi. Majd hirtelen elkomolyodva merőn nézett Máriára.

— Talán észrevettél valamit?

— Nem — nem — éppen semmit, — dadogott Mária elpirulva, — de . . .

— Jó kis asszonyka vagy, — mondá Szelényi, kezét egy dédelgető mozdulattal neje fényes barna haján elsimítva, — de kissé képzelődő is. Mert utóljára Károly bácsi nem viselt álszakállt, mikor megkérte, Liza tudta mit csinál.

Erre aztán Mária sok mindent tudott volna mondani, Liza fiatalságáról, tapasztalatlanságáról, midőn férjhez ment, arról, hogy bizonyára nem tudta mit csinál, midőn életét egy éltes emberéhez köti; de látva, férje mily mohó érdekekkel kap ismét az ujság után, mondókáját máskorra hagyta.

Szelényi azonban már most hiába igyekezett megérteni a mit olvas. Mária szavai egész élénkséggel idézték vissza emlékébe Liza igéző alakját. Ujra minden részletében élte át vele a tegnapi estét és önkéntelenül ama csaknem vad kitörésre kellett gondolnia, melylyel a szép asszony egy perczig szíve mélyéig engedte pillantani. Majd úgy látta maga előtt, ahogy ma délben melléje hajolt a kandallónál, mint valami kísértő, szép ördög. Hisz jól értette, hogy ez csak játék, hogy csak arra akarja rávinni, hogy megszegje akkor a páholyban tett meggondolatlan fogadását, de mégis . . .

Szelényi kezét egy türelmetlen mozdulattal vonta végig homlokán. Minden áron meg akart szabadulni e kényelmetlen elfogultságtól, mely még hivatalában is üldözte. Mi köze neki Szentendrey

Károly kaczer feleségéhez? Mi köze általában az asszonyokhoz? Hisz azért nősült meg ily korán, hogy megszabadúljon tőlük.

De míg rákényszeríté magát, hogy ismét egészen az ujságé legyen, eszméi minduntalan elkalandoztak tőle. Hiába erőlködött, ez egyszer nem bírt velök, sem nyugtalan, felkorbácsolt vérével, mely mint a tűz kezdett ereiben égni arra a föltevésre: hogy a szép asszony tán valóban szenvedett miatta és hogy az a csók, mit Mária hajára nyomott, tán tördöfés volt Liza szívének.

XXVI.

Althausenék Pesten időzése Máriát egy időre elvonta a társaságtól. Ők ugyan el nem fogadták Szelényi meghívását és az «Angol királyné»-ban rendeltek szállást, de Mária azonnal megérkezésük után hozzájuk sietett és úgy megdöbbsent azon szörnyű változáson, mit Althausenon észlelt, hogy minden kedve elment a mulatozástól.

A szép, erőteljes ősz ember arca már is a halál félreismerhetlen bélyegét viselte és ő ennek oly tiszta öntudatával bírt, hogy csakis neje folytonos unszolására jött fel Pestre. Pedig az orvosok csak a halálítéletet erősítették meg, mit már régen önmaga mondott magára. Követelte, hogy nyiltan szóljanak vele és rendíthetlen nyugalommal magyaráztatta meg magának azon szívbaj rohamos rombolásait, mely szívós szervezetét aláásta. Midőn azonban tudni akarta, a kór körülbelül mikor fejezheti be öldöklő munkáját — adósak maradtak a felelettel. Emberi tudomány ezt előre nem láthatta. Még húsz évig is viheti, de azonnal is vége lehet.

— «Ej huj, minden ember holtig él a világon!» — mondá a beteg a tanácskozásra össze-

Az éj felét rendesen karszékben fuldokolva lőttölte.

hítt orvosok távozta után, asthma által nehezített kiejtéssel, de változatlan jókedvvel. — E végezt aztán kár volt Pestre jönni. Ha meg nem halok, hát megélek — a tiszta delfi orákulum.

Elza báróné nem válaszolt. A szegény asszony meg volt törve. Legrosszabb sejtelmeinek megvalósulása, a megsemmisüléssel határos kétségbeeséssel töltötte el és első perczben teljesen megfosztotta lélekjelenlététől. Halk, fájdalmas nyögéssel temette kezeibe arcját.

Althausen felállt és lehajtott fejére, galambfehér hajára tette kezét.

— Ez nem járja, Elza, — mondá szelid nyugalommal. — Először nincs ok a kétségbeesésre, mindnyájan Isten kezében vagyunk és soha sem tudhatjuk, mikor üt az óránk, másodszor a mi korunkban a halálfélelem gyerekség. Kérlek, nem, parancsolom! hogy szedd össze magadat s ha igazán kevés időm volna még élni, ezt az időt hiábavaló bánkódással el ne keserítsd nekem.

És Althausen még aznap délután szokott erélyével úgy hozzálátott a főváros legújabb nevezetességeinek megtekintéséhez, mintha csak e miatt jött volna annyi év után Budapestre. Hogy az éj felét rendesen karszékben, fuldokolva töltötte, az nem volt ok arra, hogy az élet minden örömről lemondjon. Sőt annál hálásabban élvezett minden jobb órát és e nyugodt derű, e friss, ruganyos élvezetképeség néha annyira megvesztegették nejét, hogy az öreg dáma kételkedni kezdett az orvosok véleményében és szívét új remény töltötte el.

A tábornok minden szabad idejét nekik szentelte, Mária is kétszer napjában kereste fel őket, mivel Althausen kijelentette, hogy sem látogatásokat nem tesz, sem meghívásokat el nem fogad. Ellenben Lizát alig látták. A szép asszony a nagyvilági élet árjában úszott, bálból bálba, estélyből estélybe ment és Blanche-sal, kitől egy idő óta elválaszthatatlan volt, a délutánokat a jégen töltötte. Mária, ki szívesen látta volna, ha több figyelmet tanusít keresztanyja iránt, egyszer meg nem állhatta, hogy kissé élesen meg ne jegyezze: mi-kép az az unalom, a melyről a minap náluk panaszkodott, feltűnően hasonlított a mások mulatásához.

— Hát mit csináljak? Egész nap aludjam, vagy Elzi pólyáit mossam? — felelé Liza durczásan. — Ha már itt kell élnem, beletörődöm a sorsomba. És azután nem hagynak békét, mindenütt ott kell lennem.

Valóban úgy is volt.

Filoména estélye óta kapva kaptak Lizán és most már nem azt kérdezték: fogadják-e? hanem azt, el fogja-e fogadni meghívásukat? Divatossá vált, mert a férfiaknak tetszett s tudták, ha őt meghívják, a fél kaszinó utána csődül. Csakugyan mindenütt ott kellett lennie és éppen azok az asszonyok szaladtak utána leginkább, kik a legkiméleltenebbül szólták meg háta mögött azon ügyességért, melylyel minden férfit, ifjat és vénet megbabonáz.

— Álarcot viselt, — mondá Filoména Máriá-

nak. — Míg nem volt köztünk pozíciója, a szentet játszotta s most, hogy Alain főhercegeknek hála, kik tudja Isten miért, de rajonganak érte, jól megvetette a lábát a szoczetásban, valódi színében mutatja magát.

— Mennyiben? Mert kaczer? Mindnyájan kaczerak vagyunk, — felelé Mária, Lizát állhata-tosan, ha már nem is a régi őszinteséggel védelmezve. Az ő figyelmét sem kerülhette el, hogy Liza fúvel-fával kaczerkodik, a legkisebb tekintettel sem arra, nős vagy nőtlen embert bolondít-e el s azt is észrevette, hogy Szelényivel nem igen tesz kivételt.

Az egyetlen, ki nem csodálkozott a Lizával végbement átalakulás fölött, Althausenné volt. Férje oly teljesen elfoglalta, hogy még azt sem vette észre, Liza mennyire elhanyagolja őket. Csak azt látta, hogy kiválóan elegáns asszony lett belőle, mi azon kört tekintve, melybe férjhez ment, egészen helyén is volt. De egy dolog azért mégis nyugtalanítani kezdé.

— Ki az a Simbinszky herczeg, kiről Liza anynyit beszél? — kérdé egy ízben Máriától.

— Simbinszky nagyon kellemetes ember. Dém Tivadar hozta magával mult télen Párisból s a herczeg úgy megszerette Budapestet, hogy ez idén már az őszi löversenyekre jött el és a farsangot is itt tölti.

— Hátha valami kalandor?

— Oh dehogy! Dém és Elepi nála voltak a nyáron Livádiában. Nem győzték beszélni, milyen

fényt és gazdagságot találtak ottan. Különben tudtommal nem jár gyakrabban Károly bácsiékhoz, mint a többiek. Igen élénk ház az, mama.

— Tudom, azért is óvakodom tőle. Még nem is láttam azt a fényes palotájukat. Tudod, hogy Nándor sehová se megy, én pedig nem megyek Nándor nélkül.

Az elutazásukat megelőző napon Althausen azonban e szavakkal lépett be neje szobájába:

— Egy-egy búcsúlátogatást mégis csak teszünk Pistáék és Károlyéknál, — mondá. — Meg akarom köszönni irántunk tanusított szívességüket.

— Ezt előre láttam és tegnapelőtt, mikor találkoztunk velök, meg is ígértem Lizáéknak, hogy eljövünk. Liza minden áron tudni akarta, mikor várhat, de én persze meg nem mondhattam, mert magam se tudtam.

Alighogy tudniillik Althausenné látogatásukat kilátásba helyezte, Liza iszonyattal nézett végig az öreg dáma óriás koczkás, ódivatú zöld selyemruháján, mit még most is egész, valódi krinolin fölött hordott. Már az a gondolat is arczába kergeté a vért, hogy valaki ezt a polgári nevet viselő harmincz év előtti divatképet szalonjában láthatná. Ezen lehetőség ellen kívánta magát biztosítani, midőn oly gyöngéden tudakozódott látogatásuk időpontja után. Ha tudja, mikor jönnek, legalább elzárhatja az ajtaját más esetleges látogatók előtt.

De Althausen és a sors máskép akarták. Éppen a fogadási órában jöttek és a tábornok részéről a legmelegebb fogadtatásban részesülve, nagyon jól

éreztek magukat náluk, bár Liza igen csendes volt, mit erős migraine-nel igyekezett okadatolni. Elza báróné észrevette, hogy minden perozben színt vált, de természetesen fogalma sem volt arról, hogy ezen nyugtalanító tünetet minden fogat okozza, mely a palota mellett elrobog.

— Fogadj szót és fekjüdj le, — mondá az öreg dáma résztvevően, midőn a fiatal asszony egy ízben ismét elhalványult.

E perozben a két szalon közötti ajtóban megjelent a komornyik.

— Gróf Andaváry Antalné és a comtesse, — jelenté.

— Kérjük, — felelé Liza határtalan zavarral tekintve férjére. Most már nem volt halvány, majd kicsattant a pirosságtól.

De látogatói eddig már sietősen felálltak.

— Semmi esetre sem kívánok senkivel találkozni, — mondá Althausenné. — Isten veled Liza, még látlak, úgy-e?

A tábornok minden áron palástolni akarván felesége érthetetlen zavarát, néhány marasztaló szót mondott, míg Liza, ki már az első szalon ajtaját nyílni hallotta, egy hirtelen mozdulattal fogta meg Althausenné kezét.

— Ha Elza néni senkivel sem akar találkozni, itt egy másik kijárat, — mondá, egy portiéret felémelve. Erre lelkendezve vonta az öreg dámát egy kaczer kis boudoirba, ezáltal az urakat is rákényszerítve, hogy kövessék. Ott aztán gyorsan megcsókolta Althausennét és visszasietett a szalonba, férjét határtalan zavarban hagyva hátra.

A tábornok, ki a föld alá szeretett volna sülyedni, néhány mentegetődző szót dadogott Liza még mindig lappangó ügyetlenségéről, míg ezer bocsánatkérés között az öltözőn és fürdőszobán keresztül bocsájtotta ki nyugodtan mosolygó, egész elfogulatlanságukat megőrzött vendégeit.

Az öreg házaspár a kocsiban aztán eleinte nem szólt semmit. Az öreg dáma nem egykönnyen apprehendált, sokkal önérzetesebb jellemmel bírt ő annál. De a lefolyt jelenet arczába kergette a vért s bár férje előtt nem akarta mutatni, mennyire meg van sértve, Liza kicsinyes háládatlansága szíven találta.

Lesütött szemekkel ült ottan, félve, hogy elfojtott boszúsága kitör, ha férjére tekint. De midőn utóljára mégis csak felpillantott, meglepetve látta, hogy az öreg úr jóízűen mosolyog.

— Hja, azok a mágnásnékl — mondá felesége vállát megveregetve. — Mégis csak neked volt igazad Elza, nem jó nagy urakkal pajtáskodni.

— No bizony, nagy urakkal! Parvenu-vel akard mondani.

— Azaz nagy úr és parvenu válogatja, kedves. Milyen kár, hogy nem Liza lett a menyed, úgy-e?

Althausenné válaszképen enyelegve ütött férje szájára. Egész haragja elmúlt. De azért mégis nagy megkönnyebbülésére szolgált, midőn estefelé, Máriától hazaérve, hol a legkellemesebben töltöttek el néhány órát, csupán Liza névjegyét találta.

E kötelesség teljesítésére is a tábornok vitte reá a fiatal asszonyt. Mert alighogy a látogatók árja elszéledt, elővette nejét és ezúttal először komolyan megróttá.

De Liza azonnal ismét az ártatlan gyermek lett, ki szelid tapasztalatlanságával oly feltétlenül uralkodott a tábornok fölött.

— Hát mit vétettem? — kérdé, nagy szemeit a régi meglepett kifejezéssel reá emelve. — Hisz Elza néni senkivel sem akart találkozni.

— Ne tettesd magad, Liza. Azt hiszed, nem vettem észre zavarodat, midőn Andaváryékat jelentették?

— Hogyne jöttem volna zavarba, ha arról volt szó, hogy olyan embereket mutassak be egymásnak, kik annyira nem tudnak egymás lételéről, mintha az egyik Kamcsatkában, a másik Indiákon lankék!

— Ugyan ne beszélj. Nem vagyok vak és jól látom, mily tökéletes routinnal fogadsz mindenkit. Csak éppen e meghitt jó barátaimat kellett megsértened. Valóban oly rossz a szíved, hogy keresztanyádat, jóltevőnődöt szégyenled!

De ekkor Liza már zokogva rejtette arcát a divány párnái közé. Ó róla ilyet feltenni! Ó róla azt mondani, hogy rossz a szíve! Ezt csak egy olyan férj teheti, ki nem szereti nejét. Miért is vette el, ha rossznak és aljasnak hiszi? Miért nem választott okosabb, idősebb, inkább hozzávaló feleséget? Miért nem hagyta Árokházán, hol boldog volt, mert szerették és nem tettek fel róla ily iszonyu dolgokat?!

S a szép asszony lassankint olyan kétségbeesésbe dolgozta bele magát, hogy a tábornok végre azon érzéssel szívében, mintha ő volna a világ legkegyetlenebb embere, csaknem térden állva kért tőle bocsánatot. Nem is nyerte azt el míg vádjait vissza nem vonta, mit a legőszintebben megtett. Most már annyira volt, hogy önmagának tett szemrehányást, a miért e kedves gyermek meg gondolatlanságát ily csunya színben látta.

— Hiába, mégis csak nem neki való férj vagyok — gondolá magában töredelmesen. — Az aggkor pesszimizmusával ítélem meg tetteit, melyeknek fiatalos könnyelműségébe nem bírom már beleképzelní magamat.

És a jó ember valóságos kegynek vette, midőn Liza készségesen beleegyezett, hogy színház előtt felnéznek Elza néniékhez. Hisz igazi önmegtagadást tanúsított e látogatással. Ma volt a nemzeti színházban egy nagyérdékű darab premièereje, melyre hetek óta kíváncsi volt a társaság és e kerülvél elmulasztották az első felvonást.

A tábornok csak egy darabig időzött a színházban, aztán Lizát Máriára bízva, elsietett, hogy Althausenékkel töltve az estét, a délután kellemetlen benyomásait eltörölje öreg barátja emlékezetéből.

Az utolsó felvonás kezdetével Szelényi lépett a páholyba. Egyenesen konferenciából jött, még pedig nagyon rossz hangulatban. Mindennap jobban kezdte beismerni, hogy Jelenffyben részben csalatkozott, midőn oly kedélyes előzékenységgel

kaparta ki számára a forró gesztenyét a tűzből, szíve mélyén «Strohmann»-nak véve őt, kinek helyében már önmagát látta. Ha Jelenffyben nem is volt elég inicziativa arra, hogy az előbbeni kormányt megbuktassa, mindenesetre volt benne elég szívósság és ügyesség, hogy a hatalmat egykönnyen ki ne ejtse kezéből. S ujabban mintha emanczipálni akarta volna magát Szelényi befolyásától. Ma csak-hogy össze nem veszte, és a többi miniszterek, kiket sértett a felsőbbség hangja, mit Szelényi minden ellentmondással szemben használt, Jelenffyt támogatták.

Mária, bár a darab és a kitünő játék teljesen lekötötték figyelmét, első pillanatban észrevette, hogy férje roskedvű, de miután többen voltak a páholyban, nem kérdezhetette, mi baja. Szelényi azonnal Liza mögé huzta meg magát és annyira monopolizálta a fiatal asszonyt, hogy a páholy lassankint kiürült és csak Dortmund maradt még Mária mellett.

Szelényi a Filoména estéje után való délelőtt óta alig beszélt Lizával. Rendkívül el volt foglalva és tán szándékosan is kerülte szép rokonát. Liza szintén nem kereste társaságát. Sőt daczosan huzódott el tőle s visszautasító rövidséggel válaszolt, ha Szelényi megszólította.

Most, ma, Szelényi minden áron szórakozni akart. Kellemetlen gondolataitól kivánt megszabadulni, és ellentállás nélkül engedte át magát azon csásbnak, melynek eddig ösztönszerűen ellenszegült. Mohón szífta magába azt a különyszerű illatot, mely

a fiatal asszonyt körülvette s mitsem törődve gőgös tartózkodásával, állhatatosan mulattatta Lizát, a szinpad izgató jeleneteit, melyeket az látszólagos érdekkal kísért, fülébe sugott pikáns megjegyzésekkel megtoldva. És eközben majd finom bajusza csiklandozta Liza rózsás fülét, majd kezeik érintkeztek, midőn Szelényi bonbonokat tett ölébe vagy régi szokása szerint, ismételten elvette tőle legyezőjét, hogy azt pár percz múlva visszaadja neki. Utoljára egészen elhallgattak és Liza álmatagokká vált szemei, bár merőn nézték a szinpadot, ott nem láttak többé semmit.

Óriási tapsvihár rázta fel őket azon álomszerű állapotból, mely erőt vett rajtuk. Dortmund már nem volt a páholyban. Liza kezét fogott vele és látta a feszes, póznaszerű alak mint mozog az ajtó felé, s most mégis azon tündődött, hova lett így észrevétlen, Mária pedig teljes erejéből tapsolt.

— De már tapsoljatok ti is, halvérüek! — kiáltá könnytelt szemekkel s még erősebben csapva össze kezeit.

A kettő felállva, gépiesen engedelmeskedett. Majd Szelényi épp oly gépiesen vette le Liza bő felöltőjét a fogasról és a fiatal asszonyt karjaival átfogva, lassan tette a könnyü puha öltönyt a nyúlánk alak köré. Mindketten háttal álltak a szinpadhoz.

Ekkor uj tapsvihár remegtette meg a házat és Mária, ki ezalatt maga vette fel köpenyét, visszafordult a szinpad felé, hogy még egyszer lássa kedvencz színésznőjét, a mint feléje ujjong a teljesen felvillanyozott ház.

Ajkaik egy rövid, vad, csipős csókban forrtak össze.

— Csókolj meg! — suttogott e perczben Liza, szemeit lezárva, míg feje elbágyadva csúszott Szelenyi még mindig a felöltőt tartó karjára.

És ott, a közönség ujjongása közben, két lépésnyire Máriától, ajkaik egy rövid, vad, csipős csókban forrtak össze.

— Csókolj meg! — suttogott e perczben Liza, szemeit lezárva, míg feje elbágyadva csúszott Szelenyi még mindig a felöltőt tartó karjára.

És ott, a közönség ujjongása közben, két lépésnyire Máriától, ajkaik egy rövid, vad, csipős csókban forrtak össze.

XXVII.

— Képzeld, Károly bácsi holnap Bécsbe indul Lizával! — mondá Mária a hazatérő Szelényinek, ki benyitott hozzá, hogy megkérdezze, rosszullete javult-e már.

A première után való napon volt és Mária olyan fejfájással kelt fel, hogy az egész délelőttöt a chaise longue-on kellett töltenie. Baját részben a darab által okozott felindulásnak, részben annak tulajdonítá, hogy nagyon rossz éjjele volt. Férje nyugtalanul hánykolódott mellette és midőn kérdezte, miért nem alszik, elmondta a konferencián történeteket, mire aztán felesége természetesen kinevette.

— Ez is ok a nem alvásra! Egy kis ellentmondás!

De már erre Szelényi dühbe jött.

— Egy kis ellentmondás! Hát a fegyelem hol marad, mely nélkül pedig az ördög kormányoz neked?

Mária ugyan furcsának találta, hogy az ő szörnyen szabadelvű férje, ki mindig fennen hirdette a gondolatszabadságot, még minisztértársainál sem tűr meg véleménykülömbiséget, de sem a helyet, sem az órát nem tekintvén vitára alkalmasnak,

elhallgatott. Midőn azonban óra óra után mult és Szelényi még mindig nem aludt, aggódni kezdett a fölött, ez a csekélység miatt veszi el az álmát, holott még a legválságosabb időkben, midőn a kormány igazi veszélyben forgott, sem szenvedett soha álmatlanságban.

— Ha a boszúság tartja ébren — gondolá magában végre reggel felé — nem érdemel jobbat minthogy fenviraszson — és a fiatal asszony, ki ezzel némileg megnyugtatta magát, a fal felé fordulva százig kezdett számolni, mire aztán elnyomta az álom.

Mindennek az eredménye fejfájás lett és Mária alig birt beszélni, midőn délelőtt Liza eljött hozzá.

A szép asszony csupa izgalom, csupa túlcsapongó vigság volt, mely azonban úgy hatott Máriára, mintha erőltetett, természetellenes volna. Vagy tán csak saját rosszulléte okozta, hogy Liza rövid, aforisztikus mondatait oly idegenszerűeknek, minduntalan felhangzó kaczagását oly élesnek találta?

Általában ma bárki közeledett hozzá, mintha feltette volna magában, hogy felzaklatott idegeit még jobban tönkreteszi. Mert alig tudatta melléje ülő férjével Szentendreyék uti tervét, midőn Szelényi hevesen felugrott.

— Elutaznak! Megbolondultak! — dörgött egészen elváltozott, sápadt arczozal.

Mária mindkét kezét halántékaihoz szoritotta.

— Ti ma meg akartok ölni — suttogá elhaló hangon.

Nejének panasza hirtelen magához térítette Szelényit. Ujra melléje ült és megsimogatta arczát.

— Bocsáss meg Miczi, de nagyon rossz bőrben vagyok. Sok a kellemetlenségem és most Károly is cserben akar hagyni. Pedig épen ő reá, az ő sima, engesztelő modorára számítottam, hogy ezeket az én nagyeszű kollegáimat arra kapacitálja, hogy tulajdonképen gyakorlatlan ábrándozók.

Mária kinjai daczára elmosolyodott.

— Nem gondolod Pista, hogy ez még Károly bácsinak sem fog sikerülni?

— Károly bácsi papucshős — mondá Szelényi, ki újból felállt és az ablakhoz lépve, azon dobolni kezdett. — Fogadni mernék, hogy ez az egész bécsi terv csak Lizának egy uj szeszélye.

— Kérlek, ne dobolj, nem bírom hallani — nyögött Mária, füleit befogva. — Persze, hogy Liza szeszélye. Azaz tulajdonképen nem is szeszély. Az udvar az idén nem jön le s így Liza felmegy magát bemutattatni.

— Most egyszerrel Hisz erről soha sem volt szó.

— Ráért a dolgot megfontolni, csak mához egy hétre van az első bál az udvarnál. Nem is oly rossz gondolat, Pista. Nem bánám, ha mi is fel-mehetnénk.

— Még csak az kellene. S éppen mostan! Az én farsangom ezentúl az lesz, hogy megtánczoltassam a minisztertársaimat.

S Szelényi lehajolva, egy csókot nyomott Mária hajára.

— Megyek és megpróbálom Károlyt maradásra bírni. Vagy tán inkább Lizánál próbáljak szerencsét? Anyai szívéhez fogok folyamodni, — foly-

tatá gunyosan, — és azzal fogom ijesztgetni, hogy a kis Elzi mult heti torokgyuladása után meg fogja sinyleni az utazást.

— Elzi nálam marad. Megigérttem, hogy gondját viselem.

— Köszönöm szépen. Inkább férjed érdekeiről gondoskodnál — kiáltott vissza Szelényi az ajtóból. — Vigyázz magadra Miczi és igyekezzél ebédig meggyógyulni — tevé hozzá komolyabban, míg egy utolsó fejbólintással neje felé, betette maga után az ajtót.

Pár nap óta lágy, verőfényes idő volt, Szelényi tehát nem kereshette fel Lizát a jégen. Mindazáltal a városligetbe hajtatott s már az Andrássy-ut végén szemébe tűnt a szép asszony elegáns alakja. Rövid barna posztóaljban, félbő hódprém-zekében, melynek zsebeibe dugta kezeit, fején kis pörge kalappal, oldalt a nyak mellé tűzött nagy gardénia csokorral, ez egyszer a sétáló hölgyek azon kaczkias válfaját képviselte, mit mi párisinak tartunk, a párisiak azonban amerikainak mondanak.

Szelényi megállíttatá kocsiját és kiszállt, még pedig egész kíváncsi tömeg közepett, mely már fogatának láttára is gyülekezni kezdett. Szelényi hozzá volt szokva ahhoz, hogy bárhol mutatkozott, akár itt, hol már politikai szereplése folytán is figyelmet keltett, akár másutt, hol ismeretlen létére deli jelensége vont magára minden tekintetet, feltűnést keltsen. Nyájas mosolylyal, udvariasan tört magának utat Liza felé. De mikor Szentendreyékhez ért, csak könnyedén emelte meg kalapját a

fiatal asszony előtt és karját a Dortmunddal neje mögött járó tábornokéba fűzve, csakhamar élénk beszélgetésbe ereszkedett a két férfival.

Szemei ezalatt egy perczig sem hagyták el Lizát. A szép grófnőt, mint rendesen, az aranyifjúság legkiválóbb tagjai vették körül: Simbinszky, Elepi, Derecskey és még néhányan azok közül, kiket állítólag szörnyen megunt, de azért egy napig sem bírta volna nélkülözni.

S míg Liza sebesen haladt tovább, mintha meg akarna szabadulni azon állhatatos tekintettől, mit, bár meg nem fordult, ösztönszerűen érzett, folyton járt a szája, Simbinszky nagy mulatságára, ki régóta tisztába jött azzal, hogy ennek a bájos chamäleonnak, mely oly soká áltatta mindnyájukat, legigazibb színe mégis a mostani.

— Tudja mit fognak mondani, ha Liza grófné így egyszerre eltűnik körünkből! — kérdé mosolyogva.

— Nos mit? Nem hogy törődném vele. Miatam bármit mondhatnak.

— Azt, hogy egyikünk elől szökik meg, mint-hogy nem bírja magát rászánni arra, hogy egyikünkkel szökjék.

Liza alig észrevehetőleg fordult hátrafelé. De Szelényi nyilván annyira el volt mélyedve a férjével folytatott társalgásba, hogy rá se nézett többé. A fiatal asszony megvetően elmosolyodott.

— Mily izetlen tréfa herczeg. Különben biztosítom, hogy a mi dámáink között alig van néhány, ki szívesen ne cserélne velem, és nem szöknék meg

örömet mindnyájuk elől uraim, hogy egy pár udvari bálban résztvehessen.

— Kellett ez nekünk? — kaczagott Elepi, míg egy elébe jövő ismerősével megállt, kihez egy érdekes sporthír hallatára a többiek is csatlakoztak egy időre.

Ezt a pillanatot használta fel Szelényi és hirtelen Lizához lépett. De az épp oly hirtelen megfordult.

— Károly! — kiáltá bizogva — már megint elszibbadt a lábam, — és karját férjeébe fűzve, csak azután fordult újra a meglepett Szelényihez.

— Hát Miczi hogy van? Mikor ma délelőtt nála voltam, szörnyen fájt a feje. Panaszkodott, hogy nem aludt az éjjel.

Szelényi, ki csak most értette meg, hogy Liza nem akar vele négy szemközt beszélni, elsápadt a dühtől. Szemei lángoltak, összeszorított ajkai remegtek a felindulástól és a szép asszony, a mint tettetett nyugalommal felnézett rá, önuralma dacára borzongva összeresztette. Ez a csodaszép ember mellette úgy nézett ki mint egy haragvó arkangyal és Lizának az az érzése volt, mintha itt mindjárt, az egész világ és férje szeme láttára, le kellene előtte borulnia, hogy tiporja össze és semmisítse meg, követelő, nyomorult, gyáva szívével együtt.

Lesütötte szemeit — nem bírta látni.

— Miczi bizony rosszul van, — felelé Szelényi szörmegalléros felsőkabátját felgombolva, mintha egyszerre melege támadt volna, — de azért rész-

letesen elmondta terveidet. Most beszéltem le ró-
luk Károlyt.

Liza, ki még mindig nem nézett reá, halkan
nevetni kezdett. Apró fehér fogai között csak úgy
sziszegve nevetett, míg férjének még jobban kar-
jába kapaszkodva, egészen hozzásimult.

— Károlyt beszélted le olyasmiről, a mi nekem
örömet csinál! A nagy Szelényi István mégis csak
a világ legnaivabb embere, úgy-e Kari? — s egy
olyan mosolylyal nézett a tábornokra, mely Sze-
lényi elfojtott dühét és azt az őrjöngő vágyat még
fokozta, mit e piros daczos ajkak után érzett.

A választól felmentették az ismét hozzájuk csatla-
kozó urak. Szelényi hátramaradt Dortmunddal, de
Szentendreyéknek azért következetesen nyomában
volt. Feltette magában, hogy azért is keresztülviszi
azt, a mit Liza minden áron el akart kerülni.
Rákényszeríti, hogy kimagyarazza magát vele s ha
éjfélig kell így utána járnia.

Liza végre megelégelte a járást, vagy tán az a
tudat zsibbasztotta úgy el minden tagját, hogy
Szelényi folyton mögötte van? Elég az hozzá, na-
gyon halavány volt és igazán fáradtnak látszott,
midőn kocsiba szállt. De alig foglalta el ülését,
midőn Szelényi mosolyogva tette lábát a kocsi
hágcsójára.

— Milyen pompás, hogy ma nem vagytok coupé-
tokban! Nemde megengeded Liza, hogy veletek
tartsak, még némi megbeszélni valóm van Károly-
lyal?

És be sem várva a szép asszony válaszát, nyu-

godtan ült le vele szemben, míg a tábornok két híres szürkéje nyilsebességgel röpfette őket a Szentendrey palota felé.

Liza fáradtságról panaszkodva a kocsi egyik sarkába huzta meg magát, és ajkait összeharapva, szemeit félig lezárva, daczos hallgatásba merült, Szelényi ellenben élénken társalgott tovább a tábornokkal, a fenforgó kellemetlen ügyre nézve tanácsát kérve, és még más fontos kérdéseket is megvitatva vele. Ekközben szigorúan ügyelt arra, hogy még térdei se érjenek valahogy hozzá a fiatal asszony ruhájához, mi pedig sebesen robogó fogaton nem mindig könnyű dolog. Ez a tartózkodás némileg megnyugtatta Lizát s a fiatal asszony felemelkedve, fesztelenebbül kezdett körülnézni.

Alighogy megállt a kocsi, a portás halkán sugott valamit Szentendreynek.

— Ahá, Náthánffy ügynöke! Örvendek, hogy megjött — kiáltá a tábornok, majd Szelényihez fordulva: — Engedelmet kérek egy perczre, mulass el addig Lizával. Azonnal szolgálatodra leszek ismét.

Ezzel sietősen nyitott egy földszinti szobába, míg Szelényi Lizát az első emeletre követte.

A fiatal asszony nagyon lassan ment és épp oly lassan, szinte kelletlenül lépett férje szalonjába. Sorsüldözöttnek, szerencsétlennek érezte magát. Éppen azon kellett keresztül esnie, mit mindenképen kerülni akart — egyedül kellett maradnia Szelényivel. De még meg nem adta magát, még nyerhetett néhány perczet, hátha férje addig meg-

jön. Az első dolog a mint beléptek az volt, hogy megnyomta a táviró gombját.

— Mit akarsz? Kit hisz? — kérdé Szelényi közelebb lépve. De hallva, hogy már is benyitnak, úgy tett, mintha csak felöltője levetésénél akarná segíteni Lizát.

— Tegyenek még a tűzre, az ember megfagy itten — mondá Liza, még mindig állva.

A komornyik engedelmeskedett. Szertartásos lassúsággal tett néhány hasábot a kandalló parázsára, aztán kiment.

E perczen Liza két vaskéz kérlelhetlen szorítását érezte csuklóján.

— Megörültél! — Hogy mersz így játszani velem? — sziszegett Szelényi, kinek halvány arca, lángoló szemei oly közel voltak hozzá, hogy forró lehelletét arczán érezte.

Liza nem kiáltott fel, sőt ajkait sem mozgatta. Azonban oly leirhatlan megvetéssel tekintett Szelényi arczába, hogy az hirtelen elbocsátotta magától.

Ugyanekkor a tábornok hangja hallatszott az előteremben. A komornyiknak valami parancsot adott.

Liza megkönnyebbülten sóhajtott fel, bár még mindig igen közel állt hozzá Szelényi.

— Követelem, hogy felelj! Beszélj! — mondá a férfi nyers, csaknem fenyegető hangon.

Liza daczosan nézett rajta végig.

— Tán csak nem képzelted, hogy ennek még folytatása is lehet! — felelé jéghidegen. S Szentendrey beléptével felöltőjét karjára véve, nyugodt méltósággal hagyta el a szobát.

TARTALOM.

	Lap
WOHL STEFÁNIA. Irta <i>Mikszáth Kálmán</i> ~ ~ ~ ~ ~	V
ARANYFÜST.	
Első könyv : A vég kezdete ~ ~ ~ ~ ~	3
Második könyv : Mária grófnő ~ ~ ~ ~ ~	73
Harmadik könyv : Excelsior ~ ~ ~ ~ ~	201

KÉPJEGYZÉK.

	Lap
1. Wohl Stefánia arczképe	11
2. Először társ nélkül került meg többször a pályát...	4
3. Szelényi felfogta e tekintetet... ..	15
4. Gyorsan haladtak a Meissel-szálloda felé	23
5. — Beh megizmosodtál... ..	36
6. Az asszony tovább játszott... ..	46
7. — Én vagyok az utolsó, a ki gratulál	63
8. Azután kifeszítette esernyőjét... ..	81
9. Nem kellett az ár ellen úsznia	114
10. Lesütötte szemeit és elmozdult az ajtótól	129
11. A fiatal leány éppen lábujjhegyen forgott nagyanyja előtt	157
12. ... akaratlanul felállt	171
13. Elmélyedve tekintett ki a csendes, holdfényes éjszakába	188
14. Látja, hogy ez... a tegnap darabokra tépett országházi beszéd	209
15. A valódi hivatottság biztosságával ülte meg a lovat ...	237
16. De nem a főherczeg volt, hanem Liza	271
17. Kezébe rejtett árczsal, keservesen zokogott... ..	286
18. Az éj felét rendesen karszékben, fuldokolva töltötte ...	295
19. Ajkaik egy rövid, vad, csípős csókban forrtak össze...	305

PH
3176
M3
köt.46

Magyar regényírók

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
